

การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

คุณหญิง เล็บขาว

คุณหญิงพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ พันตรีหญิงคุษฎี เล็บขาว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร.สุอรุณ วงษ์ทิม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รอ.หญิง ชนิดดา แนบเกษร)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุด สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ๒๙ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนคุณฉันทินิพนธ์
จากสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
ประจำปี 2559

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา
กุลนภาค อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้การปรึกษา แนะนำตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ตลอดจนให้กำลังใจในการทำงาน ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า การที่ได้ศึกษาหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เป็น โอกาสที่ดั่งามในชีวิตและเหมาะสมกับตนเอง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
และตระหนักในคุณค่าที่ท่านอาจารย์มอบให้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการตรวจสอบเครื่องมือและเสียสละเวลา
อันมีค่าในการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ คณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
ประยุกต์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษาหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา
ขอขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ที่ปรากฏในคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ท่านได้กรุณา
ถ่ายทอดความรู้ผ่านผลงานทางวิชาการของท่านแก่ผู้วิจัย นำมาสู่ความสำเร็จของงานคุษฎีนิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนสตรีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด
ที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษานำร่อง คุณครูจกณิ ชัยศิริ ครูแนะแนวผู้เมตตาศิษย์เสมอมา
ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ และ บุรีรัมย์ ที่กรุณา
ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคำแหงหนองเม็กและนักเรียน ที่เป็นส่วนหนึ่ง
ในการพัฒนาเขาวนัสังคม ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลต้นสังกัด หัวหน้าพยาบาล พี่น้องพยาบาล
ทุกท่านที่เสียสละเวลาปฏิบัติงาน และให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรนี้ เพื่อนร่วมรุ่นสาขา
จิตวิทยาการศึกษา เพื่อนร่วมรุ่นวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือรุ่นที่ 28 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณพ่อแม่ ผู้ให้ทุกอย่างในชีวิต รวมถึงให้โอกาสลูกทำในสิ่งที่รัก พี่ชาย
ที่เคารพรัก นายแพทย์ปิยะ เล็บขาว ผู้เป็นพลังใจที่เข้มแข็ง และคอยอยู่เคียงข้างมาโดยตลอด
ขอบคุณกัลยาณมิตรที่มอบความรักและคอยกระตุ้นให้ผู้วิจัยก้าวข้ามอุปสรรคในใจตนเอง
จนผ่านพ้นมาได้

คุณงามความดีของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
บูชาครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอรำลึกถึงและจกดูแลให้จิตวิทยาการศึกษาพัฒนาขึ้นไป

คุษฎี เล็บขาว

54810179: สาขาวิชา: จิตวิทยาการศึกษา; ปร.ด. (จิตวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: การศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ/ เชาว์สังคม/ วัยรุ่น/ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คชฎี เล็บขาว: การพัฒนาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นโดยการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

(THE DEVELOPMENT OF ADOLESCENT STUDENTS' SOCIAL INTELLIGENCE THROUGH INTEGRATIVE GROUP COUNSELING MODEL) คณะกรรมการควบคุมคชฎีนิพนธ์: เพ็ญญา กุลนภาดล, กศ.ด., ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, Ph.D. 334 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น 3) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 1,031 คน ใช้ในการศึกษาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คัดเลือกจากนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คนและสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการพัฒนาเชาว์สังคมโดยใช้รูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ดำเนินการศึกษากลุ่มจำนวน 10 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ติดต่อกัน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามแนวทางปกติของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดเชาว์สังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient reliability) เท่ากับ 0.82 และรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เชาว์สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, $SD = .39$) มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกร่วมอย่างแท้จริง ด้านการเอื้ออำนวยในสังคมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์สังคมเท่ากับ 3.46 และ 3.41 ตามลำดับ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงตน ด้านการนำเสนอตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเชาว์สังคมเท่ากับ 3.37, 3.35 และ 3.33 ตามลำดับ

2. รูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาว์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น พัฒนาจากแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคต่าง ๆ ของการศึกษากลุ่ม ประกอบด้วย ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร ทฤษฎีการเผชิญความจริง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยขั้นตอนการปรึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป

3. เชาว์สังคมนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์สังคมเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เชาว์สังคมนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์สังคมระยะหลังการทดลองและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

54810179: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; Ph.D. (COUNSELING PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: INTEGRATIVE GROUP COUNSELING/ SOCIAL INTELLIGENCE/

ADOLESCENT/ NORTH EAST OF THAILAND

DUSSADEE LEBKHAO: THE DEVELOPMENT OF ADOLESCENT STUDENTS' SOCIAL INTELLIGENCE THROUGH INTEGRATIVE GROUP COUNSELING MODEL. ADVISORY

COMMITTEE: PENNAPA KOOLNAPHADOL, Ed.D., PONGPAN KIRDPITAK, Ph.D. 334 P. 2016.

The purposes of this study were 1) to study of adolescent students 's social intelligence. 2) to develop an integrative group counseling model for enhancement of social intelligence, and 3) to evaluate the effectiveness of the integrative group counseling model for the enhance of social intelligence. The samples of this study were divided into 2 groups. The first group of social intelligence study consist of 1,031 adolescent students in the province of Khonkaen, Karasin, Buriram and Srisaket,. Those were selected by multi-stage sampling from population. The second group of the study was 20 adolescent students from Srisaket province whose social intelligence score lower than 50th percentile and volunteered to attend the experiment. They were randomly assigned into two groups, classified as an experiment group and control group. Each group consisted of 10 older persons. The experiment group participated in integrative group counseling model while the control group did not receive any counseling.

The research instruments were 1) a social intelligence scale with the coefficient reliability (α -Coefficient) of 0.82 its construct validity and confirmed through factor analysis and 2) the integrative group counseling model for the enhancement of social intelligence with the IOC range from .60-1.00.

The research results were as follows:

1. The total mean score and each dimension score of social intelligence: empathic accuracy and social facility were high while the mean score of situation awareness, presence and self-presentation were average.
2. The integrative group counseling model for enhancing of social intelligence was developed from the concepts and techniques of group counseling theories. These group counseling theories were Behavior group counseling, Gestalt group counseling, Person-centred group counseling, Transactional Analysis group counseling, Reality group counseling and Constructivism Learning Theory. This model included initial stage, working stage, and termination stage.
3. The social intelligence of the experimental group after participating in the integrative group counseling model and after the follow-up were significantly higher than before the experiment at .05 level.
4. The social intelligence of the experimental group after participating in the integrative group counseling model and after the follow-up were significantly higher than that of the control group at .05 level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขาวนัสังคม	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ	57
เอกสารเกี่ยวข้องกับวิธีการวิเคราะห์ห้อยคล้องประกอบเชิงยืนยัน.....	74
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	79
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	128
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	130
การวิเคราะห์ข้อมูล	132

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	138
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	138
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	140
5 อภิปรายผลและสรุปผล	192
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	192
สมมติฐานของการวิจัย	192
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	192
สรุปผลการวิจัย.....	196
อภิปรายผลการวิจัย.....	199
ข้อเสนอแนะ.....	220
บรรณานุกรม	221
ภาคผนวก	228
ภาคผนวก ก.....	229
ภาคผนวก ข.....	231
ภาคผนวก ค.....	255
ภาคผนวก ง.....	330
ประวัติย่อของผู้วิจัย	334

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการวิเคราะห์ห้อย้งค์ประกอบเซวอน์สังคค.....	22
2	พัฒนาการบุคลิกภาพตามทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน.....	52
3	พัฒนาการบุคลิกภาพของอีริกสันในช่ววัยรุน.....	52
4	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	80
5	ตัวอย่างแบบวัดเซวอน์สังคค.....	84
6	ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของข้อคำถาม ที่เก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างจริง.....	87
7	ผลการตรวจสอบค่าสถิติ KMO และ Bartlett's test ของตัวแปรเชิงประจักษ์ ที่ทำการศึกษาในแบบจำลององค์ประกอบเซวอน์สังคคของนักเรียนวัยรุน.....	89
8	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลองใน Matrix PHI.....	94
9	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานของตัวชี้วัด การตระหนักรู้สถานการณ์.....	97
10	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานของตัวชี้วัด ความร่วมมือรู้สึกแท้จริง.....	98
11	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานของตัวชี้วัด การแสดงตน.....	99
12	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานของตัวชี้วัด การเอื้ออำนวยในสังคค.....	100
13	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานของตัวชี้วัด การนำเสนอตนเอง.....	101
14	การพัฒนารูปแบบการปริักษากลุ่มแบบบูรณาการ.....	108
15	แบบแผนการทดลอง.....	128
16	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ จำนวน ความถี่ และร้อยละ แบบสอบถาม.....	140
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของเซวอน์สังคคของนักเรียน วัยรุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคมของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล.....	152
19	การตรวจสอบการเป็น Compound symmetry ของตัวแปรที่ทำการศึกษา และผลการตรวจสอบค่าความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม ระหว่างกลุ่ม	159
20	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นในภาพรวม และรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลของ กลุ่มทดลองด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ	160
21	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของเซวาน์สังคมโดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	161
22	การตรวจสอบการเป็น Compound symmetry ของตัวแปรที่ทำการศึกษา และผลการตรวจสอบค่าความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม ระหว่างกลุ่ม	164
23	ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคมในภาพรวม และรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน สองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ	165
24	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคม ในภาพรวม และรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่าง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นรายคู่.....	173
25	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเซวาน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	239
26	การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้แปลงเป็น คะแนนมาตรฐานด้วยสถิติทดสอบ ไค-สแควร์	242
27	การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรเชิงประจักษ์ ในแบบจำลององค์ประกอบเป็นรายคู่.....	244

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	การกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรสังเกต จำนวน	
47	คู่ความสัมพันธ์	253
29	ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาชาวน้ำส้มของนักเรียนวัยรุ่น	328

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	กรอบแนวคิดการศึกษาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น	11
2	กรอบแนวคิดในการพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น.....	12
3	หลักการพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียน Social skills “S.P.A.C.E.” formula	28
4	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม	38
5	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง	39
6	ความคาดหวัง ผลที่จะเกิดขึ้น	39
7	โครงสร้างโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันหนึ่งปัจจัย	75
8	ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	82
9	ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น ตามสมมติฐาน	91
10	ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่นปรับแก้.....	93
11	ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปรับแก้	96
12	ขั้นตอนการพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียน	130
13	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล.....	153
14	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	154
15	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	155
16	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนด้านการแสดงตนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	156
17	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนด้านความเอื้ออาทรในสังคมนักเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	157
18	ค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมนักเรียนด้านการนำเสนอตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล	158

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
19 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคม.....	167
20 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์.....	168
21 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม ระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านความรู้สึกร่วมแท้จริง.....	169
22 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการแสดงตน	170
23 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการเอื้ออำนวยในสังคม	171
24 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างการกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการนำเสนอตนเอง.....	172

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เชาวน์สังคม (Social intelligence) เป็นความสามารถของบุคคลทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้ที่มีเชาวน์สังคมดีถือว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เข้าใจและจัดการสัมพันธภาพในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการสร้างคุณลักษณะเด็ก เยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมไทย (พระราชบัญญัติพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2550) ที่เน้นการมีส่วนร่วมในสังคม ชุมชน

เชาวน์สังคมได้รับความสนใจมากกว่า 90 ปี เริ่มต้นในช่วงศตวรรษที่ 19 โดย เอ็ดเวิร์ด ที ธอนไดค์ ต่อมากลุ่มนักมาตรวัดด้านจิตใจ (Psychometrician) ได้พัฒนาแบบวัด เป็นครั้งแรกชื่อว่า George Washington Social Intelligence Test (GWSIT) ผลการศึกษาพบว่า เชาวน์สังคมนั้นจะต้องประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 องค์ประกอบ ดังนี้ การประเมินสถานการณ์ในสังคม (Judgement in social situation) การจดจำชื่อและใบหน้า (Memory for names and faces) การสังเกตพฤติกรรมของผู้คน (Observation of human behaviour) การรับรู้สภาวะจิตใจเบื้องหลังคำพูด (Recognition of the mental states behind words) การมีอารมณ์ขัน (Sense of humour) ในตอนปลายศตวรรษ ได้มีการสรุปองค์ประกอบที่หลากหลายเพิ่มขึ้น อาทิ Marlowe (1986) ได้ระบุว่าเชาวน์สังคมนั้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความสนใจสังคม (Social interest) การประมาณตนในสังคม (Social self-sufficiency) ทักษะการร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy skills) และทักษะการแสดงออกในสังคม (Social performance skills) Kozmitzki and John (1993) ระบุว่า เชาวน์สังคม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การรับรู้อารมณ์และสภาวะในจิตใจของผู้อื่น การจัดการสัมพันธภาพ การรู้ในทฤษฎีสังคมและชีวิต รู้ในสถานการณ์ในสังคมและบริบทของสังคม การบริหารจัดการบุคคล การร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริง และการปรับตัวในสังคม Siberman (2000) กล่าวถึงเชาวน์สังคม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การเข้าใจบุคคลอื่น การแสดงออกความคิด/ความรู้สึกตนเอง การแสดงถึงความต้องการตนเอง การรู้จักให้และรับข้อเสนอแนะกับบุคคลอื่น การโน้มน้าวบุคคลอื่น การสร้างสรรค์หนทางแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การเป็นแรงบันดาลใจ การสร้างความสนใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปรับทัศนคติให้เหมาะสมเมื่อพบเจอความยากลำบาก ซึ่งในแต่ละด้านเน้นการรับรู้ เข้าใจ และจัดการสัมพันธภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาในภาพรวมจึงสรุปเขาวนังคคอมอกเป็นสองมิติใหญ่คือ มิติเชิงรู้คิด ที่เน้น การรับรู้ การมีข้อมูลในสังคมและมิติเชิงพฤติกรรม ที่เน้นในด้านการจัดการปัญหา (Kihlstrom & Cantor, 2000, p. 362) แนวคิดเขาวนังคคคิดได้เปลี่ยนไปเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 โดยถือเป็นหนึ่งใน พหุปัญญาของมนุษย์ที่เรียกว่า เขาวนังปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) การประเมิน เขาวนังคคยุคนี้เน้นการทำความเข้าใจบริบทบุคคลมากกว่าการใช้แบบวัดและมีความเชื่อว่าเขาวนังคค มีความเชื่อมโยงกับการทำงานของระบบประสาท (Gardner, 2011 p. 67) ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบทางห้องปฏิบัติการว่าสมองส่วนหน้า (Premotor cortex) ของเด็กกลุ่มออทิสติกหรือ กลุ่มอาการแอสเพอร์เกอร์ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์สังคม (Social interaction) ไม่เจริญเติบโต โดยเฉพาะในเซลล์ประสาทกระจก (Mirror neuron) ที่ทำหน้าที่สะท้อนการทำงานหรือการเคลื่อนไหว ของคนอื่นเสียไป แสดงว่าให้เห็นว่าเขาวนังคคมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่วงจรมอง ในส่วนเซลล์กระจก (Mirror neuron) เซลล์รูปกระสวย (Spindle cells) และวงจรประสาท (Oscillator) (Goleman & Boyatzis, 2008)

ปัจจุบันด้วยความเจริญของเทคโนโลยีสื่อสังคม (Social media) และกระแสของวัฒนธรรม ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้มนุษย์สัมพันธ์ของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป สังคมกลายเป็นสังคม กลางอากาศที่ให้ความสำคัญกับบุคคลในโลกเสมือนจริงแต่ปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ชุมชน สิ่งแวดล้อม รอบข้างลดลง รายงานการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนไทยเข้าถึงสื่อสังคมเพิ่มขึ้น เด็กไทยที่เกิด ในปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป (Gen Z) เป็นกลุ่มที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต 6.33 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 44.3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มากเป็นอันดับสอง รองจากผู้ที่เกิดในปี พ.ศ. 2524-2543 ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูง 53.2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2559) เด็กและวัยรุ่นในยุคนี้ จึงเติบโตมาพร้อมกับข้อมูลข่าวสารที่มหาศาล ผูกติดกับเทคโนโลยี ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล การรู้จักความสำคัญของบุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคมที่ตัวเองอยู่อาศัยโดยมีความคิดว่า ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับถิ่นฐานตนเอง เพราะอยู่กับเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยากทำอะไรก็ได้ ไม่ต้อง มีการเข้าถึง (สุริยเดว ทรีปาตี, พรรณีภา สังข์ทอง และศิริวิมล ศาลาจันทร์, 2556) การใช้เวลาอยู่กับ อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมวัยรุ่นหลายด้าน จากการศึกษา พฤติกรรมการชมหนังผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2552 พบว่า เยาวชนยอมรับการถูกรังแกในพื้นที่โซเชียลร้อยละ 43.9 การรังแกที่พบบ่อยคือการถูกนิทาและ การคำทอผ่านมือถือและอินเทอร์เน็ตโดยในสายตาเยาวชนมองว่า การรังแกกันในพื้นที่โซเชียลนี้ มีแนวโน้มที่จะเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะทำได้ (วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, ศิวพร ปกป้อง, นันทนัช สงศิริ และปองกมล สุรัตน์, 2552) สะท้อนถึงความร่วมรู้สึกผู้อื่นของวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป หากถ้าเพิกเฉยอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการดำเนินชีวิตในสังคมของวัยรุ่นตามมา

เช่น เครียด ซึมเศร้า ก้าวร้าวไม่ไปโรงเรียน การเรียนตกต่ำลงไม่ทราบสาเหตุ (เบญจพร ดันตสูต, 2559) นอกเหนือจากอิทธิพลสื่อสังคมยังพบว่า ทักษะและค่านิยมของบิดา มารดา ในยุคปัจจุบัน เป็นปัญหา รายงานการศึกษาพบว่า จุดอ่อนอันดับหนึ่งของบิดา มารดา คือ เรื่องความมีจิตสาธารณะ รองลงมา คือ ความห่างเหินกิจกรรมกับลูกและการขาดความซื่อสัตย์ ส่วนประเด็นทักษะของบิดา มารดาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ ทักษะการตัดสินใจโดยคำนึงถึงข้อดีเสียและการมีปมจางในครอบครัว (สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ, 2556) สะท้อนให้เห็นถึงต้นแบบการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือในสังคม และการสื่อสารในครอบครัวไทยกำลังเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อความสามารถของลูกตามหลักการทฤษฎี การเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา จากสาเหตุและสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่น มีแนวโน้มความสนใจในสังคม ความมีจิตอาสา ความร่วมรู้สึกกับบุคคลอื่น และความสามารถ ในการจัดการปัญหาด้านสัมพันธภาพลดลง

วัยรุ่นถือเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ ในชีวิตมีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ ก้าวกระโดด โดยเฉพาะวัยแรกจนถึงวัยรุ่นตอนต้น ต้องพบความยากลำบากในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านฮอร์โมนที่มีผลต่อพัฒนาการร่างกาย ความคิด อารมณ์ ส่งผลให้เป็นช่วงวัย ที่เต็มไปด้วยความสับสนในตนเองและมีความหุนหันพลันแล่น โดยยากที่จะควบคุมมากกว่า ช่วงวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย เพราะไม่มีประสบการณ์ในการรับมือมาก่อน พัฒนาการ ด้านความคิดของวัยรุ่นช่วงนี้เริ่มมีความคิดแบบตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) มีความต้องการ ค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง ด้วยเหตุนี้อิทธิพลของบุคคลอื่นและสังคมรอบข้างจึงมีผลต่อความคิด ความรู้สึกเป็นอย่างมาก ช่วงวัยรุ่นตอนต้นจึงเป็นช่วงวัยที่สำคัญเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ หากดำเนินชีวิต ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ไม่ราบรื่นหรือละเอียด สังคมย่อมส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพด้านมนุษย์สัมพันธ์ ของตนเองภายในอนาคตได้ จากสถานการณ์อิทธิพลสื่อสังคม การรังแกกันในโลกออนไลน์ และแบบอย่างของบิดา มารดาที่บกพร่องดังกล่าว จึงส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ของวัยรุ่นที่มีต่อบุคคลอื่นและสังคมเปลี่ยนไป แม้ไม่พบรายงานผลกระทบที่ร้ายแรง อาทิ การฆ่า ตัวตายจากการรังแกกันในบนโลกออนไลน์ของวัยรุ่นหรือทักษะบิดา มารดา ที่บกพร่องนั้น แต่ก็พบว่า เทคโนโลยีและการเลี้ยงดูบุตรในปัจจุบันนั้นส่งผลให้ความสามารถด้านปฏิสัมพันธ์ในสังคมของ วัยรุ่นมีความเปราะบางมากขึ้น พบเห็นได้จากภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นที่เกิดจากการดำเนินสัมพันธภาพ ในสังคม ซึ่งปัจจัยทางด้านสัมพันธภาพดังกล่าวนี้ ถือเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น (กรมสุขภาพจิต, 2555 ข) โดยเฉพาะวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสถิติกรมสุขภาพจิต ปี พ.ศ. 2550-2554 โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2554 ในเรื่อง การฆ่าตัวตายของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่น ตะวันออกเฉียงเหนือมีการฆ่าตัวตายสูงที่สุด สาเหตุอันดับหนึ่ง คือ ปัญหาด้านการเรียนและ สัมพันธภาพ โดยเป็นวัยรุ่นที่อยู่ในระบบศึกษา ร้อยละ 51.1 และวัยรุ่นที่อยู่นอกระบบการศึกษา

ร้อยละ 21.1 โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จคิดเป็น 3.43 ต่อแสนประชากร วัยรุ่นชายมีการฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่าผู้หญิง 3 เท่า สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับความเครียดมากและประสิทธิภาพในการจัดการด้านการเรียน และการจัดการด้านสัมพันธภาพบกพร่องไป ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายด้าน ส่วนหนึ่งจากโครงสร้างของครอบครัวที่อ่อนแอจากการเป็นภาคที่มีเศรษฐกิจต่ำที่สุดของประเทศ บิดา มารดาเด็กมีการค้าแรงงานในต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากที่สุด ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวเกิดความห่างเหิน การมีค่านิยมในการทิ้งถิ่นฐาน ฐานะครอบครัวมีความยากจน หรือบิดา มารดาไม่มีการศึกษาน้อย ล้วนส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐาน อาทิ เรื่อง อาหาร ที่อยู่ปลอดภัย ความรักและต้องการเกิดคุณค่าในตัวเอง สนับสนุนเรื่องการดำรงชีพ พัฒนาอารมณ์และร่างกาย สร้างสัมพันธภาพที่ดีให้แก่ลูกได้ จึงเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสามารถด้านมนุษย์สัมพันธ์แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นภาคอื่น สอดคล้องกับความเข้าใจที่ว่าครอบครัวที่มีปัญหา คือ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวยากจน ครอบครัวการศึกษาน้อย นั้นยังเป็นข้อมูลที่จริง เพราะโครงสร้างครอบครัวที่มีปัญหาจะส่งผลต่อเด็ก เมื่อความเปราะบางของครอบครัวของเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากร่วมกับความเจริญทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน จึงส่งผลกระทบต่อในวงกว้างในด้านความสามารถทางปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรงกับสภาพสังคมไทย ณ ขณะนี้ คือ ขาดการเตรียมตัวเด็กให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เด็กเหมือนอยู่ตรงกลางเวดล้อมด้วยบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ถ้าตัวเด็กแข็งขันขึ้นมา สิ่งทีเวดล้อมและคนใกล้ชิดก็จะเข้าไม่ถึงตัวเด็กอีก ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างกันไม่ดีก็จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับเด็ก แต่ถ้าหากมีความสัมพันธ์ระหว่างกันดีก็จะช่วยให้เด็กเติบโตมาอย่างเข้มแข็ง เพราะฉะนั้น สิ่งที่เป็นปัญหาที่สุดคือ “ปฏิสัมพันธ์” ควรมีการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กกับบิดา มารดา ครู เพื่อน และชุมชน (สุริยเดว ทรีปาตรี และคณะ, 2556)

จากปัญหาด้านสัมพันธภาพของสังคมของวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสำรวจซึ่งเป็นการศึกษาระดับเขาวนสังคมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเขาวนสังคม นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2554 โดยใช้แบบสอบถาม กับนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 917 ราย และทำการสนทนากลุ่มนักเรียน 50 ราย ผลการศึกษาพบว่า เขาวนสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง ด้านที่ควรได้รับโอกาสพัฒนา คือ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ การสื่อสาร การแสดงตน ตามลำดับ เมื่อทำการสนทนาแบบเปิด ด้านการตระหนักรู้ในสถานการณ์พบว่านักเรียนวัยรุ่นมีการไปท้อ โคอจร การพบคนแปลกหน้า มีการเปิดเผยตัวตนในสังคมออนไลน์ที่มากขึ้น เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ โดยมองว่า “เป็นเรื่องสนุก ไม่อันตรายถ้าเราระวังและเป็นพื้นที่ส่วนตัวจะทำอะไรก็ได้” ซึ่งสะท้อนถึงความตระหนักผลเสียทั้งต่อตนเองและสังคม ในด้านความมีจิตสาธารณะ

ช่วยเหลือสังคม พบว่า มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมน้อย นักเรียนวัยรุ่นส่วนใหญ่มองว่าเป็นสิ่งดีแต่ไม่มีเวลาหรือโอกาสทำ ไม่รู้ว่าตนเองจะช่วยอะไรได้บ้าง ในด้านจัดการปัญหาด้านสัมพันธภาพ พบว่า มีการใช้อารมณ์ ระวังความโกรธยาก มีการกลั่นแกล้งประจานในโลกออนไลน์ ซึ่งมองว่าเป็นเรื่องปกติใคร ๆ ก็ทำกัน นักเรียนวัยรุ่นหลายคนไม่ทราบว่าจะต้องแสดงออกในแต่ละกาลเทศะอย่างไร ในส่วนด้านการสื่อสารนำเสนอ การประสานงานการเจรจา พบประเด็นความมั่นใจ การไม่ทราบวิธีการพูดสื่อสารที่เกิดประโยชน์หรือวิธีการเจรจาประสานงาน อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวยังไม่สามารถสะท้อนภาพรวมเขavnั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งการศึกษาเขavnั้สังคมภายในประเทศยังพบน้อย ในต่างประเทศ พบว่า เขavnั้สังคมความสัมพันธืทางลบกับความก้าวร้าวในเด็กที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีความรุนแรง เด็กที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเขavnั้สังคมระดับต่ำ มีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wallenius, Punamäki & Rimpelä, 2007) ซึ่งเป็นสถานการณ์ปัญหาที่คล้ายคลึงกันผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเขavnั้สังคมเพื่อพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งใน 5 องค์ประกอบ ที่ได้จากการสังเคราะห์จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศจำนวน 12 กลุ่ม ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนาจในสังคมและการนำเสนอตนเองของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเขavnั้สังคมให้เพิ่มขึ้น

การพัฒนาเขavnั้สังคมสามารถพัฒนาได้หลายแนวทาง หนึ่งในแนวทางที่ได้รับ การยอมรับมากที่สุด คือ การพัฒนาบนพื้นฐานทฤษฎีจิตวิทยาการปรึกษา พบรายงานวิจัยที่ศึกษา ผลการพัฒนาเขavnั้สังคม โดยใช้บทบาทสมมติและหลักการของการบำบัดด้วยการยอมรับและให้ สัญญา (Acceptance and Commitment Therap: ACT) ในองค์กรตำรวจ รัฐนิเวชาเวลด์ พบว่า กระบวนการของ ACT และบทบาทสมมติสามารถนำมาช่วยลด การเกลียดชัง อิจฉา ริษยา ในสถานที่ทำงานได้และยังสามารถช่วยเพิ่มทักษะสังคมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะปัญหาทางด้าน อารมณ์และความคิดที่มีต่อกัน การแทรกแซง (Interventions) ยังช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ ในสิ่งแวดล้อมที่ทำงาน หรือบริบทที่อยู่รอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bilich & Ciarrochi, 2009) การให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ (Integrative group counseling) ถือเป็นกระบวนการคุณภาพ ที่บูรณาการแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษา มีความยืดหยุ่นต่อสภาพปัญหาตามบริบทของ ผู้รับบริการ ครอบคลุมทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมในตัวบุคคล อีกทั้ง การปรึกษากลุ่มมีการเอื้อต่อการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เหมาะกับช่วงวัยรุ่นที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน ในวัยเดียว ได้มีพื้นที่ระบายสิ่งที่สับสนภายในจิตใจที่ไม่สามารถพูดกับครอบครัวได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาเขavnั้สังคมของนักเรียน

วัยรุ่น ให้มีความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ยังประโยชน์ต่อสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ น่าอยู่อาศัยต่อไป

คำถามการวิจัย

การพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ มีคำถามการวิจัย ดังนี้

1. เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการมีรูปแบบอย่างไรและสามารถพัฒนา

เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียน

วัยรุ่น

3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของ

นักเรียนวัยรุ่น

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาและการพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

1. เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ และหลังการติดตามผล เพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
2. เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ และหลังการติดตาม ผลเพิ่มขึ้นกว่าเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อด้านวิชาการ การปฏิบัติและนักเรียนวัยรุ่น ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อวัยรุ่น

1.1 ได้ทราบเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 มีความสามารถด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง

การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคม และการนำเสนอตนเอง

2. ประโยชน์ต่อนักวิชาการ สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2.1 ได้แบบวัดเขาวนั้สังคม ซึ่งสามารถนำแบบวัดจากการศึกษาใช้กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ได้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเขาวนั้สังคม

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ใน 20 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 795,023 คน ปี พ.ศ. 2558 ข้อมูล ณ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ได้จากการใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จากหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันันที่ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ควรมีจำนวน 5-10 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้ (Tabachnick & Fidell, 2001, p. 588 cited in Comrey & Lee, 1992) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,031 คน โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้ 4 จังหวัด

2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ทำการสุ่มได้กลุ่มละ 1 โรงเรียน

2.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ใช้วิธีการคำนวณตามสัดส่วนประชากรโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 1 จากนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด (Inclusion criteria) โดยแสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจังหวัด รายละเอียดในบทที่ 3

3. การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดทำเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง มีการบันทึกความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย การรักษาความลับโดยไม่เปิดเผยชื่อสกุล มีมาตรการรักษาข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลจากการวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธถอนตัวได้ตลอดเวลาและมีระบบการประเมินผลผลกระทบทางจิตใจและระบบส่งต่อ การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ประชากร ในการพัฒนาเชาวน์สังคม ได้จากขั้นตอน ดังนี้

1.1 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมในขั้นตอนการศึกษาเชาวน์สังคม จัดลำดับคะแนน (Ranking) และคัดเลือกนักเรียน โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

1.2 นำข้อมูลคะแนนเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น มาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นที่มีคะแนนเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคม

1.3 สุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เพื่อพัฒนาเชาวน์สังคม

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการพัฒนาเชาวน์สังคมจำนวน 20 คน ได้จากสุ่มเข้ากลุ่ม คุณลักษณะ ดังนี้

2.1 นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี

2.2 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา

2.3 มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคม โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

3. ดำเนินการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น **ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย**

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเชาวน์สังคมประกอบด้วยตัวแปรชีวิต 5 ด้าน คือ

1.1 การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness)

1.2 ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy)

1.3 การแสดงตน (Presence)

1.4 การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility)

1.5 การนำเสนอตนเอง (Self-presentation)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาเขาวน้สังคมของนักเรียนวัยรุ่น คือ

1.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

1.2 ตัวแปรตาม คือ เขาวน้สังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เขาวน้สังคม (Social intelligence) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนวัยรุ่น ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเข้าใจและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในสังคม ได้อย่างเหมาะสม แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situational awareness) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่น สามารถรับรู้อย่างเท่าทันสถานการณ์ในสังคม รวมถึงรู้เท่าทันในความคิด อารมณ์ความรู้สึกและ พฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ได้ถูกต้อง ภายใต้การคงอยู่หรือมีการเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์

1.2 ความร่วมรู้สึกลอย่างแท้จริง (Empathy accuracy) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่น ความสามารถรับรู้ จดจำ อารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลผ่านการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง มีความเข้าใจเห็นใจและสามารถแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ตอบสนองอารมณ์ต่อบุคคลอื่น อย่างสอดคล้องกับความรูสึกภายในใจตน

1.3 การแสดงตน (Presence) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูด อารมณ์ ต่อน้าบุคคลอื่น ได้อย่างสุภาพ สามารถจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา และรับมือกับสถานการณ์ปัญหาได้จนเกิดความพึงใจทั้งสองฝ่าย

1.4 การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถ ประพฤติตนในสิ่งที่เป็นประ โยชน์ต่อบุคคลรอบข้างและสังคม สามารถแนะนำช่องทางที่เป็น ประโยชน์เมื่อบุคคลอื่นร้องขอ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

1.5 การนำเสนอตนเอง (Self-presentation) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถ แสดงออกจุดเด่นในตัวเองด้านการเจรจา ภาษาท่าทาง เพื่อจูงใจให้บุคคลพึงพอใจ ขอมรับและ เต็มใจร่วมมือในการทำงานอย่างราบรื่นและอยู่ร่วมกันได้ในสังคม

2. นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่มีช่วงอายุระหว่าง 13-15 ปี โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

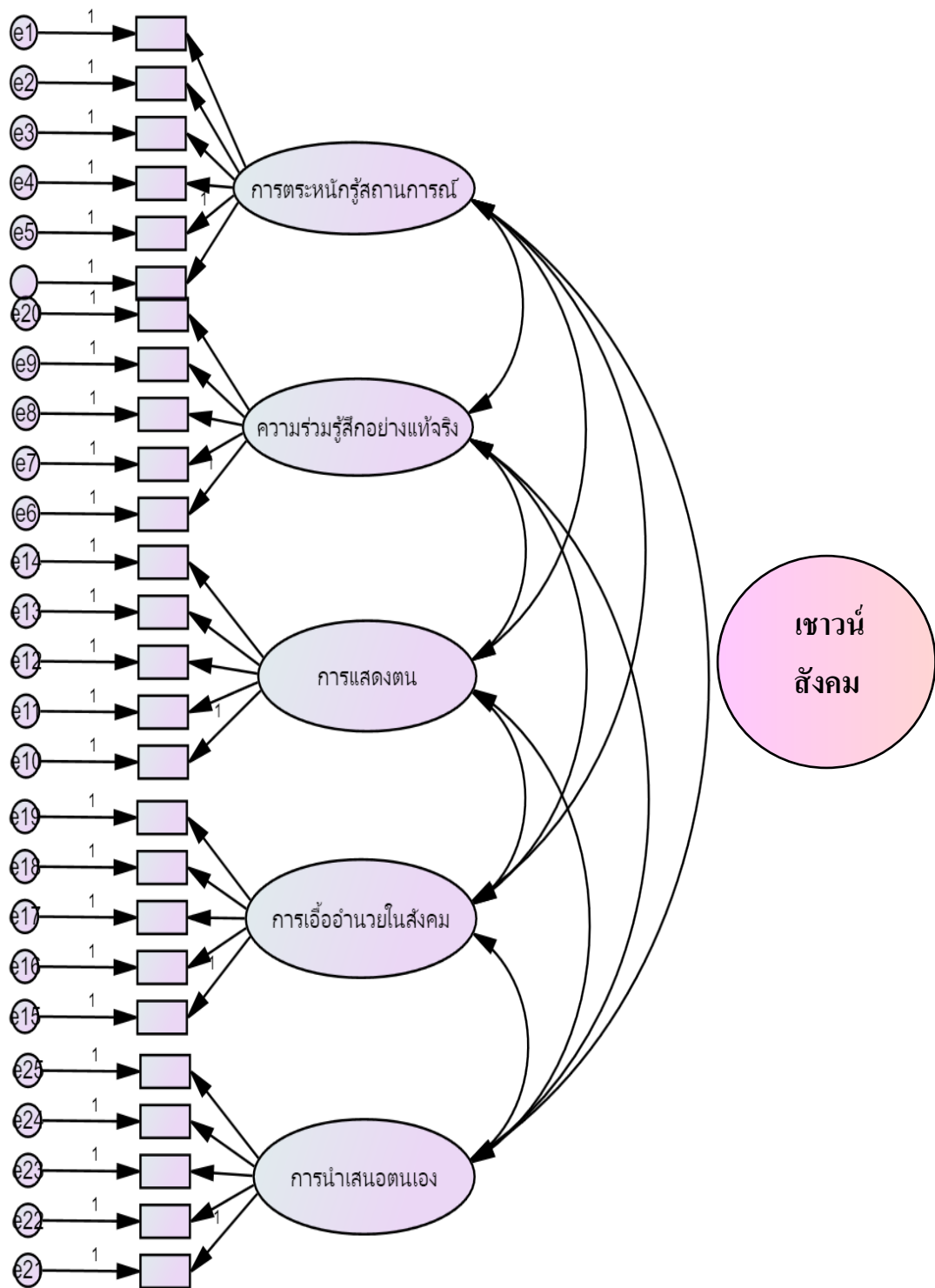
3. รูปแบบ (Model) หมายถึง กรอบในการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์จริง ประกอบด้วย แนวความคิดสำคัญ วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ มีสาระสำคัญในการพัฒนา หรือปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น

4. การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ (Integrative group counseling) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือด้วยกระบวนการปรึกษากลุ่ม ในลักษณะการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางการปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการสร้างสรรค้นิยม ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร ทฤษฎีการเผชิญความจริง โดยมีขั้นตอนการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป ดำเนินปรึกษาทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 90 นาที

กรอบแนวคิดในการวิจัย

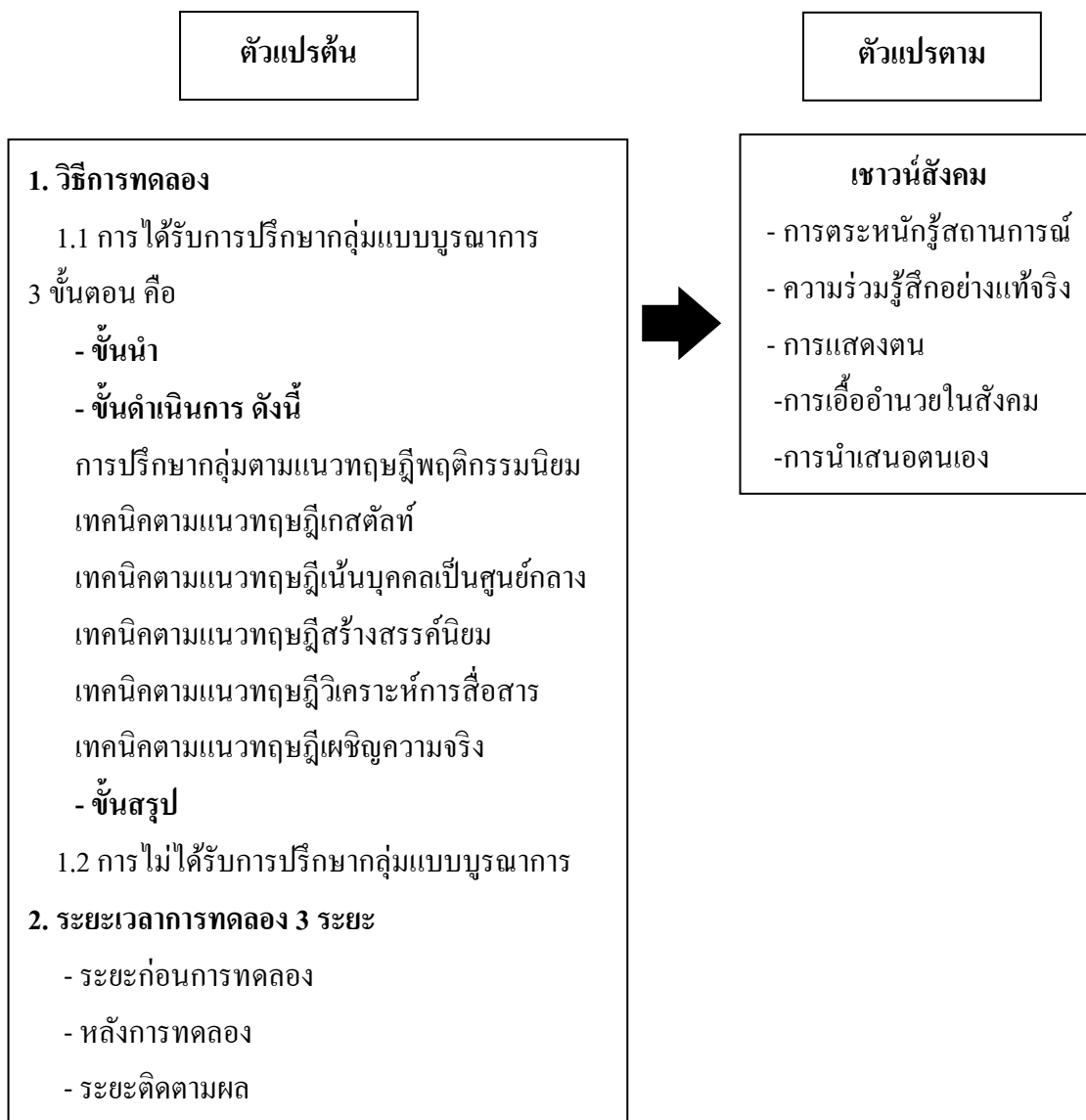
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น

ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดการศึกษาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น โดยการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ (Integrative group counseling) ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงานและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องครอบคลุมในประเด็นและเนื้อหาที่สำคัญ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม
 - 1.1 ความเป็นมาของเชาวน์สังคม
 - 1.2 ความหมายเชาวน์สังคม
 - 1.3 องค์ประกอบเชาวน์สังคม
 - 1.4 แนวคิดการพัฒนาแบบวัดเชาวน์สังคม
 - 1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม
 - 1.5.1 ทฤษฎีเชาวน์สังคม (Social intelligence theory)
 - 1.5.2 ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligence)
 - 1.5.3 ทฤษฎีสังคม (Social theory)
 - 1.5.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory)
 - 1.6 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
 - 2.1 ความหมายและการแบ่งระยะช่วงวัยรุ่น
 - 2.2 พัฒนาการของวัยรุ่นและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 2.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์
 - 2.2.3 พัฒนาการด้านการรู้คิด
 - 2.2.4 พัฒนาการด้านสังคม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
 - 3.1 แนวคิดการปรึกษากลุ่มบูรณาการ (Integrative group counseling)
 - 3.2 การปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioural theory in group)
 - 3.3 เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt counseling in group)
 - 3.4 เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach to groups)

- 3.5 เทคนิคการปรึกษากลุ่ม ตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group)
- 3.6 เทคนิคการปรึกษากลุ่ม ตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (Reality counseling in groups)
- 3.7 เทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory)
4. เอกสารที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเป็นมา ความหมายของเชาวน์สังคม องค์ประกอบเชาวน์สังคม จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1. ความเป็นมาของเชาวน์สังคม

เชาวน์สังคมมีจุดเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1920 ซึ่งเป็นช่วงที่นักการศึกษาเริ่มมีการค้นหาคุณลักษณะต่าง ๆ ในตัวมนุษย์ แอดเวิร์ด ลี ธอร์น ไดร์ เป็นบุคคลแรกที่กล่าวถึงเชาวน์สังคมว่าเป็นความสามารถหนึ่งของมนุษย์ในการเข้าใจและจัดการบุคคลทุกเพศวัย โดยเป็นการกระทำที่มีสติปัญญาเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข ซึ่งในเวลาต่อมา มีนักการศึกษา นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายเชาวน์สังคม ทั้งจากความคิดเห็นส่วนตัวและจากการศึกษาตามหลักมาตรวัดด้านจิตใจ (Psychometric) โดยในช่วงนี้จะเน้นการค้นหาโครงสร้างเชาวน์สังคมโดยอาศัยมาตรวัดเป็นส่วนใหญ่ อาทิ Moss and Hunt (1927) กล่าวว่า เชาวน์สังคมเป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น Vernon (1993) ให้ความหมายเชาวน์สังคมที่ค่อนข้างกว้างว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเทคนิคทางสังคมหรืออย่างสบาย มีความรู้สถานการณ์ในสังคม มีความไวในการรับรู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความต้องการ จากบุคลิกภาพทั้งของคนที่รู้จัก และคนแปลกหน้า Wedeck (1947) ให้มุมมองเชาวน์สังคมในเชิงการรู้คิด (Cognitive aspect) ว่าเป็นความสามารถในการประเมินตัดสินความรู้สึกร่างกายและแรงจูงใจของบุคคลอื่นได้ถูกต้อง ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 แนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์สังคมได้เปลี่ยนไป โดยเชาวน์สังคมได้ถูกเสนอว่าต้องประกอบด้วยความสามารถเชิงพฤติกรรมร่วมด้วยเพราะเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์ การให้ความหมายเชาวน์สังคมในช่วงนี้จึงเป็นไปในคุณลักษณะพฤติกรรม การแสดงออกและการบริหารจัดการร่วมด้วย ดังที่ Hendricks, Guilford and Hoepfner (1969) หนึ่งในทีมวิจัยกลุ่มของ Guilford มีความเชื่อว่าเชาวน์สังคมต้องประกอบด้วยความสามารถด้านการจัดการปัญหาในสัมพันธ์ภาพด้วยไม่ใช่เพียงแค่การเข้าใจในความคิดหรือพฤติกรรมของ

บุคคลอื่นเท่านั้น ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ Walker and Foley (1973) กล่าวว่า เซาว์นังคมเป็นความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์ เข้าใจความรู้สึก ความคิดและเจตจำนงของบุคคลนั้น สามารถประเมินความรู้สึก อารมณ์ และแรงจูงใจของบุคคลอื่นได้ถูกต้อง Marlowe (1986) ได้ระบุว่า เซาว์นังคมนั้นเป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของบุคคลอื่นรวมทั้งตนเองในขณะดำเนินสัมพันธภาพและสามารถวางตัวได้เหมาะสมตามที่ได้เข้าใจ สรุปได้ว่าการศึกษาเซาว์นังคมในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 เน้นการค้นหาโครงสร้างโดยมาตรวัดด้านจิตใจเป็นหลัก แบบวัดเซาว์นังคมเริ่มต้นจากช่วงเวลานี้ การศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เซาว์นังคมได้ถูกนำกลับมากล่าวถึงอีกครั้งตอนต้นศตวรรษที่ 20 ในรูปแบบที่ต่างไปจากเดิม คือ กล่าวถึงในทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligence) ของฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ โดยใช้ชื่อว่า เซาว์นมนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) ซึ่งเป็นการให้ความเห็นส่วนตัว ไม่ได้สรุปตามหลักมาตรวัดด้านจิตใจ โดยอธิบายว่าเซาว์นังคมถือเป็นหนึ่งในแปดความสามารถด้านต่าง ๆ ของจิต (Gardner, 2011) และสามารถพัฒนาให้มากขึ้นได้ เซาว์นมนุษย์สัมพันธ์นั้นเป็นความสามารถของบุคคลที่ทำงานกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถพิเศษในการสังเกตรับรู้ ความรู้สึก อารมณ์ของผู้อื่นได้ดี เป็นผู้ที่มีลักษณะเปิดเผย เป็นผู้นำ ในเด็กวัยจะแสดงให้เห็นว่าจะเรียน ได้ดีเมื่อมีการสนทนาหรือการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ที่มีเซาว์นด้านมนุษย์สัมพันธ์สูงในมุมมองของการ์ดเนอร์จะมีลักษณะเด่น คือ ความสามารถในการรับรู้เข้าใจความคิด ความรู้สึกของบุคคลอื่น มีความสามารถทางสังคม เช่น การพูดการหวานเสน่ห์ ไม่ขัดคอแต่จะคิดตามหรือในบางครั้งจะมีการคิดล่วงหน้า (อารี สันหลวี, 2546, หน้า 34) เซาว์นมนุษย์สัมพันธ์ถือว่ามีค่าสำคัญมากเพราะเป็นการรวมเอาปัญญาในแต่ละด้านมาใช้ เพื่อให้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แนวคิดของการ์ดเนอร์นั้นจะไม่เน้นในการวัดหรือทดสอบแต่เพราะเซาว์นแต่ละด้านนั้นมีสัญลักษณ์ มีลำดับพัฒนาการ มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเองและสามารถถูกทำลายได้ เพราะสมองได้รับบาดเจ็บ จึงเน้นการทำความเข้าใจเซาว์นังคมเพื่อการพัฒนามากกว่าการตัดสินบุคคล ต่อมาได้มีนักคิดหลายคนได้นำแนวคิดของการ์ดเนอร์มาศึกษาและสรุปมุมมองเซาว์นังคมตามแนวคิดของตนเอง อาทิ

Albrecht (2006) ได้ศึกษาแนวคิดของการ์ดเนอร์และประมวลผลจากประสบการณ์การทำงานในฐานะนักธุรกิจของตนเอง โดยได้ทำการเขียนหนังสือเรื่องเซาว์นังคม: ศาสตร์ใหม่แห่งความสำเร็จ (Social intelligence: The new science of success) ในหนังสือได้มีการนำเสนอโมเดลการพัฒนาเซาว์นังคมชื่อว่า S.P.A.C.E ซึ่งถือว่าการนำเสนอแนวคิดเซาว์นังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถพัฒนาได้ อันเบรกได้นำเสนอวิธีการพัฒนาเซาว์นังคมได้ชัดเจน ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับงานทางด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource development) ที่ต้องการพัฒนาเซาว์นังคมของบุคลากรเพื่อความสำเร็จทางธุรกิจ

Goldman (2007) นักจิตวิทยาและบรรณาธิการวารสารทางจิตวิทยาชื่อดังของสหรัฐอเมริกา โกลด์แมนเป็นผู้ที่เคยประสบความสำเร็จในการเขียนหนังสือเกี่ยวกับความเขาวนอารมณ์มาก่อน ครั้งนี้ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเขาวนสังคมเช่นกัน ในชื่อว่า เขาวนสังคม: ศาสตร์แห่งมนุษย์สัมพันธ์ (Social intelligence: the new science of human relationship) โดยหนังสือทั้งสองเล่มได้อ้างอิงแนวคิดของการ์ดเนอร์เหมือนกัน ครั้งนี้โกลด์แมนได้อธิบายถึงเขาวนสังคมในเชิงประสาทวิทยาศาสตร์ (Neuroscience) ซึ่งอ้างอิงตามทฤษฎีปัญหาของการ์ดเนอร์ ที่ว่าปัญหาแต่ละด้านอาจถูกทำลายเพราะได้รับการบาดเจ็บหรือกระทบ (Gardner, 2011, p. 67) โดยได้อ้างอิงจากการค้นพบทางห้องปฏิบัติการว่าสมองส่วนหน้า (Premotor cortex) ของเด็กกลุ่มออทิสติกหรือกลุ่มอาการแอสเปอร์เกอร์ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์สังคม (Social interaction) ไม่เจริญเติบโต โดยเฉพาะเซลล์ประสาทกระจก (Mirror neuron) ที่ทำหน้าที่สะท้อนการทำงานหรือการเคลื่อนไหวของคนอื่นเสียไป (Goldman & Boyatzis, 2008) งานเขียนแสดงให้เห็นว่าเขาวนสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของสมอง

Hughes, Thompson and Terrell (2009) ได้เขียนหนังสือชื่อ คู่มือการพัฒนาเขาวนอารมณ์และเขาวนสังคม ซึ่งถือเป็นหนังสือที่ให้แนวทางการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเขาวนสังคมเหมาะสมสำหรับกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ต้องการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน คล้ายกับวิธีการของคาร์ล อันเบรก แต่งานเขียนนี้ใช้การอ้างอิงโครงสร้างของเขาวนสังคมตามแนวคิดของแดเนียล โกลด์แมน การนำเสนอแนวทางการพัฒนาเขาวนอารมณ์และเขาวนสังคมจะอยู่บนพื้นฐานทางจิตวิทยา ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัวซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในงานทางด้านจิตวิทยาการปรึกษาได้

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของเขาวนสังคมนั้นเริ่มต้นโดยนักจิตวิทยาและนักการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในระยะแรกเป็นการให้ความหมายจากความคิดเห็นส่วนบุคคล ในลำดับต่อมาจึงถูกทำให้เป็นรูปธรรมโดยกลุ่มนักมาตรวัดด้านจิตใจซึ่งได้มีการพัฒนาแบบวัดเพื่อศึกษาโครงสร้างเขาวนสังคมอย่างชัดเจน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการศึกษาพบว่าการกำหนดนิยามและองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันในมิติเชิงรู้คิดและพฤติกรรม ในช่วงทศวรรษล่าสุดเขาวนสังคมได้มีการกล่าวถึงอีกครั้งในเชิงสรีรวิทยาของสมอง (Brain physiology) ซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัว ไม่นับการพัฒนามาตรวัดเพื่อยืนยันโครงสร้างเขาวนสังคม แต่มีการให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเขาวนสังคม การนำไปใช้ส่วนใหญ่จึงเน้นไปในทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในปัจจุบันการสรุปโครงสร้างเขาวนสังคมมีการอ้างอิงแนวคิดช่วงศตวรรษที่ 19 เป็นหลัก คือ มีความครอบคลุมในมิติการรู้คิดและพฤติกรรม เริ่มมีสังเคราะห์องค์ประกอบใหม่และใช้หลักการมาตรวัดด้านจิตใจในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามแต่ละบริบทที่ศึกษา การศึกษาโครงสร้างเขาวนสังคมในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น

อาทิ มีการศึกษาในกลุ่มประชากรที่หลากหลายเพิ่มขึ้น มีการศึกษาความสัมพันธ์ร่วมกับคุณลักษณะจิตวิทยาตัวอื่น การศึกษาในรูปแบบวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โครงสร้างร่วมกับการพัฒนาเชาวน์สังคมยังพบได้น้อยในปัจจุบัน เป็นต้น

2. ความหมายเชาวน์สังคม

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมความหมายเชาวน์สังคม ตามลำดับความเป็นมา รายละเอียด ดังนี้ Thorndike (1920) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเชาวน์สังคม หมายถึง เป็นความสามารถหนึ่งของมนุษย์ในการเข้าใจและจัดการบุคคลทุกเพศวัย เป็นการกระทำที่มีสติปัญญาเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข

Vernon (1993) ให้ความหมายเชาวน์สังคมที่ค่อนข้างกว้างว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเทคนิคทางสังคม มีความรู้สถานการณ์ในสังคม มีความไวในการรับรู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความต้องการจากบุคลิกภาพทั้งของคนรู้จักและคนแปลกหน้า

Wedek (1947) ให้มุมมองเชาวน์สังคมในเชิงการรู้คิด (Cognitive aspect) ว่าเป็นความสามารถในการประเมินตัดสินความรู้สึก อารมณ์และแรงจูงใจของบุคคลอื่นได้ถูกต้อง

Walker and Foley (1973) กล่าวว่าเชาวน์สังคมเป็นความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์ เข้าใจความรู้สึก ความคิดและเจตจำนงของบุคคลนั้น ประเมินความรู้สึก อารมณ์ และแรงจูงใจของบุคคลอื่นได้ถูกต้อง

Showers and Cantor (1985) ได้ให้ความหมายเชาวน์สังคม คือ การมีความรู้และสามารถนำไปวางแผนกลยุทธ์เพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ในจุดที่ต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

Marlowe (1986) เชาวน์สังคม คือ ความสามารถนำความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของตนเองและบุคคลอื่น ในการทำความเข้าใจและใช้แก้ไขปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์

Gardner (1991) เชาวน์สังคม หมายถึง ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เข้าใจผู้อื่น สามารถที่จะสังเกต รับรู้อารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของผู้อื่น ร่วมรู้สึกร่วมกับผู้อื่น (Empathy) และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบทางสังคมสูง เชาวน์สังคมถือเป็นการใช้ความฉลาดด้านอื่น ๆ ทุกด้านในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อความอยู่รอดและประสบความสำเร็จ

Albrecht (2006) กล่าวว่า เชาวน์สังคม หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตัวเองอย่างแท้จริง มีการวางตนได้เหมาะสมตามสถานการณ์ และดำเนินปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นอย่างราบรื่น จนบรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ มีความน่าเชื่อถือ ภายใต้อิทธิพลของคุณธรรมจริยธรรม

Goleman (2006) กล่าวว่า เซวาน์สังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างกลมกลืน มีความสุข และในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ตนวางไว้

คณิตพันธุ์ ทองสืบสาย (2552) ให้ความหมายเซวาน์สังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม มีการรับรู้เข้าใจและตระหนักรู้ถึงความต้องการของสังคม นำไปสู่การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (2556) ได้ให้ความหมายเซวาน์สังคมว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้เรื่องราวของสังคม มีทักษะในการแสดงออกตามสภาพการณ์ได้อย่างถูกต้อง สร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จากการพิจารณาการให้ความหมายของเซวาน์สังคมของนักจิตวิทยาและนักวิจัยมีความเห็นที่คล้ายคลึงกัน สามารถสรุปได้ว่า เซวาน์สังคมเป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความไวในการรับรู้สถานการณ์ เข้าใจอารมณ์ ปฏิกริยาของบุคคล สามารถแสดงออกได้เหมาะสม มีความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การให้ความหมายเซวาน์สังคมในการวิจัยครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า เซวาน์สังคม (Social intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเข้าใจและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. องค์ประกอบเซวาน์สังคม

การศึกษาองค์ประกอบเซวาน์สังคมนั้นแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ การกำหนดองค์ประกอบจากความเห็นส่วนตัวและการใช้มาตรวัดด้านจิตใจ (Psychometric) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมองค์ประกอบเซวาน์สังคม จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ รายละเอียด ดังนี้

Thondike (1920 cited in Kihlstrom & Cantor, 2000, p. 359) ระบุว่า เซวาน์สังคมประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความสามารถในการเข้าใจและจัดการความคิดที่เป็นทั้งรูปธรรม นามธรรม และบุคคลอื่นได้ อีกนัยหนึ่ง คือ ความสามารถในการเข้าใจบุคคลอื่นทุกเพศทุกวัย เพื่อที่จะจัดการสัมพันธภาพอย่างมีสติปัญญาชาญฉลาด

Moss and Hunt (1927) ได้พัฒนาแบบวัดเซวาน์สังคมเป็นครั้งแรกชื่อว่า George Washington Social Intelligence Test (GWSIT) ผลการศึกษาพบว่า เซวาน์สังคมนั้นจะต้องประกอบด้วยตัวชี้วัด 7 องค์ประกอบ ดังนี้ การประเมินสถานการณ์ในสังคม (Judgement in social

situation) การจดจำชื่อและใบหน้า (Memory for names and faces) การสังเกตพฤติกรรมของผู้คน (Observation of human behavior) การรับรู้สภาวะจิตใจเบื้องหลังคำพูด (Recognition of the mental states behind words) การรับรู้สภาวะจิตใจจากการแสดงสีหน้า (Recognition of the mental stages from facial expression) การรับรู้ข่าวสารทางสังคม และการมีอารมณ์ขัน (Sense of humor) แต่ในภายหลังมีการตัดองค์ประกอบการรับรู้สภาวะจิตใจจากการแสดงสีหน้า การรับรู้ข่าวสารทางสังคมออกไป คงเหลือองค์ประกอบเชาวน์สังคม 5 องค์ประกอบ

O'Sullivan, Guilford and deMille (1965) จำแนกเชาวน์สังคมเป็น 6 องค์ประกอบ คือ การรู้คิดในจิตใจผู้อื่น (Cognition of behavioural units) การรู้คิดจำแนกกลุ่มคน (Cognition of behavioural classes) การรู้คิดตีความหมายความสัมพันธ์ (Cognition of behavioural relations) การรู้คิดผลที่ตามมาของพฤติกรรม (Cognition of behavioural systems) การรู้คิดในการยืดหยุ่น (Cognition of behavioural transformations) และการรู้คิดในการคาดการณ์ (Cognition of behavioural implications)

Hendricks et al. (1969) ใช้แบบวัดเชาวน์สังคมเชิงสร้างสรรค์ (Creative social intelligence) ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ระบุว่า เชาวน์สังคม ประกอบด้วย 6 ผลผลิต คือ ผลผลิตตามหน่วยพฤติกรรม (Behavioral units): ความสามารถในการวางท่าทางได้สอดคล้องกับสภาวะจิตใจ ผลผลิตตามระดับชั้นพฤติกรรม (Behavioral classes): ความสามารถในการรับรู้ท่าทางการแสดงออกต่าง ๆ ผลผลิตตามความสัมพันธ์ของพฤติกรรม (Behavioral relation): ความสามารถในการเป็นตัวของตัวเองไม่ว่าบุคคลอื่นกำลังทำอะไร ผลผลิตตามระบบพฤติกรรม (Behavioral systems): ความสามารถในการรักษาสัมพันธภาพ ผลผลิตตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavioral transformations): ความสามารถในการปรับเปลี่ยนการแสดงออกได้ตามสถานการณ์ และผลผลิตตามนัยพฤติกรรม (Behavioral implications): ความสามารถในการคาดการณ์ความเป็นไปได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือผลลัพธ์ที่จะตามมา

Marlowe (1986) ได้ระบุว่า เชาวน์สังคมนั้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสนใจสังคม (Social interest) การประมาณตนในสังคม (Social self-sufficiency) ทักษะความร่วมมือรู้สึก (Empathy skills) และทักษะการแสดงออกในสังคม (Social performance skills)

Kozmitzki and John (1993) ระบุว่า เชาวน์สังคม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การรับรู้อารมณ์และสภาวะในจิตใจของผู้อื่น การจัดการสัมพันธภาพ การรู้ในทฤษฎีสังคมและชีวิต รู้ในสถานการณ์ในสังคมและบริบทของสังคม การบริหารจัดการบุคคล ความร่วมมือที่แท้จริง และการปรับตัวในสังคม

Siberman (2000) กล่าวถึง เซวาน์สังคมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การเข้าใจบุคคลอื่น การแสดงออกความคิด/ ความรู้สึกตนเอง การแสดงถึงความต้องการตนเอง การรู้จักให้และรับข้อเสนอแนะกับบุคคลอื่น การสนใจ/ เป็นแรงบันดาลใจ/ โน้มน้าวบุคคลอื่น การสร้างสรรค์หนทางแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การปรับทัศนคติได้เหมาะสมเมื่อพบเจอความยากลำบาก ซึ่งในแต่ละด้านเน้นการรับรู้ เข้าใจและจัดการสัมพันธภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

Buzan (2003) ได้สรุปว่า เซวาน์สังคม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การอ่านใจบุคคล: การเข้าใจและเข้าใจบุคคลโดยรับรู้จากภาษาพูด ภาษาท่าทาง การฟังอย่างตั้งใจ การมีศักยภาพทางสังคม การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การเป็นที่ชื่นชม การเจรจาต่อและการจัดการปัญหา การสร้างแรงจูงใจ การรู้วิธีการเป็นสื่อกลาง

Vasilova (2005) ได้อธิบายองค์ประกอบเซวาน์สังคมจากนักจิตวิทยาที่ทำการศึกษาว่า เซวาน์สังคม ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์เข้ากันสถานการณ์ ความสามารถในการวินิจฉัยผู้อื่น ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นทักษะทางสังคม ความเห็นอกเห็นใจ การรับรู้สังคม การหยั่งรู้สังคม และความรู้ด้านสังคม

Albrecht (2006) ได้สรุปองค์ประกอบจากประสบการณ์ทำงานในในฐานะนักธุรกิจของตนเองว่า เซวาน์สังคม ประกอบไปด้วย การตระหนักรู้สถานการณ์ การแสดงตน การเป็นตัวของตัวเอง การสื่อสารได้ตรงประเด็น การร่วมความรู้สึก

Goleman (2007) สรุปเซวาน์สังคมออกเป็น 2 มุมมอง คือ มุมมองเชิงการรู้จัก ซึ่งเป็นประเด็นของการมีความเข้าใจบุคคลอื่นและมุมมองเชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นประเด็นการบริหารจัดการบุคคล โดยแต่ละมุมมองมีองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด การร่วมความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานของบุคคล การใส่ใจผู้อื่น ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การรับรู้ทางสังคม และองค์ประกอบด้านการเอื้ออำนวยในสังคม ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด การมีความสอดคล้องในตนเอง การนำเสนอตนเอง การมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น การมีความเอื้ออาทร

Dogan and Cetin (2009) วิเคราะห์องค์ประกอบเซวาน์สังคมในกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชากาซา ในตุรกี จำนวน 719 คน โดยใช้แบบวัดเซวาน์สังคม TrOmsø social intelligence scale ของซิลเวอราและคณะ (Silvera et al., 2001) จำนวน 21 ข้อ ที่ยืนยันว่า องค์ประกอบเซวาน์สังคมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ Social Information Processing (SIP): เป็นการวัดความสามารถในการเข้าใจภาษาพูด ภาษาท่าทางของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์และสามารถร่วมความรู้สึกและอ่านสิ่งที่ซ่อนอยู่หลังข้อความสื่อสารนั้น Social Skills (SS): เป็นการวัดความสามารถด้านการสื่อสารพื้นฐาน เช่น การฟังอย่างตั้งใจ การแสดงตนอย่างมั่นใจ การเป็น

ผู้ริเริ่ม ดำรงรักษา หรือทำลายสัมพันธภาพ Social Awareness (SA): เป็นวัดความสามารถในการแสดงตนได้สอดคล้องกับสถานการณ์ สถานที่

คณิตพันธ์ ทองสืบสาย (2552) สรุปองค์ประกอบเขาวงกตสังคัม 2 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคัม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเกิดความถูกต้องในการเข้าใจบุคคลอื่น การรับรู้ทางสังคัม และองค์ประกอบด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคัมมี 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคล ความสามารถในการแสดงตนเอง ความสามารถในการชี้นำพฤติกรรมของบุคคล ความสามารถในการคำนึงถึงผู้อื่น ซึ่งยืนยันแนวคิดองค์ประกอบเขาวงกตสังคัมของโกลด์แมน

กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (2556) สรุปว่าเขาวงกตสังคัมมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ทางสังคัม ประกอบด้วย ตัวชี้วัด การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่นและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น องค์ประกอบด้านการรู้คิด ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการรู้คิดในพฤติกรรม การมีข้อสนเทศทางสังคัมและการตัดสินใจสถานการณ์ทางสังคัม องค์ประกอบด้านการมีทักษะทางสังคัม ประกอบด้วย ตัวชี้วัด การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคัม และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคัม

เพื่อให้มองเห็นภาพในการสรุปองค์ประกอบเขาวงกตสังคัมของนักจิตวิทยา และนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบสังคัมโดยตารางจำแนกองค์ประกอบเขาวงกตสังคัม ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเขาวนัสังคม

นักจิตวิทยา/ นักวิจัย	องค์ประกอบเขาวนัสังคม									
	การประเมิน สถานการณ์ ในสังคม	การจดจำ ชื่อและ ใบหน้า	การสังเกต พฤติกรรม ของผู้คน	การรับรู้ สภาวะจิตใจ เบื้องหลัง คำพูด	การรับรู้ สภาวะจิตใจ จากการ แสดงสีหน้า	การรับรู้ ข่าวสาร ทางสังคม และการมี อารมณ์ขัน	การ ประมาณตน ในสังคม	การ ความรู้สึก อย่างแท้จริง	การ แสดงออก ในสังคม	ความ สามารถ สื่อสาร
มอสและฮันท์	/	/	/	/	/	/				
เฮนดริค มาร์โลว์						/	/	/	/	
โคซมีทซ์กี และจอห์น	/		/	/					/	
ไซเบอร์แมน	/		/			/		/		
บุชาน	/		/	/				/	/	
วาชิโอล่า				/		/		/	/	
อันเบรก	/			/				/	/	/
โกลด์แมน		/	/	/	/	/		/	/	/
เทน์ฟัน และเบย์เรม	/					/		/	/	
กนิตพันธ์		/	/	/	/	/		/	/	/
กาญจน์กมล	/			/		/		/	/	
งานวิจัยครั้งนี้	/			/	/			/	/	/

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเขาวนัสังคมข้างต้น สรุปได้ว่าเขาวนัสังคมประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ การประเมินสถานการณ์ในสังคม การจดจำชื่อและใบหน้า การสังเกตพฤติกรรมของผู้คน การรับรู้สภาวะจิตใจเบื้องหลังคำพูด การรับรู้สภาวะจิตใจจากการแสดงสีหน้า การรับรู้ข่าวสารทางสังคมและการมีอารมณ์ขัน การประมาทคนในสังคม ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การแสดงออกในสังคม ความสามารถสื่อสาร

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบที่เห็นตรงกันมากที่สุดได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness) ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathic accuracy) การแสดงตน (Presence) การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facilities) การนำเสนอตนเอง (Self-presentation) โดยพิจารณาความครอบคลุมทั้งในมิติของ ความคิด (Insight) และพฤติกรรม (Behavior)

4. แนวคิดการพัฒนาแบบวัดเขาวนัสังคม

เอ็ดเวิร์ด ที. ซอร์นไคค์ ได้บันทึกไว้ว่า “การที่จะสร้างแบบวัดเขาวนัสังคมให้ง่ายในการวัดค่อนข้างทำได้ยาก เพราะมีองค์ประกอบหลายอย่างที่ยุ่งยากและไม่ควรที่จะวัดในห้องทดลอง เพราะเขาวนัสังคมจะต้องทำการวัดในปฏิกิริยาตอบสนองของมนุษย์ต่อการปรับตัว สีหน้า น้ำเสียง อิริยาบถ และลักษณะท่าทางสีหน้าต่าง ๆ” อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักมาตรวัดด้านจิตใจได้พัฒนาเครื่องมือการวัดที่ได้มาตรฐานเป็นผลสำเร็จเพื่อวัดความสามารถของบุคคลในด้านเขาวนัสังคม (Taylor & Cadet, 1989; Walker & Foley, 1973 cited in Kihlstrom & Cantor, 2000, p. 360) ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา แบบวัดเขาวนัสังคมทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

แบบวัดเขาวนัสังคมในประเทศไทย

1. แบบวัดเขาวนัสังคม พัฒนามาตามกรอบแนวคิดของดาเนียล โกลแมน องค์ประกอบเขาวนัสังคม 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเกิดความถูกต้องในการเข้าใจบุคคลอื่น การรับรู้ทางสังคม และองค์ประกอบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมี 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคล ความสามารถในการแสดงตนเอง ความสามารถในการชี้แนะพฤติกรรมของบุคคล ความสามารถในการคำนึงถึงผู้อื่น (คณิตพันธ์ ทองสืบสาย, 2552)

2. แบบวัดเขาวนัสังคมศึกษาในนักศึกษาอุดมศึกษาภาคใต้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย ตัวชี้วัด การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น องค์ประกอบด้านการรู้คิด ประกอบด้วย ตัวชี้วัด การรู้คิดในพฤติกรรม การมีข้อสันเทศทางสังคมและการตัดสินใจสถานการณ์ทางสังคม องค์ประกอบด้านการมีทักษะทางสังคมประกอบด้วย ตัวชี้วัด การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมโดย (กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์, 2556)

แบบวัดชวามัน้สังคตต่างประทศ

1. แบบวัด George Washington Social Intelligence Test (GWSIT) ของ Moss and Hunt (1927) ประกอบด้วย 8 ชุดทดสอบย่อย คือ

- 1.1 การประเมินสถานการณ์ในสังคม (Judgement in social situation)
- 1.2 การจดจำชื่อและใบหน้า (Memory for names and faces)
- 1.3 การสังเกตพฤติกรรมของผู้คน (Observation of human behavior)
- 1.4 การรับรู้สภาวะจิตใจเบื้องหลังคำพูด (Recognition of the mental states behind words)
- 1.5 การรับรู้สภาวะจิตใจจากการแสดงสีหน้า (Recognition of the mental stages from facial expression)
- 1.6 การรับรู้ข่าวสารทางสังคม และการม้อารมณ้ขัน (Sense of humor)

2. แบบวัดของ โอซูลิวาน (O' Sullivan et al., 1965 cited in Sternberg, 2000, p. 361) จำแนกเป็น 6 แบบทดสอบย่อย คือ

- 2.1 การรู้คิดในจิตใจผู้อื่น (Cognition of behavioural units)
- 2.2 การรู้คิดจำแนกกลุ่มคน (Cognition of behavioural classes)
- 2.3 การรู้คิดตีความหมายความสัมพันธ์ (Cognition of behavioural relations)
- 2.4 การรู้คิดผลที่ตามมาของพฤติกรรม (Cogniton of behavioural systems)
- 2.5 การรู้คิดในการยืดหยุ่น (Cognition of behavioural transformations)
- 2.6 การรู้คิดในการคาดการณ์ (Cognition of behavioural implications)

3. แบบวัดของ Hendricks et al. (1969) เน้นการแสดงออกในการแก้ปัญหาเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น มีชุดแบบวัดย่อย 6 กลุ่ม คือ

- 3.1 กลุ่มตามหน่วยพฤติกรรม (Behavioral units): วัดความสามารถในการวางท่าทางได้สอดคล้องกับสภาวะจิตใจ
- 3.2 กลุ่มตามระดับชั้นพฤติกรรม (Behavioral classes): วัดความสามารถในการรับรู้ท่าทางการแสดงออกต่าง ๆ
- 3.3 กลุ่มตามความสัมพันธ์ของพฤติกรรม (Behavioral relation): วัดความสามารถในการเป็นตัวของตัวเองไม่ว่าบุคคลอื่นกำลังทำอะไร
- 3.4 กลุ่มตามระบบพฤติกรรม (Behavioral systems): วัดความสามารถในการรักษาสัมพันธ์ภาพ กลุ่มตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavioral transformations): วัดความสามารถในการปรับเปลี่ยนการแสดงออกได้ตามสถานการณ์

3.5 กลุ่มตามนัยพฤติกรรม (Behavioral implications): วัดความสามารถในการคาดการณ์ความเป็นไปได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือผลลัพธ์ที่จะตามมา

4. แบบวัด TrOmsø Social Intelligence Scale (TSIS) ของซิลวา มาตินัสเซน และดาห์ (Silvera, Martinussen, & Dahl, 2001 cited in Frankovsky, & Birknerová, 2014) จำนวน 21 ข้อ โดยให้ความเห็นต่อความสามารถตนเอง 7 ระดับ ข้อคำถามแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

4.1 การเข้าใจข้อมูลในสังคม (SP: Social Information Processing) (ตัวอย่าง ฉันเข้าใจสถานการณ์ในสังคมได้ง่าย)

4.2 ทักษะสังคม (SS: Social Skills) (ตัวอย่าง ฉันสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ได้สำเร็จ)

4.3 การตระหนักรู้ในสังคม (SA: Social Awareness) (ตัวอย่าง ฉันแปลกใจที่คนอื่นรู้สึกประหลาดในท่าทางของฉัน)

แบบวัดนี้มีความเชื่อมั่นภายในรายองค์ประกอบ อยู่ที่ SP-0.79, SS-0.85 และ SA-0.72 (Silvera, Martinussen, & Dahl, 2001) องค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แบบวัด Trait Social Intelligence Questionnaire (TSIQue v.1.00; Petrides) ของฟรีโทค จำนวน 145 ข้อ เป็นแบบให้คะแนน 7 ระดับ ใน 14 ชุดทดสอบ เช่น การเจรจาต่อรอง การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับสังคม การเข้าใจบุคคลอื่น การปรับตัวในสังคม เป็นต้น ความเชื่อมั่นของแบบวัดอยู่ที่ระดับ .95

6. แบบวัด 10 Item peer-estimated social intelligence scale ของกัวไกเทียน และคณะ (Kaukiainen et al., 1999) องค์ประกอบการวัด คือ ความสามารถด้านการรับรู้บุคคลอื่น ความยืดหยุ่นในสังคม การบรรลุเป้าหมายในสังคม และผลลัพธ์ทางพฤติกรรม โดยให้คะแนน 5 ระดับ ในความสามารถ 10 หัวข้อ คือ

6.1 การจับโกหก (Notices easily if others lie)

6.2 การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น (Is able to get along with people)

6.3 การเข้ากับเพื่อนหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ (Easily accommodates to new people and new situations)

6.4 การเข้าใจความต้องการบุคคลอื่น (Is able to get his/ her wishes carried out)

6.5 การคาดเดาความรู้สึกบุคคลอื่นที่ไม่แสดงออก (Is able to guess the feelings of others, also when they do not want to show them)

6.6 การคำนึงจุดด้อยบุคคลอื่น (Is aware of the weak spots of others)

6.7 การสร้างอารมณ์ขัน (Knows how to get others to laugh)

6.8 การโน้มน้าวผู้อื่น (Is able to persuade others to do almost anything)

6.9 การดูแลบุคคลที่เหนือความคาดหมาย (Is able to take advantage of others, if his/ her wants)

6.10 การคุยหรือชักชวนในจุดเด่นบุคคลอื่น (Is able to talk others into taking his/ her side) โดยแบบวัดมีความเชื่อมั่นของแบบวัด (Cronbach's alpha) .95

7. แบบวัดของหว่าง เคย์ แมกเวลล์และมิรา (Wong, Day, Maxwell, & Meara, 1995) ซึ่งมีองค์ประกอบการวัด คือ การรับรู้บุคคล (Social perception) การหยั่งรู้สังคม (Social insight) และการมีความรู้ในสังคม (Social knowledge)

5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ทฤษฎีเชาวน์สังคม

เชาวน์สังคม ถือเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันบุคคลในสังคม จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการศึกษาทั้งการสำรวจและยืนยันองค์ประกอบของเชาวน์สังคมรวมถึงการให้ความเห็นส่วนตัวจากนักวิจัยหลายท่าน แต่ยังคงพบว่ามีข้อถกเถียงในเรื่องโครงสร้างองค์ประกอบเชาวน์สังคม รวมถึงวิธีการประเมินเชาวน์สังคมให้มีครอบคลุม สิ่งที่มีความชัดเจน คือ เชาวน์สังคมนั้น ประกอบด้วย มิติการรู้คิดทางสังคมของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีความรู้และความเชี่ยวชาญในโลกสังคมนรอบตัว จากการศึกษาของแคนเตอร์และคริสทอม (Cantor & Kihlstrom, 1987 cited in Sternberg, 2000, p. 370) เชาวน์สังคมนั้นแบ่งได้เป็น 2 มุมมอง คือ เป็นมุมมองของการแสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ (Declarative knowledge) ซึ่งแบ่งย่อยเป็นเรื่อง แนวคิดนามธรรมและความสามารถในการจำ และมุมมองความรอบรู้ในขั้นตอน (Procedural knowledge) ซึ่งแบ่งย่อยเป็นเรื่อง รู้กฎระเบียบ การมีทักษะและกลยุทธ์ ซึ่งบุคคลนั้นนำมาใช้ในการบริหารจัดการสัมพันธภาพและแสดงให้เห็นถึงการความรอบรู้ของตนเองลงสู่การปฏิบัติ สรุปให้ง่ายต่อการเข้าใจ คือ เป็นมุมมองการรู้คิดทางสังคมและพฤติกรรม แม้จะมีความเห็นต่างกันและถกเถียงกันในเรื่องมุมมองความเป็นเชาวน์สังคม การวัดและการประเมินของทั้งกลุ่มนักมาตรวัดด้านจิตใจและกลุ่มนักวิชาการที่แสดงความเห็นส่วนตัว แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกท่านเห็นตรงกัน คือ พัฒนาการของเชาวน์สังคม (Greenspan & Love, 1997 cited in Sternberg, 2000, p. 373) นั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเชาวน์สังคมถือเป็นเกณฑ์หนึ่งในการใช้วินิจฉัยโรคในผู้ป่วยของจิตแพทย์ เช่น ในผู้ป่วยพัฒนาการช้า รวมถึงโรคทางจิตเวชอื่นที่ต้องมีการประเมินทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นร่วมด้วย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีเขาวนั้สังคัมเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอทฤษฎีเขาวนั้สังคัมใน 2 ส่วน คือ กลุ่มของนักมาตรวัดด้านจิตใจ และกลุ่มแนวเห็นส่วนตัว ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

1. ทฤษฎีเขาวนั้สังคัมของคาร์ล อัลเบรก

คาร์ล อัลเบรก เป็นนักวิชาการและเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจของรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความสนใจด้านเขาวนั้สังคัมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร โดยได้ทำการศึกษาแนวคิดของ ฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ ที่แสดงถึงพลังของสมองด้านเขาวนั้สังคัม และได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในบุคคลที่ดำเนินชีวิตทั่วไปในสังคัม อาทิ ครู นักเรียน ในส่วนของการศึกษา, ครอบครัว ตลอดจนศึกษาจากสังคัมการทำงานว่าการมีเขาวนั้สังคัมเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ควรเป็นอย่างไร เขาวนั้สังคัมในมุมมองของอัลเบรคนั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีความอาทร เกื้อกูลของรอบข้าง เช่น ทำให้บุคคลอื่นรู้สึกมีคุณค่า ได้รับความชื่นชมและดึงดูดผู้คนเข้าหาตนเอง มีเสน่ห์ในอิริยาบถ แต่หากบุคคลมีเขาวนั้สังคัมต่ำ จะทำให้บุคคลรอบข้างตีตัวออกห่างหรือทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นรู้สึกด้อยค่า อัลเบรกได้อธิบายถึงความหมายและองค์ประกอบเขาวนั้สังคัม ดังนี้

เขาวนั้สังคัม หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตัวเองอย่างแท้จริง มีการวางตนได้เหมาะสมตามสถานการณ์และดำเนินปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นอย่างราบรื่น จนบรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ มีความน่าเชื่อถือ ภายใต้อิทธิพลของคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (Albrecht, 2006)

ก. การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situational awareness) หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าใจบริบทของสภาพการณ์ที่ตนกำลังเผชิญ มีสติรู้เท่าทันว่าสภาพการณ์นั้นมีอิทธิพลหรือต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมทั้งต่อตนเองและนักเรียนอื่นอย่างไร

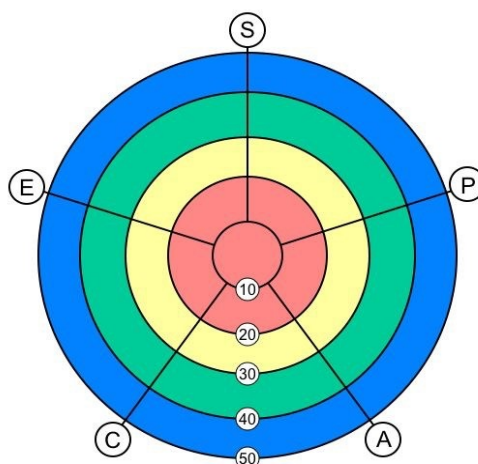
ข. การแสดงตน (Presence) หมายถึง ความในการสามารถวางตัว ต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างประทับใจ ทั้งในส่วนที่เป็น วัจนภาษา อวัจนภาษา สอดคล้องกับตัวตนที่แท้จริง ภายใต้อิทธิพลของการวิจารณ์บุคลิกภาพ ศักยภาพ รวมถึงความเชื่อ ค่านิยมด้านต่าง ๆ จากคนรอบข้างที่มองจากภายนอก

ค. ความน่าเชื่อถือ (Authenticity) หมายถึง ความสามารถทำให้บุคคลอื่นเชื่อถือในความจริงใจ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ของตน และเชื่อว่าคำพูด พฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้น สอดคล้องกับค่านิยมในใจตัวผู้นั้นอย่างแท้จริง

ง. การสื่อสารที่กระจ่างชัด (Clarity) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกของตนอย่างกระจ่าง มีประสิทธิผล ครอบคลุมถึงผลกระทบที่ตามมา รวมถึงทักษะการสื่อสารที่สามารถฟัง โต้ตอบ ทวนความ ได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการใช้ภาษา การอุปมาอุปนัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และกระชับ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

จ. ความร่วมรู้สึก (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการร่วมความรู้สึก เอื้ออาทรต่อ ทั้งตนเองและคนรอบข้างเพื่อให้เกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน รวมถึงความสามารถในการดึงดูดให้บุคคล แต่ละระดับที่พบปะ ยอมรับและเต็มใจร่วมมือในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

โดยคาร์ล อัลเบรค ได้ทำการสร้างรูปแบบในการพัฒนาเชาว์สังคมตามหลักของ S.P.A.C.E ดังภาพที่ 3 เพื่อใช้ในการอธิบาย ประเมิน และพัฒนาเชาว์สังคม ตามองค์ประกอบ ที่กล่าวมาข้างต้น คล้ายคลึงกับแนวทางของกลุ่มการตรวจรักษาโรค (Clinical practice guideline) เชาว์สังคมจะอยู่บนฐานของความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น สิ่งแวดล้อม เช่น การตระหนักรู้ ในสถานการณ์สังคมที่เป็นจุดเด่น ๆ และสำคัญ (Strategic situation awareness) และนำเอา ความสามารถที่มีในด้านต่าง ๆ มาใช้ในปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ให้บรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ เพราะฉะนั้น เชาว์สังคมก็ประกอบไปด้วยมิติของการตระหนักรู้และการแสดงออกทางพฤติกรรม

ภาพที่ 3 หลักการพัฒนาเชาว์สังคม Social skills “S.P.A.C.E.” formula (Albrecht, 2006, p. 45)

ผู้มีเชาว์สังคมขั้นสูง มีอิทธิพลให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึก 2 ด้าน คือ ด้านของ Toxic เช่น ความรู้สึกด้อยคุณค่า ขาดแคลน โกรธ สับสน หรือความรู้สึกผิด และ Nourishing คือ มีคุณค่า มีความสามารถ รู้รัก รู้สึกเคารพและมีความซาบซึ้งใจ บุคคลที่มีเชาว์สังคมสูงต้องเหมือนแม่เหล็ก มีบุคลิกภาพที่ดึงดูดความสนใจ (Magnetic personality) ต่อรอบข้าง

2. ทฤษฎีเชาว์สังคมของแดเนียล โกลแมน

ดาเนียล โกลแมน เป็นนักบรรณธิการเกี่ยวกับจิตวิทยา ที่มีชื่อเสียงของประเทศ สหรัฐอเมริกาจากการเขียนหนังสือ ความฉลาดทางอารมณ์ ครั้งนี้ โกลแมน ได้มีความสนใจทางด้าน เชาว์สังคมเพราะมองว่าเป็นคุณลักษณะที่นำบุคคลเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง

โกลแมน ได้ศึกษาแนวคิดของฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ จากเรื่องพหุปัญญา และทำการสรุปแนวคิดทางเชาวน์สังคมดังนี้ คือ (Goleman, 2006 อ้างถึงใน พสุ เดชะรินทร์, 2549)

โกลแมน กล่าวว่าเชาวน์สังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ได้อย่างกลมกลืน มีความสุข และในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่ตนวางไว้

ก. การตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) คือ ความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งองค์ประกอบนี้จะรวมถึงการรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึก ความเข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งสามารถแยกออกเป็นองค์ประกอบย่อย ดังนี้

- การเข้าใจความรู้สึกของบุคคล (Primal empathy) คือ การรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณ โดยที่เราไม่รู้ตัว เป็นไปโดยอัตโนมัติ

- การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) คือ การสนใจและตั้งในฟังบุคคลอื่นอย่างเต็มที่ เพื่อให้เราและคู่สนทนาสามารถเชื่อมโยงให้เกิดความเข้าใจกันอย่างเต็มที่

- การเกิดความเข้าใจถูกต้องในบุคคลอื่น (Empathic accuracy) คือ การทำความเข้าใจในความคิด อารมณ์ของคู่สนทนา โดยการอ่านหรือทำความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องต่ออารมณ์ ความคิด และความมุ่งหวังของอีกฝ่ายหนึ่ง

- การรับรู้ทางสังคม (Social cognition) คือ ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับสังคมที่อยู่รอบตัว โดยการรับรู้ทางสังคมจะส่งผลต่อการแสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ในสังคม จนนำไปสู่การปรับตัวในสังคมได้อย่างถูกต้อง

ข. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social facility) คือ การแสดงออกทางสังคมระหว่างบุคคลซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ ดังนี้

- ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคล (Synchrony) คือ การที่บุคคลแต่ละคนได้มีปฏิกิริยาที่มีทิศทางเดียวกัน บุคคลที่มีความสามารถในด้านนี้จะสามารถจับกริยาท่าทางของคู่สนทนาได้และสามารถเข้าใจในกริยาท่าทางที่อีกฝ่ายแสดงออกมาได้

- ความสามารถในการแสดงตนเอง (Self-presentation) คือ การแสดงออกของแต่ละบุคคล รู้จักการแสดงอารมณ์แต่ละแบบที่มีความเหมาะสมกับเวลา สถานที่ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญหน้าอยู่

- ความสามารถในการชี้นำพฤติกรรมของคน (Influence) คือ การกระทำที่ทำให้บุคคลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา มีการแสดงทางการปฏิบัติในทิศทางที่เราต้องการ

- ความสามารถในการคำนึงถึงผู้อื่น (Concern) คือ การคิดถึงบุคคลและการรู้จักที่จะช่วยเหลือให้บุคคลอื่นเมื่อบุคคลนั้นกำลังเผชิญกับสภาพปัญหาต่าง ๆ

โกลแมนเน้นว่าบุคคลที่จะเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะเขาวนัสังคมข้างต้น ซึ่งเกิดจากการทำงานของวงจรสมองที่มีประสิทธิภาพ ในส่วนเซลล์กระจก (Mirror neuron) เซลล์รูปกระสวย (Spindle cells) และวงจรประสาท (Oscillator) เขาวนัสังคมสามารถเพิ่มขึ้นได้ จากการเชื่อมต่อของระบบประสาทระหว่างตัวเราและบุคคลอื่น การทำงานของเซลล์กระจกสามารถแสดงให้เห็นจากหลายตัวอย่างงานวิจัย เช่น การที่ผู้นำแสดงออกในทางบวกหรือลบต่อผู้ติดตาม ปฏิกริยาของผู้ติดตามจะสะท้อนกลับในทางเดียวกัน เช่น การที่ผู้นำสื่อสีหน้า ท่าทางในคิดทางลบต่อผู้ติดตาม ก็จะส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ติดตามให้มองไปด้านลบได้เช่นกัน แม้ว่าจะไม่มีการสื่อสารทางวาจา ผู้ติดตามสามารถที่รับรู้ได้จากการส่งสัญญาณ อีกหนึ่งตัวอย่างที่แสดงว่าเขาวนัสังคมเกิดขึ้นจากการทำงานของสมอง คือ ความสามารถรับรู้ปฏิกริยาหรือคาดเดาคิด ความรู้สึกฝ่ายตรงข้ามโดยไม่มีการพูดคุยหรือแสดงออกได้อย่างถูกต้องแสดงว่าบุคคลสามารถรับรู้สัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นระหว่างบุคคลได้ ซึ่งนั่นก็คือการทำหน้าที่ของสมองด้านเขาวนัสังคม เซลล์รูปกระสวยจะทำหน้าที่ในส่วนการให้ความสนใจ อารมณ์ ความรู้สึกบุคคลอื่น (Alltuned) ว่าเรารู้สึกต่อบุคคลนั้นอย่างไร และเลือกปฏิกริยาตอบสนองที่เหมาะสมแสดงออกไป ซึ่งจะทำงานซ้ำพริบตา เป็นวินาทีต่อวินาที ส่วนวงจรประสาทจะทำหน้าที่รับรู้ด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายที่เกิดขึ้นพร้อมกันระหว่างบุคคล ให้เกิดความสอดคล้องเป็นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of multiple intelligence) (Gardner, 2011)

การวิเคราะห์แยกแยะปัญญาหรือความสามารถพิเศษชนิดต่าง ๆ ในช่วง 200 ปี ที่ผ่านมา ได้มีนักคิดหลายท่านได้ทำการศึกษาและสามารถแบ่งแยกความพิเศษของมนุษย์ออกตั้งแต่ 1 ประเภท จนถึง 150 ประเภท อาทิ นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสชื่อ Alfred Binet ได้พัฒนาเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาคณิตนักเรียนสอบตก จนเกิดเป็นแบบทดสอบเขาวนัสังคมขึ้นครั้งแรกของโลก แต่สิ่งที่ทำให้ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์เป็นที่ยอมรับ คือ การค้นคว้าจากวิทยาการหลายสาขา เช่น มนุษยวิทยา จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ ชีวประวัติศึกษา สรีรวิทยาของสัตว์ มีการแบ่งประเภทปัญญา หรือความสามารถของบุคคลในแต่ละด้านที่ชัดเจน มีความครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเขาวนัสังคม คือ การระบุว่าหนึ่งในความสามารถทั้งเก้าด้านนั้น คือ เขาวนัสังคมทางด้านปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) ซึ่งเป็นหลักฐานอ้างอิงแนวคิดเขาวนัสังคมของนักวิชาการในปัจจุบัน เช่น คาร์ล อันเบอร์ก และเดเนียล โกลแมน ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดของทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อเขาวนัสังคม

ความหมายของพหุปัญญา (Multiple intelligence)

การ์ดเนอร์ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนิยามปัญญา (Intelligence) เท่าไรนัก เนื่องจากมองว่าการนิยามเป็นการตีกรอบของปัญญาจากความเป็นจริง และมักมีการแปรเปลี่ยนไปตามแต่ละวัฒนธรรมยากที่จะหาคำมาจำกัดความ แต่การ์ดเนอร์ ก็ได้พยายามอธิบายเพื่อให้ใกล้เคียงต่อความเข้าใจมากที่สุดว่า Intelligence คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการการทำงานของสมอง (จิต) ที่สามารถทำงานได้ แม้ว่าสมองบางส่วนถูกทำลาย ถือเป็นความสามารถด้านต่าง ๆ ของจิต โดยมีเกณฑ์ที่การ์ดเนอร์จำแนกว่าเขาวนแต่ละด้าน ว่าจะต้องมีลักษณะสำคัญอย่างไร ประกอบ 4 ประการ คือ (Gardner, 2011)

ก. เขาวนแต่ละด้านจะต้องมีสัญลักษณ์ของตนเอง กล่าวคือ เขาวนประสบการณ์เกี่ยวกับเขาวนด้านต่าง ๆ ต้องสามารถถ่ายทอดโดยใช้สัญลักษณ์ของตนได้ ได้แก่ รูปภาพ ตัวเลขหรือถ้อยคำ เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น เขาวนทางด้านดนตรี จะมีตัวโน้ตซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเสียงและจังหวะ เขาวนด้านมนุษยสัมพันธ์มีสัญลักษณ์ทางสังคมเช่น การโบกมือลา ยกมือสวัสดี เป็นต้น

ข. เขาวนแต่ละชนิดมีประวัติพัฒนาการของตน กล่าวคือ เขาวนไม่ใช่คุณลักษณะคงที่ตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต แต่เขาวนแต่ละด้านจะปรากฏขึ้นในช่วงอายุที่ต่างกัน โดยอัจฉริยภาพทางดนตรีจะฉายแสงเร็วที่สุดก่อนเขาวนที่เหลือทั้ง 6 ด้าน โมซาร์ท สามารถแต่งเพลงง่าย ๆ ได้ตั้งแต่อายุ 3 ขวบ และเขียนบทดนตรีประสานเสียง (Symphony) ตั้งแต่ 9 ขวบ ความสามารถหรือเขาวนทางดนตรีนี้จะยืนยาวและสร้างสรรค์ไปจนถึงวัยชรา เขาวนทางด้านตรรกะ คณิตศาสตร์ ปรากฏเด่นชัดในวัยเด็กตอนปลายและขึ้นสูงสุดในวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และจะถดถอยลงไปเมื่อสูงอายุขึ้น โดยสรุป คือ เขาวนจะมีประวัติการฉายแสงและการถดถอยในวัยต่าง ๆ กัน

ค. เขาวนแต่ละด้านอาจถูกทำลายเพราะบาดเจ็บหรือได้รับการกระทบกระเทือน กล่าวคือ เขาวนแต่ละด้านมีที่อยู่ทีในที่ต่าง ๆ ของสมอง ส่วนสมองที่ถูกทำลายจะเกิดผลต่างกันตามจุดของสมองที่ถูกทำลาย เช่น ถ้าเป็นสมองด้านหน้าข้างซ้ายจะทำให้ไม่สามารถอ่าน เขียนได้ แต่ขณะเดียวกัน ยังสามารถร้องเพลง วาดรูป เดินรำได้ แสดงว่า สมองส่วนที่ไม่ถูกทำลายยังสามารถปฏิบัติได้อยู่ ทฤษฎีพหุปัญญาระบุว่าเขาวนทั้ง 7 ด้าน นี้มีที่อยู่ของตนเองได้ระบบสมอง เขาวนทางด้านภาษาอยู่ทางด้านซ้ายของสมอง เขาวนทางด้านร่างกายอยู่ที่มอเตอร์คอร์เทก (Motor cortex) มิติสัมพันธ์อยู่ทางด้านขวาของสมอง สมองส่วนหน้าเป็นฐานของเขาวนด้านต่าง ๆ แม้ว่าความซับซ้อนของการทำงานของสมองจะส่งผลไม่สามารถแบ่งสมองส่วนต่าง ๆ ว่าทำหน้าที่แต่ละด้านได้อย่างเด่นชัด แต่การ์ดเนอร์ก็ได้อาศัยผลการศึกษาวิชาจิตวิทยาสาขาประสาทเพื่ออธิบายทฤษฎีพหุปัญญา ได้อย่างน่าชื่นชม

ง. เขาวนแต่ละด้านมีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเอง กล่าวคือ ทฤษฎีพหุปัญญาระบุว่า พฤติกรรมหรือผลผลิตของเขาวนควรวัดจากผลงานชิ้นสูงของอารยธรรมไม่ใช่วัดจากผลคะแนน ผลการทดสอบไอคิว เช่น ความสามารถในการนับเลขถอยหลังหรือในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัย แนวเทียบมีคุณค่าทางวัฒนธรรมน้อยมาก เช่น การเปรียบเทียบในสถานการณ์ที่ว่าคุณปู่คุณแม่หลาน มานั่งตักแล้วให้หลานตอบว่า “ถ้าลองเรียงลำดับ 23, 16, 94, 3, 12 แล้วเลขต่อไปจะเป็นอะไร” เปรียบเทียบกับภาพที่ว่าคุณปู่คุณแม่ย่าให้หลานนั่งตักแล้วเล่าเรื่องนิทานพื้นเมือง เรื่องจากมหากาพย์ หรือกลอน หรือสอนหลานให้ทำฝีมือง่าย ๆ อย่างไหนจะมีคุณค่าทางวัฒนธรรม

การเรียนรู้ความหมายของเขาวนด้านไหนนั้น อาจศึกษาได้จากตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ ชั้นเยี่ยมทางเขาวนในแต่ละวัฒนธรรม เช่น ธรรมเนียมเมกนา คาร์ตา หรือ “โอวาทบนยอดเขาของ พระศาสดายะชู” (Sermon on the mount) ซึ่งมีคุณค่าทางวัฒนธรรมสูงกว่าคำถามในแบบทดสอบ วัตถุประสงค์ทางสังคม ทฤษฎีพหุปัญญาเห็นคุณค่าของความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรมในการแสดงออก ทางเขาวนต่าง ๆ แทนที่จะยึดว่าผลงานทางด้านเขาวนด้านภาษา คณิตศาสตร์ของชาวยุโรปผิวขาว คือ ผลงานทางเขาวนที่สุด แต่ทฤษฎีจะยกย่องความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์อย่างกว้างขวาง เช่น ความสามารถในการไต่เขาของชาวเนปาลบนยอดหิมาลัย และทฤษฎียังระบุอีกด้วยว่า เขาวน แต่ละด้านจะมีกระบวนการเรียนรู้ แนวการศึกษา การจำ และการแก้ปัญหาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ ตน เช่น การจำทำนองดนตรีจะแตกต่างจากการจำตัวเลข บางคนมีประสาทรับรู้เสียงดนตรีได้ อย่างดีเยี่ยม แต่ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างการออกเสียงภาษาอังกฤษ เช่น th และ sh อีกทั้งเขาวนแต่ละด้านจะมีประวัติวิวัฒนาการของตนเอง เช่น เขาวนทางด้านดนตรีอาจเริ่มต้นจาก เสียงร้องเพลงของนก แต่เขาวนด้านร่างกาย-เคลื่อนไหว อาจเริ่มจากการล่าสัตว์ของมนุษย์ ดึกดำบรรพ์

ในปี พ.ศ. 2526 การ์ดเนอร์ได้แบ่งเขาวน 7 ด้าน และในปี พ.ศ. 2540 เพิ่มเขาวนด้าน ธรรมชาติ (Natural intelligence) เข้ามา และปัจจุบัน การ์ดเนอร์ได้เพิ่มเขาวนด้าน Existential intelligence รวมเป็น 9 ด้าน ซึ่งในด้านสุดท้ายนั้นยังไม่มีหลักฐานมากนัก นักวิชาการบางท่าน จึงยังคงยึดถือเพียง 7-8 ด้าน เท่านั้น สรุปทั้ง 9 ด้าน ดังนี้ เขาวนด้านภาษา ถ้อยคำ (Linguistic intelligence) เขาวนด้านตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical-mathematical intelligence) เขาวนด้านมิติ (Spatial intelligence) เขาวนทางด้านดนตรี (Musical intelligence) เขาวนด้านร่างกาย การ เคลื่อนไหว (Bodily-kinesthetic intelligence) เขาวนด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) เขาวนด้านที่เจ็ด คือ เขาวนหรือความเก่งในการรู้จักใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) เขาวน ทางธรรมชาติ (Naturalistic intelligence) เขาวนทางมนุษยนิยม (Existential intelligence) โดยเขาวน ด้านที่เกี่ยวข้องกับเขาวนสังคมนั้น คือ เขาวนด้านมนุษยสัมพันธ์ สรุปได้ ดังนี้

เชาวน์ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) ผู้มีเชาวน์สูง คือ มีความสามารถพิเศษในการทำงานกับผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น สามารถที่จะสังเกตรับรู้อารมณ์ ความคิดความปรารถนาของผู้อื่น ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้ที่เข้าอกเข้าใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบทางสังคมสูง ตัวอย่างเช่น มหาตมะ คานธี แต่บางคนอาจนำความฉลาดด้านนี้ไปใช้ในการควบคุมปลุกปั่นเหมือนอย่าง มาคิโอเวลลิ โดยทั่วไปบุคคลที่เก่งหรือฉลาดด้านนี้ เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจผู้อื่น ได้ลึกซึ้ง บุคคลเหล่านี้จะเป็นนักประสาธน์ นักไกล่เกลี่ย นักสร้างเครือข่ายและเป็นครูได้ดี ตัวอย่างอาชีพ คือ ผู้นำทัวร์ทางเรือ ผู้บริหารบริษัท หรือองค์กรใหญ่

คนปกติจะสามารถพัฒนาความเก่งทั้ง 9 ด้าน จนถึงระดับใช้การได้ ถึงแม้จะไม่ถึงขั้นเลิศเลอ แต่ก็มีส่วนที่มีความสามารถเป็นเลิศในทุกด้าน เช่น รูคอล์ฟ สไตเนอร์ ชาวเยอรมัน ที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถทางเชาวน์ในทุกด้าน อาทิ นักปรัชญา นักเขียน นักวิทยาศาสตร์ สร้างทฤษฎีของสี แต่ในบางคนจะมีเชาวน์สูงโดดเด่นเพียงด้านเดียว ในขณะที่เชาวน์ด้านอื่นต่ำกว่าปกติ เช่น ตัวละครในเรื่อง Rainman ที่สร้างจากชีวิตจริง ตัวเอกในเรื่องมีความสามารถทางคณิตศาสตร์แต่ไม่สามารถผูกเชือกรองเท้าของตนได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลทั่วไปจะอยู่ในระหว่างบุคคลธรรมดา และปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญ มีเชาวน์ด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน มีสูงต่ำ สิ่งสำคัญ คือ ทฤษฎีพหุปัญญา แสดงให้เห็นว่าทุกคนสามารถพัฒนาเชาวน์ให้สูงใฝ่ในแต่ละด้านได้ ชาวนา ชาวไร่ นักวาด ช่างเครื่องยนต์ พ่อค้า ก็มีสิทธิ์ใช้คำว่า “เชาวน์” หรือความเก่งในสาขาความสามารถ ของตนทัดเทียมกับ “เชาวน์” ของเชาวน์นักกฎหมาย ศัลยแพทย์ ทฤษฎีพหุปัญญา จะสร้างภาพความสามารถของมนุษย์ที่หลากหลายให้ทุกคนสามารถเป็นผู้ชนะในชีวิต

การพัฒนาและการวัดพหุปัญญา (Gardner, 2011)

แนวคิดใหม่ของเชาวน์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น มองว่าเชาวน์สามารถเพิ่มพูนได้ ไม่ควรวัดออกมาเป็นตัวเลข แต่ควรวัดจากการเห็นผลของการกระทำและการแก้ปัญหา ซึ่งเชาวน์ประกอบด้วย หลายด้าน และการวัดผลนั้นควรวัดในบริบทของสภาพความเป็นจริงในชีวิต เพราะประโยชน์สูงสุดของการทำความเข้าใจเชาวน์ คือ เพื่อให้บุคคลได้มองเห็นความสามารถของตน มองเห็นช่องทางในการต่อยอดพัฒนาความสามารถนั้น ซึ่งเชาวน์แต่ละด้านบุคคลจะแสดงออกในรูปการมีความไวต่อด้านนั้น ๆ เช่น ด้านภาษา บุคคลจะมีความไวต่อเสียง ความหมาย โครงสร้าง หรือสไคล์ของภาษา ด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคคลจะมีความไวต่อภาษากาย อารมณ์ เสียงและความรู้สึก สิ่งที่จะบ่งบอกถึงความถนัด จะสังเกตได้จากการที่บุคคลเป็นคนช่างสังเกตและปฏิบัติสนองตอบอารมณ์ความรู้สึก บุคลิกภาพของผู้อื่น ซึ่งหากยกตัวอย่างอาชีพที่แสดงถึงความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์ คือ ผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เช่น นักบริหาร ผู้จัดการ ครู นักแนะแนะ ช่วยเหลือให้ผู้อื่นแก้ปัญหาได้ (นักจิตวิทยาการปรึกษา) ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า ฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ เน้นการอธิบายเชาวน์ในมิติของประสาทวิทยา ถือเป็นกระบวนการทำงานของสมอง ที่ส่งผลให้เกิดความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ของจิต สามารถพัฒนาได้ มีความพิเศษแตกต่างและมีคุณค่าตามแต่ละวัฒนธรรมจะประเมินค่าเทียบเคียงไม่ได้ หนึ่งในความสามารถของจิตนั้น คือ ความสามารถทางมนุษย์สัมพันธ์หรือเชาวน์สังคม มีความสำคัญเพราะถือเป็นการนำเอาความสามารถด้านต่าง ๆ ที่บุคคลมีมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยไม่เน้นการวัดผลแต่เน้นการทำความเข้าใจภาพรวมของบุคคลเช่นผลของการกระทำหรือการแก้ไขปัญหา

ทฤษฎีสังคม: ทฤษฎีจิตวิทยาทางสังคม การทำตาม อิทธิพลทางสังคมและการจูงใจ อิทธิพลของกลุ่ม (นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555)

ในการวิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนาเชาวน์สังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ทบทวนทฤษฎีจิตวิทยาสังคมในประเด็นการทำตาม การจูงใจ ตลอดจนอิทธิพลของสังคม อิทธิพลกลุ่มต่อบุคคลทั้งนี้เพื่ออธิบายให้เห็นความชัดเจนว่า สังคมมีผลต่อบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่นอย่างไร โดยเฉพาะพฤติกรรม การทำตาม การจูงใจเพื่อทำตาม มีความเป็นมาอย่างไรเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจนำไปสู่การสร้างโมเดลแบบอย่างที่ดีใหม่ในการพัฒนาเชาวน์สังคมของวัยรุ่นต่อไป โดยอธิบายตามรายละเอียด ดังนี้

การทำตาม (Conformity)

สังคมตะวันตก สังคมตะวันออกมีพฤติกรรมการทำตามที่แตกต่างกัน สังคมไทยและสังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่เน้นกลุ่ม (Collectivist) ซึ่งมองการทำตามหรือพฤติกรรมเชื่อฟังในแง่บวก ซึ่งแตกต่างจากสังคมตะวันตกที่เน้นปัจเจกบุคคล (Individualist culture) ที่มองพฤติกรรมเชื่อฟังและการทำตามเป็นเหมือนลักษณะฝูงสัตว์ (Herd) ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมไร้อุทิศภาวะไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ในสังคมไทยกลับมองพฤติกรรมเชื่อฟังในแง่บวก เช่น มองว่าหัวอ่อน ไม่คือมีอุทิศภาวะและรู้จักสามัคคี การทำตามมิใช่การมีพฤติกรรมเหมือนผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการถูกพฤติกรรมคนอื่นกระทบ หมายถึงการกระทำเมื่ออยู่ต่อหน้าซึ่งเวลาอยู่คนเดียวอาจไม่ทำ แปลได้อีกนัย คือ การทำตามหมายถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมหรือความเชื่อซึ่งเกิดจากความกดดันของกลุ่ม ซึ่งอาจจะจริงหรือคิดเองก็ได้

การทำตามมีหลายอย่าง ยกตัวอย่างการจำยอม (Compliance) และการยอมรับ (Acceptance) บางครั้งทำตามโดยไม่สมัครใจ เช่น การใส่เครื่องแบบทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบ สิ่งนี้เรียกว่าการจำยอม เป็นการทำตามเพื่อต้องการรางวัลและคำชม หรือเลี่ยงการลงโทษ ถ้าการจำยอมของเราเกิดจากการรับคำสั่งโดยตรงการกระทำของเราคือ ความเชื่อฟัง (Obedience) บางครั้งเราเชื่อในสิ่งที่บอกจริง เช่น เรายินดีดื่มนมเพราะสังคมเชื่อว่านมมีคุณค่าทางอาหาร การทำตามโดยการยอมรับ

เต็มทีทางใจ คือ การยอมรับ (Acceptance) การยอมรับบางครั้งเกิดจากการจำนนก่อน เพราะพฤติกรรมทำให้เปลี่ยนเจตคติ (Myer, 2002 อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555) ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับความกดดันของกลุ่ม เมื่อเจอเหตุการณ์ที่คลุมเครือของแอสช์ (Asch, 1907-1966 อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555) พบว่า นักศึกษาเยาวชนสามารถถูกอิทธิพลของคนหมู่มาก จูงใจให้ตอบผิดทั้งที่เห็นได้ชัดว่าตอบผิด ได้ถึงร้อยละ 37 ทั้งที่ให้การเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องถูกทำโทษแต่ประการใด งานทดลองไม่มีความเกี่ยวข้องกับการกดดันทางสังคม ไม่มีการทำโทษ แต่นักศึกษาเยาวชนยังทำตามกัน คล้ายคลึงกับงานวิจัยของมิลแกรม ที่ทำการทดลองเพื่อพิสูจน์อำนาจของผู้มีอำนาจสั่งการกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของมนุษย์ ด้วยการสั่งให้ครูทำการช็อตไฟฟ้าเมื่อนักเรียนตอบคำถามผิด โดยอ้างถึงว่าเป็นการศึกษาครั้งสำคัญของมหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อบุกเบิกการศึกษาผลการทำโทษต่อการเรียนรู้ การศึกษาทำให้ค้นพบ 4 องค์ประกอบที่กำหนดให้เกิดการเชื่อฟัง (Milgram, 1974 อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555)

ก. ความห่างเหินทางอารมณ์ของเหยื่อ เช่น การมองไม่เห็นเหยื่อ ไม่ได้ยินเสียงการบ่นของเหยื่อ เพราะเมื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ โดยสั่งให้ครูเป็นผู้จับมือของลูกศิษย์มัดกับแป้นไฟด้วยตนเอง พบว่า การยอมทำตามลดลง

ข. ความใกล้ชิดและความชอบธรรมของผู้มีอำนาจ การศึกษาพบว่า การที่ผู้วิจัยอยู่ด้วย มีผลต่อความเชื่อฟัง เพิ่มการทำตาม ผู้มีอำนาจชอบธรรม (Legitimacy) มีอิทธิพลต่อการเชื่อฟังมากกว่าผู้ทำการแทน

ค. ผู้มีอำนาจของสถาบัน ส่งผลให้ความเชื่อฟังมากขึ้น ดังในการทดลองที่ผู้ทำการวิจัยมาจากมหาวิทยาลัยเยล สถาบันที่มีเกียรติและมีชื่อเสียงทำให้คนเชื่อฟัง ถ้าไม่ใช่เยล คนอาจไม่เชื่อฟัง เช่น ในชีวิตประจำวันผู้มีอำนาจที่มีสถาบันหนุนจะได้รับการยอมรับและเชื่อฟัง

ง. ผลการปลดปล่อยของผู้ท้าทายผู้มีอำนาจ โดยหากมีการเริ่มมีการท้าทายผู้มีอำนาจ จะเริ่มมีผู้ปลดปล่อยตนเองไม่ยอมทำตามคำสั่ง ในการทดลองนี้ คือ ไม่ยอมทำการช็อตลูกศิษย์ ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าคนเราสามารถยอมทำตามทั้ง ๆ ที่ขัดต่อความรู้สึกตน ขัดกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ผลการทดลองทำให้เราทราบว่ามนุษย์สามารถพ่ายแพ้ในความขัดแย้งทางศีลธรรม พฤติกรรมที่เปลี่ยนเจตคติ สถานการณ์มีอำนาจในการชักจูงคน โดยส่วนใหญ่ คนจะค้นหาเหตุผลข้อผิดพลาดต่าง ๆ ว่าเกิดจากคุณสมบัติของคน ทั้งที่สถานการณ์มีความสามารถอย่างมหาศาล

การพัฒนาชาวนิสัยสังคมในการตระหนักรู้สถานการณ์ จึงเป็นทักษะสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งภายในตน ให้หัดเรียนรู้ที่จะแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและความถูกต้องเหมาะสม

ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม เสมือนเป็นการยังคิดเตือนสติตน เพราะแม้ในคนที่มีความดีในระดับที่สามารถแยกแยะความดีงาม เช่น ครู อาจารย์ ข้าราชการไทย ยังพ่ายแพ้ต่ออิทธิพลต่อสถานการณ์วัยรุ่นที่เป็นช่วงวัยที่เปราะบาง ที่พร้อมรับเอาแบบอย่างทางสังคมเข้ามาในตนระหว่างช่วงวัยของการค้นหาอัตลักษณ์อย่างเต็มที่ ย่อมมีความเสี่ยงต่อการสร้างอัตลักษณ์เชิงลบ ขาดการคำนึงถึง ผิดชอบชั่วดี อาหารต่อคนรอบข้าง หากถูกอิทธิพลของสถานการณ์กดดัน การพัฒนาเยาวชนสังคม ในองค์ประกอบการตระหนักรู้สถานการณ์ การแสดงตน เชื่อว่าสามารถส่งเสริมให้วัยรุ่นมีความมั่นคงในตนในระดับดีงาม ทั้งในด้านศีลธรรมและจรรยา แต่ทั้งนี้ การสนับสนุนด้านความคิดของสังคมก็เป็นสิ่งที่ต้องพึงระวัง เพราะมนุษย์มีพลังของตนเองในการต่อต้านสังคมได้เหมือนกัน เช่น ในบางจุดถ้าเรารู้ว่ามีคนจะมาชักจูงเรา เราอาจทำการตรงข้ามกับการชักจูงได้ เพราะการปฏิเสธ บางครั้งส่งผลให้เกิดคุณค่าต่อความรู้สึกห่วงหาเหว่งเสรีภาพและสมรรถภาพแห่งตน ดังนั้น เวลาที่มีความกดดันทางสังคมมาก ๆ ความรู้สึกที่ว่าเสรีภาพถูกคุกคามจะทำให้คน ๆ นั้นต่อต้านการกดดัน เกิดสิ่งที่เรียกว่าแรงต้าน (Reactance) ทฤษฎีแรงต้านทางจิตวิทยาบอกว่า บุคคลจะปกป้องเสรีภาพของตน ซึ่งสนับสนุนจากการทดลองที่แสดงให้เห็นความพยายามจำกัดเสรีภาพของคน และเกิดปฏิกิริยาต่อต้านในการทำตาม เกิด Boomerang effect reactance เช่น อาจเป็นการทำทนายผู้ใหญ่ คิมเกล้า สิบบุหรี ของเยาวชน (นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555) เหมือนยิ่งห้ามยิ่งยุ

จากข้อมูลสนับสนุนดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการแสดงออกทางพฤติกรรมเมื่ออยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่สังคมเข้ามามีอิทธิพลต่อจิตใจมากที่สุด ทำอย่างไรจึงจะสร้างเจตคติที่เหมาะสมภายใต้อิทธิพลของสังคมที่ไม่สมดุล ให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ผู้กระทำไม่รู้สึกอึดอัด แต่การแสดงออกนั้นก็ไม่ได้ทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน ไม่สบายใจ

อิทธิพลทางสังคมและการจูงใจ (Social influence and persuasion)

อิทธิพลทางสังคมมีอยู่ในชีวิตของคนทั่วไป มันทำให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มนุษย์เรามีอิทธิพลต่อกันตลอดเวลา เพราะเราต้องอาศัยผู้อื่นเพื่อการอยู่รอด เราจำเป็นต้องสามารถชักจูงผู้อื่น บริการเราและตอบสนองความต้องการของเรา เราจึงต้องเรียนรู้ในการใช้อิทธิพลทางสังคม เพื่อจูงใจผู้อื่นในการตอบสนองความต้องการของเรา อิทธิพลทางสังคมแบ่งเป็น 2 ประเภท (Deutsch & Gerard, 1955 อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2555) ดังนี้

ก. การเป็นที่ชอบพอหรืออิทธิพลปทัสถาน หมายถึง การทำตามกลุ่มเพื่อให้เขาชอบหรือยอมรับ อิทธิพลประเภทนี้มีผลต่อเจตคติของวัยรุ่นค่อนข้างมาก ยกตัวอย่าง การยอมถูกชักจูง สิบบุหรี ใช้จ่ายเสพติดเพราะเพื่อนชวน ไม่เช่นนั้นกลุ่มเพื่อนไม่ยอมรับ โดยธรรมชาติมนุษย์มีแนวโน้มในการพยายามเป็นสมาชิกกลุ่ม เราเป็นสัตว์สังคม โอกาสในการอยู่รอดเราจะมากขึ้น

ถ้าเราเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม แต่การอยู่ร่วมกันกับคนอื่นมีข้อเรียกร้องจำนวนมาก เพราะในการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยจะต้องยอมรับความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมร่วม เพื่อลดข้อขัดแย้งและเพิ่มการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ด้วยเหตุผลนี้ บุคคลจึงเรียนรู้ที่จะทำตามกฎของกลุ่ม เวลาเห็นผู้อื่นกระทำเรามีแนวโน้มทำตามถ้าเกิดผลดี การถูกไล่ออกจากกลุ่ม (Ostracism) สร้างความเจ็บปวดและความทุกข์ ซึ่งพบเห็นได้บ่อยในนักเรียนในโรงเรียน

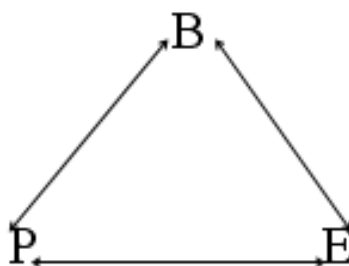
นพมาศ (อุ้งพระ) ชีวีดิณ (2555) กล่าวถึงประสบการณ์การให้การศึกษาให้นักเรียนมัธยมพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของนักเรียน คือ การคบเพื่อน ทุกข์ใจเพราะเพื่อน ถูกไม่ยอมรับจะเป็นปัญหาต้น ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความสุขในการมาเรียนหนังสือ สอดคล้องกับงานวิจัยของแอ็ชที่ได้กล่าวในข้างต้นว่า นักศึกษาผู้เป็นเยาวชนของชาติยอมรับคิดถึงร้อยละ 37 ทั้งที่เห็นว่าคนส่วนใหญ่ผิด ในสังคมส่วนใหญ่จะมีความกดดันให้คนมีพฤติกรรมยอมตาม เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับและชอบตน คนในสังคมมีแนวโน้มที่จะปฏิเสธคนนอกคอกที่คิดและทำไม่เหมือนคนส่วนใหญ่ แต่การปฏิเสธมักเกิดขึ้นถ้ามีคน ๆ เดียวที่ไม่ทำตาม แต่ถ้ามีหลายคนที่ไม่ทำตามการปฏิเสธจะลดลง (Tata et al., 1996 อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีวีดิณ, 2555) อิทธิพลแบบนี้สร้างพฤติกรรมจำยอม (Compliance)

ข. เพื่อความถูกต้องหรืออิทธิพลของข้อมูล จากการทดลองโดยใช้หลักของ Autokinetic effect ของทั้ง มูซาเฟอร์ เซอร์รีฟ ในปี ค.ศ. 1935 และจากอปส์และแคมเบล ในปี ค.ศ. 1961 ทำให้เห็นถึงอิทธิพลของข้อมูล (Informational influence) กลุ่มคนที่เป็นหน้าม้า ที่ดูเชี่ยวชาญมีผลต่อการตัดสินใจทำตามของกลุ่ม หมายถึง การทำตามกลุ่มหรือคนอื่นเนื่องจากคุณคิดว่าเขาดีกว่า (ไม่ใช่เพราะอยากให้เขาชอบ) การไม่มีข้อมูล การไม่รู้ ทำให้คนพร้อมที่จะรับอิทธิพลของข้อมูลที่มีคนให้ บางครั้งบุคคลให้น้ำหนักข้อมูลของคนอื่นให้มากกว่าสิ่งที่ตนเห็น แต่โดยทั่วไปไม่มีการเห็นเลยหรือสภาพคลุมเครือทำให้คนอ่อนไหวถูกอิทธิพลของข้อมูลคนอื่นได้ง่าย สอดคล้องกับพุทธศาสนาที่กล่าวถึงว่า อวิชชา ความไม่รู้ ไม่เข้าใจสภาพเป็นจริงตามสภาวะ เป็นสาเหตุสำคัญของ การเกิดทุกข์ ซึ่งตามความเป็นจริงอวิชชาเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความไม่รู้ การมีวิชาเป็นสิ่งที่ต้องปรุงขึ้น (สังขารปรุง) เป็นการสั่งสมทั้งด้าน เซวณ สิล สัมมาสมาธิ สัมมาสติ จนเกิดเป็นสัมมาญาณ การพัฒนาตนให้เกิดวิชาจะสามารถช่วยให้อิทธิพลของสังคมมีอิทธิพลต่อตนลดลง ไม่อ่อนไหวต่อการถูกอิทธิพลของข้อมูลผู้อื่นได้ง่าย แต่ทั้งนี้ต้องให้เกิดความพอดี เพราะการมีวิชาที่มากเกินไปย่อมทำให้เกิดอหังการยึดมั่นถือมั่นในตัวตน ไม่เกิดความร่วมรู้สึกต่อผู้อื่น (Empathy) ขาดการมีจิตสาธารณะ เป็นสาเหตุของทุกข์ได้เช่นกัน มีสถานการณ์ของข้อมูล

สรุปได้ว่า อิทธิพลของสังคม มีอิทธิพลกลุ่มต่อบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่น ในรูปแบบ พฤติกรรมการทำตาม การจูงใจเพื่อทำตาม ต้นแบบสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ส่วนทำให้วัยรุ่นล้วนเกิด การซึมซับแบบอย่างตามลักษณะของวัยที่อยากรู้อยากเห็น ชอบเลียนแบบนำไปสู่การแสดงออก ของพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมได้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura's social learning theory)

ก. เน้นความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพล ต่อกันและกัน บันดูราได้ถือไว้ว่าทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม และได้อธิบายการปฏิสัมพันธ์ ดังนี้

B = พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล

P = บุคคล (ตัวแปรที่เกิดจากผู้เรียน เช่น ความคาดหวังของผู้เรียน ฯลฯ)

E = สิ่งแวดล้อม

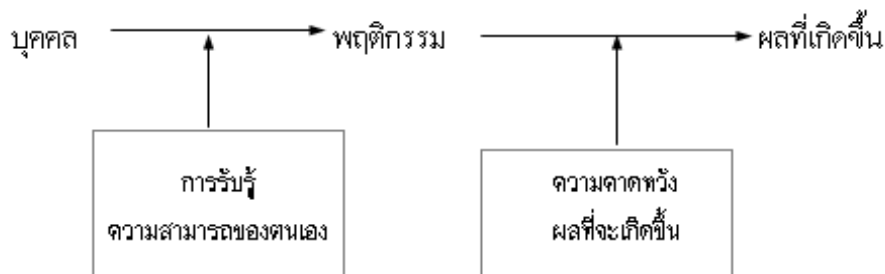
ภาพที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม

ข. เน้นความแตกต่างของการเรียนรู้ (Learning) และการกระทำ (Performance) ถือว่า ความแตกต่างนี้สำคัญมาก เพราะคนอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ เป็นต้นว่า นักศึกษา ทุกคนทราบว่า การโกงในการสอบนั้นมีพฤติกรรมอย่างไร แต่นักศึกษาเพียงน้อยคนที่จะทำการโกง จริง ๆ บันดูราได้สรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

- พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ ผู้ซึ่งแสดงออกหรือกระทำสม่ำเสมอ
- พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ
- พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำ เพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

ค. ไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ และทั้งสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีพฤติกรรม

ก้าวร้าวก็คาดหวังว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อตนด้วย ความหวังนี้ก็ส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และผลพวงก็คือว่าเด็กอื่น (แม้ว่าจะไม่ก้าวร้าว) ก็จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองแบบก้าวร้าวด้วย และเป็นเหตุให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวยิ่งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง

		สูง	ต่ำ
การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่ทำแน่นอน

ภาพที่ 6 ความคาดหวัง ผลที่จะเกิดขึ้น

ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นนำเสนอว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 วิธี (Evans, 1989) คือ

ก. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery experiences) ซึ่ง Bandura เชื่อว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถของตนเอง บุคคลจะเชื่อว่า เขาสามารถที่จะทำได้ ดังนั้น ในการที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น จำเป็นที่จะต้องฝึกให้เขา

มีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้พร้อม ๆ กับการทำให้เขาเรียนรู้ว่าเขามีความสามารถ จะกระทำเช่นนั้น จะทำให้เขาใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด บุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถนั้น จะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ แต่จะพยายามทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ

ข. โดยการใช้ตัวแบบ (Modeling) การที่ได้สังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ก็จะทำให้ผู้ที่สังเกตฝึกความรู้สึกว่าเขาจะสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ถ้าเขาพยายามจริงและไม่ย่อท้อ ลักษณะของการใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกว่ามีความสามารถที่จะทำได้นั้น ได้แก่ การแก้ปัญหาของบุคคลที่มีความกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ โดยที่ให้คุณดูตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายกับตนเองก็สามารถทำให้ลดความกลัวต่าง ๆ เหล่านี้ได้ (Kazdin, 1974)

ค. การใช้คำพูดชักจูง (Verbal persuasion) เป็นการบอกว่าบุคคลนั้นมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ วิธีการดังกล่าวนั้นค่อนข้างง่ายและใช้กันทั่วไปซึ่ง Bandura ได้กล่าวว่า การใช้คำพูดชักจูงนั้นไม่ค่อยจะได้ผลนัก ในการที่จะทำให้คนเราสามารถที่พัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Evans, 1989) ซึ่งถ้าจะให้ได้ดี ควรจะใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของความสำเร็จ ซึ่งอาจจะต้องค่อย ๆ สร้างความสามารถให้กับบุคคลอย่างค่อยเป็นค่อยไปและให้เกิดความสำเร็จตามลำดับขั้นตอน พร้อมทั้งการใช้คำพูดชักจูงร่วมกัน ก็ย่อมที่จะได้ผลดีในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตน

ง. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาพที่ถูกข่มขู่ ในการตัดสินใจถึงความวิตกกังวล และความเครียดของคนเรานั้น บางส่วนจะขึ้นอยู่กับกระตุ้นทางสรีระ การกระตุ้นที่รุนแรงทำให้การกระทำไม่ค่อยได้ผลดี บุคคลจะคาดหวังความสำเร็จเมื่อเขาไม่ได้อยู่ในสภาพการณ์ที่กระตุ้นด้วยสิ่งที่ไม่พึงพอใจ ความกลัวก็จะกระตุ้นให้เกิดความกลัวมากขึ้น บุคคลก็จะเกิดประสบการณ์ของความล้มเหลว อันจะทำให้การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนต่ำลง

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดของการเรียนรู้ทางสังคมในการนำไปใช้ในการพัฒนาความเขาวนสังคม คือ การเรียนรู้ ส่วนมากมักเกิดจากประสบการณ์ตรงที่บุคคลสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น กระบวนการพื้นฐานที่จะเกิดพฤติกรรมใหม่ของผู้รับการปรึกษา คือ การเลียนแบบทางสังคม ซึ่งได้รับต้นแบบจากนักบำบัด ผู้นำกลุ่มต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมของตนมีผลกระทบต่อสมาชิกกลุ่ม ผลจากการปรึกษาจะช่วยให้วัยรุ่นได้ฝึกพฤติกรรมใหม่จากการเรียนรู้ในความเขาวนสังคมจากต้นแบบ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การได้รับข้อคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่ม เป็นการเสริมแรงในการนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบย่อยเชาวน์สังคม สรุปได้ดังนี้

Weis and Süß (2007) ได้ทำการศึกษาเชิงประจักษ์ของเชาวน์สังคมในองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ การเข้าใจสังคม (Social understanding), การจดจำสังคม (Social memory), ความรอบรู้ในสังคม (Social knowledge) ในอาสาสมัคร 118 คน ที่มหาวิทยาลัยแมคเคิลเบิร์ก ประเทศเยอรมัน พบว่า เชาวน์สังคมมีความสัมพันธ์ความฉลาดทางการศึกษาทุกองค์ประกอบยกเว้นด้านการจดจำสังคม (Social memory) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการศึกษานี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาของมอสและฮันท์ ที่ได้มีการตัดองค์ประกอบด้านการรับรู้ข่าวสารทางสังคมออกไป แสดงถึงว่าการจดจำในสังคม ไม่ใช่องค์ประกอบเชาวน์สังคม ประโยชน์งานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้ คือ การนำไปองค์ประกอบเชาวน์สังคมที่พบไปสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบวัดเชาวน์สังคมในวัยรุ่นไทย

Evelina, Schleicher and Born (2008) ได้พัฒนาแบบวัดที่สามารถวัดเชาวน์สังคม ในพนักงานที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในองค์กร บริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 184 คน ซึ่งอยู่ในบริษัทที่มีคนต่างชาติทำงานอยู่ ผลการศึกษาพบว่า แบบทดสอบ Concept of Cross-Cultural Social Intelligence (CCSI) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.61 สามารถนำไปใช้ประเมินเชาวน์สังคมของกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกับเพื่อนหลายเชื้อชาติได้ โดยวัดองค์ประกอบด้านความสามารถด้านการตัดสินใจแต่ละสถานการณ์และองค์ประกอบด้านประสิทธิผล การลงมือปฏิบัติ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ คือ ทราบถึงองค์ประกอบเชาวน์สังคมของกลุ่มคนทำงานที่มาจากหลายวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้ทั้งการสังเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการปรีกกุ่มแบบบูรณาการ โดยเฉพาะพัฒนาองค์ประด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

Troyer, Clay-Warner and Robinson (2008) ได้ทำศึกษาปัจจัยใดที่ช่วยให้มนุษย์รักษาบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน โดยใช้ 3 กรอบทฤษฎี คือ ทฤษฎีเชาวน์สังคม, ทฤษฎีการควบคุมผลกระทบ (Affect Control Theory: ACT) และทฤษฎีการบ่งชี้ (Identity theory) พบว่า การบูรณาการ 3 ทฤษฎี โดยเฉพาะหลักการของทฤษฎีการควบคุมผลกระทบ สามารถส่งผลต่อเชาวน์สังคม ช่วยให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยบรรยากาศที่ดี จริงใจ มีจริยธรรมต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประโยชน์จากงานวิจัยนี้ คือ การได้แนวคิดในการพัฒนาเชาวน์สังคม คือ ออกเหนือจากการพัฒนาความสามารถในตัวบุคคลให้ดีแล้ว การใช้หลักการควบคุมผลกระทบก็จะสามารถช่วยให้บุคคลมีความตระหนักในสังคมเพิ่มขึ้นได้

Bilich and Ciarrochi (2009) ศึกษาผลการพัฒนาเยาวชนที่สังคมโดยใช้บทบาทสมมติและหลักการของการบำบัดด้วยการยอมรับและให้สัญญา (Acceptance and Commitment Therap: ACT) ในองค์กรตำรวจ รัฐนิวเซาเวลล์ พบว่า กระบวนการของ ACT และบทบาทสมมติสามารถนำมาช่วยลด การเกลียดชัง อิจฉา ริษยาในสถานที่ทำงานได้และยังสามารถช่วยเพิ่มทักษะสังคมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะปัญหาทางด้านอารมณ์และความคิดที่มีต่อกัน การแทรกแซง (Interventions) ยังช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ในสิ่งแวดล้อมที่ทำงาน หรือบริบทที่อยู่รอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิจัยนี้ไม่มีการวัดผลความน่าเชื่อถือทางสถิติ เป็นรายงานผลจากการทำกลุ่ม ประโยชน์ในการวิจัยนี้มีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนารูปแบบการปรึกษา เพราะมีการแทรกแซงที่ใช้แนวทางจิตวิทยาการปรึกษาร่วมด้วย ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดการใช้บทบาทสมมติและการทำข้อตกลงพันธะสัญญาไปใช้วางแผนในการพัฒนาด้านการจัดการปัญหาและการเอื้ออำนวยในสังคมได้

Wallenius et al. (2007) ศึกษาความสัมพันธ์ความรุนแรงจากการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีต่อความก้าวร้าว, เชาว์สังคม, ระดับการสื่อสารในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 689 คน ประเทศ ฟินแลนด์ พบว่า เชาว์สังคม ความสัมพันธ์ทางลบกับความก้าวร้าวในเด็กที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีความรุนแรง (เด็กที่เล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเชาวน์สังคมระดับต่ำ มีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางตรงและทางอ้อม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประโยชน์จากการวิจัยที่นำมาใช้ คือ การพัฒนาเชาวน์สังคมสามารถช่วยให้เด็กที่ติดเกมมีแนวโน้มการแสดงความก้าวร้าวลดลง เชาว์สังคมจึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาในกลุ่มวัยรุ่น แม้ยังไม่พบรายงานว่าการมีเชาวน์สังคมจะสามารถช่วยให้เด็กลดการติดเกมลงได้ แต่เชื่อว่าอาจส่งผลทางอ้อมเพราะการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกความเป็นจริงที่ดีจะช่วยให้เบี่ยงเบนความสนใจจากการเล่นเกมได้

Noortje, Ron and Renske (2010) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของเชาวน์สังคมและความฉลาดทางการรับรู้สังคม ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อนหรือไม่อย่างไร ในกลุ่มวัยรุ่นจำนวน 512 คน ในทวีปยุโรปตอนเหนือ โดยใช้แบบวัด Trömsö social intelligence scale ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อนมีความสัมพันธ์กับเชาวน์สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ส่งผลร่วมกับทั้งสองประเด็น คือ เชาวน์สังคมและการเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อน การวิจัยนี้ทำให้พบว่าการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มากเกินไป ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์คนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาของเด็กเรียนเก่งในประเทศไทยที่มุ่งการแข่งขัน กวดวิชา จะพบว่า เพื่อนน้อยไม่เป็นที่นิยมของเพื่อน ๆ อีกหนึ่งประโยชน์ที่ได้รับ คือ การได้ศึกษาแบบวัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบวัด โดยเฉพาะลักษณะข้อคำถามที่ใช้

Petrides, Mason and Sevdalis (2011) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ คุณลักษณะเบื้องต้นเชาวน์สังคม โดยใช้แบบวัด Trait Social Intelligence Questionnaire (TSIQue) ในอาสาสมัคร 131 คน ในประเทศอังกฤษ พบว่า ความสามารถในการจัดการแสดงออกทางใบหน้า ของบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเชาวน์สังคม บุคคลที่มีคุณลักษณะของเชาวน์สังคมสูงจะมีการกล่าวคำพูดที่เหมาะสมเพื่อลดความตึงเครียดของเหตุการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการจดจำ รับรู้การแสดงออกสีหน้าท่าทางของ บุคคลอื่น และการความสามารถด้านการสื่อสารนั้น เป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้มีเชาวน์สังคมเพิ่มขึ้น ประโยชน์ที่ได้รับ คือ การนำองค์ประกอบที่ได้ไปสังเคราะห์และการได้ศึกษาแบบวัดเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาแบบวัด โดยเฉพาะลักษณะข้อคำถามที่ใช้

Hampel, Weis, Hiller and Witthöft (2011) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความกังวลในสังคมและเชาวน์สังคม ในกลุ่มตัวอย่าง 110 คน ที่มาจากหลายภูมิหลังเช่น นักเรียน ระดับมัธยมต้น ระดับมัธยมปลาย นิสิตปริญญาตรี คนกำลังหางาน คนวัยทำงาน เป็นต้น ผลการศึกษา พบว่า ความกังวลทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับเชาวน์สังคมในภาพรวม โดยเฉพาะองค์ประกอบ ทางด้านพฤติกรรมของความกังวลในสังคมนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับองค์ประกอบการเข้าใจ สังคม การรับรู้และจดจำในสังคมอย่างชัดเจน ประโยชน์ที่ได้รับ คือ การได้พัฒนาเชาวน์สังคม สามารถช่วยลดความกังวลในสังคมได้ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นไทยที่ไม่กล้าแสดงออกต่อหน้า คนหมู่มาก การพัฒนาสามารถส่งผลให้การแสดงตนของวัยรุ่นทำได้ดีขึ้น

Maltese, Alesi and Alù (2012) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบ Proactive and retroactive excuses กับการมีคุณค่าในตนเองและเชาวน์สังคม ในอาสาสมัคร 786 คน พบว่า เชาวน์สังคมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ Proactive and retroactive excuses อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และการพัฒนาด้านเชาวน์สังคมอาจมีส่วนช่วยให้กลไกในการป้องกันตนเอง ดีขึ้น (Defensive strategies) ประโยชน์คือการพัฒนาเชาวน์สังคมสามารถส่งผลถึงระดับบุคลิกภาพ บุคคล ช่วยให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ได้และยังเอื้อต่อการใช้กลไกทางจิตของบุคคล ให้เหมาะสม

พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2552) ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้ คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่น พบองค์ประกอบเชิงยืนยันของ การตระหนักรู้ทางสังคมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจ สังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม การตระหนักรู้ ทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองแต่ละระยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 การให้คำปรึกษากลุ่มมีผลให้การตระหนักรู้ทางสังคมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

เพ็ญญา กุลนาค (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอารมณ์กับการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบด้านการรับรู้สังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การเข้าใจสังคม ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมและการสื่อสารทางสังคม ตามลำดับ การควบคุมอารมณ์มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวกกับการตระหนักรู้ทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการควบคุมอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ใช้เป็นตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กับการตระหนักรู้ทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณิตพันธ์ ทองสืบสาย (2552) ได้ทำการพัฒนาแบบวัดเชาวน์สังคม โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการเน้นรูปแบบการสร้างแบบวัดที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยได้แบบวัดเชาวน์สังคม 2 ฉบับ คือ แบบวัดประมาณค่า มีความสามารถในการจำแนก 0.68-8.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนมาตรฐานอยู่ในช่วง T16-T82 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .86 และแบบวัดชนิดสถานการณ์ค่าความสามารถในการจำแนก 0.00-10.77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนมาตรฐานอยู่ในช่วง T16-T84 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .87 ประโยชน์ที่ได้รับ คือ ได้ทราบองค์ประกอบเชาวน์สังคมในประเทศไทย สามารถนำไปใช้ทั้งในการสังเคราะห์องค์ประกอบและพัฒนาแบบวัดให้ได้มาตรฐาน

กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2556) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาเชาวน์สังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ เป็นงานวิจัยที่ยืนยันองค์ประกอบเชาวน์สังคมในนักศึกษาและพัฒนาเชาวน์สังคม โดยใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม พบว่า องค์ประกอบเชาวน์สังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการตระหนักรู้, องค์ประกอบด้านกรู้คิดทางสังคม และองค์ประกอบด้านการมีทักษะทางสังคม ผลศึกษาพบว่า นักศึกษามีเชาวน์สังคมระดับปานกลาง ผลของการพัฒนาเชาวน์สังคม พบว่า ในระยะก่อน หลัง และติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน แสดงถึงคุณภาพของโปรแกรมการอบรมที่ดี ประโยชน์ที่ได้รับ คือ ได้ทราบองค์ประกอบเชาวน์สังคมในประเทศไทย สามารถนำไปใช้ทั้งในการสังเคราะห์องค์ประกอบพัฒนาแบบวัดให้ได้มาตรฐานและพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการโดยใช้แนวคิดทางจิตวิทยาการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเชาวน์สังคม จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ไม่พบเอกสารงานวิจัยที่ศึกษาเชาวน์สังคมของวัยรุ่นที่เป็นงานวิจัยเชิงทดลองและศึกษาประสิทธิภาพกระบวนการปรึกษาในการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยตรง ในต่างประเทศพบเอกสาร

งานวิจัยที่เน้นการศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องมือเชาวน์สังคม การศึกษาเชาวน์สังคมร่วมกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น เป็นต้น ในส่วนประเทศไทย พบว่า มีการศึกษาเพื่อพัฒนาแบบวัดเชาวน์สังคมและการศึกษาและพัฒนาความเชาวน์สังคมโดยใช้รูปแบบโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษองค์ประกอบเชาวน์สังคมที่เป็นบริบทของวัยรุ่นไทย และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการต่อเชาวน์สังคม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาคุณภาพวัยรุ่นไทย ให้มีความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น สรุปได้ดังนี้

ความหมายและการแบ่งระยะของวัยรุ่น

1. ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น มาจากคำศัพท์ภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ โดยมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมกัน ซึ่งเด็กแต่ละคนจะเข้าสู่วุฒิภาวะไม่พร้อมกัน จึงมีผู้ให้นิยามของวัยรุ่นแตกต่างกัน ดังนี้

Sebald (1984, p. 3) และ Hyde (1990, p. 5) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง ช่วงวัยที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก และเด็กผู้ชายมีการหลั่งอสุจิเป็นครั้งแรก ซึ่งถือเอาวุฒิภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539, หน้า 1) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเจริญเติบโตทางร่างกายและมีการปรับตัวพฤติกรรมจากวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ

วิภาภรณ์ บุญยงค์ (2542) ได้ให้นิยามวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอย่างมากทางร่างกาย อารมณ์ การเข้าสังคม สติปัญญา การเรียน การประกอบอาชีพและการค้นหาอุดมคติในชีวิต เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

กฤษริ คำชาย (2542, หน้า 2) ได้สรุปความหมายวัยรุ่นตามแนวคิดแต่ละด้าน ดังนี้

ก. แนวคิดด้านจิตวิทยาพัฒนาการ ใช้เกณฑ์อายุปฏิทินกำหนดว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี

ข. แนวคิดด้านสรีรวิทยา กล่าวว่า วัยรุ่น คือ วัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอวัยวะสืบพันธุ์ และมีลักษณะทุติยภูมิทางเพศเกิดขึ้นในเด็ก เช่น การมีหนวดเครา เสียงแตกในเด็กชาย การมีทรงอกเป็นสโปกขชายในเพศหญิง

ค. แนวคิดด้านปัญญานิยม วัยรุ่นเป็นวัยที่สามารถรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ แม้สิ่งนั้นมิได้ปรากฏอยู่ตรงหน้า คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และเป็นความคิดที่เริ่มพัฒนาไปในเชิงคุณภาพ

เดิมส์คี้ คทวนิช (2546) วัยรุ่น หมายถึง วัยที่อยู่ในช่วงอายุ 13-20 ปี

Santrok (2007, p. 16) ได้ให้ความหมายวัยรุ่น ว่าเป็นการเปลี่ยน

การเจริญเติบโตจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคมประวัติศาสตร์

Feldman (2008, p. 5) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ ระยะของพัฒนาการจากเด็ก

ไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ปัญญา บุคลิกภาพและสังคมอย่างรวดเร็ว หากแบ่งตามช่วงอายุจะอยู่ระหว่าง 10-20 ปี

ดวงกมล เวชบรรจงรัตน์ (2553) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ เด็กที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่

องค์การอนามัยโรค (2559) กล่าวว่าวัยรุ่น หมายถึง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ที่เกิดขึ้นช่วงหลังวัยเด็กแต่ก่อนวัยผู้ใหญ่ โดยมีอายุระหว่าง 11-19 ปี

จากการให้ความหมายวัยรุ่นของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าวัยรุ่น หมายถึง วัยที่กำลังพัฒนาจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 11-19 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายที่รวดเร็ว เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก เสียงแตกหนุ่มในเพศชาย การมีทรงอกในเพศหญิง

2. การแบ่งระยะวัยรุ่น

ระยะวัยรุ่น ถือเป็นช่วงของการคาบเกี่ยวความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ จึงไม่สามารถแบ่งช่วงวัยตามอายุได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจต้องอาศัยการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงทางร่างกายและพัฒนาการด้านอื่นร่วมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่ได้แบ่งระยะไว้รุ่นตามเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

Cole (n.d. อ้างถึงใน สุชา จันทน์เอม, 2540, หน้า 106) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยา ได้แบ่งช่วงวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

ก. วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ส่วนเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี

ข. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี ส่วนเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17-19 ปี

ค. วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-21 ปี ส่วนเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี

ศรีเรือน ศรีสังวาล (2549, หน้า 330) ได้แบ่งช่วงยาวของวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้เกณฑ์ความเป็นเด็กผู้ใหญ่ตัดสิน คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นวัยแรกเริ่มยังมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างเป็นเด็กอยู่มาก ช่วงระยะ 16-17 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลางมีพฤติกรรมก้ำกึ่งระหว่าง

เด็กและผู้ใหญ่ ช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย กระบวนการพฤติกรรมค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่

Santrok (2007, p. 16) ได้แบ่งระยะวัยรุ่นออกเป็น 2 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย โดยวัยรุ่นตอนต้นจะเริ่มช่วงเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลาย ในส่วนวัยรุ่นตอนปลายจะเป็นช่วงต่อจากวัยรุ่นตอนต้นจนถึง 25 ปี

Feldman (2008, p. 5) ได้แบ่งระยะของวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น (10-13 ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (14-17 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (18-20 ปี)

จากการกล่าวถึงช่วงระยะวัยรุ่นโดยนักวิชาการหลายท่าน พบว่า การแบ่งระยะของวัยรุ่นมีความเหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก และความแตกต่างของเพศหญิงชายมีการเข้าสู่ระยะของวัยรุ่นแตกต่างกัน จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์การแบ่งระยะทั้งในด้านพัฒนาการร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม ประกอบกัน ซึ่งผู้วิจัยสรุปภาพรวมได้ว่า ช่วงระยะของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ก. วัยรุ่นตอนต้น (13-15 ปี) โดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย มีการเปลี่ยนแปลงร่างกายที่เด่นชัดและรวดเร็ว คือ กล้ามเนื้อขยาย ส่วนสูงน้ำหนัก เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพศหญิงจะมีเริ่มมีประจำเดือน ส่วนเพศชายจะสังเกตได้จากการหลั่งอสุจิในครั้งแรก

ข. วัยรุ่นตอนกลาง (17-19 ปี) เป็นช่วงที่ร่างกายจะเติบโตอย่างช้า ๆ แต่มีความก้าวกระหว่างความเป็นเด็ก ผู้ใหญ่

ค. วัยรุ่นตอนปลาย (19-21 ปี) กระบวนการพฤติกรรมค่อนข้างเป็นไปทางผู้ใหญ่ การเติบโตร่างกายเริ่มคงที่

พัฒนาการของวัยรุ่นและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. พัฒนาด้านร่างกาย (The physiological developmental views)

การเข้าสู่วัยแรกรุ่นนั้นมาจากภาษาละตินที่มีชื่อว่า Puberta ซึ่งแปลว่าการเติบโตเป็นหนุ่มสาว การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นนั้นจะค่อนข้างมองเห็นได้ชัดเจน เช่น การขยายของหน้าอกและสะโพก การมีหนวดเคราหรือเสียงแตกหนุ่มในเด็กชาย รวมถึงส่วนสูงและน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น เมื่อพบเห็นจึงสามารถทราบโดยนัยว่าเด็กคนนั้นแตกเนื้อหนุ่ม หรือแตกเนื้อสาวแล้ว

ในส่วนการเปลี่ยนแปลงกายอวัยวะภายในร่างกายที่เด่นชัด คือ ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ เพศชายจะเริ่มมีการหลั่งอสุจิ ส่วนเพศหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนซึ่งเป็นผลจากการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อที่กระตุ้นการผลิตฮอร์โมนเพศเพิ่มสูงขึ้น วัยรุ่นตอนต้นจะมีการเจริญเติบโตรวดเร็วและเห็นได้ชัดกว่าวัยรุ่นระยะอื่น ซึ่งการเติบโตนี้จะชะลอลงในวัยรุ่นตอนกลาง และคงที่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณฮอร์โมนในระยะแรกรุ่น (Puberty) จะขึ้นสูงสุด (Santrok, 2011, pp. 70-73)

หากกล่าวถึงระบบในร่างกายอื่น เช่น ระบบประสาท จะมีประสิทธิภาพในการส่งผ่านของเซลล์ประสาทที่เร็วขึ้น ทำให้วัยรุ่นสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ไว แยกประสาทสัมผัสได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการทำหน้าที่ในการคิดวิเคราะห์ของสมองส่วนหน้า การเรียนรู้ ความจำ การให้เหตุผล จะพัฒนาขึ้นกว่าวัยเด็กมาก (Huttenlocher & Dabholkar, 1997 cited in Santrock, 2011, p. 78) ระบบกล้ามเนื้อ พบว่า มีการเจริญเติบโตที่เร็วกว่ากล้ามเนื้อขยายและมีความแข็งแรงเพิ่มขึ้น

ธรรมชาติของการเจริญเติบโตของร่างกายที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดและรวดเร็วนี้ ส่งผลให้วัยรุ่นหลายคนที่ไม่ได้เตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลง มีปัญหาในการปรับตัวในระยะแรก ซึ่งแต่ละคนจะใช้เวลาในการปรับตัวแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมตามมาได้ เช่น การหมกหมุ่นกับรูปร่างตนเอง ในวัยรุ่นบางคนที่ปรับตัวไม่ทันนี้ อาจกลายเป็นคนขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออก วัยรุ่นหญิงอาจไม่พึงพอใจเพราะน้ำหนักเพิ่มขึ้นนำไปสู่โรคปัญหาการรับประทานอาหารผิดปกติได้ ในส่วนวัยรุ่นชายบางคนอาจมีความพอใจเพราะร่างกายแข็งแรง แต่บางคนอาจอาจไม่ชอบใจที่ตนเองมีหนวดเครา มีสิว บางคนไม่รู้วิธีการจัดการที่เหมาะสมเมื่อตนเอง เกิดความต้องการทางเพศขึ้นมา นำไปสู่ปัญหาอื่นตามมา ดังนั้น พ่อแม่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือวัยรุ่นในการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการเปลี่ยนแปลงตามวัยนี้ ควรให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีเพื่อให้วัยรุ่นสามารถก้าวผ่านช่วงวัยนี้ได้อย่างมีความสุข

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ (The emotional developmental views)

การพัฒนารด้านอารมณ์ของวัยรุ่น ประกอบด้วย หลายปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยภายในนั้นอิทธิพลส่วนใหญ่่นั้นเกิดจากการที่ร่างกายมีการผลิตปริมาณฮอร์โมนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะฮอร์โมนเพศสามารถส่งผลให้วัยรุ่นเกิดอารมณ์ที่หลากหลายได้ เช่น อารมณ์ซึมเศร้าหรือความรู้สึกที่ไม่เป็นมิตรได้ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าอารมณ์ที่สูง เช่น ฮอร์โมนเทสโทสเตอโรนจะทำให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคมเสมอไป การผลิตฮอร์โมนที่สูงขึ้นทุกชนิดส่งผลต่ออารมณ์เพศชายหญิงแตกต่างกัน วัยรุ่นชายอาจแสดงอาการ โกรธ รำคาญเมื่อระดับฮอร์โมนสูงแต่วัยรุ่นหญิงอาจมีแสดงอารมณ์ โกรธและซึมเศร้าได้ (Buchanan, Eccles & Becker, 1992; Rowe et al., 2004 cited in Feldman, 2008, p. 41) สังเกตได้จากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่าย มีความสับสน อ่อนไหว ความเข้มข้นของอารมณ์อยู่ในระดับสูง แต่ไม่มั่นคง บางครั้งมีความโอบอ้อมอารี เห็นใจผู้อื่น บางครั้งกลับเห็นแก่ตัวแบบเด็ก ๆ ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยปกติเด็กแต่ละคนจะเริ่มแสดงบุคลิกทางอารมณ์ของตนเองให้ผู้อื่นเห็นมาก่อน แต่จะเริ่มแสดงออกอย่างเด่นชัดในวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นมีอารมณ์ทุกชนิดเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แตกต่างกันที่ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการปรับตัว ในความเป็นจริงระดับฮอร์โมนในวัยรุ่นจะ

สูงคงที่ตลอดในวัยรุ่นทุกระยะ แต่เหตุผลที่ทำให้อารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้นนั้นหันหลังแปรผันมากกว่า เพราะวัยรุ่นตอนต้นตั้งรับการเปลี่ยนแปลงไม่ทัน ไม่ทราบวิธีการจัดการและการปรับตัว แต่เมื่อวัยรุ่นเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนกลางและระยะวัยรุ่นตอนปลาย วัยรุ่นจะมีการปรับตัวและเรียนรู้ความเหมาะสมในการจัดการจากประสบการณ์ตนเอง จึงสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น ในส่วนปัจจัยภายนอกนั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของวัยรุ่น เช่น เรื่องเพื่อนต่างเพศ สิ่งแวดล้อมที่ใหม่ ปัญหาด้านการเรียนที่ยากขึ้นตามไม่ทัน ปัญหาที่ขัดขวางความต้องการของตนเอง เช่น กฎระเบียบในบ้าน ในโรงเรียน ฐานะทางบ้านที่ขัดสน ปัญหาในครอบครัว เป็นต้น รูปแบบการเปลี่ยนอารมณ์ของวัยรุ่นลักษณะนี้ จึงเกิดความขัดแย้งในตนเองและกับผู้ใหญ่อยู่เสมอ จึงพบเห็นโดยทั่วไปว่าวัยรุ่นจะสนิทและเกาะกลุ่มกับเพื่อน ได้ดี เพราะเข้าใจกันและยอมรับกันได้มากกว่า ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องในการดูแลควรเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้ระบายอธิบายและแสดงความคิดเห็นของเขา ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นได้เข้าใจอารมณ์ตนเอง แสดงออกอารมณ์ต่อผู้อื่นได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ลดการหลีกเลี่ยงไปกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์นำพากันและกันไปในทางที่อันตรายเพราะวุฒิภาวะไม่เพียงพอ

3. พัฒนาการด้านการรู้คิด (The cognitive developmental views)

ในวัยนี้จะพบว่า มีพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะเริ่มมีการพัฒนาความคิดในระดับสูงสุด ดังที่ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของเพียเจต์เรียกว่า Formal operation คือ คิดเป็นเหตุผลเชิงนามธรรม แต่ไม่เท่าวัยผู้ใหญ่ที่สูงวัยกว่า ในประสบการณ์ คุณภาพและความชำนาญ เช่น ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถหาเทคนิคต่าง ๆ มาช่วยให้ตนเองทำงานได้ประสบความสำเร็จ มีเหตุผลสามารถตั้งสมมติฐานและแก้ไขปัญหาตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ได้ มีการคิดที่เป็นรูปธรรมและคิดได้ทุกวิธีคิด ซึ่งเพียเจต์ได้จำแนกรูปแบบการคิดได้ 4 ประการ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, หน้า 347) คือ

ก. การคิดแบบใช้ตรรกจากเงื่อนไขที่กำหนด (Proportional logic) คือ สามารถสรุปตรรกจากเงื่อนไขที่กำหนดได้

ข. การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน (Proportional reasoning) คือ มีความสามารถในการเปรียบเทียบเชิงสัดส่วนได้

ค. การคิดแบบแยกตัวประกอบเพื่อสรุปผล (Isolation of variables) คือ มีความสามารถในการจัดระบบทดสอบตามสมมติฐานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการใส่หรือตัดตัวแปรออกทีละตัวแปร มีการควบคุมและศึกษาผลทีละตัวแปรได้ จนได้ข้อสรุปสิ่งที่สงสัย

ง. การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม (Combination reasoning) คือ ความสามารถในการมองภาพรวมได้และหาข้อสรุปจากองค์รวมนั้นได้

ความคิดนามธรรมก็สามารถเข้าใจได้ เข้าใจความหมายสิ่งต่าง ๆ ในโลกกว่าคืออะไร ไม่ใช่ดังเช่นที่เคยสงสัยมาว่าอาจจะเป็นหรือควรจะเป็นอย่างไร เริ่มมีการมองโลกผ่านมุมมองส่วนตัวหรือที่เรียกว่าคิดแบบ Ego-centric เช่น คิดว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไรหรือชอบแบบไหน คนอื่นก็จะชอบตาม มักหวั่นไหวไปกับคำวิจารณ์ของคนอื่นที่มีต่อตนเองและคิดุ่นวายกับตนเองมาก โดยเฉพาะรูปร่าง เริ่มมีการให้ความคิดเห็นแตกต่างหรือสอดคล้องกับผู้อื่น ได้อย่างเข้าใจ ในสิ่งที่พูดไป ซึ่งจะแสดงความคิดออกไปอย่างไรนั้น น้อยกับประสบการณ์เดิมของตนเอง ซึ่งจะแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ที่มีความสุขุมรอบคอบมากกว่า

ด้านความคิดศีลธรรมจรรยา วัยรุ่นเริ่มสร้างค่านิยมเรื่องศีลธรรมเฉพาะตนและสังคม รู้จักคิดชั่วถ้าอ้างอิงตามทฤษฎีพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาของ Kohlberg มาอภิปราย จะพบว่า ศีลธรรมของวัยรุ่นตอนต้นจะอยู่ในขั้น 3 คือ ทำตามศีลธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีเพราะอยากเป็นเด็กดี หรืออย่างได้รับความนิยชมชื่น ส่วนวัยรุ่นตอนกลาง ตอนปลายจะเริ่มเข้าสู่ขั้นที่ 4 คือ ทำตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อให้สังคมมีความปกติสุข เห็นได้ว่าเป็นระยะของการตั้งใจทำดี หากวัยรุ่นได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกด้านศีลธรรมและจรรยาที่ดีและได้รับการชื่นชม จะช่วยให้วัยรุ่นปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและคิดดี ทำดีทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม อันจะช่วยให้สังคมสิ่งแวดล้อมมีความน่าอยู่ต่อไป

ความคิดด้านอุดมคติ ถือว่าเป็นพัฒนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นมีความสนใจในสิ่งที่เป็นอุดมคติ เช่น อุดมคติในการดำเนินชีวิต สังคมที่เป็นอุดมคติ หรืออุดมคติในหลักการ วิชาต่าง ๆ เพื่อที่ตนจะได้เรียนรู้และนำมาเป็นอุดมคติในชีวิตตนเอง วัยรุ่นจะมีการแสวงหาแนวทางเลือกทางออกหลาย ๆ ทาง ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมักมีการคำนึงถึงประเทศชาติ สังคม มีความชอบในปรัชญา การสอนสิ่งที่เป็นอุดมคติให้กับวัยรุ่นจึงทำได้ง่าย เพราะเป็นสิ่งที่วัยรุ่นมีความสนใจ และอยู่ในช่วงของการค้นหาจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองและของสังคม วัยรุ่นจึงเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมในการช่วยเหลือแนะแนวทางให้วัยรุ่นมีอุดมคติในทางที่สร้างสรรค์ นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนที่ดี เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ เพราะถ้าหากสอนในวัยเด็กอาจยังมีศักยภาพไม่เพียงพอในการเรียนรู้ ส่วนถ้าสอนในวัยผู้ใหญ่ก็จะเป็นช่วงที่ไม่สนใจ เพราะคำถึงตามค่านิยมตนเองเป็นหลัก

ความคิดในการค้นหาตนเองและการเข้าใจตนเองของวัยรุ่น ถือลำดับขั้นพัฒนาการทางด้านจิตสังคมของวัยรุ่นตามแนวคิดของอีริก เอช. อีริกสัน (Erik H. Erikson) เป็นจุดเด่นของวัยรุ่นโดยเฉพาะ แท้จริงแล้วการแสวงหาความเข้าใจในตนเองนั้นเกิดทุกช่วงวัย แต่จุดที่ทำให้วัยรุ่นแตกต่างจากช่วงวัยอื่น คือ เป็นวัยที่เริ่มต้นค้นหาโดยใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นครั้งแรก วัยรุ่นจึงมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จุดเริ่มต้นของการแสวงหา นั่นคือ

ความต้องการเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงร่างกายตนเองเป็นอันดับแรก ตามด้วยการเข้าใจเพื่อนต่างเพศ ขยายไปถึงการเข้าใจบุคคลสิ่งแวดล้อมที่ตนปฏิสัมพันธ์ด้วย

พัฒนาการทางจิตสังคมของ Erickson (n.d. อ้างถึงใน นิตา ลีมสุวรรณ, 2555)

นักจิตวิทยาผู้ให้การยอมรับแนวคิดการอธิบายพัฒนาการทางจิตใจตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ แต่ได้อธิบายพัฒนาการทางจิตใจเพิ่มเติม โดยเน้นความสำคัญของปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลคนอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องว่ามีผลต่อพัฒนาการจิตใจและอธิบายว่า จิตใจมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยบุคคลจะมี “Internal crisis” ในแต่ละระยะของ พัฒนาการ การคลี่คลายของ “Internal crisis” เหล่านี้เหมาะสมจะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการ ในระยะถัดไป และทำให้มีการพัฒนา “Virtue” หรือ “Inherent strength” ที่เป็นคุณสมบัติ พึงประสงค์ขึ้นมาในแต่ละระยะของการพัฒนา อีริกสัน อธิบายพัฒนาการทางจิตใจเป็นระยะต่าง ๆ ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในที่นี้จะกล่าวถึงการอธิบายในช่วงวัยรุ่น ช่วงอายุ 13-20 ปี ที่สังคมมีอิทธิพล ต่อช่วงวัยเป็นอย่างมาก ระยะพัฒนาการช่วงวัยนี้เป็นเรื่องของ การค้นหาอัตลักษณ์และช่วงของ ความสับสน (Identity vs role confusion) เป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น จึงมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและสังคมอย่างมาก ประเด็นสำคัญ คือ การพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้สึกยึดมั่นกับปรัชญาชีวิต อุดมคติ ค่านิยมที่สอดคล้องกับค่านิยมของ สังคม หากพัฒนาการระยะนี้ล้มเหลวจะเกิดความสับสนในบทบาทของตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม และอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศหรือเกรงอันตราย หรือกระทำการใด ๆ ที่ขาดการคำนึงถึงตนเองและผู้อื่น ล้มเหลวในการใช้ชีวิตในสังคม

ด้านสังคม กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมาก โดยเฉพาะความรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จะสำคัญมากสำหรับวัยรุ่น บางครั้งวัยรุ่นอาจทำพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง เช่น ชิงรถ ชกต่อยกับคู่อริ เพื่อทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของเพื่อน

ด้านจิตใจ จะสนใจรูปร่างหน้าตาของตนเองมากขึ้น ใช้เวลาอยู่หน้ากระจกนาน อาจกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของตนเอง กลัวตนเองจะแตกต่างไปจากคนอื่น อ่อนไหวต่อคำวิจารณ์และสายตาของผู้อื่นที่มองมายังตนเอง อารมณ์เปลี่ยนแปลงขึ้นลงง่าย วัยรุ่น มักจะวางตัวห่างเหินจากพ่อแม่มากขึ้น อาจแยกตัวอยู่ตามลำพังมากขึ้น ต้องการอิสระ ต้องการ ทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตนเองและเริ่มสนใจบุคคลที่มีชื่อเสียง ทางสังคม เช่น ดารา นักร้อง เพื่อเอาเป็น แบบอย่าง ค้นหาตัวตนของตนเอง แสดงในตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 พัฒนาการบุคลิกภาพตามทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (นิตา ลิมสุวรรณ, 2555)

พัฒนาการบุคลิกภาพ	ช่วงอายุ	แก่นคุณลักษณะที่ดี
ความไว้วางใจ-ความไม่ไว้วางใจ	แรกเกิด-18 เดือน	การมีความหวัง
ความเป็นตัวเอง-อาย ขี้สงสัย	18 เดือน-3 ปี	การมีความตั้งใจ
ริเริ่ม สร้างสรรค์-รู้สึกผิด	3 ปี-5 ปี	การมีจุดมุ่งหมาย
ความต้องการทำกิจกรรม-ความรู้สึกด้อย	5 ปี-13 ปี	การมีสมรรถนะ
มีอัตลักษณ์-สับสนในตนเอง	13 ปี-20 ปี	ความซื่อสัตย์
มีความสนิทสนม-แยกตัว	20 ปี-40 ปี	การมีความรัก
คำนึงถึงคนรุ่นหลัง-คิดถึงแต่ตนเอง	40 ปี-60 ปี	การมีความห่วงใย
พอใจในชีวิต-สิ้นหวัง ว้าเหว่	60 ปี ขึ้นไป	การมีปัญญา

ตารางที่ 3 พัฒนาการบุคลิกภาพของอีริกสันในช่วยวัยรุ่น

อายุ	พัฒนาการ	แก่นคุณลักษณะ	การแสดงออก
วัยรุ่น (12-18 ปี)	มีอัตลักษณ์-สับสน ตนเอง	ความสับสน ในสังคม	วัยรุ่นมีความต้องการที่จะพัฒนาตัวตน และอัตลักษณ์ การแนะนำที่ถูกต้องจะ ช่วยให้ค้นพบตัวเอง แต่ถ้าแนะนำ ไม่ถูกต้องจะเกิดความสับสน ในบทบาทและเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ หรือรู้จักตัวเอง

การค้นหาค้นหาตนเองของวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับแบบอย่างวีรบุรุษ การแสวงหาค่านิยม อุดมคติและปรัชญาชีวิต ซึ่งวัยรุ่นต้องผ่านการเรียนรู้ จดจำและเลียนแบบสิ่งเหล่านี้หลายต่อหลาย ครั้ง และเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา การเลียนแบบนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นวิธีการที่วัยรุ่นใช้ในการแสวงหาตนเองอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากการได้รับทัศนคติค่านิยมในการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ในการหล่อหลอม “ตน” วัยรุ่นใช้ทั้งการเลียนแบบพ่อแม่ วีรบุรุษ หรือสื่อมวลชน เช่น ภาพยนตร์ สื่อโทรทัศน์ หนังสือ โฆษณาในการแสวงหาตัวตน ซึ่งขณะที่ทำการค้นหาตัวตน วัยรุ่นอาจเกิดทั้ง ความสับสนในตัวเองทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว บางครั้งหลงเข้าใจผิดไปในสิ่งที่คิดว่าตนเอง กลายเป็นการหลงตัวเอง อย่างไรก็ตาม การลองผิดถูกนี้ก็ทำให้วัยรุ่นบางคนสามารถเข้าใจในตนเองได้

แต่วัยรุ่นบางคนก็อาจค้นหาค้นหาตนเองไม่พบ เพราะฉะนั้นการมีความเข้าใจในการพยายามค้นหาตัวตนของวัยรุ่นโดยวิธีการต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ สามารถช่วยให้พ่อแม่ หรือผู้เกี่ยวข้อง ได้มีการจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการค้นหาตนเองของวัยรุ่นหรือชี้แนะการเลือกต้นแบบที่ดีในการเลียนแบบที่ตรงกับความต้องการของวัยรุ่นอย่างแท้จริง

3.1 พัฒนาการด้านรู้คิดทางสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการด้านรู้คิดสังคมถือเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญของวัยรุ่น การรู้คิดทางสังคมหมายถึง การให้มุมมองความคิดและเหตุผลของวัยรุ่นเกี่ยวกับโลกสังคมของตนเองหรือกลุ่มคนที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งจะครอบคลุมในประเด็นสำคัญ อาทิ การมองตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism), การเข้าใจทัศนะผู้อื่น (Perspective taking) เป็นต้น วัยรุ่นจะมีการรู้คิดทางสังคมแบบการมองตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) คือ คิดว่าคนอื่นจะสนใจในตนเองเหมือนที่ตนเองสนใจ หรือคิดว่าตนกำลังได้รับการเฝ้ามองจากบุคคลอื่น (Santrok, 2007, p. 129) เดวิด เอลไลน์ กล่าวว่า การคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางนี้สามารถทำให้แยกการรู้คิดทางสังคมของวัยรุ่นออกเป็นสองส่วน คือ การชอบมีการจินตนาการ (Imaginary audience) และการมีโลกส่วนตัว (Personal fable) การมีจินตนาการของวัยรุ่นนั้นจะเป็นการคิดเกี่ยวกับการได้รับความสนใจจากผู้อื่น การถูกเป็นที่สังเกต เช่นวัยรุ่นชายจะคิดว่ารูปร่าง ทรงผมตนเองนั้นดูดีเหมือนที่ตนมอง หรือวัยรุ่นหญิงจะคิดว่ารูปร่าง หน้าตา ทรงผมของตนเองเมื่อเดินเข้าห้องไปจะสะดุดตาหรือเป็นที่สนใจจนทุก ๆ คนในห้องต้องหันมามอง คล้ายคลึงกับว่าตนเองเป็นนักแสดงคนอื่นเป็นผู้รับชม

การมีโลกส่วนตัว เป็นพื้นที่หนึ่งในความคิดฝันของวัยรุ่นที่เป็นส่วนตัวมาก ๆ คนอื่นไม่เข้าใจและความคิดนี้จะไม่สามารถเปลี่ยนได้ วัยรุ่นจะรักษาพื้นที่ตรงนี้เอาไว้และเติมเต็มทุกอย่างให้ตนเองโดยการเพ้อฝัน (Fantasy) แล้วก็ขังตนเองไว้กับโลกนั้นที่ห่างไกลจากความจริง การมีโลกส่วนตัวนี้จะทราบได้จากการเขียนไดอารี่ของวัยรุ่นหรือเล่าให้เพื่อนที่สนิทจริง ๆ ฟัง การที่วัยรุ่นชอบอ่านนิยาย การ์ตูน บทกอลอน ส่วนหนึ่งก็เพื่อต้องการเติมเต็มโลกตรงนี้ของตนเอง วัยรุ่นที่มีความคิดแบบนี้สูงจะเชื่อมั่นตนเองมาก แม้คนอื่นมองว่าอาจเป็นอันตรายหรือเสียหายตามมาจะไม่เชื่อฟัง โดยวัยรุ่นจะคิดว่าความเสียหายเหล่านั้นจะไม่มีวันเกิดขึ้นกับตนเอง

การเข้าใจทัศนะบุคคลอื่น (Perspective taking) เป็นความสามารถในการคาดเดามุมมองของบุคคลอื่นและมีความเข้าใจสิ่งที่บุคคลอื่นคิดหรือรู้สึก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความคิดยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Lepsley & Murphy, 1985 cited in Feldman, 2007, p. 129) เพราะความต้องการเข้าใจทัศนะบุคคลอื่นจะเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นมีความกังวลมากกว่าคนอื่นคิดกับตนเองอย่างไร การที่วัยรุ่นเข้าใจทัศนะผู้อื่นจะช่วยเพิ่มการเข้าใจในตนเอง สถานการณ์ในกลุ่มเพื่อนและสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (Selman & Adalbjarnardottir, 2000; Selman & Schultz, 1999

cited in Feldman, 2007, p. 129) ซึ่งมีการศึกษาพบว่าเด็กที่วัยรุ่นที่เพื่อนชื่นชอบจะเป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่คนอื่นคิด (Kurdek & Krile cited in Feldman, 2007, p. 129) วัยรุ่นที่มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นนี้จะเข้าใจความต้องการเพื่อนได้ดีและมีการสื่อสารกับเพื่อนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบว่า ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นมีผลต่อการปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่เมื่อย้ายที่อยู่ของวัยรุ่น

3.2 พัฒนาการด้านการรู้คิดทางสังคมวัฒนธรรมของเลฟ ไวก็อตสกี (Social culture cognitive theory)

เลฟ ไวก็อตสกี นักจิตวิทยาชาวรัสเซียอยู่ในยุคเดียวกับเพียเจต์ ผู้กล่าวถึงพัฒนาการทางความคิดของเด็กและวัยรุ่นว่าบริบทของสังคมวัฒนธรรมต่างกันย่อมส่งผลต่อพัฒนาการทางความคิดต่างกันและทักษะการคิดของวัยรุ่นจะมีคุณค่าและพัฒนาได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมกับพ่อแม่กับครู หรือบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการ ซึ่งจะมีความแตกต่างทางทฤษฎีของเพียเจต์ที่มองว่าบริบทของสังคมวัฒนธรรมมีผลต่อพัฒนาการรู้คิดน้อยกว่าทางชีววิทยาของมนุษย์ จุดเด่นของแนวคิดของไวก็อตสกี คือ กล่าวถึงพื้นที่การรับรู้ของวัยรุ่นที่เรียกว่า พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (Zone of proximal development) ไวก็อตสกี อธิบายว่าการจัดการพัฒนาการรู้คิดทางปัญญาของวัยรุ่นจะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่จริง (Actual development level) และระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ (Potential development level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of proximal development) ซึ่งไวก็อตสกีเปรียบเทียบการเรียนรู้กับพัฒนาการไว้ดังนี้ การเรียนรู้ที่ผ่านมา (Past learning) เกิดเป็นระดับพัฒนาการจริงที่เกิดขึ้น (Actual development level) การเรียนรู้ในปัจจุบัน (Present learning) จะเป็นพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการ (Zone of proximal development) ซึ่งมีความยากลำบากในการพัฒนาโดยลำพัง และการเรียนรู้ในอนาคต (Future learning) จะเกิดเป็นพัฒนาการที่เป็นไปได้ (Potential development level) เพราะฉะนั้นแล้วการที่มีการช่วยเหลือแนะแนวทางจากผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่าจะช่วยให้วัยรุ่นมีศักยภาพในการจัดการปัญหาได้ดี (Santrok, 2007, p. 104) การที่วัยรุ่นมีพัฒนาการในพื้นที่รอยต่อที่ต่ำเพราะเกิดจากการแก้ปัญหาเพียงลำพัง การพัฒนาให้เพิ่มขึ้นสามารถทำได้โดยการที่วัยรุ่นยอมรับรับการแนะนำจากผู้ใหญ่ ไวก็อตสกีจึงยืนยันว่าอิทธิพลของสังคมมีผลต่อระดับพัฒนาการในพื้นที่รอยต่อ ไวก็อตสกีอธิบายว่าเครื่องมือในการที่จะเพิ่มพัฒนาการในพื้นที่รอยต่อนั้น จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (Shaffer, 2007, pp. 276-283)

ก. ภาษา ภาษาถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิด ในวัยเด็กภาษากับความคิด จะไม่สัมพันธ์กัน ในวัยรุ่นภาษากับความคิดจะมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น การที่วัยรุ่นมีการพูด ขณะทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นจะช่วยให้เกิดความรู้พอกพูนความเข้าใจในความหมายต่าง ๆ มากขึ้นรวมถึงการเข้าใจในตนเอง

ข. ปฏิสัมพันธ์ในสังคม การที่วัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับพ่อแม่ ครู เพื่อนที่ให้ความเอาใจใส่ จะช่วยในการวัยรุ่นได้พัฒนาตนเอง ได้อย่างไม่มีขีดจำกัดซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทในสังคม ในการส่งเสริม ซึ่งไวทิวทสติกกล่าวว่าการร่วมมือสังคมในการทำกิจกรรมยังจะทำให้พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการอยู่ในระดับสูงขึ้น โดยไม่ต้องรอการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เพียงอย่างเดียว

ค. วัฒนธรรม วัยรุ่นจะมีการปรับเปลี่ยนความเข้าใจของตนเองไปตามประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคมวัฒนธรรม สามารถสร้างเป็นความรู้ความเข้าใจในตนเองขึ้นมาใหม่ เกิดเป็นการมีปัญญาระดับสูงขึ้นได้ เพราะแต่ละวัฒนธรรมก็จะถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของความเชื่อตนเอง ไปสู่เด็ก

ง. การเลียนแบบ ไวทิวทสติกอธิบายว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ เมื่อวัยรุ่นประสบปัญหาแก้ไขไม่ได้ หากพ่อแม่หรือครูแก้ปัญหาให้วัยรุ่นได้จะเป็นตัวอย่าง วัยรุ่นก็จะเลียนแบบวิธีการแก้ปัญหานั้น โดยสามารถสร้างเป็นความรู้ใหม่ให้กับตนเองได้ ยังมีการจำลองสถานการณ์ปัญหาที่ยากยิ่งขึ้นและมีบุคคลคอยแนะแนวทาง จะยังเป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของวัยรุ่นไปสู่สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

จ. การชี้แนะหรือช่วยเหลือ ถือเป็นความร่วมมือทางสังคมอย่างหนึ่ง (Social collaborative) ที่สนับสนุนการพัฒนาการความคิดมีความงอกงาม โคอาศย์ผู้เชี่ยวชาญคอยต่อเติม เสริมความรู้ ผู้เชี่ยวชาญจะทำหน้าที่เหมือน “นั่งร้าน” (Scaffolding) ในการเสริมพื้นที่การเรียนรู้ของวัยรุ่นให้สูงขึ้นและมั่นคง จากการมีความเป็นเหตุเป็นผลในการเข้าใจปัญหา (Wood, Bruner & Ross, 1976 cited in Shaffer, 2007, p. 276) การทำหน้าที่เป็นนั่งร้านไม่ควรเกิดเฉพาะในระบบการศึกษา แต่ควรให้เกิดขึ้นทุกจังหวะชีวิตของเด็กวัยรุ่น พ่อแม่ควรเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อคอยชี้แนะแนวทางปัญหาให้วัยรุ่น และหมั่นคอยเป็นกำลังใจให้สม่ำเสมอ ไม่ว่าจะจัดการปัญหานั้นจะสำเร็จหรือล้มเหลว ทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะเป็นประสบการณ์ให้กับวัยรุ่นได้เรียนรู้และเข้าใจตนเอง

พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการทางสังคมนั้นเกิดขึ้นทุกช่วงวัย ถือเป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพ การรักษากฎสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคนที่บุคคลนั้นมีสัมพันธ์ด้วย ซึ่งอิทธิพลสังคมจะส่งผลกระทบต่อแต่ละช่วงวัยแตกต่างกัน การที่วัยรุ่นจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับหลายอิทธิพล ผู้วิจัยสรุปอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น ดังนี้

สังคมกลุ่มเพื่อนร่วมวัย

สังคมกลุ่มนั้นเริ่มมาตั้งแต่ในช่วงวัยเด็ก ซึ่งวัยรุ่นได้เริ่มเรียนรู้ความผูกพันแน่นแฟ้นมาตั้งแต่ช่วงนั้น แต่การเลือกกลุ่มของวัยรุ่นจะมีความแตกต่างจากวัยเด็ก คือ จะมีการเลือกที่เจาะจงกว่า และมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มมากกว่าทุกช่วงวัย เช่น

กลุ่มเพื่อนสนิทที่มีระดับความไว้วางใจสูง มีความซื่อสัตย์ต่อกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะคัดเลือกรวมคนที่มีความคิด ความชอบที่คล้าย ๆ กัน ในเรื่องเพื่อนต่างเพศ เป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงและยั่งยืน ถือเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการเรียนรู้กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนทั่วไปไว้สำคัญพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องไปหรือเข้ากลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน
กลุ่มฝูงชน คือ กลุ่มที่มาจากหลากหลายที่มาวมกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น แข่งกีฬา ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

กลุ่มสมาคม ชมรม คือ กลุ่มที่รวมคนที่มีความสนใจหรือชอบในสิ่งเหมือนกันไว้ด้วย มีความเป็นทางการมากกว่ากลุ่มอื่น

กลุ่มในรูปแก๊ง เป็นการรวมของกลุ่มที่ทำการสิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย แต่รวมกันเพื่อความสบายใจ และเชื่อว่ากลุ่มนี้จะช่วยให้ตนพ้นความทุกข์ได้ ซึ่งแท้จริงแล้วไม่สามารถทำให้สถานการณ์ในคนนั้นดีขึ้นได้จริง กลับมีแต่แย่ลง

ในวัยรุ่นช่วงนี้เป็นช่วงการจัดกลุ่มกันได้นานและแน่นแฟ้น เกิดความผูกพันต่อกัน เด็กที่เข้าสู่กลุ่มได้ จะเข้ากับกลุ่มและมีชีวิตทางสังคมได้สนุกสนานได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีพัฒนาทางด้านนี้ เด็กที่ไม่เข้ากลุ่มย่อมเสียโอกาสในการเรียนรู้พฤติกรรมสังคมหลายอย่าง จะมีพัฒนาการที่ไม่สมตามวัยและถ้าบกร่องและรุนแรงอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมประชดชีวิตหรือต่อต้านสังคม หรือแสดงออกในรูปเพื่อฝัน (Fantasy) ไม่กล้าเผชิญชีวิตจริงในสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, หน้า 339) วัยรุ่นจะมีกิจกรรมกับเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าบุคคลอื่น บางครั้งส่งผลให้เกิดความห่างเหินกับครอบครัว การรวมในรูปแบบต่าง ๆ นั้นจะช่วยให้เขาได้เรียนรู้ทักษะในการเข้าสังคม นักจิตวิทยาบางท่าน ให้ข้อสังเกตว่ากลุ่มเพื่อนจะทำให้หัน โนภาพเกี่ยวกับตนเองของวัยรุ่นมีความชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่ของวัยรุ่นในช่วงนี้จะเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนและชอบทำตามกลุ่มแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยอ้างว่า “ที่คนนั้น คนนี้ยังทำได้”

สรุปได้ว่ากลุ่มนั้นมีความสำคัญอย่างมากในวัยรุ่นทั้งต่อชีวิตและอนาคต ครอบครัวเริ่มมีอิทธิพลน้อยลง ฉะนั้นลักษณะดีชั่วของกลุ่มจึงเป็นเครื่องชี้ชะตาชีวิตของเด็กวัยรุ่น ไม่ต่างจากครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการสร้างรากฐานชีวิตวัยเด็ก โดยเฉพาะในวัยรุ่นตอนต้น ตอนกลาง อิทธิพลของกลุ่มจะรุนแรงมากและเริ่มลดลงในระยะวัยรุ่นตอนปลาย เมื่อได้เรียนรู้เจตคติของสังคม รับรู้ถึงความคาดหวังของสังคมนั้นเป็นเช่นไรและแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับบทบาทที่สังคมคาดหวัง

การนับถือวีรบุรุษ

ความต้องการเลียนแบบผู้ที่ตนนิยมชมชอบนั้นมีทุกช่วงวัย และมีทั้งก่อนและหลังช่วงวัยรุ่น แต่ความต้องการประเภทนี้จะเพิ่มสูงขึ้นในระยะวัยรุ่นด้วยเหตุผลหลายอย่าง คือ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549, หน้า 346-347)

ก. ความต้องการรู้จักตนเอง การมีบุคคลต้นแบบให้นับถือและเลียนแบบช่วยลดความไม่รู้จัก ไม่เข้าใจในตนเอง

ข. เป็นการแสวงหาแบบอย่างเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ ผู้ที่เด็กนับถือว่าเป็นวีรบุรุษนั้น (Heroes) หรือ เป็นแบบ (Models) นั้นมีได้มากกว่าหนึ่งคน ขึ้นอยู่กับความต้องการบุคลิกภาพ ความฝัน สติปัญญา อิทธิพลของบ้างและครอบครัว ฯลฯ ซึ่งมีหลายปัจจัยสนับสนุน อาจเป็นบุคคลวัยเดียวกัน บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ดารา นักร้อง ซึ่งมุมมองที่เด็กเลือกอาจแตกต่างจากค่านิยมสังคมส่วนใหญ่ เด็กวัยรุ่นจะมีเหตุผลในการเลือกมากขึ้นว่าวัยเด็ก แต่อยู่ได้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากกว่า ดังนั้น ผู้ที่เด็กเลือกมาเป็นแบบอย่างอาจเป็นบุคคลที่เด็กไม่เคยพบเห็น รู้จักมาก่อน

ค. เป็นความทันสมัยเป็นกระแสในสังคม สร้างจุดเด่นให้ตนเอง เห็นชัดจากการคลั่งคาราของวัยรุ่น การทำตัวให้เหมือนดาราในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น ทรงผม เสื้อผ้า บุคลิกลักษณะ ฯลฯ

สรุปได้ว่าการนับถือและเลียนแบบวีรบุรุษนั้นเป็นการเรียนรู้บทบาททางสังคมอย่างหนึ่งของวัยรุ่น การปฏิบัติตามจะช่วยให้วัยรุ่นค้นพบว่า พฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สังคมของตนเองยอมรับหรือปฏิเสธอย่างไร นอกเหนือจากนั้นวัยรุ่นจะเกิดมโนภาพตนเองที่ชัดเจนว่าสิ่งที่ตนเลียนแบบนั้น เมื่อนำไปปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเกิดจะเกิดผลอย่างไร วัยรุ่นจะได้เรียนรู้การแสดงตนในสังคมจากจุดนี้และทำการปรับตัวเพื่อให้คงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ดังนี้

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

การปรึกษาแบบบูรณาการถือกำเนิดมาจากมุมมองของนักบำบัดที่มองว่าการยึดเพียงทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งนั้น ในกระบวนการปรึกษาไม่สามารถทำความเข้าใจและช่วยเหลือในบริบทของผู้รับบริการได้ทั้งหมด เพราะมนุษย์มีความซับซ้อนทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม การค้นหาทางออกด้วยการตีกรอบเพียงหลักการเดียวอาจทำให้ผู้รับบริการขาดโอกาสหลาย ๆ ด้าน การบูรณาการปรึกษาที่นิยมใช้มีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีการที่ได้รับความนิยม

ในปัจจุบันแบ่งออกเป็นดังนี้ การบูรณาการทฤษฎี (Theoretical integration) การบูรณาการแบบ มีทฤษฎีหลัก (Assimilative integration) การบูรณาการเฉพาะเทคนิค (Technical eclectic) และการมีปัจจัยการบำบัดร่วม (Common factors) และ Emerging models that combine routes (Wikipedia, 2558) แต่ในมุมมอง Corey (2012, p. 448) ได้อธิบายถึงการปรึกษาแบบบูรณาการ ที่ต่างออกไป คือ เป็นการผสม โดยที่ไม่เน้นหลักการที่กล่าวข้างต้น ได้ให้นิยามของการบูรณาการ (Integrative model) ในมุมมองส่วนตัว ดังนี้

การปรึกษาแบบบูรณาการหมายถึง รูปแบบแนวคิดและเทคนิคที่มาจากหลายทฤษฎี (Integrative model; refer to perspective based on concepts and techniques from the various theoretical approaches) โดยรูปแบบนี้เน้นการใช้กระบวนการปรึกษาจัดการ 3 ปัจจัย คือ ความคิด (Thinking), ความรู้สึก (Feeling) และการกระทำ (Doing) ในแต่ละขั้นตอนการปรึกษา ซึ่งเป้าหมาย คือ ผสมผสานแนวทางการช่วยเหลือของแต่ละทฤษฎีจัดการกับ 3 ปัจจัย ที่กล่าวข้างต้น (Goal is to blend the unique contributions of these theories so that all tree dimension) ในแต่ละขั้นตอน การปรึกษากลุ่ม ซึ่งขอเรียกได้แบ่งขั้นตอนการปรึกษากลุ่มเป็น 6 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Pre-group issue) ขั้นเริ่มกลุ่ม (Initial stage) ขั้นเปลี่ยนแปลง (Transition stage) ขั้นปฏิบัติ (Working stage) ขั้นยุติ (Final stage) และขั้นประเมินผลติดตาม (Postgroup stage) (Corey, 2012, p. 94) ผู้วิจัย นำเสนอขั้นตอนการปรึกษาตามแนวคิดของคอเรย์ ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Pre-group issue) ผู้กลุ่มวางแผนการจัดกลุ่ม โดยคำนึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ กำหนดเค้าโครงของกลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย ให้ชัดเจนว่าจะทำกลุ่มอะไร ขั้นตอนคัดเลือกสมาชิก ได้มาจากอย่างไร ในขั้นตอนนี้จะทำการวางแผน เรื่องสถานที่ ระยะเวลา ความถี่บ่อย และจำนวน ครั้งของการนัดพบ (Session) ผู้วิจัยวางแผนเป็นกลุ่มระยะสั้น (Short term group) พยายามใช้เวลา ให้น้อย เน้นผลที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม โดยวางแผนการนัดสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งการนัดสัปดาห์ ละครั้งจะใช้เวลาไม่เกิน 15-20 ครั้ง กรณีที่มีเวลาจำกัด (Rosenberg & Wright, 1997 cited in Corey, 2012, p. 100)

2. ขั้นเริ่มกลุ่ม (Initial stage) ผู้นำกลุ่มเน้นการปฐมนิเทศและการสำรวจ พิจารณา โครงสร้างของกลุ่ม สร้างความคุ้นเคย สำรวจความคิดเห็นความคาดหวังของสมาชิกในการเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษา เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้หน้าที่ในกลุ่ม กำหนดจุดมุ่งหมายของตนอย่างชัดเจน รู้ว่าตนจะมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างไร ขั้นตอนนี้สมาชิกจะยังมีความลังเล ยังรักษาภาพลักษณ์ตน (Public image) ที่จะเปิดเผยตนเอง ผู้วิจัยจึงเน้นความไว้วางใจ (Trust) ช่วยให้ผู้สมาชิกมีความไว้วางใจต่อกัน โดยการเป็นต้นแบบในการแสดงความไว้วางใจ แสดงความเอื้ออาทรต่อสมาชิก จริงใจให้เกียรติ ขอมรับนับถือ เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้ ปฏิบัติ ร่วมมือและร่วมรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและกลุ่ม

3. ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Transition stage) ซึ่งเป็นขั้นของความกังวลใจ การปกป้องตนเอง โดยการแสดงการต่อต้าน สมาชิกจะเกิดความรู้สึกค่อนข้างหลากหลายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม ผู้นำกลุ่มควรเน้น การส่งเสริม ให้เห็นความสำคัญการแสดงในสิ่งที่กังวลใจ ที่มีอยู่ในขณะนั้นตาม เทคนิคการปรึกษากลุ่มของทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt counseling) ให้รู้เท่าทันตนเองเมื่อเกิดการต่อต้าน ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการเผชิญความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม การพึ่งตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการขอความช่วยเหลือ เมื่อต้องการความช่วยเหลือ ผู้นำกลุ่มควรเน้นการเป็นต้นแบบด้านการเผชิญกับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา และจริงใจ

4. ขั้นการปฏิบัติ (Working stage) เป็นการเน้นการสำรวจปัญหาระดับลึก เข้าใจปัญหา และวิธีการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิก ขั้นนี้สมาชิกเริ่มรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งความเป็นพวกเดียวกันนี้ เกิดจากพลังที่ได้มาจากการกระทำทั้งหมดของสมาชิก สมาชิกเริ่มรับรู้ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีคุณค่า การยอมรับและ การสนับสนุน ผู้นำกลุ่มวางบทบาทตนในการส่งเสริม กระตุ้น การสำรวจ อย่างเป็นมิตรและใส่ใจ

5. ขั้นยุติ (Final stage) เป็นขั้นตอนของการรวบรวม เตรียมการยุติกลุ่ม ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกได้ทำการรวบรวม สรุปสิ่งที่เรียนรู้จากทุกขั้นตอนของกลุ่ม ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจะเตือนสมาชิก เมื่อใกล้หมดเวลา ให้สมาชิกได้มีการเตรียมตัว ได้สำรวจความรู้สึก ก่อนสรุป ก่อนยุติกลุ่ม ก่อนที่จะต้องลาจากกลุ่ม ว่าได้อะไรจากประสบการณ์กลุ่ม มีข้อคิด ข้อเสนอแนะ ข้อมูลย้อนกลับที่จะให้และรับฟังจากกลุ่ม ส่งเสริมให้สำรวจสิ่งที่ค้างคาใจ และเปิดโอกาส การสนทนา

6. ขั้นประเมินและผลการติดตาม (Evaluation and follow up) ซึ่งขั้นตอนการประเมินนี้ ผู้นำกลุ่มวางแผนประเมินทุกครั้งในการเข้ากลุ่ม และเมื่อยุติกลุ่ม เพื่อทราบความก้าวหน้าของสมาชิกและของกลุ่ม โดยวิธีการสังเกต การบันทึกของสมาชิกและการใช้แบบสอบถามที่น่าสนใจ กับวัยรุ่น ขั้นตอนการติดตาม เช่น วางแผนการติดตาม 1 เดือน หลังจากจบการปรึกษา หรืออาจเปลี่ยนแปลงตามมติกลุ่มตกลง เน้นการติดตามรายบุคคลเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่มาก โดยวางแผน จัดเวลาให้สมาชิกคนละ 10 นาที แล้วถึงการเปลี่ยนแปลงเมื่อออกสู่สนามชีวิตจริง พร้อมทั้งให้กำลังใจ สนับสนุนการนำผลที่ได้จากการพัฒนาไปปรับใช้ในชีวิตจริง

ในการปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยึดแนวคิดขั้นตอนในการปรึกษากลุ่ม โดยการประยุกต์แนวคิดของคอเธย์และแนวคิดขั้นตอนการปรึกษาของธอร์น โดยกำหนดขั้นตอนในการปรึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป (Thorne, 1950, pp. 106-108; Shertzer & Stone, 1974, p. 192 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2554)

การผสมผสานในมุมมองของคอเรย์นั้นไม่ได้หมายความว่าถึงการจับวางโดยขาดหลักการหรือทำไปด้วยความรีบเร่ง ผู้ให้การปรึกษาจำเป็นต้องวางจุดมุ่งหมายจากกรอบแนวคิดที่มาจากหลายเทคนิคที่ได้ศึกษาไว้ล่วงหน้า คอเรย์ เน้นย้ำว่าการผสมผสานการปรึกษาที่กระทำเองของผู้บำบัดค่อนข้างมีความเสี่ยง และอาจไม่ใช่จุดมุ่งหมายการบำบัดที่แท้จริง จึงจำเป็นอย่างที่ว่าผู้ให้การปรึกษาศึกษาพื้นฐานความแตกต่างของแต่ละทฤษฎีให้เด่นชัดเพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุดนำไปใช้กับการปรึกษาที่มีหลากหลายประเภท (Corey, 2012, p. 448) รูปแบบที่คอเรย์ ปฏิบัติ เน้นการให้ความสำคัญกับการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคในแต่ละขั้นตอนการปรึกษากลุ่ม (Corey, 2012, pp. 448-455) เช่น การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการปรึกษาพฤติกรรมนิยมในขั้นตอนวางแผน (Pre-group stage) ผู้ให้การปรึกษาต้องมีการประเมินความคาดหวัง ทำความเข้าใจในตัวสมาชิกเพื่อให้มีความชัดเจนว่าคาดหวังของสมาชิกกลุ่มคืออะไร ตลอดจนเหตุผลของความคาดหวังนั้น เพื่อจะได้ออกแบบการปรึกษาให้เหมาะสมกับความสนใจ ความคาดหวังของสมาชิก เพราะถ้าผู้ให้การปรึกษาทราบความต้องการของสมาชิกที่ชัดเจนจะช่วยให้ได้รับความร่วมมือ ความสนใจจากสมาชิกเป็นอย่างดี ส่งผลดีในกระบวนการปรึกษา

Corey (2012, pp. 455-456) เน้นว่าผู้ให้การปรึกษาแบบกลุ่มต้องค้นหารูปแบบการปรึกษาที่ตนเองถนัดและเหมาะกับตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติกรปรึกษาได้อย่างเป็นมืออาชีพและเป็นธรรมชาติ ในการปรึกษากลุ่มสมาชิกจะประกอบไปด้วยปัญหา 3 ด้านใหญ่ คือ ด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ผู้ให้การปรึกษากลุ่มต้องมีความสามารถเลือกใช้ทฤษฎีการปรึกษาที่แต่ละทฤษฎีให้เหมาะกับปัญหาแต่ละด้านนั้น และนำมาใช้ร่วมกันอย่างกลมกลืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ให้การปรึกษาต้องชัดเจนจุดมุ่งหมายของแต่ละทฤษฎีในแต่ละขั้นตอนการปรึกษา เราไม่สามารถหยิบจับมาใช้โดยไม่มีการวางแผน ทั้งหมดต้องมาจากกรอบแนวคิดของทฤษฎีผู้ให้การปรึกษาต้องตั้งคำถามกับตนเองว่า “ทฤษฎีไหนที่สามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจในมิติของความคิด ความรู้ หรือพฤติกรรม” ในการวางแผนการปรึกษากลุ่ม มุมมองการปรึกษาแบบบูรณาการจำเป็นต้องมากจากการอ่าน การคิดตาม และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง อย่างน้อยที่สุดผู้ให้การปรึกษาต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งในทฤษฎีการปรึกษา เพราะผู้ให้การปรึกษาไม่สามารถสังเคราะห์การปรึกษาได้อย่างแท้จริง

1. แนวคิดการปรึกษาแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค (Assimilative integrative group counseling) (Norcross & Goldfried, 2005, pp. 231-238)

จากการศึกษาแนวคิดการปรึกษาแบบบูรณาการทั้งในส่วนของคอเรย์ และทางสำนักวิชาการด้านการบูรณาการปรึกษา ผู้วิจัยพบว่า เป็นประโยชน์ทั้งสองส่วน จึงได้ทำการศึกษาเอกสารทางวิชาการ การบูรณาการปรึกษาในอีกรูปแบบ คือ การปรึกษาแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค

(Assimilate integrative counseling) เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในหลักการของการบูรณาการ การปรึกษา ดังนี้

การปรึกษาเชิงบูรณาการถือกำเนิดมาจากมุมมองของนักบำบัดที่มองว่าการยึดเพียง ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งนั้นไม่สามารถทำความเข้าใจและช่วยเหลือในบริบทของผู้รับบริการ ได้ ทั้งหมด เพราะมนุษย์ถือมีความซับซ้อนทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม การค้นหา ทางออกด้วยการตีกรอบเพียงหลักการเดียวอาจทำให้ผู้รับบริการขาดโอกาสหลาย ๆ ด้าน อีกทั้ง หากนำแต่ละทฤษฎีมาผสมกันแนวคิดพื้นฐานของแต่ละทฤษฎีก็ค่อนข้างมีความต่างกันมาก หากในการบูรณาการให้กลมกลืนสอดคล้อง หรือหากจะผสมเพียงเทคนิคเท่านั้นอาจดูเป็นการ ดูแลแบบผิวเผิน ขาดการมองให้ลึกซึ้งเพราะไม่มีทฤษฎีรองรับ อธิบายความเป็นมาของพฤติกรรม จากเหตุผลดังกล่าวจึงถือกำเนิดรูปแบบการปรึกษาเชิงบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค โดยเป็น การบูรณาการแบบมีทฤษฎีหลัก พัฒนาโดย Messer ซึ่งเป็นรูปแบบการปรึกษาที่ประกอบด้วย หนึ่งทฤษฎีหลักแล้วบูรณาการเข้าด้วยกันกับเทคนิคที่โดดเด่นมีงานวิจัยรองรับว่ามีประสิทธิภาพ ที่ผู้ให้การปรึกษาเชื่อว่าสามารถนำมาเสริมให้รูปแบบการปรึกษาหลักเกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น การวางแผนการปรึกษานักปรึกษาต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. จุดเน้น คือ นักการปรึกษาจำต้องวางแผนการปรึกษา ตามแนวคิดทฤษฎีและเทคนิค ของทฤษฎีหลักให้ครอบคลุมแต่ละขั้นตอนการปรึกษา ถือเป็นแกนหลักของกระบวนการปรึกษา ตลอดทั้งกระบวนการ

2. ผู้ให้การปรึกษาพิจารณาเทคนิคที่มีประสิทธิภาพและนำเข้ามาเสริมกับกระบวนการ ปรึกษาหลัก โดยวัตถุประสงค์ของการใช้เทคนิคนั้น ไม่ได้ใช้เพื่อพัฒนาให้บรรลุตามหลักการของ เทคนิคนั้น แต่นำมาเสริมเพื่อสนับสนุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของทฤษฎีหลักที่ได้วางแผน พัฒนาไว้ในชั่วโมงการปรึกษานั้น

ตัวอย่างงานของ Stricker and Gold ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงบ่อยครั้งใน กระบวนการปรึกษาเชิงบูรณาการแบบผสมที่ชัดเจน เป็นการนำทฤษฎีการบำบัดแบบจิตพลวัต (Psychodynamic) มาเป็นทฤษฎีหลักในการบำบัดแล้วผสมร่วมกับเทคนิคการบำบัดจากทฤษฎี การรู้คิดพฤติกรรม (CBT) เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีความวิตกกังวล

ตัวอย่างงานของ McCullough and Andrews การรักษาอาการผู้ป่วยที่มีอาการกลัว ที่ผิดปกติ (Phobia) โดยผสมผสานเทคนิคจากการบำบัดแบบเกสตัลท์ที่เรียกว่าแบบการบำบัดนี้ว่า Affect Phobia Therapy (APT) ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีการบำบัดแบบจิตพลวัตมาเป็นทฤษฎีหลักและ ผสมผสานร่วมกับเทคนิคการบำบัดแบบเกสตัลท์และเทคนิคจากกลุ่มเน้นประสบการณ์ เพื่อรักษาผู้ป่วย ที่มีอาการกลัวผิดปกติ

สรุปได้ว่าการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนการดำเนินการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการแบบผสมผสานโดยใช้การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค ได้แก่ การปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์ การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง การปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร การปรึกษากลุ่มทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม สรุปเนื้อหาแนวคิดทฤษฎีและเทคนิค เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ รายละเอียดดังนี้

2. การปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counseling in group)

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura's social learning theory) มาใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคมซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม ที่ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เป็นการประยุกต์เทคนิคและกระบวนการที่มาจากการเรียนรู้หลายทฤษฎี สมมติฐานการปรึกษาหรือการบำบัดโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งเชื่อว่าปัญหาด้านพฤติกรรม ความคิดและอารมณ์ เป็นเรื่องของการเรียนรู้ สามารถแยกแยะและเรียนรู้ใหม่ได้ การบำบัดเน้นการปรับแก้พฤติกรรมหรือพฤติกรรมบำบัด (อนงศ์ วิเศษสุวรรณ, 2554) พฤติกรรมบำบัดมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการปรึกษากลุ่มทฤษฎีอื่น การบำบัดที่เน้นพฤติกรรม มีหลักการกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ การทดลอง หลักการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปประยุกต์ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ลักษณะเด่น คือ การใช้ระบบที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงและวัดได้ สามารถระบุหลักการและเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และตรวจสอบได้ ปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง ลักษณะเด่นของพฤติกรรมบำบัดมี 4 ประการ คือ

1. การประเมินพฤติกรรม
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการบำบัด
3. การสร้างกระบวนการในการบำบัดเฉพาะและเหมาะสมกับปัญหา
4. การประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของการบำบัด

การประเมินพฤติกรรม

กระบวนการในการประเมินพฤติกรรม ที่ใช้ในพฤติกรรมบำบัด 5 ประการ ดังนี้

(Spiegler & Gueverment, 2010 cited in Corey, 2012, p. 347)

1. การรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของผู้รับบริการบำบัด
2. มุ่งความสนใจการปฏิบัติตนของผู้รับบริการและสถานการณ์ชีวิตปัจจุบัน
3. ให้ความสนใจกับตัวอย่างของพฤติกรรมของผู้รับบริการบำบัด เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงออก ของผู้รับบริการบำบัดในสถานการณ์ต่าง ๆ

4. มุ่งความสนใจพฤติกรรมเฉพาะไม่สนใจบุคลิกภาพทั้งหมด

จุดมุ่งหมายการบำบัด

กลุ่มบำบัดแนวพฤติกรรมนิยมส่วนมาก จะให้เวลาในระยะเริ่มการพบกลุ่ม โดยให้ผู้รับการบำบัด กำหนดจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เพื่อใช้ในการประเมินผลขั้นสุดท้าย การระบุจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนของผู้รับการบำบัด จะเป็นแนวทางในการบำบัด แม้ว่าผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้แนะแนวทางการอภิปรายเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย การกำหนดจุดมุ่งหมายรายบุคคลนั้น ต้องมาจากผู้รับการบำบัดแต่ละคน (White, 2000 cited in Corey, 2012, p. 347) สมาชิกกลุ่มจะระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและต้องการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายส่วนบุคคลที่ผู้รับการบำบัดต้องการ เช่น การลดความกลัวที่ทำงานต่าง ๆ ไม่ประสบความสำเร็จ หรือ ตัวอย่างทักษะใหม่ ๆ ที่ต้องการเรียนรู้ เช่น การขอสิ่งที่ตนต้องการอย่างชัดเจนและตรงตามความต้องการของตน, การกล้ายืนหยัดตนเองโดยไม่ก้าวร้าว เรียนรู้การให้และการรับข้อมูลทั้งทางบวกและทางลบ เรียนรู้การสื่อสารและทักษะสังคม พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

หน้าที่ของผู้นำกลุ่ม คือ ช่วยสมาชิกกำหนดจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ หรือจุดมุ่งหมายทั่วไป ให้เฉพาะเจาะจง เป็นรูปธรรม เป็นจุดมุ่งหมายที่วัดได้และปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น สมาชิกคนหนึ่ง อาจมีความมั่นใจมากกว่านี้เมื่อต้องไปออกงานสังคม ผู้นำกลุ่มอาจตั้งคำถาม ดังนี้ “ที่คุณไม่มั่นใจหมายถึงอะไร” “คุณทำหรือไม่ได้ทำอะไร ที่ทำให้คุณรู้สึกไม่มั่นใจ”, “สถานการณ์ใดที่คุณรู้สึกไม่มั่นใจ” เป็นต้น ซึ่งกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้หาคำตอบที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และได้ฝึกพฤติกรรมใหม่เมื่ออยู่ในกลุ่มและได้รับข้อคิดเห็นจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

แผนการบำบัด

แผนการบำบัดจะเน้น การวางแผนตามจุดมุ่งหมายที่สมาชิกกำหนดเนื่องจากเทคนิคด้านพฤติกรรมเน้นที่การปฏิบัติ สมาชิกต้องลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้จะไม่ให้ความสำคัญกับการพูดถึงปัญหาเท่านั้น ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ริเริ่มวางแผนหลังจากได้ประเมินพฤติกรรมช่วงแรกและให้สมาชิกได้ฝึกทักษะที่จำเป็นแล้ว สมาชิกและผู้นำกลุ่มจะระดมความคิดว่า จะเลือกใช้วิธีการใดในการบำบัด จะเริ่มปฏิบัติแบบใดที่สำคัญ คือ สมาชิกที่มีปัญหา จะเป็นผู้เลือกวิธีการลงมือปฏิบัติ เทคนิคที่นิยมใช้กันมาก คือ เทคนิคเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ เช่น การใช้ตัวแบบ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การทำกรบ้าน การให้ข้อคิดเห็น การปรับโครงสร้างความคิด

เทคนิคการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

1. เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และ

ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้น บุคคลสามารถเพื่อนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคต ซึ่งรูปแบบขั้นตอนการปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม โดยกลวิธีการเรียนรู้จากตัวแบบ (Social modeling technique) มีหลักการ ดังนี้

1.1 การให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่

1.2 ผู้รับบริการอาจจะรู้มาก่อนแล้วถึงวิธีการที่จะไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา แต่ยังไม่สามารถจะทำหรือคาดว่าจะทำไม่ได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้น

1.3 ตัวแบบต้องมีลักษณะที่น่าสนใจ เป็นแรงจูงใจหรือส่งเสริมให้ผู้รับบริการเลียนแบบ

1.4 หลังจากผู้รับบริการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบแล้ว ผู้รับบริการจดจำพฤติกรรมของตัวแบบไว้ เพื่อนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคต

1.5 หลังจากผู้รับบริการได้มีการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ จดจำและมีโอกาสทำการฝึกฝนแล้ว ผู้ให้บริการจะเป็นผู้ให้ผลป้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับบริการ การฝึกนั้นอาจทำในสถานการณ์สมมติก่อน

การใช้กลวิธีการเรียนรู้จากตัวแบบ อาจทำได้หลายรูปแบบ เป็นต้นว่า ได้สังเกตพฤติกรรมของบุคคลจริง ๆ ได้สังเกตพฤติกรรมของบุคคลตามภาพยนตร์ ได้ฟังจากแถบบันทึกเสียง ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจจากเด็กวัยรุ่นได้มาก ผู้ให้การปรึกษาสามารถมอบเป็นการบ้านหรือการให้งานไปทำนอกเวลาการเข้ากลุ่ม (Homework) เพื่อให้สมาชิกนำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้ากลุ่ม ไปใช้ในชีวิตจริง เกิดความก้าวหน้าในการปรึกษากลุ่มทั้งการพูดและการปฏิบัติ

2. เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เป็นการฝึกพฤติกรรมใหม่ เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เตรียมความพร้อมให้เกิดความมั่นใจในพฤติกรรมใหม่ โดยไม่มีตัวแบบเกิดการเรียนรู้ในกลุ่มที่ปลอดภัย ได้รับข้อคิดเห็นจากสมาชิก เป็นการเสริมแรงในการนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Corey, 2012)

3. เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) มีแนวแนวคิดว่าพฤติกรรมมนุษย์หากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้งร่วมกับการเสริมแรงจะช่วยให้ผู้รับบริการมีความชำนาญและมั่นใจ กล่าวที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition)

4. เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) เป็นการบูรณาการสิ่งที่ได้เรียนรู้จากชั่วโมงการปรึกษาสู่ชีวิตจริง ซึ่งการมอบการบ้านนี้ผู้ให้การปรึกษาให้ผู้รับการปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดด้วยตนเองว่าจะทำอย่างไร ผลกระทบแบบใด จำนวนกี่ครั้ง เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเห็นความสำคัญ เห็นประโยชน์ (White, 2000 cited in Corey, 2004, p. 389)

5. เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) การทดลองพฤติกรรมใหม่ในบรรยากาศที่ปลอดภัยในกลุ่ม การฝึกซ้ำ ๆ จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้รับการสนับสนุนกำลังใจ และได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ๆ อีกทั้งยังสามารถจัดกระบวนการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal)

3. เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรึกษาเกสตัลท์ (Gestalt counseling in group)

แนวคิดสำคัญ

ทฤษฎีการให้การปรึกษาแนวเกสตัลท์ เป็นการบำบัดทางประสบการณ์ ซึ่งเน้นที่การมีสติหรือการตระหนักรู้ ถึงความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และการทำงานของกายกับใจที่ควบคู่กันไป กล่าวคือ เน้นการทำงานของความคิด ความรู้สึก การรับรู้ที่รวมกันเป็นกระแสนวลักษณะการปรึกษาแนวเกสตัลท์จึงเป็นแบบเข้าถึงทั้งองค์รวม (Holistic approach) ซึ่ง Fritz Perls ผู้ก่อตั้งทฤษฎีเชื่อว่าทำให้เกิดการบูรณาการ ได้มากกว่าที่จะแยกวิเคราะห์เป็นบางส่วน ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ มีความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ มีอิสระในตัวเองที่จะเลือกรับผิดชอบชีวิตตนเอง โดยมีธรรมชาติอยู่ 3 ประการ คือ การยอมรับในตนเอง (Self-actualization), การกำกับตนเอง (Self-regulation) และการตระหนักรู้ในตนเอง (Awareness)

ความมุ่งหมายการบำบัด

การตระหนักรู้ เป็นเป้าหมายการบำบัดแบบเกสตัลท์ ซึ่งหมายถึง การรู้และเข้าใจตนเอง รับผิดชอบในสิ่งที่เลือก ติดต่อกับสิ่งแวดล้อม ขอมรับตนเองและมีความสามารถในการติดต่อ ถ้าขาดการตระหนักรู้ผู้รับการบำบัดจะไม่มีวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อเกิดการตระหนักรู้แล้ว เขาจะมีความสามารถที่จะเข้าใจตนเองและพลังที่จำเป็น ในการแก้ปัญหาหรือค้นพบสถานการณ์ที่จะเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง

หลักการที่ยึดถือในการบำบัดแนวเกสตัลท์

Corey (2012, p. 295) กล่าวว่า ความเป็นองค์รวม (Holistic) คือ เน้นการให้ความสำคัญผู้รับการบำบัดในด้าน ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม ร่างกาย และความฝัน โดยเน้นการบูรณาการของทุกส่วน ตลอดจนสัมพันธ์ภาพของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีสันนาม (Field theory) เชื่อว่าคนต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อม หรือในบริบทและเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะเน้นการค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้นระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม กระบวนการรับรู้ภาพ (The figure-formation process) เน้นกระบวนการให้เกิดการรับรู้ภาพ จะช่วยให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมบางส่วน ที่เป็นเพียงพื้นหลังของภาพให้มาปรากฏชัดเป็นภาพ ซึ่งจะมีผลให้ผู้บำบัด เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น

การควบคุมตนเอง (Organismic self-regulation) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพธรรมชาติของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดความไม่สมดุล ซึ่งอาจเกิดจากความต้องการ หิวน้ำ หรือความสนใจ บุคคลก็จะหาทางที่จะสนองความต้องการนั้น เขาจะทำให้ดีที่สุดที่จะควบคุมตนเอง ใช้ความสามารถที่มีในตนเองและสิ่งแวดล้อม เมื่อเขาลงมือทำสร้างสัมพันธ์ภาพ ก็จะเกิดความสมดุลและการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

การตระหนักรู้ (Awareness) เป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มต้องสนใจโครงสร้างประสบการณ์ชีวิตตนเองและตระหนักว่าเกิดอะไรและอย่างไร การให้ความสนใจและการตระหนักรู้ อยู่ทุกขณะกับประสบการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจะช่วยให้ผู้รับการบำบัด ค้นพบว่า การดำเนินชีวิตของเขาเป็นอย่างไร ซึ่งแนวทางการปรึกษาสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเขาวินิจฉัยในส่วนการสร้างเสริมการตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy accuracy) ได้

เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรึกษาเกสตัลท์

1. เทคนิคการทำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เมื่อบุคคลมีการตระหนักรู้ในความรู้สึกจุดศูนย์กลางของตน จะช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต แสดงออกอย่างเป็นตัวเอง รู้ว่าตนเป็นใคร ทำอะไรไม่อิงตามคนอื่น

2. เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) มีแนวคิด บุคคลมักจะแสดงออกโดยการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ระบุถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา เกิดเป็นภาวะเก็บกด การอยู่กับความรู้สึกจะช่วยให้เกิดการรับรู้ภาวะความสมบูรณ์ของอารมณ์ เมื่อเกิดความอึดตัวในสภาวะอารมณ์ โดยเฉพาะในสิ่งที่ต้องการหลีกเลี่ยง เช่นในสัมพันธภาพกับบุคคลและสังคม บุคคลจะสามารถจัดการความคิด อารมณ์ พฤติกรรมของตนได้ตรงประเด็นและดีขึ้น

4. เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client centred center in group)

แนวคิดที่สำคัญ

ทฤษฎีการปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Corey, 2012, pp. 271-277) ได้ให้แนวคิดที่สำคัญไว้ดังนี้

ความเชื่อใจในกระบวนการกลุ่ม (Trust in the group process) โดยพื้นฐานของทฤษฎีการปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางนี้อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกไว้วางใจในความสามารถของกลุ่มที่จะพัฒนาศักยภาพของสมาชิกได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การที่สมาชิกกลุ่มจะต้องพัฒนาบรรยากาศของการยอมรับและการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

เงื่อนไขของกระบวนการปรึกษาเพื่อความเจริญงอกงาม (The therapeutic conditions for growth) เป็นพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งภายใต้ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยี่ดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ที่จะช่วยทำให้กลุ่มเกิดความเจริญงอกงาม ดังที่ โรเจอร์ (Rogers) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลมีทรัพยากร ที่มีคุณค่าภายในตนเอง สำหรับการเข้าใจ และการเปลี่ยนอัตมโนทัศน์ของตนเอง พื้นฐานทางด้าน เจตคติที่ดี และการนำพาในพฤติกรรมของตนเองได้ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการยึดเป็น แนวคิดที่จะช่วยให้บุคคลเจริญงอกงาม นอกจากนั้น ปัจจัยสำคัญที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ให้ การปรึกษาในการนำพาให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในตนเองได้นั้น โรเจอร์ได้ใช้คำว่า เงื่อนไข หลัก 3 ประการ ประกอบด้วย

1. ความจริงใจหรือความสอดคล้อง (Genuineness or congruence) เป็นพื้นฐานสำคัญ อันดับแรกของเงื่อนไขหลัก คือ ความจริงใจ ความไม่แสร้งสร้าง หรือความสอดคล้องกลมกลืน ของผู้ให้การศึกษา โดยองค์ประกอบสำคัญของผู้ให้คำปรึกษาที่มีความจริงใจจะต้อง ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การยอมรับตนเอง และการไว้วางใจตนเองด้วย

2. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard and acceptance) การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขนั้นเป็นการแสดงเจตคติในทางบวกต่อสมาชิกกลุ่ม และรวมถึง การไม่วิพากษ์วิจารณ์สมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้ยังเกี่ยวข้องกับการสื่อสารแบบใส่ใจ ไม่พุดจาทำร้ายจิตใจของ สมาชิกกลุ่ม โดยการประเมิน การวิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินเกี่ยวกับความคิดความรู้สึก และพฤติกรรม ต่าง ๆ ของสมาชิกกลุ่ม

3. ความร่วมรู้สึก (Empathy) เงื่อนไขหลักสุดท้ายที่สำคัญ คือ ความเห็นอกเห็นใจ ในการแสดงความเห็นอกเห็นใจสมาชิกกลุ่ม สิ่งสำคัญในการแสดงความเห็นอกเห็นใจ คือ การแสดงความรู้สึกอย่างแท้จริง (Accurate empathy) ทั้งนี้เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษามีความรู้สึก เข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งกับความหมายและความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม

เทคนิคในการให้คำปรึกษาแบบยี่ดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ (2545, หน้า 269-272) ได้กล่าวถึงเทคนิคสำคัญ ๆ ของการให้ คำปรึกษาแบบยี่ดบุคคลเป็นศูนย์กลางว่า การให้คำปรึกษาแบบยี่ดบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้นเน้นให้ ความสำคัญกับการติดตามเรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับการศึกษา เทคนิคที่นำมาใช้ จึงมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา โดยมีเทคนิค ประกอบด้วย

1. การฟัง (Listening) โดยการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีจะต้องให้ความสนใจและตั้งใจ รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้รับคำปรึกษาดด้วยความสนใจ ทำความเข้าใจ รวมทั้งเข้าใจถึงอารมณ์ และความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาด้วย การจับใจความสำคัญ ไม่วิเคราะห์ หรือสรุปประเด็นจนกว่า จะได้รับฟังจนจบ

2. การตั้งคำถาม (Questioning) เทคนิคการตั้งคำถามที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจในตัวเองมากขึ้น รวมทั้งการใช้คำถามเพื่อช่วยผู้ให้คำปรึกษาเกิดความเข้าใจหรือรู้จักตนเองตามความเป็นจริงมากขึ้น การใช้คำถามที่ดีควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความอัดอั้นใจออกมาให้มากที่สุด หรือใช้คำถามจงใจให้เกิดความรู้สึกกระจ่างในปัญหา ตลอดจนการสะท้อนให้เกิดการรับรู้และยอมรับความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้รับคำปรึกษา โดยลักษณะคำถามประกอบด้วย การตั้งคำถามปลายเปิดและการตั้งคำถามปลายปิดเป็นต้น

3. เทคนิคการสะท้อน (Reflection) การใช้เทคนิคการสะท้อน เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาพยายามในการสื่อสารให้ผู้รับคำปรึกษา ตระหนักถึงตนเอง รับรู้เกี่ยวกับตนเองอย่างแท้จริง

4. เทคนิคการสรุป (Summarizing) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความชัดเจนเกี่ยวกับความคิดของตนเองมากขึ้น การสรุปของผู้ให้คำปรึกษานั้นจะช่วยตรวจสอบความถูกต้องของการรับรู้ที่ผู้ให้คำปรึกษามีต่อผู้รับคำปรึกษา

5. **เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group)**

การปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร จัดเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพและการจัดระบบการบำบัดแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ มาจากความเชื่อว่าบุคคลตัดสินใจจากเหตุการณ์ในอดีตที่เหมาะสม เหตุการณ์นั้น แต่ความจริงอาจนำมาใช้ตัดสินใจเหตุการณ์ปัจจุบัน ได้เสมอไป

แนวคิดสำคัญ

สภาวะตัวตน (Ego state) สมาชิกกลุ่มจะได้เรียนรู้และเข้าใจสภาวะของตน 3 สภาวะ (Ego state) คือ พ่อ แม่, ผู้ใหญ่ และเด็ก เพื่อเรียนรู้ว่าพฤติกรรมของตนเองได้รับผลกระทบมาจากระเบียบ ข้อบังคับ ที่ได้รับในวัยเด็กและส่งผลถึง บทชีวิต (Life script) ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ช่วยให้ผู้บุคคลตระหนักว่าเขาสามารถตัดสินใจได้ใหม่และริเริ่มการเปลี่ยนแปลงทิศทาง การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ทำให้เขาไม่ประสบความสำเร็จ คงไว้เฉพาะสิ่งที่ช่วยให้มีความสุข

ความต้องการเอาใจใส่ (The need for stroke) ความต้องการการยอมรับ มนุษย์ทุกคนต่างต้องการการยอมรับทั้งทางร่างกาย สังคมและปัญญา ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจต่อโลกและความรักตัวเอง ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง ที่แสดงการยอมรับและการรับรู้ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลมั่นใจในคุณค่าแห่งตน สมาชิกกลุ่ม TA จะได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับการสะสม Stroke ข้อจำกัดในการให้และรับ Stroke ซึ่งมี 5 ประการ คือ

1. อย่าให้ เมื่อมีจะให้
2. อย่าขอ เมื่อคุณต้องการ

3. อย่ารับ เมื่อคนอยากได้ (และมีคนมอบให้)
4. อย่าปฏิเสธ Negative stroke เมื่อคุณไม่อยากจะ
5. อย่าให้ Stroke กับตนเอง

เมื่อสมาชิกเข้าใจการแลกเปลี่ยนและการสะสมความเอาใจใส่ (Stroke) ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมตนเองอย่างไร จะช่วยให้สมาชิกได้เลือกวิธีการที่เหมาะสมกับตนเองต่อไป

เกม (Games) การติดต่อกันเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร ในการสื่อสารมักแลกเปลี่ยน Strokes ระหว่างบุคคล เกมที่ใช้ในการสื่อสาร มักจบลงด้วยความรู้สึกที่ไม่ดี ธรรมชาติของเกมนี้มีเพื่อไว้ป้องกันความใกล้ชิด องค์ประกอบของเกมมี 3 ประการ คือ การสื่อสารที่สอดคล้องกัน ซึ่งดูภายนอกก็พอมิเหตุผล, การสื่อสารที่แอบแฝงในกรณีที่มีประเด็นซ่อนเร้น และจุดมุ่งหมายของเกม คือ ผลทางลบ

เกมมีอยู่ 3 บทบาท คือ ผู้ที่เหนือกว่า (Presector) ผู้ช่วยเหลือ (Recuer) และเหยื่อ (Victim) การเล่นเกมนี้ผู้เล่นต้องการผลบางอย่าง เช่น ผู้ที่เลือกจะเป็นผู้ใดความสามารถ

เป้าหมายของการบำบัด

ต้องการให้บุคคลเข้าใจตนเอง เข้าใจชีวิตอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถตัดสินใจใหม่ (Redicide) มีพลังในตนเองและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของตน

เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร

1. เทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) แนวคิดการสื่อสารมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ การสื่อสารแบบสอดคล้อง ขัดแย้ง หรือซ่อนเร้น การวิเคราะห์การสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใดจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจและปรับวิธีการสื่อสารให้เป็นการสื่อสารความสอดคล้องกับบุคคลสถานการณ์ เพื่อเกิดการมีมิตรจิตต่อกัน

2. เทคนิคการวิเคราะห์สภาวะตัวตน (Ego state analysis) ตามแนวคิดที่ว่าบุคคลมักตัดสินใจจากเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเหมาะสมเหตุการณ์นั้นเพื่อความอยู่รอดซึ่งอาจใช้ไม่ได้เสมอไป แต่สามารถตัดสินใจใหม่ได้โดยการเรียนรู้สภาวะของตน (P-A-C) และทำการสื่อสารให้สอดคล้องกับสภาวะนั้น

3. เทคนิคการวิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) มีแนวคิดการติดต่อประสานงานเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารนี้เป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนการเอาใจใส่ (Stroke) แต่เกมที่ใช้ในการสื่อสารมักจบลงด้วยความรู้สึกที่ไม่ดีทั้งสองฝ่าย ซึ่งบุคคลมักใช้ไว้เพื่อป้องกันความใกล้ชิด การที่สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงเกมที่ใช้ในการติดต่อทั้งการเป็นผู้ใช้เกมหรือเป็นผู้ได้รับเกม จะช่วยให้สมาชิกตระหนักถึงผลของเกมและไม่ใช้เกมชีวิตในการติดต่ออีกต่อไป

4. เทคนิคการให้แสดมภ์ชีวิต มีแนวคิด การให้แสดมภ์สิดต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ของความรูสึกต่าง ๆ เป็นการสรุปรภาพของชีวิตปัจจุบัน ช่วยให้สมาชิกเห็นภาพของตนเองภายหลังการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม ว่าปัจจุบันความรูสึกของตนเองเป็นอย่างไร ได้แก่ **แสดมภ์สิดทอง** หมายถึง ความรูสึกพึงพอใจในตนเอง ภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง **แสดมภ์สิดน้ำตาล หรือสิดเทา** หมายถึง ความรูสึกหดหู่เห็นว่าตัวเองบกพร่อง **แสดมภ์สิดขาว** หมายถึง ความรูสึกว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ที่ถูกต้องเสมอ ใครว่ากล่าวตีดเย็นไม่ได้ **แสดมภ์สิดแดง** หมายถึง ความรูสึกโกรธ ขุ่นเคืองไม่พอใจ **แสดมภ์สิดน้ำเงิน** หมายถึง ความรูสึกเหงา เศร้าสร้อย ปวดร้าวใจ

6. เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (Reality counseling in group)

การให้การปรึกษาแบบเผชิญความจริงถูกพัฒนาขึ้นในราวปี ค.ศ. 1960 โดยวิลเลียม กลาสเซอร์ ที่ในช่วงนั้นให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องความเป็นจริง ความรับผิดชอบ ความถูกหรือความผิด

แนวคิดสำคัญ

ในระยะเริ่มแรก กลาสเซอร์ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องการควบคุมของทฤษฎีการควบคุม (Control theory) ที่เชื่อในการผลักดันโดยระบบควบคุมในสมองให้ทำงานเพื่อกำกับให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทางที่ตอบสนองความต้องการตนเอง เพราะฉะนั้นบุคคลต้องมีภาพสะท้อนความต้องการที่ชัดเจนจึงจะสามารถควบคุมตนเองได้ แต่ในระยะหลังราวปี ค.ศ. 1996 ได้มีการเปลี่ยนแนวคิดไปตามทฤษฎีการเลือก (Choice theory) ที่เชื่อว่าการเลือกของบุคคลไม่ว่าเป็นการเลือกคิด เลือกพฤติกรรม หรืออารมณ์อย่างเจตนาเลือกมีผลอย่างมากในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ และการเลือกนั้นเพื่อทำตามความต้องการของตนเอง 5 อย่าง คือ การมีชีวิต การมีความรัก และความผูกพัน การมีพลังอำนาจ การมีอิสรภาพและการมีความสุขสนาน (Corey, 2012, p. 395) แต่บุคคลต้องพื้นฐานทั้ง 5 นี้มากน้อยแตกต่างกัน ความต้องการนี้จะสะสมไว้ในโลกคุณภาพ (Quality world) บุคคลจึงพยายามทำทุกทางเพื่อให้ได้ซึ่งความต้องการที่เลือกไว้ในโลกคุณภาพของตนเอง ดังนั้น การให้การบำบัดปรึกษาแบบเผชิญความจริง จะให้ความสำคัญในการสอนผู้รับบริการปรึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของตนเองและจะตอบสนองต่อแนวทางนั้นอย่างไร ซึ่งสิ่งที่จะทำให้ความต้องการนั้นสำเร็จบุคคลจะต้องมุ่งมั่นและทำอย่างจริงจัง เพราะคนเราสามารถควบคุมตนเองได้ ถ้าควบคุมตนเองให้ปฏิบัติดี ชีวิตที่จะมีความสุข กระบวนการปรึกษาจึงเน้นที่ “การพัฒนาความรับผิดชอบ” บุคคลมีสิทธิที่จะเลือกทุกอย่างไม่ว่าเลือกสุขหรือเศร้า เลือกที่จะอารมณ์ดีหรือโกรธ ทุกอย่างอยู่ที่การเลือกของเรา กลาสเซอร์ยืนยันว่า หากเราติดกับความเชื่อที่ว่าเราเป็นเหยื่อของความเศร้าเราก็จะเศร้าเราจะไม่มีทางเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองให้ดีขึ้นได้ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เมื่อเราตระหนักว่าทุกอย่างเป็นผลมาจากการเลือกของเรา หากเราไม่ต้องการให้เกิด

ความรู้สึกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และทำให้เป็นทุกข์ เราสามารถเปลี่ยนแปลงได้ คือเปลี่ยนสิ่งที่เราทำเปลี่ยนความต้องการ หรือเปลี่ยนทั้งสองอย่าง พฤติกรรมรวม (Total behaviour) ของกลาสเซอร์ คือ การกระทำ (Acting) ความคิด (Thinking) ความรู้สึก (Feeling) สรีรวิทยา (Physiology) ซึ่งต้องขับเคลื่อนทั้งหมด แต่การเลือกพฤติกรรมรวมเรควบคุมได้เฉพาะพฤติกรรมด้านการกระทำและความคิดเท่านั้น หากต้องการเปลี่ยนด้านอื่นเช่น อารมณ์ความรู้สึกเศร้า สิ่งที่เราจำเป็นต้องเปลี่ยน คือ การกระทำและความคิดซึ่งจะส่งผลต่อให้ความรู้สึกและสรีระในร่างกายเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน (Glasser, 1988, 2001; Wubbold & Brickell, 2005 cited in Corey, 2012, p. 397)

เทคนิคการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ผู้วิจัยได้นำระบบ WDEP มาใช้ในการปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย รายละเอียดดังนี้ (Corey, 2004 อ้างถึงใน อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2554, หน้า 180-183) (Wubbolding, 2000, 2008, 2009, 2010, 2011 cited in Corey, 2012, pp. 401-405)

1. ความต้องการ (Want) เป็นการสำรวจความต้องการของสมาชิก ผู้นำกลุ่มต้องมีทักษะการใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคำถามที่ดีต้องส่งผลให้สมาชิกได้รับรู้ความต้องการที่เป็นไปได้ การ ผู้นำกลุ่มจะต้องตระหนักว่าจะถามอะไร ถามอย่างไรและเมื่อไหร่ คำถามต้องสะท้อนความคิด ตรวจสอบการรับรู้ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกได้สำรวจโลกภายนอกที่เป็นจริงกับโลกภายในที่ต้องการของตนเอง สำรวจแง่มุมของชีวิตตนเองสิ่งที่ตนต้องการจากครอบครัว เพื่อน การเรียน การใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งการสำรวจสิ่งที่ตนมีหรือสิ่งที่เป็นไปได้จะช่วยให้สมาชิกได้ประเมินตนเองและพิจารณาพฤติกรรมที่จะทำได้ตามความต้องการ

2. พฤติกรรมหรือการปฏิบัติ (Direction and doing) เป็นการพิจารณาตนเองต่อการสำรวจความต้องการว่าพฤติกรรมตนเองในปัจจุบันจะช่วยให้ได้สิ่งที่ต้องการหรือไม่ ขั้นตอนนี้จะมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมปัจจุบันเพื่อให้สมาชิกเข้าใจว่าต้องรับผิดชอบความรู้สึกของตนเอง เนื่องจากความรู้สึกเป็นผลมาจากการกระทำและความคิดที่ได้เลือก ลักษณะคำถามเช่น ตอนนี้นักเรียนทำอะไร, อะไรที่ทำให้นักเรียนไม่ทำอย่างที่นักเรียนต้องการ หรือในสัปดาห์ที่ผ่านมา นักเรียนต้องการทำอะไรที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นต้น การเน้นสมาชิกด้านการปฏิบัติจะช่วยให้สมาชิกมีสติในการควบคุมพฤติกรรมสามารถตัดสินใจเลือกหรือเปลี่ยนวิถีชีวิตของตน

3. การประเมินตนเอง (Self-evaluation) เป็นขั้นตอนที่ผู้นำกลุ่มมีหน้าที่ช่วยให้สมาชิกเผชิญกับผลจากพฤติกรรมของตนเอง ให้สมาชิกได้พิจารณาตัดสินคุณภาพสิ่งที่เขาทำ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงจะเกิดจากการที่สมาชิกได้ประเมินผลของพฤติกรรมด้วยตนเองเพื่อประเมินสิ่งผิดพลาดและจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญ คือ ผู้นำกลุ่มต้อง

ไม่ตัดสินใจพฤติกรรมของสมาชิกเพราะผู้นำกลุ่มไม่มีหน้าที่รับผิดชอบแทนสมาชิก สิ่งที่ผู้นำกลุ่มต้องช่วย คือ การให้สมาชิกได้หยุดคิด พิจารณาและฟังเพื่อการประเมิน บางครั้งการชี้แนะอาจเหมาะสมกับสมาชิกบางคนที่อาจไม่ตระหนักว่าตนต้องการอะไร แต่การที่ฝึกให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กับผู้นำจะส่งเสริมให้สมาชิกได้พัฒนาการประเมินด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น

4. การวางแผน (Plan) ถือเป็นงานสำคัญ ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้การจำแนกข้อขัดข้องสิ่งที่ขัดขวางหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพื่อวางแผนการเปลี่ยนแปลง โดยเลือกพฤติกรรมใหม่ การวางแผนที่ดีที่สุดต้องเกิดจากผู้รับบริการปรึกษา รองลงมาคือ ผู้รับบริการปรึกษาร่วมกับผู้นำกลุ่ม อันดับสาม คือ แผนที่ผู้นำบังคับกำหนด ไม่ว่าจะเป็นใครกำหนดแผน แผนนั้นต้องปฏิบัติได้มีแนวโน้มที่จะสำเร็จเพราะความสำเร็จจะเป็นแรงเสริมเป็นกำลังใจให้ผู้รับบริการในการปฏิบัติระยะยาวต่อไป

ผู้วิจัยนำระบบ WDEP ของทฤษฎีเผชิญความจริงมาใช้พัฒนาพฤติกรรมการเอื้ออำนาจในสังคมของนักเรียนวัยรุ่น เพื่อให้ให้นักเรียนวัยรุ่นประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลรอบข้างและสังคมทุกระดับ ไม่ทำร้ายผู้อื่น สามารถแนะนำช่องทางที่เป็นประโยชน์เมื่อพบผู้เดือดร้อน พร้อมทั้งเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่สร้างปัญหาหรือทำให้สังคมเดือดร้อน อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติตนให้สังคมวัฒนธรรมมีความเจริญ และได้รับการดำรงรักษาไว้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของนักเรียนวัยรุ่น สอดคล้องแนวคิดของทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพเป็นกุญแจสำคัญต่อการมีชีวิตที่มีความสุขหรืออยู่สบาย ความสัมพันธ์ปัจจุบันเป็นแหล่งของสุขทุกข์ ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง มีสติและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของตนโดยไม่ทำร้ายผู้อื่นเป็นผู้จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและอย่างเต็มเต็ม (ดวงมณี จงรักษ์, 2549, หน้า 295) เพื่อให้ให้นักเรียนวัยรุ่นดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรเริ่มต้นจากการมีสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม

7. เทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory)

ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) มาใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคม ซึ่งเทคนิคนี้เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการนำไปใช้ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559) ตามรายละเอียดดังนี้

แนวคิดสำคัญ

แนวคิดในเรื่องการเรียนรู้ในทางจิตวิทยาการศึกษานั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist learning theory) ที่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง นักจิตวิทยาที่ได้รับการยอมรับ คือ สกินเนอร์ และกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธิปัญญานิยม (Cognitive learning theory) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนโลกภายในตนเอง โดยอาศัยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการรับความรู้ใหม่เข้าไปในสมอง หรือการปรับเปลี่ยนความรู้เก่าให้เข้ากับความรู้ใหม่ นักจิตวิทยาแนวคิดนี้ คือ กลุ่มเพียเจท์ ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยมพัฒนาการต่อจากแนวคิดกลุ่มนี้ที่เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตัวเองขึ้นมาจากความรู้เดิมหรือรับเข้ามาใหม่ ผู้เรียนต้องได้ลงมือปฏิบัติเอง (Active learning) ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แนวคิดนี้ได้เกิดขึ้นหลายแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent investigation) รวมทั้งการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) ซึ่ง PBL นี้มีรากฐานมาจากแนวคิดจอห์น ดิวอี้ ที่เป็นผู้คิดค้นวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา

เทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม

การปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) ที่มีรูปแบบการเรียนรู้โดยการนำปัญหามาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาซึ่งจะแตกต่างจากการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา (Problem solving learning) เพราะ PBL จะเน้นที่การกำหนดสิ่งที่จะเรียนรู้และกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ใหม่เพื่ออธิบายปัญหาที่พบแต่ PSL จะเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่และตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานั้น

ผู้วิจัยได้นำเทคนิคนี้มาใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคม ด้านการแสดงตน โดยการสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตในการแสดงตน มาใช้ในการพัฒนา ค้นหาแนวทางการแก้ไข โดยพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นความเป็นไปได้ของแนวทางนั้น ช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไขปัญหานั้น และสุดท้าย คือ การตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ ดังนี้ ระบุสถานการณ์ที่เป็นปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัญหาค้นคว้าหาช่องทางแก้ไขและรวบรวมแนวทางในการปัญหา ระบุแนวทางที่จะไปปฏิบัติในการแก้ไขปัญหานั้น เลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดทักษะการวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เป็นมุมมองความคิดใหม่ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อาทิ การวางสีหน้า ท่าทาง และการใช้คำพูดสื่อสารต่อหน้าบุคคลอื่นและในสังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารเกี่ยวข้องกับวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างวิธีหนึ่ง ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่สังเกตหรือวัดได้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมาย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวน สรุปได้ดังนี้

King, Leskin, King and Weathers (1998) กล่าวว่าวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบถูกออกแบบมา เพื่อใช้ตรวจสอบโครงสร้างชุดตัวแปร และใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปของ จำนวนที่น้อยที่สุดของตัวแปรแฝงที่สังเกตไม่ได้ ซึ่งตัวแปรแฝงเหล่านี้ที่สังเกตไม่ได้จะถูกเรียกว่า องค์ประกอบ

Jöreskog and Sörbom (1989) อธิบายแนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบเริ่มต้น เนื่องจากว่า มีตัวแปรบางตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตหรือทำการวัดโดยตรงได้ หรือเรียกอีกชื่อ คือ ตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้สามารถอ้างอิงได้ทางอ้อมจากข้อมูลของตัวแปร ที่สังเกตได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นกระบวนการทางสถิติที่ใช้สำหรับเปิดเผย (Uncoering) ตัวแปรแฝงที่มีอยู่ โดยการศึกษาผ่านความแปรปรวนระหว่างชุดของตัวแปรสังเกตได้

Kerlinger (1986) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าเป็นเครื่องมือ ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อช่วยศึกษาปัญหาที่ซับซ้อนในศาสตร์ทางพฤติกรรม จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ องค์ประกอบนั้นมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกตได้ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ทำให้สามารถลดจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ในการวิเคราะห์ต่อไป โดยการสร้างตัวแปรใหม่ในรูปตัวประกอบร่วม

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

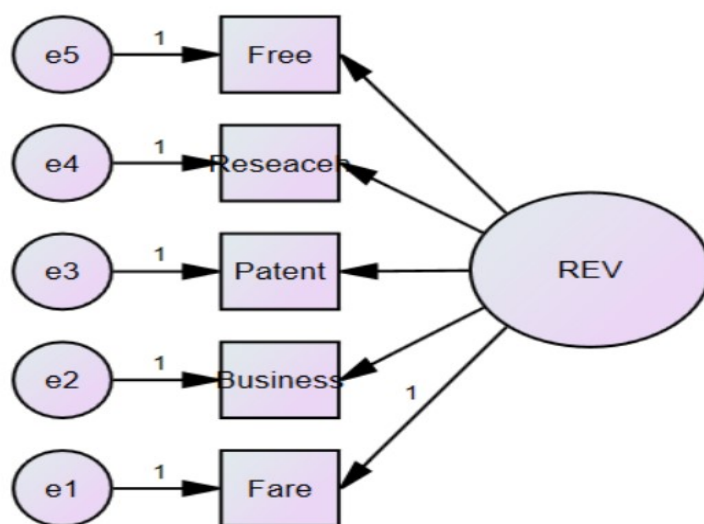
มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบ สำรวจและ ระบุองค์ประกอบ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างตัวแปรใหม่

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้างของทฤษฎีเขาวนีสังคมของนักวิชาการ ภายใต้บริบทของประเทศไทยให้เกิดความชัดเจน มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวนีสังคม นักเรียนวัยรุ่นให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงาน ในวันข้างหน้า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการด้านสถิติการวิจัยในประเทศเพิ่มเติม และที่ได้้อธิบายถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิธีการ ดังนี้

การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

กัลยา วาณิชย์บัญชา (2552) การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้กรณีที่ผู้ศึกษาทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือคาดไว้ว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นรูปแบบใดหรือคาดว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากและควรอยู่ในปัจจัยเดียวกัน หรือคาดว่าไม่มีตัวแปรใดบ้างที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน และควรอยู่ต่างปัจจัยกัน หรือกล่าวได้ว่าผู้ศึกษาทราบ โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นอย่างไร และจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันมาตรวจสอบหรือยืนยันความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างที่คาดไว้หรือไม่

กรีซ แรงสูงเนิน (2554) การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เป็นการทดสอบเชิงยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปัจจัยแฝง โดยจะเป็นการ “ยืนยันความสัมพันธ์” ว่าตัวแปรเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อปัจจัยแฝงที่สร้างขึ้นใหม่หรือไม่ ดังนั้นผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องสร้างข้อคำถามตามคุณลักษณะของทฤษฎีเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัย และใช้เป็นตัวแปร (Observe variable) เพื่อสะท้อนปัจจัยแฝง (Latent variable) แสดงตัวอย่างโครงสร้างโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันหนึ่งปัจจัย แสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 โครงสร้างโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันหนึ่งปัจจัย (One-factor congeneric model)

จากภาพที่ 7 แสดงตัวอย่างโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยประกอบด้วยตัวแปรแบบ Exogenous variable (ปัจจัยแฝง Rev) และตัวแปรแบบ Endogenous variable (ตัวแปร Fee, Research, Patent, Business และ Fare)

เสรี ชัดเข้ม (2547) แนวคิดในการนำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไปใช้วิเคราะห์เครื่องมือวัดทางจิตวิทยา วิธีการนี้ช่วยให้สามารถศึกษาเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาได้อย่างน้อย 3 ประเด็น

1. วิธีนี้สนับสนุนการใช้ทฤษฎีเป็นแนวทางในการศึกษาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity): คุณสมบัติของเครื่องมือที่ให้ผลการวัดสอดคล้องกับคุณลักษณะที่มุ่งวัดในทางทฤษฎี ช่วยให้สามารถตรวจสอบได้ว่าคำถามแต่ละข้อในเครื่องมือใช้วัดได้ตามองค์ประกอบของทฤษฎีที่คาดหวังไว้หรือไม่ อาจกำหนดให้ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้มากกว่าหนึ่งองค์ประกอบแล้วใช้สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลตรวจสอบว่า โมเดลองค์ประกอบที่กำหนดไว้สอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาหรือไม่ หรือกล่าวได้ว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นไปตามองค์ประกอบของโมเดลที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้วิจัยต้องสร้างข้อคำถามในแบบทดสอบตามคุณลักษณะของทฤษฎีแล้วตรวจสอบว่าข้อคำถามวัดตามทฤษฎีที่คาดหวังไว้หรือไม่ คุณลักษณะในทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กันสูงและคุณลักษณะใดควรสัมพันธ์กันต่ำ เมื่อใช้วิธีวัดต่างชนิดกัน ในวิธี CFA มีสถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลสำหรับเสนอแนะว่า โมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ในความเป็นจริงแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบตามทฤษฎีก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์ (ความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถาม) นั่นเอง นอกจากนี้ สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลและค่าสถิติอื่น ๆ ยังช่วยเสนอแนะว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นวัดองค์ประกอบที่กำหนดไว้หรือไม่ องค์ประกอบต่าง ๆ ของทฤษฎีสัมพันธ์กันหรือไม่ มีขนาดความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

2. ใช้ในการประมาณค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องวัดทางจิตเช่นความเที่ยงแบบความคงที่ภายใน ความเที่ยงแบบสอบซ้ำ เป็นต้น การใช้วิธี CFA ประมาณค่าความเที่ยงแบบความคงที่ภายในแตกต่างไปจากวิธีการประมาณค่าความเที่ยงแบบดั้งเดิม ดังเช่น วิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน หรือวิธีการของครอนบาค เพราะวิธีการ CFA ได้ขจัดความคลาดเคลื่อนในการวัด (Measure error) ออกจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ผลการประมาณค่าความเที่ยงของเครื่องมือถูกต้องมากขึ้น ส่วนการใช้วิธี CFA ประมาณค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำเป็นการตรวจสอบความคงที่ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด เมื่อเก็บข้อมูลต่างเวลากันหรือเป็นช่วงเวลา

3. ใช้เปรียบเทียบโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือระหว่างกลุ่มประชากรตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กันได้ เป็นการตรวจสอบว่าโครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือคงที่หรือไม่ เมื่อนำไปใช้ในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน เพื่อยืนยันว่าโครงสร้างองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่วัดในแต่ละกลุ่มประชากรเป็นตัวเดียวกันหรือไม่ (Bollen, 1989 อ้างถึงใน เสรี ชัดเข้ม,

2547) เช่นถ้าต้องการรู้ว่ากลุ่มประชากรต่างเพศกัน จะทำให้โครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีการ CFA ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงหรือไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของโครงสร้างองค์ประกอบระหว่างกลุ่มประชากรต่างเพศ ในกรณีที่ตัวแปรทุกตัวในโมเดลและโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลทั้งสองเป็นแบบเดียวกัน กล่าวคือเมทริกซ์พารามิเตอร์ของโมเดลทั้งสองเหมือนกัน มีขนาดเท่ากันและสถานะของพารามิเตอร์ในเมทริกซ์ (กำหนดคิสรระ) เหมือนกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีค่าพารามิเตอร์เท่ากัน (Bollen, 1989 อ้างถึงใน เสรี ชัดเข้ม, 2547) โครงสร้างองค์ประกอบของเครื่องมือในกลุ่มประชากรทั้งสองเหมือนกัน เครื่องมือนั้นเหมาะที่จะนำไปใช้กับกลุ่มประชากรทั้งสอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างปกติวิสัยของแบบทดสอบหรือแบบวัดมาตรฐาน

ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. เป็นข้อมูลที่วัดไลเคิร์ต (Likert scale) หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปตัวเลขที่วัดเจตคติส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ โดยกำหนดช่วงวัดที่มีค่าต่อเนื่องกัน เช่น มาตราวัด ซึ่งทั่วไปแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ข้อพึงระวังในการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ

- ต้องเป็นประโยชน์ที่สามารถวัดเจตคติของผู้ตอบได้อย่างแท้จริง นั่นคือ ผู้วิจัยไม่ควรนำเอาข้อเท็จจริงมาเป็นข้อคำถามในการแสดงความเห็น
- ภาษาในการเขียนควรจะต้องสั้นกระชับ ไม่คลุมเครือ และต้องสื่อสารในความหมายเดียวกัน
- เป็นการวัดความรู้สึกจากมากไปน้อย หรือจากน้อยไปหามาก
- ไม่ควรตั้งเป็นประโยคคำถาม ควรทำให้เป็นประโยคบอกเล่า

2. จำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ควรมีน้อย 100 ตัวอย่าง เนื่องจากการใช้โปรแกรมส่วนใหญ่โดยเฉพาะ Amos ผู้วิเคราะห์มักใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ดังนั้น หากใช้วิธี ML แล้ว มีข้อเสนอแนะว่า จำนวนของกลุ่มตัวอย่างควรใช้อย่างต่ำประมาณ 100-200 ชุดตัวอย่าง

ข้อควรปฏิบัติก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

กรีซ แรงสูงเนิน (2554) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยการใช้โปรแกรม AMOS จำเป็นต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ โดยโปรแกรม หากพบว่า ข้อมูลไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ต่อไปนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องปรับ หรือทำข้อมูลให้สมบูรณ์ โดยผู้วิเคราะห์จะต้องตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบความครบถ้วนและความเที่ยงตรงของข้อมูล (Missing data and accuracy of data files) สิ่งแรกที่นักวิจัยต้องทำคือ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่ามีการบันทึกข้อมูลครบถ้วนทุกข้อคำถามหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วหากมีจำนวนข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์มากนักผู้วิเคราะห์อาจไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลในชุดนั้น ๆ หรืออาจใช้วิธีการพยากรณ์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Statistic Package for the Social Science (SPSS) คำนวน และวิธีการที่ง่ายที่สุดคือวิธีการใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มีอยู่เพื่อคำนวณหาค่าของข้อมูลที่สูญหาย

2. การตรวจสอบความปกติของข้อมูล (Normality) เป็นการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยข้อมูลจะต้องมีการแจกแจงแบบปกติจึงจะสามารถใช้โปรแกรม Analysis of Moment Structure (AMOS) ได้ ความปกติของข้อมูลสามารถดูได้จากตัวเลขสถิติหรือกราฟ ในกรณีการวัดค่าสถิติจะดูได้จากค่า Skewness (SK: การกระจายที่สมมาตร) และค่า Kurtosis (KU: ความสูงของการกระจาย) (Tabachnick & Fidell, 2007 อ้างถึงใน กริช แรงสูงเนิน, 2554) ค่าลบค่าบวกจะแสดงทิศทางของข้อมูล (Kline, 2005 อ้างถึงใน กริช แรงสูงเนิน, 2554) กล่าวว่าช่วงค่าตัวเลข -3.0 ถึง +3.0 จะแสดงถึงการกระจายของข้อมูลแบบปกติ

3. การตรวจสอบค่าที่ผิดปกติ ค่าที่ผิดปกติสามารถดูได้จากข้อมูลดิบว่ามีค่าที่สูงหรือต่ำที่ผิดปกติหรือไม่ หรืออาจดูได้จากกราฟฮิสโทแกรม

4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถวัดได้จากการทดสอบค่า Cronbach alpha ค่าที่สูงแสดงถึงความน่าเชื่อถือที่มาก ค่าที่ได้ควรอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น 3) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ผู้วิจัยเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
 - 3.1 การศึกษาเชาวน์สังคม
 - 3.2 การพัฒนาเชาวน์สังคม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชาวน์สังคม

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ใน 20 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 795,023 คน ปี พ.ศ. 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2559) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

2. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์และ ศรีสะเกษ ได้จากการใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรมีจำนวน 5-10 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Tabachnick & Fidell, 2001 p. 588 cited in Comrey & Lee, 1992) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,031 คน โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้ 4 จังหวัด

2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ทำการสุ่มได้กลุ่มละ 1 โรงเรียน

2.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ใช้วิธีการคำนวณตามสัดส่วนประชากรโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายมา 1% จากนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด (Inclusion criteria) โดยแสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจังหวัด ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	ขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนวัยรุ่นที่เป็นประชากร			รวม	ขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก		ใหญ่	กลาง	เล็ก	
	กาฬสินธุ์	38,680	16,655		8,755	64,090	92	
ร้อยเอ็ด	40,607	25,380	16,410	82,397	95	55	40	195
ศรีสะเกษ	50,582	32,185	14,361	100,537	142	121	60	323
บุรีรัมย์	56,850	32,165	14,361	100,376	138	112	72	322
รวมจำนวน	186,519	106,385	57,496	347,400	500	400	220	1,031

3. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดทำเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง มีการบันทึกความยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย การรักษาความลับโดยไม่เปิดเผยชื่อสกุล มีมาตรการรักษาข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลจากการวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธถอนตัวได้ตลอดเวลาและมีระบบการประเมินผลผลกระทบทางจิตใจและระบบส่งต่อ การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเขาวนั้สังคมนาของนักเรียนวัยรุ่นน โดยมืวิธีดำเนินการดังนี้

1. ประชากร ในการพัฒนาเขาวนั้สังคมนา ได้จากขั้นตอน ดังนี้

1.1 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนั้สังคมนาในขั้นตอนการศึกษาเขาวนั้สังคมนา จัดลำดับคะแนน (Ranking) และคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเขาวนั้สังคมนาตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้ารับการพัฒนาเขาวนั้สังคมนาโดยการปรีกษากลุ่มแบบบูรณาการ

1.2 นำข้อมูลคะแนนเขาวนั้สังคมนาของนักเรียนวัยรุ่นนมาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นนที่มีคะแนนเขาวนั้สังคมนาตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนาเขาวนั้สังคมนา

1.3 สุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เพื่อพัฒนาเขาวนั้สังคมนา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเชาวน์สังคมจำนวน 20 คน ได้จากกลุ่มเข้ากลุ่ม มีคุณลักษณะดังนี้

- 2.1 นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี
- 2.2 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซนไทล์ที่ 50 ลงมา
- 2.3 มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคม โดยได้รับความยินยอม

จากผู้ปกครอง

3. ดำเนินการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

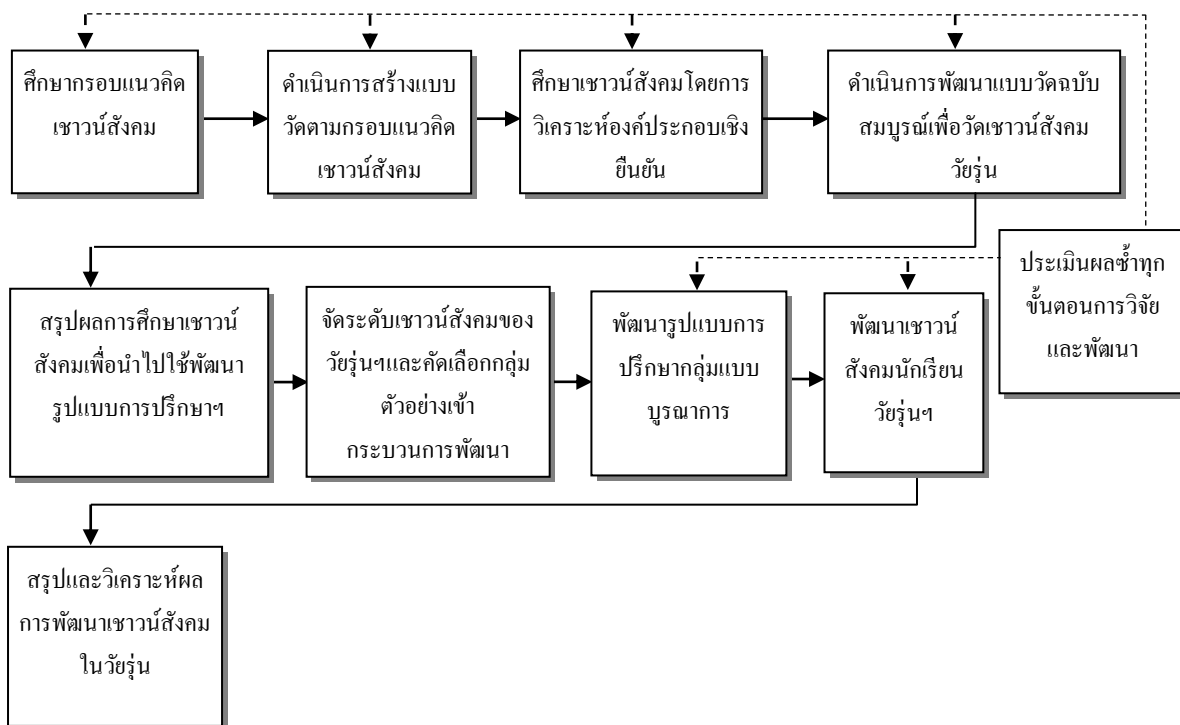
1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเชาวน์สังคมประกอบด้วยตัวแปรชี้วัด 5 ด้าน คือ

- 1.1 การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness)
- 1.2 ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy)
- 1.3 การแสดงตน (Presence)
- 1.4 การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility)
- 1.5 การนำเสนอตนเอง (Self-presentation)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น คือ

- 2.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ เชาวน์สังคม

จากข้อมูลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยขอแนะนำขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเชวณสังคัมนักเรียนวันรุน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดเชวณสังคัมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีเชวณสังคัม ดังแสดงในภาคผนวก ข
2. รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค (Integrative group counseling) ดังแสดงในภาคผนวก ค

โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดดังนี้

1. แบบวัดเชวณสังคัม

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีจากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศกรอบแนวคิดองค์ประกอบของเชวณสังคัมและแบบวัดเชวณสังคัมอื่น ซึ่งปัจจุบันมีแบบวัดเชวณสังคัมหลายรูปแบบรูปแบบที่นิยม คือ แบบวัดประมาณค่า (Rating scale) และมีบางส่วนที่ใช้รูปแบบสถานการณ์ร่วมด้วย

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดแบบวัดเชวณสังคัมตามนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งแบบวัดเชวณสังคัมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดเชวณสังคัม รายละเอียด ดังนี้

เชาวน์สังคม (Social intelligence) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนวัยรุ่น ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเข้าใจและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในสังคมได้อย่างเหมาะสม แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situational awareness) หมายถึง การที่นักเรียน วัยรุ่นสามารถรับรู้อย่างเท่าทันสถานการณ์ในสังคม รวมถึงรู้เท่าทันในความคิด อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ได้ถูกต้อง ภายใต้การคงอยู่หรือมีการเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์

1.2.2 ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy) หมายถึง การที่นักเรียน วัยรุ่นความสามารถรับรู้ จดจำ อารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลผ่านการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง มีความเข้าใจเห็นใจและสามารถแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ตอบสนองอารมณ์ต่อบุคคลอื่น อย่างสอดคล้องกับความรูสึกภายในใจตน

1.2.3 การแสดงตน (Presence) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูด อารมณ์ ต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างสุภาพ สามารถจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา และรับมือกับสถานการณ์ปัญหาได้จนเกิดความพึงใจทั้งสองฝ่าย

1.2.4 การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่น สามารถประพุดคิดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลรอบข้างและสังคม สามารถแนะนำช่องทาง ที่เป็นประโยชน์เมื่อบุคคลอื่นร้องขอ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

1.2.5 การนำเสนอตนเอง (Self-presentation) หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่น สามารถแสดงออกจุดเด่นในตัวเองด้านการเจรจา ภาษาท่าทาง เพื่อจูงใจให้บุคคลพึงพอใจ ขอมรับและเต็มใจร่วมมือในการทำงานอย่างราบรื่นและอยู่ร่วมกันได้ในสังคม

จากการศึกษาแบบวัดเชาวน์สังคมพบว่าสามารถวัดได้หลายรูปแบบ อาทิการสังเกต รูปภาพในชีวิตประจำวัน การประเมินตนเองประกอบกัน เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการวัด มากที่สุดในการสร้างแบบวัดเชาวน์สังคมสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การวัดตามแนวทาง ของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (Psychometric) ซึ่งเชื่อว่าคุณลักษณะภายในของมนุษย์สามารถวัดได้ด้วย แบบสอบหรือแบบวัดเป็นแบบวัดประมาณค่า และสถานการณ์

1.3 การสร้างแบบวัดเชาวน์สังคม

การสร้างแบบวัดเชาวน์สังคมในนักเรียนวัยรุ่นเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบวัดดังนี้

1.3.1 กำหนดข้อคำถามแบบวัดเชาวน์สังคม 5 ด้าน ดังนี้ด้านการตระหนักรู้ ในสภาพการณ์ ด้านความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง ด้านการแสดงตน ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม ด้านการนำเสนอตนเอง

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการจะวัดซึ่งกำหนดร้อยละ 20 ในแต่ละด้านตามพฤติกรรมบงชี้

1.3.3 สร้างข้อคำถามของแบบวัดเชาวน์สังคัม ตัวอย่างแบบวัดเชาวน์สังคัมฉบับประมาณค่า แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตัวอย่างแบบวัดเชาวน์สังคัม

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
0	เมื่อบุคคลรอบข้างแสดงออกทางอารมณ์ ฉันสามารถรับรู้ได้ไว	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
00	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งที่ ฉันชอบทำ	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
000	ฉันสามารถพูดคุยเพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้กับบุคคลอื่น	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
000	ฉันทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์การเรียนและ อุปกรณ์กิจกรรมของโรงเรียนให้เรียบร้อย	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
000	ฉันสามารถนำเสนอเรื่องราวตนเองด้วยความมั่นใจ 0 เพื่อทำให้ผู้อื่นยอมรับในตัวฉันได้	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
000	ฉันคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะรู้ว่า 00 ไม่ถูกต้อง	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5

จากข้อมูลในตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามที่เป็นเชิงบวกคะแนนความตรงกับความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นน มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อยและน้อยที่สุดให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

ข้อคำถามที่เป็นเชิงลบคะแนนความตรงกับความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นน มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อยและน้อยที่สุดให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนเชาวน์สังคัม ทั้งรายด้านและโดยรวม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เชาวน์สังคัมสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เชาวน์สังคัมสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เชาวน์สังคัมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เซวาน์สังคมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เซวาน์สังคมน้อยมาก

1.4 การตรวจสอบความคุณภาพของแบบวัด

1.4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์และนำแบบวัดที่ได้รับการตรวจไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวก ก แสดงความคิดเห็นพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Item-Objective Congruence) เป็นรายชื่อคำถามผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 ขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) พร้อมปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ข้อคำถามแบบวัดจำนวน 60 ข้อ

1.4.2 นำแบบวัดเซวาน์สังคมนำผ่านการปรับแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนวัยรุ่นที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

1.4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Tryout) มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Corrected item-total correlation) และ ค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .22-.67 และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) เท่ากับ .82 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

1.4.4 นำแบบวัดเซวาน์สังคมนำไปวัดเซวาน์สังคมนในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,031 คน เพื่อนำมาใช้ในการแสดงผลความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระจายตัวของข้อมูล และความสัมพันธ์ของข้อมูลรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของข้อคำถามที่เก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างจริง (n = 1,031)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของข้อคำถามในแต่ละด้านที่เก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 1,031 คน ด้วยเทคนิคการหาความสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected item-total correlation) หากข้อใดมีค่าน้อยกว่า .20 ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่า

1.1 ข้อคำถามองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness) มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อคำถาม มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก ($r < .20$) จำนวน 4 ข้อคำถาม ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 4 และ 6 รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง .33-.61 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

1.2 ข้อคำถามองค์ประกอบด้านความรู้สึกลึกซึ้งอย่างแท้จริง (Empathy accuracy) มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อคำถาม มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก ($r < .20$) จำนวน 2 ข้อคำถาม ได้แก่ ข้อที่ 4 และ 11 รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง .31-.54 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

1.3 ข้อคำถามองค์ประกอบด้านการแสดงตน (Presence) มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อคำถาม มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก ($r < .20$) จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 4, 6, และ 11 รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .32 - .42 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .67

1.4 ข้อคำถามองค์ประกอบด้านการเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility) มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อคำถาม มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก ($r < .20$) จำนวน 3 ข้อคำถาม ได้แก่ ข้อที่ 7, 8 และ 11 รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 9 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .35-.45 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73

1.5 ข้อคำถามองค์ประกอบด้านการนำเสนอตนเอง (Self- presentation) มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อคำถามทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกทุกข้อ ($r > .20$) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง .38-.59 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

สามารถสรุปจำนวนข้อคำถามที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirmatory factor analysis) ที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า .20 ขึ้นไป ดังตาราง 6

ตารางที่ 6 ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของข้อคำถาม
ที่เก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างจริง (n = 1,031)

ด้าน	ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ	ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ	จำนวนข้อคำถาม ที่ผ่านการคัดเลือก
1. การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness)	.33-.61	.76	8
2. ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy)	.31-.54	.76	10
3. การแสดงตน (Presence)	.32-.42	.67	7
4. การใช้อำนวยความสะดวก (Social facility)	.35-.45	.73	9
5. การนำเสนอตนเอง (Self-presentation)	.38-.59	.83	12
รวม	.31-.61	.67-.83	46

จากตารางที่ 6 พบว่า มีจำนวนข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ จำนวน 46 ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .31-61 แต่ละตอนมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .67-.83

2. การตรวจสอบการกระจายของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษา (Distribution variable)

ข้อคำถาม จำนวน 46 ข้อคำถาม (ตัวแปรเชิงประจักษ์) 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบการกระจายของตัวแปรเชิงประจักษ์ด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significant) หากตัวแปรใดที่ทำการทดสอบแล้วพบว่าไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ในทางตรงกันข้าม หากพบว่าตัวแปรใดที่ทำการทดสอบแล้วพบว่าไม่นัยสำคัญทางสถิติ (P-value > .50) แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ

ผลการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลของตัวแปรเชิงประจักษ์ในเบื้องต้นซึ่งได้นำคะแนนดิบเดิมไปทำการทดสอบด้วยค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2) พบว่าตัวแปรเชิงประจักษ์หลายตัวแปรทำการทดสอบแล้วพบว่าไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ด้วยคะแนนดิบยังมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ผู้วิจัยจึงได้ทำการแปลงข้อมูลดิบดังกล่าวให้อยู่ใน

รูปของคะแนนมาตรฐาน (Normal score) แล้วจึงทำการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรเชิงประจักษ์ด้วยสถิติไค-สแควร์ (χ^2) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 11 ในภาคผนวก ข

จากตารางที่ 25 ภาคผนวก ข การตรวจสอบที่ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p -value < .05) ของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาพบว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ทดสอบแล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value > .05) แสดงว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองส่วนใหญ่มีการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal distribution) มีตัวแปรเชิงประจักษ์ จำนวน 12 ตัวแปร ที่พบว่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value > .05) ได้แก่ Sit3 Em3 So4 Sit5 Sit8 Em8 Em10 Pre10 Sit12 Em12 Pre12 และ Self 12 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงไม่ปกติ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังนับได้ว่าเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างได้อย่างไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นได้ เพราะว่าการกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ก็สามารถที่จะอนุมานได้ในทางสถิติว่าข้อมูลที่ทำการวัดด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าจะมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Kelloway, 1998) ซึ่งผลดังกล่าว อาจจะส่งผลทำให้การประเมินว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนเชิงประจักษ์ โดยสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) เกิดปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงแก้ไขปัญหของสถิติดังกล่าวในการประเมินความกลมกลืนด้วยการหาค่าสัดส่วนของไค-สแควร์ (χ^2) ต่อองศาอิสระ(df) หากมีค่าน้อยกว่า 2 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับเชิงประจักษ์ แม้ว่าสถิติทดสอบ χ^2 ของแบบจำลอง (Model) จะมีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม (p -value < .05) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556)

3. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ (Observation variable) ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อคำถามทั้ง 46 ข้อคำถามไปทำการตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์กันมากเพียงใด ซึ่งหากพบว่าคู่ของตัวแปรเชิงประจักษ์คู่ใดมีความสัมพันธ์กันมากจนเกินไปก็จะก่อให้เกิดปัญหาว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวเป็นตัวแปรเดียวกัน หรือการวัดมีการทับซ้อนกัน (Overlap variable) ซึ่งการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product Moment Correlation) โดยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกคู่ที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง หากพบว่าตัวแปรเชิงประจักษ์คู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า .80 แสดงว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวอาจจะเป็นตัวแปรเดียวกัน หรือเกิดปัญหาเรื่องการวัดตัวแปรที่มีการทับซ้อนกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Multicollinearity problem ค่า r ในเมตริกซ์สหสัมพันธ์ มีค่าเกิน 80.) ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกคู่ความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กันน้อยกว่า .80 แสดงว่าทุกคู่ของตัวแปรที่ทำการศึกษามีความสัมพันธ์กันไม่มากจนเกินไป

นอกจากการตรวจสอบความสัมพันธ์เป็นรายคู่แล้ว ยังได้ตรวจสอบความสัมพันธ์โดยรวมของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองด้วยการพิจารณาว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างไปจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) หรือไม่ หากไม่แตกต่างกันแสดงว่าตัวแปรที่ทำการศึกษาดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์ร่วมกันเพียงพอที่จะทำการวิเคราะห์สถิติขั้นสูงร่วมกันได้ การพิจารณาดังกล่าว ดูได้จากสถิติทดสอบ KMO และ Bartlett's test of sphericity ซึ่ง นงศ์ลักษณ์ วิรัชชัย (2538) เสนอว่า หากมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่ถ้ามีค่าน้อยกว่า .50 แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ไม่แตกต่างไปจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือตัวแปรที่ทำการศึกษาดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์ร่วมกันเพียงพอทำการวิเคราะห์สถิติขั้นสูงร่วมกันได้ ผลการตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง มีรายละเอียดดังตารางที่ 26 ภาคผนวก ข และ ตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้ทำการศึกษาแบบจำลององค์ประกอบเซวาน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าแต่ละคู่ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาทั้ง 46 ตัวแปรไม่ได้มีความสัมพันธ์กันมากจนเกินไป และไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (ค่า r ไม่เกิน 0.80) แสดงว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น (Scott, 1983)

ตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบค่าสถิติ KMO และ Bartlett's test ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาในแบบจำลององค์ประกอบเซวาน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น (n = 1,031)

สถิติทดสอบ		ค่าสถิติ
Kaiser-Meyer-Olkin		.94
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-square	12768.27
	df	1035
	p-value	.000

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์โดยรวมของตัวแปรที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง โดยการพิจารณาว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างไปจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) หรือไม่ โดยพิจารณาจากสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin พบว่ามีค่าเท่ากับ .94

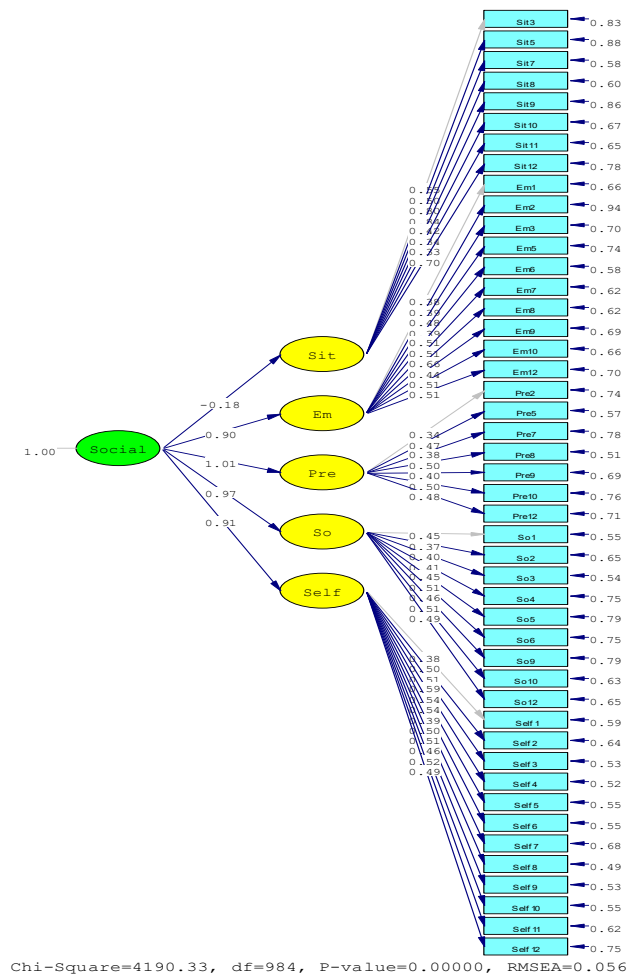
และสถิติทดสอบ Bartlett's test of sphericity พบว่ามีค่าเท่ากับ 12768.27 (p-value = .000) ซึ่งมีความมากกว่า .80 แสดงว่า เมตริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างไปจากเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) แสดงว่า ตัวแปรที่ทำการศึกษาในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์ร่วมกันในแบบจำลองสมการ โครงสร้างเดียวกันได้

หลังจากที่ได้ตรวจสอบว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษามีการแจกแจงเป็นแบบโค้งปกติ (Distribution variable) และการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ทำการศึกษาทุกคู่แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์มีรายละเอียดดังนี้

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

ตามสมมติฐาน (Hypothesis Model)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองตามสมมติฐาน แล้วทำการตรวจสอบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ทำการสร้างเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance matrix) เพื่อนำความแปรปรวนร่วมดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมติฐานในครั้งนี้ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยทำการเปรียบเทียบถึงความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองตามสมมติฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ ได้แก่ χ^2 ; Relative χ^2 ; GFI; AGFI; RMR; SRMR; RMSEA; p-value for test of close fit; CFI ; NFI; IFI และ CN (Joreskog & Sorbom, 1996, pp. 121-122) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมติฐานพบว่าแบบจำลองสมมติฐานยังไม่มี ความคล้อยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2=4190.33$, $df=984$, $p\text{-value}=0.00000$; Relative $\chi^2=4.25$ ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่ามากกว่า 2.00 RMSEA = .06 ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่ามากกว่า .05 GFI = .85 ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่าน้อยกว่า .90 AGFI = .83 ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่าน้อยกว่า .90 RMR = .063 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่าน้อยกว่า .05 SRMR = .07 ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่ามากกว่า .05 p-value for test of close fit = .000 ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่าน้อยกว่า .05 NFI = .93 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 IFI = .95 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 CFI = .95 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 CN = 334.55 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า 200.00 ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน (Hypothesis model) ยังไม่ผ่านเกณฑ์เพราะว่า ดัชนีวัดความกลมกลืนหลายตัว ได้แก่ χ^2 , Relative χ^2 , RMSEA, GFI, AGFI, RMR, SRMR และ p-value for test of close fit ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเขาวนสี่งคมของนักเรียนวัยรุ่นตามสมมติฐาน (Hyphothesis model) (n = 1,031)

4. ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเขาวนสี่งคมของนักเรียนวัยรุ่นที่ปรับแก้ (Adjust model)

ผลการประเมินความกลมกลืนของดัชนีความกลมกลืนในแบบจำลองตามสมมติฐานดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยยังไม่เชื่อมั่น และยอมรับในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ของแบบจำลองดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับแก้แบบจำลอง (Adjust model) โดยการพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardize factor loading) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่มีค่าน้อยกว่า .40 ก็จะดำเนินการตัดตัวแปรเชิงประจักษ์ดังกล่าวทิ้ง เพราะ ตามข้อเสนอแนะของ

Stevens (2002) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm factor analysis) จะนับว่าตัวแปรเชิงประจักษ์เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงที่ดี ถ้าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardize factor loading) ควรมีค่ามากกว่า .40 หากมีค่าดังกล่าว สามารถที่จะพิจารณาตัดออกไปได้ เพราะไม่อาจนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่ดีได้

การปรับแก้แบบจำลองครั้งนี้ (Adjust model) ให้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้ทำการตัดเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ (Observation variable) บนตัวแปรแฝงออกไป ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardize factor loading) น้อยกว่า .40 ออกไป จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

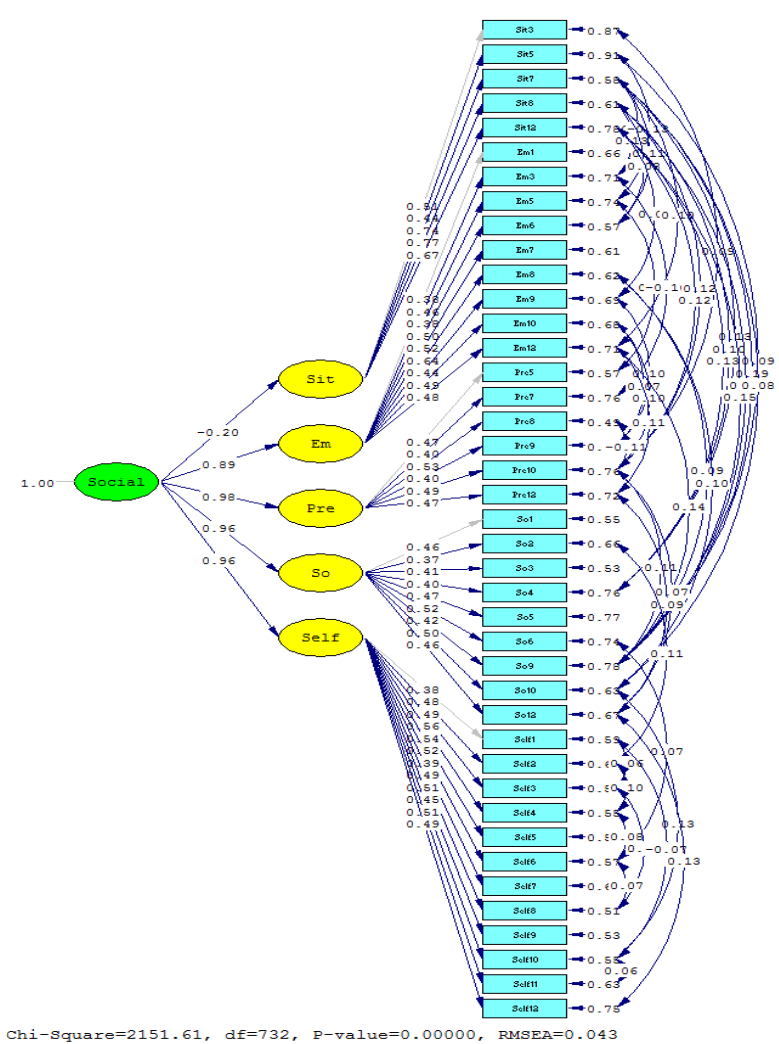
1. ตัวแปรเชิงประจักษ์ Sit ที่อยู่บนตัวแปรแฝง 9Sit
2. ตัวแปรเชิงประจักษ์ Sit10 ที่อยู่บนตัวแปรแฝง Sit
3. ตัวแปรเชิงประจักษ์ Sit11 ที่อยู่บนตัวแปรแฝง Sit
4. ตัวแปรเชิงประจักษ์ Em2 ที่อยู่บนตัวแปรแฝง Em
5. ตัวแปรเชิงประจักษ์ Pre2 ที่อยู่บนตัวแปรแฝง Pre

ผลการปรับแก้แบบจำลองดังกล่าว ทำให้แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีขึ้น โดยพบว่าค่าดัชนีความกลมกลืน (Fit Index) χ^2 ลดลงจาก 4190.33, $df = 984$, $p\text{-value} = 0.00$ เป็น 3393.67, $df = 774$, $p\text{-value} = 0.00000$ นับได้ว่าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นแต่ก็ยังนับได้ว่าแบบจำลอง (Model) ไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับแก้แบบจำลอง (Adjust model) เพิ่มเติม โดยการกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรสังเกต (Standardize error variance) จำนวน 47 คู่ความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 27 ภาคผนวก ข

การปรับแบบจำลองดังกล่าวทั้ง 42 คู่ความสัมพันธ์ พบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังนี้ $\chi^2 = 2151.61$, $df = 732$, $p\text{-value} = 0.00$; Relative $\chi^2 = 2.93$ ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า 5.00 RMSEA = .04 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .05 GFI = .91 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 AGFI = .90 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าเท่ากับ .90 RMR = .049 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .05 SRMR = .05 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าเท่ากับ .05 P-value for test of close fit = 1 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .05 NFI = .96 ผ่านเกณฑ์เพราะมีค่ามากกว่า .90 IFI = .97 ผ่านเกณฑ์เพราะมีค่ามากกว่า .90 CFI = .97 ผ่านเกณฑ์เพราะมีค่ามากกว่า .90 CN = 450.67 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า 200.00

ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ในแบบจำลอง มีความไม่สอดคล้องกับทฤษฎี โดยพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักการตระหนักรู้ สถานการณ์ยังมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardize factor loading) ติดลบ (Negative factor loading) เท่ากับ -0.02 ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนปรับแก้ (Adjust model) (n = 1,031)

การประมาณค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวที่ขัดแย้งกับทฤษฎีนั้น ผู้วิจัยได้สรุปว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ ของเชาวน์สังคม ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคม และ การนำเสนอตนเอง มีความเกี่ยวข้องกัน เพราะว่า Matrix PHI ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variable) ที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมากแต่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงหลักการตระหนักรู้สถานการณ์มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ (Negative correlation) กับตัวแปรแฝงอื่น ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลองใน Matrix PHI

	Sit	Em	Pre	So	Self	Socia
Sit	1.00				1	
Em	-.18	1.00				
Pre	-.20	.87	1.00			
So	-.19	.85	.94	1.00		
Self	-.19	.85	.94	.92	1.00	
Social	-.20	0.89	.98	.96	.96	1.00

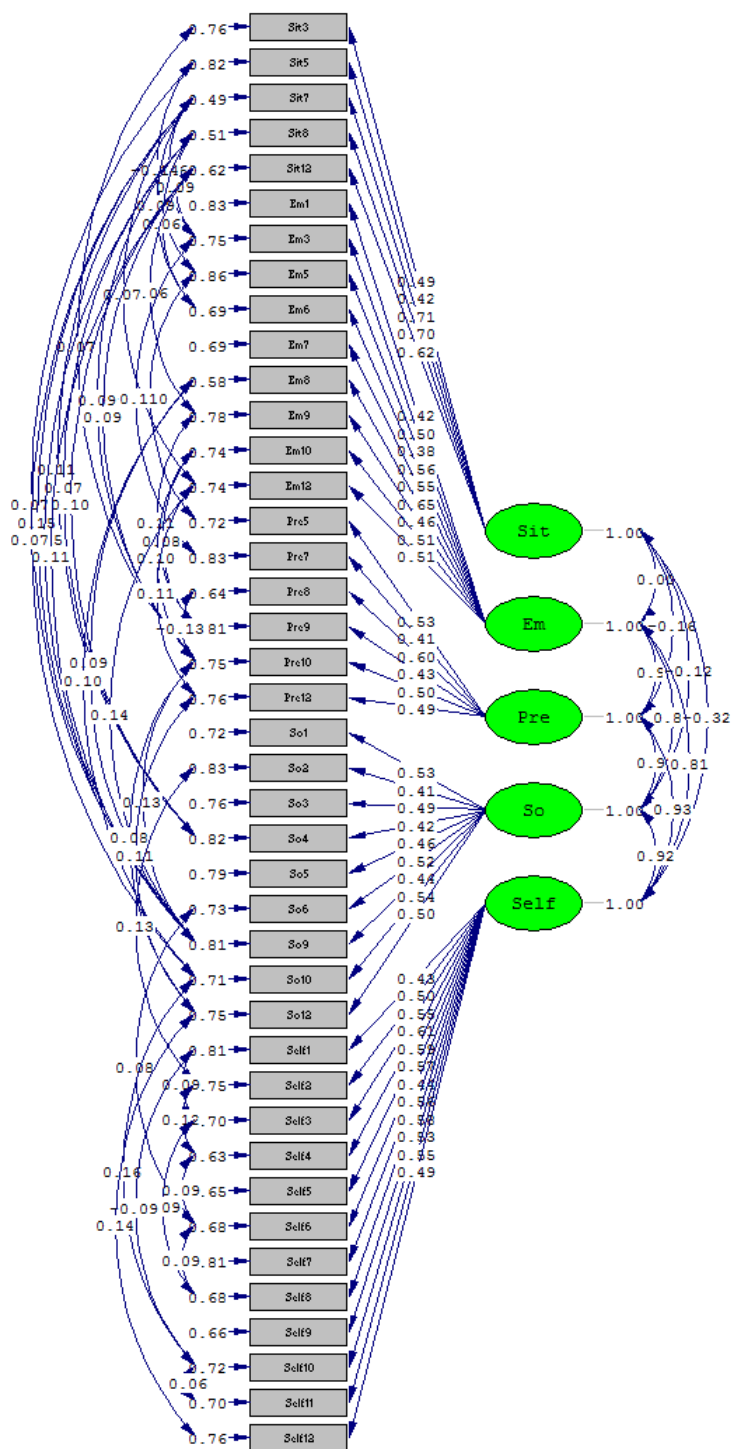
จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง แต่ตัวแปรแฝงหลักการตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness, sit) มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ (Negative correlation) กับตัวแปรแฝงอื่น ๆ

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับแก้แบบจำลอง ด้วยวิธีการตัดเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ตัวแปรแฝงการตระหนักรู้สถานการณ์บนตัวแปรแฝงเชาวน์สังคม
2. ตัวแปรแฝงความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริงบนตัวแปรแฝงเชาวน์สังคม
3. ตัวแปรแฝงการแสดงตนบนตัวแปรแฝงเชาวน์สังคม
4. ตัวแปรแฝงการเอื้ออำนวยในสังคมบนตัวแปรแฝงเชาวน์สังคม
5. ตัวแปรแฝงการนำเสนอตนเองบนตัวแปรแฝงเชาวน์สังคม

การปรับแก้แบบจำลองดังกล่าว ส่งผลทำให้แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังนี้ $\chi^2 = 1949.05$, $df = 727$, $p\text{-value} = 0.00$; Relative $\chi^2 = 2.68$ ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า 5.00 RMSEA = .040 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .05 GFI = .92 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่ามากกว่า .90 AGFI = .90 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าเท่ากับ .90 RMR = .047 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าน้อยกว่า .05 SRMR = .05 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่าเท่ากับ .05 P-value for test of close fit = 1 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ามีค่า .05 NFI = .96 ผ่านเกณฑ์เพราะมีค่ามากกว่า .90 IFI = .98 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่ามากกว่า .90 CFI = .98 ผ่านเกณฑ์เพราะว่าค่ามากกว่า .90 CN = 475.90 ผ่านเกณฑ์เพราะว่ายังมีค่ามากกว่า 200.00

ผลการปรับแก้แบบจำลองดังกล่าว ที่พบว่า แบบจำลองปรับแก้ (Adjust model) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 1949.05$, $df = 727$, $p\text{-value} = 0.00000$; Relative $\chi^2 = 2.68$, RMSEA = .04, GFI = .92, AGFI = .90, RMR = .047, SRMR = .05, P-value for test of close fit = 1, NFI = .96, IFI = .98, CFI = .98 และ CN = 475.90) ผู้วิจัยจึงเชื่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ขององค์ประกอบเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 11 และตารางที่ 9-13 คงเหลือทั้งหมด 41 ข้อ

ภาพที่ 11 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปรับแก้ (Adjust model) ขึ้นสุดท้าย (n = 1,031)

ตารางที่ 9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ของตัวชี้วัดการตระหนักรู้สถานการณ์ (n = 1,031)

ข้อที่	การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness, Sit)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R ²
Sit3	ฉันคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะรู้ว่าไม่ถูกต้อง	.49	.76	15.12	.24
Sit5	เมื่ออยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ฉันคิดว่า ไม่จำเป็นที่ต้องทำตัวให้กลมกลืน	.42	.82	12.64	.18
Sit7	ฉันทำตามเพื่อนแม้จะรู้ว่าไม่ถูกกาลเทศะ	.71	.49	23.11	.51
Sit8	ถ้าคนส่วนใหญ่ทำฉันจะทำตามแม้จะรู้ว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผิด	.70	.51	22.53	.49
Sit12	แม้จะรู้ว่าสถานการณ์นั้นไม่ปลอดภัย แต่ฉันก็ทำ	.62	.62	19.43	.38

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่าตัวชี้วัดการตระหนักรู้สถานการณ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) มีค่าอยู่ระหว่าง .42-.71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า Sit7 ฉันทำตามเพื่อนแม้จะรู้ว่าไม่ถูกกาลเทศะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และ Sit 5 เมื่ออยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ฉันคิดว่าไม่จำเป็นที่ต้องทำตัวให้กลมกลืน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง .49-.82 แต่ละตัวแปรชี้วัดสามารถ อธิบายความแปรปรวนของตัวชี้วัดการตระหนักรู้สถานการณ์ ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่า R² ได้ระหว่างร้อยละ 18-49

ตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ของตัวชี้วัดความร่วมมือรู้สึกแท้จริง (n = 1,031)

ข้อที่	ความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy, Em)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R ²
Em1	เมื่อบุคคลรอบข้างแสดงออกทางอารมณ์ ฉันสามารถรับรู้ได้ไว	.42	.83	12.85	.17
Em3	เมื่อเพื่อนระบายความรู้สึก ฉันสามารถ เข้าใจได้	.50	.75	15.87	.25
Em5	ฉันสามารถรับรู้และจดจำความรู้สึก บุคคลอื่นได้แม่นยำ	.38	.86	11.81	.14
Em6	ฉันรับฟังความรู้สึกบุคคลอื่นด้วย ความเข้าใจและยอมรับได้	.56	.69	18.09	.31
Em7	ฉันใส่ใจต่อความรู้สึกของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์	.55	.69	17.85	.31
Em8	เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง ฉันจะอยู่เคียงข้าง	.65	.58	21.60	.42
Em9	เมื่อเพื่อนรู้สึกโกรธ ฉันจะพยายามคิด ในมุมมองของเพื่อนว่า เพื่อนรู้สึกอย่างไร	.46	.78	14.64	.22
Em10	หากบรรยากาศเริ่มตึงเครียด ฉันจะสร้าง ความผ่อนคลายให้เกิดขึ้น	.51	.74	16.32	.26
Em12	ฉันรู้สึกปลื้มใจไปด้วยเมื่อเห็นข่าว บุคคลอื่นทำความดี	.51	.74	16.34	.26

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่าตัวชี้วัดความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) มีค่าอยู่ระหว่าง .38-.65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า Em8 เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง ฉันจะอยู่เคียงข้าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดและ Em5 ฉันสามารถรับรู้และจดจำความรู้สึกบุคคลอื่นได้แม่นยำ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง .58-.86 แต่ละตัวแปร

ชีวิตสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวชี้วัดความรู้สึกร่วมอย่างแท้จริง ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปร มีค่าความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่า R^2 ได้ระหว่างร้อยละ 14-42

ตารางที่ 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ของตัวชี้วัดการแสดงตน (n = 1,031)

ข้อที่	การแสดงตน (Presence, Pre)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R^2
Pre5	ฉันสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อจัดการแก้ไขได้	.53	.72	16.99	.28
Pre7	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างปกติ แม้ว่าใครจะทำให้ฉันไม่พอใจ	.41	.83	12.79	.17
Pre8	เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ฉันสามารถจัดการและรับมือได้	.60	.64	19.59	.36
Pre9	ฉันสามารถปรับปรุงตัวได้ทันต่อเหตุการณ์ เมื่อพบว่าคำพูด สีหน้า ท่าทาง ที่แสดงออกไปไม่เหมาะสม	.43	.81	13.58	.19
Pre10	เมื่อพบเจอบุคคลที่อายุมากกว่า ฉันแสดงออกโดยการไหว้ มีความอ่อนน้อมและถ่อมตน	.50	.75	15.97	.25
Pre12	ฉันรู้ว่าต้องพูดและแสดงท่าทางอย่างไร เมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลอื่นหรืออยู่ในที่สาธารณะ	.49	.76	15.73	.24

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่าตัวชี้วัดการแสดงตน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) มีค่าอยู่ระหว่าง .41-.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า Pre8 เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ฉันสามารถจัดการและรับมือได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และ Pre7 ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างปกติ แม้ว่าใครจะทำให้ฉันไม่พอใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง .64-.83

แต่ละตัวแปรชี้วัดสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวชี้วัดการแสดงตน ตัวชี้วัดแต่ละตัวแปร มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่า R^2 ได้ระหว่างร้อยละ 17-36

ตารางที่ 12 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ของตัวชี้วัดการเอื้ออำนวยในสังคม ($n = 1,031$)

ข้อที่	การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility, So)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R^2
So1	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งที่ ฉันชอบทำ	.53	.72	17.06	.28
So2	ฉันทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์การเรียน และอุปกรณ์กิจกรรมของโรงเรียน ให้เรียบร้อย	.41	.83	12.82	.17
So3	ฉันช่วยเหลือ แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ เพื่อนแม้ไม่ได้รับการร้องขอ	.49	.76	15.60	.24
So4	ฉันใช้ของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เสียหาย เพื่อให้ใช้งานต่อได้	.42	.82	13.30	.18
So5	ฉันแนะนำรุ่นน้องเมื่อพบว่าทำผิดระเบียบ ของโรงเรียน	.46	.79	14.66	.21
So6	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน	.52	.73	16.63	.27
So9	ฉันแสดงความเคารพ เชื้อฟังและตอบแทน ความคิดต่อผู้มีพระคุณ	.44	.81	13.91	.19
So10	เมื่อบุคคลอื่นเดือดร้อนฉันสามารถให้ คำแนะนำถึงประโยชน์ที่เขาควรได้รับ	.54	.71	17.50	.29
So12	ฉันช่วยรักษาความสะอาดในพื้นที่ส่วนรวม	.50	.75	16.00	.25

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่าตัวชี้วัดการเอื้ออำนวยในสังคม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) มีค่าอยู่ระหว่าง .41-.54 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า So 10 เมื่อบุคคลอื่นเดือดร้อนฉันสามารถให้คำแนะนำถึงประโยชน์ที่เขาควรได้รับ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และ So2 ฉันทำความสะอาดเก็บอุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์กิจกรรมของโรงเรียนให้เรียบร้อย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .71-.83 แต่ละตัวแปรชี้วัดสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวชี้วัดการเอื้ออำนวยในสังคม ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่า (R^2) "ได้ระหว่างร้อยละ 17-29

ตารางที่ 13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading score) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score) ของตัวชี้วัดการนำเสนอตนเอง (n = 1,031)

ข้อที่	การนำเสนอตนเอง (Self-presentation, self)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R^2
Self1	ฉันสามารถพูดคุยเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลอื่น	.43	.81	13.84	.19
Self2	ฉันสามารถนำเสนอเรื่องราวตนเองด้วยความมั่นใจเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในตัวฉันได้	.50	.75	16.40	.25
Self3	ฉันสามารถจูงใจบุคคลเพื่อทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้	.55	.70	18.17	.30
Self4	ฉันสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง และใช้คำพูดดึงดูดความสนใจบุคคลอื่นได้	.61	.63	20.38	.37
Self5	ในการนำเสนอ ฉันสามารถสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของผู้ฟังได้	.59	.65	19.78	.35
Self6	ฉันมีวิธีการพูดคุย เข้าหาบุคคลแต่ละประเภทเพื่อให้ยอมรับในสิ่งที่ฉันนำเสนอ	.57	.68	18.89	.32
Self7	ฉันสามารถควบคุมท่าทางของตนเองได้เมื่อถูกปฏิเสธในสิ่งที่นำเสนอ	.44	.81	14.09	.19

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	การนำเสนอตนเอง (Self-presentation, self)	Factor loading (λ)	Error (θ)	t	R ²
Self8	ฉันสามารถจูงใจให้บุคคลทำงานร่วมกันได้	.56	.68	18.62	.32
Self9	ฉันสามารถนำเสนอผลงานหรือสิ่งที่ ต้องการให้บุคคลอื่นรับฟังได้ครบถ้วน ในเวลาที่ยำกัด	.58	.66	19.36	.34
Self10	ความคิดเห็นที่ฉันนำเสนอ ได้รับ การยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติ	.53	.72	17.33	.28
Self11	ฉันใช้จุดเด่นในตัวเองเพื่อช่วย ในการสื่อสาร ประสานงานให้สำเร็จ	.55	.70	18.21	.30
Self12	ฉันปรับปรุงตัวเองเมื่อสื่อสารผิดพลาด เพื่อใช้ในการเจรจาครั้งต่อไป	.49	.76	15.77	.24

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่าตัวชี้วัดการนำเสนอตนเองประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) (Standardized solution) มีค่าอยู่ระหว่าง .43-.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า Self4 ฉันสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง และใช้คำพูดดึงดูดความสนใจบุคคลอื่นได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และ Self1 ฉันสามารถพูดคุยเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลอื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .63-.81 แต่ละตัวแปรชี้วัดสามารถ อธิบายความแปรปรวนของตัวชี้วัดการนำเสนอตนเอง ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีค่าความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่า (R^2) ได้ระหว่างร้อยละ 19-37

เห็นได้ว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของเขาวนังสังคมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า แบบจำลองปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สนับสนุนว่าเขาวนังสังคมประกอบด้วย 5 ได้แก่ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักร้อยละ 18-49 ด้านความรู้สึกลึกซึ้งอย่างแท้จริง โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักร้อยละ .38-.65 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่างร้อยละ 14-42 ด้านการแสดงตน โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักร้อยละ 14-42

อยู่ระหว่าง .41-.60 และ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 17-36 ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .41-.54 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 17-29 ด้านการนำเสนอตนเอง โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .43-.61 และ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 19-37

สรุปได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึก อย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคม และ การนำเสนอตนเอง เป็นองค์ประกอบของ เชาว์นสังคม

2. รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ (Integrative group counseling)

การพัฒนา รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเป็นการกำหนดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ทางทฤษฎี กรอบแนวคิด เทคนิคทางจิตวิทยาการปรึกษา (Counseling psychology) ในรูปแบบการบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยผู้วิจัยมีลำดับขั้นการพัฒนา รูปแบบต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์สังคม และศึกษาแนวคิดทฤษฎี ทางจิตวิทยาการปรึกษา รูปแบบกระบวนการปรึกษากลุ่ม การบูรณาการปรึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในพัฒนาเชาวน์สังคม

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยาการปรึกษาที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับการพัฒนาเชาวน์สังคมแต่ละด้าน ตามหลักพื้นฐาน แนวคิดของแต่ละทฤษฎีและเทคนิค มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ (Integrative group counseling) ผู้วิจัยขอแนะนำตามการพัฒนาเชาวน์สังคมรายด้าน รายละเอียด ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาการตระหนักรู้ในสภาพการณ์ ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt counseling in group) เป็นแนวทางในการปรึกษาชั่วโมงนี้ โดยกำหนด การพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองเพื่อเน้นการรับรู้ ทั้งมวลของตนเอง เพราะสมาชิกกลุ่มจำเป็นต้องมีการรับรู้ตนเองอย่างเท่าทันก่อนการรับรู้ สถานการณ์โดยรอบ ผู้วิจัยเน้นให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ความรู้สึกของตนเองทั้งมวลที่ระบุถึง ประสบการณ์ของ “ขณะนี้” (Now experience) ของตนเองในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแนวทางการปรึกษา ซึ่งช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้มีสติ (ความรู้สึกรู้ตัว) รู้เท่าทันตนเองและสถานการณ์รอบข้างต่อไป เทคนิคที่นำมาใช้ คือ เทคนิคการจินตนาการ (Fantasy approach) เทคนิคการนำไปให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) โดยบูรณาการร่วมกับเทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) เพื่อให้วัยรุ่นได้ฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง

ชั่วโมงการปรึกษาครั้งที่ 2 เป็นการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือสถานการณ์ในสังคม ที่อาจเป็นทางบวกหรือลบ และให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองนึกถึงว่าเป็นอย่างไรอย่างเป็นอิสระ ไม่สอดแทรกจนจบ โดยเริ่มต้นที่เหตุการณ์ทางบวก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) บูรณาการร่วมกับเทคนิคการให้ตัวแบบ (Modeling) ในสังคม เพื่อเน้นการรับรู้และคงอยู่กับความรู้สึกที่แท้จริง หรือความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหรือสถานการณ์ในสังคม การเร้าด้วยตัวแบบในสังคมจะช่วยให้วัยรุ่นสัมผัสรู้ความคิด ความรู้สึก การกระทำของตนเองขณะดำเนินสัมพันธภาพร่วมกับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น การนำเสนอประสบการณ์เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มมาใช้ในการปรึกษาจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มสัมผัสประสบการณ์ทางด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองที่ชัดเจนและนำไปสู่การปรับใช้ได้ตรงตามบริบทของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตที่เป็นตัวของตัวเองในอนาคต

2.2.2 การพัฒนาความร่วมมืออย่างแท้จริง ผู้วิจัยกำหนดการพัฒนาออกเป็น 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการพัฒนาความสามารถในการรับรู้ จดจำ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออก ผู้วิจัยใช้แนวคิดของทฤษฎีการเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางของ โรเจอร์ส ได้แก่ เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) บูรณาการร่วมกับเทคนิคตัวแบบ (Modeling) ตามแนวคิดทฤษฎีทางพฤติกรรมนิยม โดยผู้วิจัยให้ตนเองเป็นแบบอย่างของความไวในการรับรู้ตอบสนองต่อสมาชิกกลุ่ม การใส่ใจ (Attending) ต่อการสื่อสารทางกาย (Posture) การแสดงกิริยาอาการ (Gesture) และพฤติกรรมของการพูด (Verbal behaviour) ของสมาชิกกลุ่มอย่างตั้งใจและใส่ใจ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นแบบอย่างของการฟังอย่างตั้งใจว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้สามารถจดจำรายละเอียดของบุคคลรอบข้างได้มากขึ้น

ในชั่วโมงการปรึกษาที่สองของการพัฒนาเยาวชนสังคม ด้านความร่วมมืออย่างแท้จริง เป็นการพัฒนาการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง มีความเข้าใจ เห็นใจและสามารถแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ตอบสนองอารมณ์ต่อบุคคลอื่นอย่างมีสอดคล้องกับความรู้สึกภายในใจตน ซึ่งผู้วิจัยยังคงใช้แนวทางทฤษฎียอมรับผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางเป็นหลักในการดำเนินการปรึกษา โดยใช้ เทคนิคการฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) และเทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) โดยบูรณาการร่วมกับเทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcements) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignments) ของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group) เพราะเป็นชั่วโมงที่เน้นการฝึกพฤติกรรมเป็นหลัก โดยเน้นการฝึก

การแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกอารมณ์ทั้งทางด้านบวกต่อผู้อื่น การใช้เทคนิคการมอบหมาย การบ้านในตอนท้ายจะเป็นการนำชวนสังคัม ด้านการแสดงออกความรู้สึกอย่างแท้จริง ที่ได้รับการพัฒนาไปฝึกประสบการณ์ในชีวิตจริง โดยทั้งสองครั้งมีการใช้มาตรวัดความเข้าใจ ร่วมความรู้สึก 8 ระดับ (Eight-point scale of empathy) ของทรูอ็อกซ์และคาร์กัฟ เป็นเกณฑ์ ในการประเมินระดับความรู้สึกอย่างแท้จริงของสมาชิกกลุ่ม

2.2.3 การพัฒนาการแสดงตน การพัฒนาชวนสังคัมด้านนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ครั้งเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับขั้นที่ควรเป็น โดยครั้งแรกเป็นการพัฒนาความสามารถ ควบคุมสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูด อารมณ์ ต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างสุภาพ ผู้วิจัย นำแนวทางตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory) มาประยุกต์ใช้ โดยนำเทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) ให้วัยรุ่นได้เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต มาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนา เพื่อให้สมาชิก กลุ่มเกิดทักษะการวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน โดยบูรณาการ การปรึกษาร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตนและวิเคราะห์การสื่อสาร (Ego state analysis and transaction analysis) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการสื่อสารที่สอดคล้องกับสภาวะ ตัวตนของบทสนทนา เกิดความราบรื่นในการสื่อสาร ภายหลังจากการสัมผัสรู้ในประสบการณ์ ปัญหาการวางสีหน้าท่าทางและการสื่อสารของตนเองและเพื่อนสมาชิกแล้ว ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึก ทักษะ (Skills training) เพื่อให้วัยรุ่นได้ฝึกการแสดงออกสีหน้า ท่าทาง การสื่อสารในรูปแบบ การสื่อสารที่จริงใจ สอดคล้องกับสภาวะตัวตนของผู้สนทนา มีการแสดงสีหน้าท่าทางมั่นใจ ให้เกียรติ ผู้สนทนา

ในช่วงโมฆการปรึกษาครั้งที่สองเป็นการพัฒนาความสามารถในการลำดับ ความสำคัญและการจัดการปัญหาที่พบในสังคัม ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม พฤติกรรมนิยม (Behavioral counseling in group) ได้แก่ เทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) โดยใช้ สถานการณ์ปัญหาในการทำงานกลุ่ม ที่พบได้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่ม โดยบูรณาการ ร่วมกับ เทคนิคกระบวนการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transaction analysis) เพื่อให้สมาชิก กลุ่มได้รับรู้รูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สีหน้า ท่าทาง ตลอดจนความสามารถ ในการจัดการปัญหาขณะดำเนินสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของตนเอง และเพื่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำเทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) ให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึก รูปแบบการสื่อสาร การจัดการปัญหาใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจในการสื่อสาร ความสามารถ ในการจัดการ เมื่อเกิดปัญหา ต่อไป

2.2.4 การพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคม การพัฒนาเยาวชนสังคมด้านนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มประพุดิตนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมทุกระดับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญและช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความราบรื่นและสังคมมีความน่าอยู่ การประพุดิตนในการเป็นผู้ให้แก่บุคคลรอบข้างและสังคมในทุกระดับช่วยเหลือแนะนำช่องทางที่เป็นประโยชน์เมื่อพบผู้เดือดร้อน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมนั้นจะทำให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยดำเนินการปรึกษาตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral counseling in group) ได้แก่ เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) จากบุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเพื่อสร้างตัวแบบที่ดีในการเป็นผู้ให้ การมีจิตอาสาต่อสังคม เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) โดยบูรณาการร่วมกับหลักการ WDEP ตามแนวทางทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality counseling in group) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดการตระหนักรู้และรับผิดชอบสังคม มีแนวทางปฏิบัติประพุดิตนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม การใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้านจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้นำพฤติกรรมที่กำหนดจากชั่วโมงการศึกษาไปทดลองใช้ในชีวิตจริง

2.2.5 การพัฒนาการนำเสนอตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรับรู้บุคลิกลักษณะตนเองในการสื่อสารและสามารถนำไปใช้ในการจูงใจ เจรจาประสานความร่วมมือสำเร็จ ทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น ผู้วิจัยเลือกใช้การปรึกษาตามแนวทางทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioural counselling in group) บูรณาการร่วมกับเทคนิคการปรึกษาตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์สัมพันธ์ภาพ (Transaction analysis in group) ให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์เกมการสื่อสาร ทำทางการแสดงออกของตนเอง ในการสนทนา การดำเนินสัมพันธ์ภาพในชีวิตประจำวัน และให้สมาชิกกลุ่มได้ทำการฝึกฝนการสื่อสารเพื่อการเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนการนำเสนอตนเองอย่างมั่นใจ เป็นแบบฉบับตัวเอง มีเสน่ห์ (Charisma) สามารถจูงใจให้บุคคลฟังพอใจ ยอมรับและเต็มใจร่วมมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.3 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ โดยกำหนดลักษณะของรูปแบบการให้การปรึกษามี ดังนี้

2.3.1 เป็นรูปแบบที่มุ่งนำไปใช้เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคม 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ด้านความรู้สึกลึกซึ้งอย่างแท้จริง ด้านการแสดงตน ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม และด้านการนำเสนอตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3.2 เป็นรูปแบบที่ดำเนินการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการจำนวน 10 ครั้ง และดำเนินการครั้งละ 90 นาที ตามโดยมีรายละเอียดของรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ดังแสดงในภาคผนวก ค

2.3.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการโดยคณะกรรมการผู้ควบคุมคุณภาพและส่งตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก จำนวน 5 ท่าน ดังแสดงในภาคผนวก ก เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาในรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แล้วผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.4 นำรูปแบบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้ง เพื่อหาข้อบกพร่องในประเด็นความเหมาะสมของขั้นตอน ภาษาที่ใช้ และระยะเวลา ที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง และทำปรับแก้รูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

2.3.5 จัดทำเป็นรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น รายละเอียด ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
1.	การสร้างสัมพันธ์ภาพ	1. ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ (Relationship skills) 2. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion skill) 3. ทักษะการตั้งคำถาม (Questioning) 4. ทักษะการสรุปความ (Summarizing skill) เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach in group) 1. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard and acceptance)	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษาและสมาชิกกลุ่มและระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกัน 2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจวัตถุประสงค์ บทบาท หน้าที่ ข้อตกลง วันเวลาและสถานที่ในการปรึกษา	1. ผู้ให้การปรึกษาสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มโดยใช้เกมเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศและเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน 2. ผู้ให้การปรึกษาใช้การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในเขavnสังคมของสมาชิกกลุ่ม 3. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion skill) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นช่องทางที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่สมาชิกว่าสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้ดีขึ้นด้วยความร่วมมือ 4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทำสัญญาระหว่างกันในใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เกิดความร่วมมือในการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขavnสังคมนำ
2.	การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ในตนเอง	เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt counselling in group) 1. การนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group)	1. เพื่อพัฒนาการรับรู้ความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง	1. ผู้ให้การปรึกษาท้าทายสมาชิกกลุ่มกล่าวถึงวัตถุประสงค์การปรึกษาและทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการให้ครั้งที่ผ่านมา

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
		1. เทคนิคการจินตนาการ (Fantasy approach) 2. เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework)		ขั้นดำเนินการ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้หลับตาและคิดถึงเหตุการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง ซึ่งอาจเป็นทางบวกหรือลบก็ได้ ตามที่สมาชิกกลุ่มต้องการ และเมื่อหากพร้อมแล้วให้สมาชิกกลุ่มลืมตา 2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองคิดถึงว่าเป็นอย่างไรอย่างเป็นอิสระ ไม่สอดแทรกจนจบ 3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการทำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดการรับรู้ ความคิด อารมณ์ การเคลื่อนไหวของตนเองอย่างเท่าทัน ปรับตัวจากความคิดในอดีตเข้าสู่สภาวะปัจจุบันที่นี้และเดี๋ยวนี้ของตนเอง โดยใช้การตัวอย่างการตั้งคำถาม 4. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะสรุปความโดยให้สมาชิกกลุ่มสรุปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันในความคิด ความรู้สึกและการเคลื่อนไหวของร่างกายตลอดจนถึงสิ่งที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นอย่างไร เกิดผลอย่างไร ต่อตนเอง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>5. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นถึงประโยชน์จากการตระหนักรู้ในตนเองว่าการสัมผัสรู้สึกบออะไรและอย่างไรในการกระทำหรือตอบสนองต่อเหตุการณ์ชีวิตประจำวัน</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มการปรึกษากลุ่ม</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคมอบการบ้าน (Homework assignment)</p>
3.	<p>การพัฒนา</p> <p>การตระหนักรู้</p> <p>สถานการณ์:</p> <p>การตระหนักรู้</p> <p>ในสังคม</p>	<p>เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt counselling in group)</p> <p>1. การอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling)</p> <p>เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group)</p> <p>1. การใช้ตัวแบบ (Modeling)</p>	<p>1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้เท่าทัน</p> <p>สถานการณ์รอบข้าง ได้แก่</p> <p>บรรยากาศสัมพันธ์ภาพระหว่าง</p> <p>บุคคล กลุ่มคน และรับรู้สถานการณ์</p> <p>ในสังคมที่กำลังดำเนินอยู่หรือเกิด</p> <p>การเปลี่ยนแปลง</p> <p>2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีแนวทาง</p> <p>ในการจัดการเมื่อเผชิญ</p> <p>สถานการณ์ในสังคม</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันทบทวน</p> <p>สาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ</p> <p>ในครั้งที่ผ่านมานำเสนอการบ้านการพัฒนา</p> <p>การตระหนักรู้ในตนเอง</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคเสริมแรง โดยให้สมาชิก</p> <p>กลุ่มให้กำลังใจเพื่อนสมาชิกด้วยกันในการทำการบ้านส่ง</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>3. ผู้ให้การปรึกษากล่าวถึงวัตถุประสงค์การปรึกษา ชั่วโมงนี้ เพื่อการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ ขั้นดำเนินการ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือสถานการณ์ในสังคม ที่อาจเป็นทางบวกหรือลบ และให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองนึกถึงถึงว่าเป็นอย่างไรอย่างเป็นอิสระไม่สอดแทรกจนจบ</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการตั้งคำถามเพื่อสร้างการตระหนักรู้สถานการณ์และสังคม</p> <p>3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก เพื่อเน้นการรับรู้และคงอยู่กับความรู้สึกที่แท้จริง หรือความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หรือสถานการณ์ในสังคม</p> <p>4. ผู้ให้การปรึกษาสับสนุนให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ช่วยเหลือสถานการณ์ของเพื่อนสมาชิก</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>5. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ เพื่อการตระหนักรู้สถานการณ์ โดยให้สมาชิกกลุ่มจินตนาการว่ากำลังอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าว</p> <p>6. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มนำเสนอว่าตนเองมีการรับรู้สถานการณ์ ตลอดจนความคิด ความรู้สึกอย่างไร และมีแนวทางในการจัดการอย่างไร</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการให้การปรึกษารั้งนี้</p>
4.	<p>การพัฒนาความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง: การรับรู้ จดจำ และร่วมความรู้สึก</p>	<p>เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group)</p> <p>1. การฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening)</p> <p>2. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings)</p> <p>3. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)</p> <p>เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior counselling in group)</p> <p>1. การใช้ตัวแบบ (Modeling)</p>	<p>1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการรับรู้ จดจำ ความรู้สึกของบุคคลอื่นผ่านการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งที่ผ่านมา</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม ให้ 2 กลุ่มทำการแข่งขัน และอีก 1 กลุ่มนั่งสังเกตการณ์ คำพูด ท่าทาง ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกกลุ่มที่มีต่อกัน</p> <p>ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มแข่งขันการต่อบล็อก</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>3. ระหว่างการแข่งขันผู้ให้การศึกษาใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นความรู้สึกของผู้ดึงบล็อกล้ม ให้ฝ่ายสังเกตการณ์ได้เกิดการเรียนรู้และสังเกตความรู้สึกเพื่อนผ่านการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางมาสนใจความรู้สึกของเพื่อนที่ดึงบล็อกล้ม</p> <p>ขั้นตอนดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มฝ่ายสังเกตการณ์นำเสนอสิ่งที่สังเกตเห็นจากการแข่งขันในประเด็นสีหน้า ท่าทาง คำพูด และอารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าเล่นเกมของฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ 2. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มทั้งสองฝ่ายที่เข้าแข่งขัน วัดความสามารถในการร่วมความรู้สึกของฝ่ายสังเกตการณ์ ตามมาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale) ของ คาร์กฮัฟ และนำเสนอผลการประเมิน 3. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะแสดงความรู้สึกต่อการแข่งขัน โดยใช้ทักษะการตั้ง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>คำถามเพื่อกระตุ้นความรู้สึกที่แท้จริง ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มรับรู้ ตัวอย่างเช่น</p> <p>“- เมื่อบล็อกล้ม นักเรียนรู้สึกอย่างไร”</p> <p>“- เมื่อทำบล็อกล้ม เพื่อนคนไหนพูดกับหนูบ้าง และพูดอย่างไร”</p> <p>“- การทำให้เพื่อน เสียโอกาสทำให้หนูรู้สึกอย่างไร”</p> <p>ระหว่างการรับฟัง ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการให้ตัวแบบ โดยใช้ตัวเองเป็นตัวอย่างของความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง ร่วมกับเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เพื่อความเป็นอิสระในการแสดงความรู้สึก แสดงถึงความใส่ใจต่อสมาชิกกลุ่ม</p> <p>4. ภายหลังการแสดงความรู้สึกเสร็จสิ้น ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคสะท้อนความรู้สึก ความคิด (Reflection) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันกับสมาชิกกลุ่ม ฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ และเป็นแบบอย่างของการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกผู้อื่น</p> <p>5. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) โดยยกตัวอย่างสถานการณ์อื่น ๆ เช่น</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				เพื่อนสอบตกถูกแล้วครูดำหนิ การกลั่นแกล้งให้เพื่อน อับอายโดยการถ่ายคลิปวิดีโอ และให้สมาชิกกลุ่ม นำเสนอการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น 6. ผู้ให้การปรึกษาแจกเอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 4 แผ่นภาพสีหน้าของบุคคล เพื่อพัฒนาการร่วม ความรู้สึกผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติม ขั้นสรุป 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้ จากปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งนี้
5.	การพัฒนา ความร่วมมือรู้สึก อย่างแท้จริง: การแสดงออก และสนองตอบ อารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น	เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็น ศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) 1. การฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) 2. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) 3. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard)	1. เพื่อให้สมาชิกสามารถ แสดงออกการร่วมความรู้สึกและ ตอบสนองอารมณ์ต่อผู้อื่น ได้	ขั้นนำ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวน สาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการและ การบ้านในครั้งที่ผ่านมา 2. ผู้ให้การปรึกษาใช้การเล่าเรื่อง “นายเฉย” สมาชิก กลุ่มฟังเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสำนึกถึงเหตุการณ์ ในชีวิตจริงของตนเองเข้าสู่การเรียนรู้การแสดงออก การร่วมความรู้สึกต่อกัน

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
		<p>เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavior counselling in group)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) 2. การเสริมแรง (Reinforcement) 3. การมอบหมายการบ้าน (Assign homework) 		<p>ขั้นดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทำการจับคู่เพื่อนแล้วนึกถึงเหตุการณ์ในชีวิตตนเอง หรือเหตุการณ์ที่กระทบต่อความรู้สึกของตนเอง จากนั้นให้สลับกันเล่าเรื่อง 2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มประเมินความสามารถในการร่วมความรู้สึกต่อกัน เอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 5 มาตรฐานร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale) และนำเสนอผลการประเมินต่อกลุ่ม 3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) กับสมาชิกที่มีการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับต่ำ โดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันทำเป็นตัวอย่าง 4. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการเสริมแรง โดยสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้ให้กำลังใจเพื่อนที่มีระดับการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับต่ำได้แสดงออกการร่วมความรู้สึกอีกครั้ง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาและสมาชิกช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการพัฒนาการแสดงออกถึงความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคมอบการบ้าน (Homework assignment)</p>
6.	<p>การพัฒนาการ</p> <p>แสดงตน:</p> <p>การแสดง</p> <p>พฤติกรรมต่อ</p> <p>หน้าผู้อื่น</p> <p>ที่สุภาพ</p>	<p>เทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory)</p> <p>1. เทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning)</p> <p>เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group)</p> <p>1. วิเคราะห์ตำแหน่งชีวิต (Life position analysis)</p>	<p>1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นได้แก่ การสื่อสาร การวางสีหน้าท่าทาง ได้อย่างสุภาพ</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการและการบ้านในครั้งที่ผ่านมา และใช้เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) โดยการให้สมาชิกกลุ่มกล่าวคำชมเชยและให้กำลังใจโดยการติดสติ๊กเกอร์รูปหัวใจแก่กัน</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาแจกเอกสารประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6 เพื่อให้สมาชิก "ผู้อื่น กับ ฉัน" กลุ่มประเมินตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วเป็นอย่างไร</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>ขั้นดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มนำเสนอผลการประเมินตนเองและได้ระบุสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในการมองตนเองและผู้อื่นเช่นนั้น 2. ผู้ให้การปรึกษาแจกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 6 “สภาวะตัวตนและใช้ทักษะการอธิบาย” 3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาวะตัวตนและการสื่อสาร โดยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สภาวะตัวตนและการสื่อสารที่เป็นปัญหาในสถานการณ์นั้น 4. ผู้ให้การปรึกษสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาแนวทางการแก้ไข โดยพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียที่อาจเกิดขึ้น ความเป็นไปได้ของแนวทางนั้น ช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไขปัญหานั้น และสุดท้าย คือ การตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไข ปัญหา ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>5. ผู้ให้การปรึกษาใช้การฝึกทักษะ (Skills training) โดยให้สมาชิกกลุ่มฝึกการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานะตัวในสภาพปัญหาดังกล่าว</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปว่าเรียนรู้อะไรจากการเข้าการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งนี้</p>
7.	<p>การพัฒนา</p> <p>การแสดงตน:</p> <p>การลำดับ</p> <p>ความสำคัญ</p> <p>และจัดการ</p> <p>ปัญหา</p>	<p>เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group)</p> <p>1. บทบาทสมมติ (Role play)</p> <p>เทคนิคทฤษฎีการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group)</p> <p>1. การวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis)</p>	<p>1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญปัญหาและมีรูปแบบการสื่อสารที่ดีในการรับมือกับสถานการณ์</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทบทวนสาระสำคัญในการปรึกษากลุ่มครั้งที่ผ่านมา</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาอธิบายให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงวัตถุประสงค์การปรึกษาชั่วโมงนี้และเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการประสานงานและจัดการปัญหา - การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา <p>3. ผู้ให้การปรึกษามอบบทบาทสมมติให้สมาชิกกลุ่มศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มทำการแสดง วางคนรับบทด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>4. ผู้ให้การปรึกษาแจ้งให้สมาชิกกลุ่มที่เหลือ 2 คน ทำหน้าที่สังเกตการณ์การแสดง ในประเด็น การใช้ คำพูดด้วยอารมณ์หรือเหตุผล ความรู้สึกผู้พูด บรรยากาศสถานการณ์ อารมณ์คนในเหตุการณ์ การเล่นเกมต่อรอง ชีวอน ของแต่ละฝ่าย โดยไม่ให้บันทึกแสดงรู้ตัว</p> <p>ขั้นดำเนินการ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) ด้วยการให้สมาชิกกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน โดยสังเกตพฤติกรรม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล - การแสดงสีหน้า ท่าทาง คำพูด ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ - ความสามารถในการจัดการความสำคัญของปัญหา <p>2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่ม</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>3. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มผู้สังเกตการณ์นำเสนอสิ่งที่สังเกตได้จากการแสดงในประเด็น รูปแบบ การสื่อสาร ความสุภาพ ผลกระทบ ผลลัพธ์การจัดการ ปัญหา</p> <p>4. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคกระบวนการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transaction analysis) ในการวิเคราะห์การสื่อสารของสมาชิกเป็นรูปแบบใด</p> <p>5. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันคิดถ้อยคำพูดที่แสดงถึงการสื่อสารที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ในแต่ละบทบาทและให้ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม</p> <p>6. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะอธิบาย และชี้แนะการจัดการปัญหาของสมาชิกในด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ารับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				2. ผู้นำมอบหมายการบ้านแก่สมาชิกกลุ่ม โดยแจกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 7 “แบบฝึกการจัดลำดับปัญหาเพื่อให้สมาชิกกลุ่มฝึกการจัดลำดับ” ความสำคัญของปัญหาในปัจจุบันของตนเอง ซึ่งเป็นการบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้สู่ชีวิตจริง
8.	การพัฒนา การเป็น ผู้เอื้ออำนวย ในสังคม: การบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อ สังคม	เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group) 1. การใช้ตัวแบบ (Modeling) 2. การมอบหมายการบ้าน (Assign homework) เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการเผชิญ ความจริง (Reality counselling in group) 1. เทคนิค WDEP	1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ประพุดิตนในสิ่งที่ ประโยชน์ต่อสังคม ทุกระดับ 2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของสังคม	ขั้นนำ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกทบทวนสาระสำคัญของ การปรึกษากลุ่มและทบทวนการบ้านที่มอบหมายจาก การปรึกษารั้งที่ผ่านมา 2. ผู้ให้การปรึกษาเปิดวิทัศน์ “การให้ไม่มีที่สิ้นสุด” ได้เรียนรู้รูปแบบอย่างที่ดีของการให้ที่หลากหลายให้วัยรุ่น วิธีการ ขั้นดำเนินการ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มหลับตาและจินตา การว่าจุดมุ่งหมายของการทำประโยชน์ของ ตนเองเป็นอย่างไร สามารถเป็นผู้และนำเสนอต่อกลุ่ม

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	ารปรึกษากลุ่มการบูรณาการทฤษฎี	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>2. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการตั้งคำถาม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักรู้การเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม</p> <p>3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคตามหลักการนำหลักการ WDEP ในการปรับพฤติกรรมสมาชิกกลุ่มสู่การเป็นจิตอาสา โดยใช้ทักษะการตั้งคำถาม</p> <p>4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มเริ่มต้นได้</p> <p>การแสดงออกถึงการช่วยเหลือสังคม โดยการให้สมาชิกกลุ่มเลือกวิธีการให้หรือช่วยเหลือ ในชั่วโมงการปรึกษา</p> <p>5. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์เบื้องต้น โดยการให้สมาชิกเลือกปฏิบัติ เช่น การลบกระดานดำ, การเก็บโต๊ะ เก้าอี้ในการปรึกษา และทำความสะอาดห้อง เป็นต้น</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษากลุ่มในครั้งนี้และใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignment)</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษารั้งต่อไป</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
9.	การพัฒนา การนำเสนอ ตนเอง: การนำเสนอ เพื่อสร้าง ความพึงพอใจ และเกิด ความร่วมมือ	เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรม นิยม (Behavioural counselling in group) 1. เทคนิคการฝึกพฤติกรรม (Skills training) เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์ สัมพันธภาพ (Transactional analysis in group) 1 .วิเคราะห์เกมการสื่อสาร (Games analysis)	1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรับรู้จุดเด่น ตนเองและสามารถนำไปใช้ใน การจงใจ เจรจาประสาน ความร่วมมือสำเร็จ และอยู่ ร่วมกัน อย่างราบรื่น	ขั้นนำ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกทบทวนสาระสำคัญของ การปรึกษากลุ่มและทบทวนการบ้านที่มอบหมายจาก การปรึกษาครั้งที่ผ่านมา 2. ผู้ให้การปรึกษาแจกเอกสารการเอกสารประกอบ การปรึกษา ครั้งที่ 9 “The STAR” มีเป้าหมายเพื่อการ ค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง ค่านิยมในการดำเนินชีวิต ขั้นดำเนินการ 1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกจับคู่ และจัดเก้าอี้ 2. ตัวหันหน้าเข้าหากัน และให้สมาชิกกลุ่มปฏิบัติดังนี้ - ให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงสิ่งที่ตนเองต้องการให้เพื่อน ช่วยเหลือในสิ่งที่สำคัญต่อตนเอง - เมื่อพร้อมแล้ว ให้สมาชิกกลุ่มเริ่มเจรจา ขอความร่วมมือจากเพื่อน ในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสลับการฝึก พฤติกรรม ซึ่งผู้ให้การปรึกษาจะเดินร่วมสังเกตอย่าง ใกล้ชิดและกระตุ้นให้อีกฝ่ายที่รับฟังมีการโต้แย้ง ต่อรองในบางครั้ง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกในการพูดเจรจาประสานความร่วมมือ ว่าเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จหรือไม่</p> <p>3. ผู้ให้การปรึกษาใช้การวิเคราะห์เกมการสื่อสาร (Game Analysis) ให้สมาชิกกลุ่มได้วิเคราะห์การสื่อสาร ของตนเองว่าเป็นรูปแบบใด เป็นไปด้วยความจริงใจ หรือ ใช้เล่ห์เหลี่ยมใดที่ไม่ซื่อสัตย์ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตน ต้องการหรือไม่</p> <p>4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมใหม่ อีกครั้งในการพูดและภาษาท่าทางในการเจรจาประสาน ความร่วมมือ โดยการใช้เทคนิคการฝึกซ้อม (Skills training) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีการนำเสนอตนเองด้วย ภาษาพูด ภาษาท่าทางที่จริงใจ เปิดเผย ไม่มีการใช้เกม ในการเจรจาต่อรอง</p> <p>5. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการสรุปความ ให้สมาชิก กลุ่มเข้าใจว่า การเล่นเกมการสื่อสาร ว่าเกิดผลกระทบ อย่างไร</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษากลุ่มในครั้งนี้</p>
10.	<p>ยุติการให้</p> <p>การปรึกษา</p>	<p>ทักษะการยุติ</p> <p>ทักษะการสนับสนุน</p> <p>ทักษะการให้กำลังใจ</p> <p>การเสริมแรง</p>	<p>1. เพื่อประเมินผลการปรึกษากลุ่ม</p> <p>2. เพื่อยุติการปรึกษา</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษากล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มที่มีความตั้งใจในการเข้าร่วมการปรึกษาจนครบตามที่ตกลงกันได้</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความชื่นชมต่อกันที่เข้าร่วมการปรึกษาจนครบตามที่ตกลงไว้ร่วมกัน</p> <p>ขั้นดำเนินการ</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปการเข้าร่วมการปรึกษาที่ผ่านมา โดยให้เขียนลงในเอกสารประกอบการปรึกษารั้งที่ 10 “ฉันคนใหม่เพื่อสังคมที่น่าอยู่”</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้สรุปสิ่งที่บันทึกต่อเพื่อนสมาชิก โดยใช้ทักษะให้กำลังใจเพื่อให้สมาชิก</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	การบูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
				<p>กลุ่มมีพลังกาย พลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่จะพบได้ในชีวิตจริงและร่วมสร้างสรรค์ให้สังคมน่าอยู่</p> <p>3. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มประเมินแสดมปีชีวิตของตนเอง ภายหลังกการเข้ารับการพัฒนาเยาวชนสังคมว่าเป็นอย่างไร เพื่อประเมินการรับรู้ตนเองภายหลังกการพัฒนาเยาวชนสังคม</p> <p>4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทำแบบวัดเยาวชนสังคม เพื่อประเมินเยาวชนสังคมนาักเรียนวัยรุ่นนภายหลังกการเข้าร่วมรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมนาผู้วิจัยพัฒนาขึ้น</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1. ผู้ให้การปรึกษาสรุปสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ</p> <p>2. ผู้ให้การปรึกษาเน้นย้ำความสำคัญของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคมนา</p> <p>3. ผู้ให้การปรึกษากล่าวขอบคุณสมาชิกกลุ่มที่ให้ความร่วมมือและใช้ทักษะยุติการปรึกษากลุ่ม โดยเน้นย้ำให้ทราบจะมีการติดตามผลหลังกการผ่านการให้การปรึกษาไปแล้ว 1 เดือน</p>

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาการเขavn้สังคมในนักเรียนวัยรุ่น

1.1 นำแบบวัดเขavn้สังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้วัดเขavn้สังคมใน 4 จังหวัดที่ได้จากการสุ่ม คือ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ จำนวน 1,031 คน

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการวัดเขavn้สังคมไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยรูปแบบสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วสร้างแบบวัดฉบับสมบูรณ์

2. การพัฒนาเขavn้สังคมในนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการพัฒนาเขavn้สังคม ผู้วิจัยใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แบบแผนการทดลอง

การวิจัยขั้นตอนการพัฒนานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research design) เพื่อศึกษาผลทำให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค (Integrative group counseling) โดยการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) 20 คน และสุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน มีการทดสอบก่อนการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ทำการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองประเภทสององค์ประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งองค์ประกอบ (Two-factor experimental with repeated measures on one factor) (Winer, Brown, & Michels, 1991, p. 509) ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แบบแผนการทดลอง

	b_i	b_j	b_q
a_1	G_1	G_1	G_1
a_2	G_2	G_2	G_2

ความหมายของสัญลักษณ์

a_1 แทน กลุ่มทดลอง

a_2 แทน กลุ่มควบคุม

b_i แทนระยะก่อนการทดลอง

b_j แทนระยะหลังการทดลอง

b_q แทนระยะติดตามผล

G_1 แทน จำนวนนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

G_2 แทน จำนวนนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการดูแลจากโรงเรียน

2.2 วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยนำรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาพัฒนาเยาวชน สังคม โดยดำเนินการคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ากลุ่มการพัฒนา มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนเยาวชนสังคมในขั้นตอนการศึกษาเยาวชนสังคม จัดลำดับคะแนน (Ranking) และคัดเลือกนักเรียน โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเยาวชนสังคมตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้ารับการพัฒนาเยาวชนสังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

2.2.2 นำข้อมูลคะแนนเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมาจัดเรียงคะแนนและ คัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นที่มีคะแนนเยาวชนสังคมตั้งแต่เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนา เยาวชนสังคม

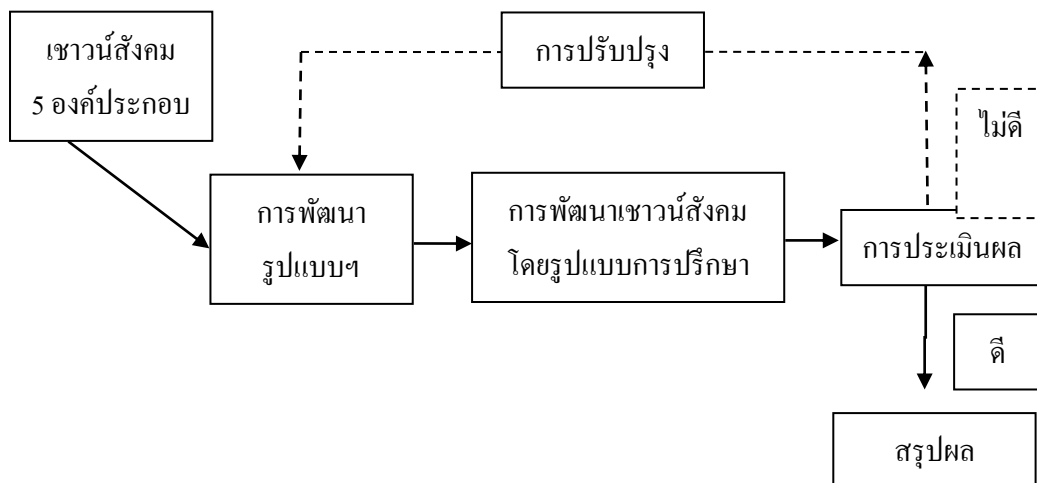
2.2.3 สุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคม

2.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคมจำนวน 20 คน ได้จากสุ่มเข้ากลุ่ม มีคุณลักษณะ ดังนี้

- นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี
- มีค่าเฉลี่ยคะแนนเยาวชนสังคมตั้งแต่เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา
- มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาเยาวชนสังคม โดยได้รับความยินยอม

จากผู้ปกครอง

2.2.5 ดำเนินการพัฒนาเยาวชนสังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาดังภาพที่ 13

ภาพที่ 12 ขั้นตอนการพัฒนาเชาวน์สังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น

1. นำหนังสือนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย
2. ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาเพื่อแนะนำตัวเองชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยในรายละเอียดด้านต่าง ๆ
3. สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งชี้แจงถึงประโยชน์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วแจกแบบสอบถามให้ทำพร้อมกัน
4. นำแบบวัดเชาวน์สังคม ไปทดลองกับวัยรุ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือในกระบวนการทดลองใช้เครื่องมือ (Tryout)
5. นำแบบวัดเชาวน์สังคมฉบับสมบูรณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,031 โดยผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยตนเองในโรงเรียนทั้ง 4 จังหวัดที่ได้จากการสุ่ม ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และ บุรีรัมย์
6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้รูปแบบสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบและแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด

ขั้นตอนการพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น

1. นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมในขั้นตอนการศึกษาเชาวน์สังคม จัดลำดับคะแนน (Ranking) และคัดเลือกนักเรียน โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้ารับการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

2. นำข้อมูลคะแนนเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นมาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นที่มีคะแนนเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคม

3. สุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เพื่อพัฒนาเชาวน์สังคม

4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเชาวน์สังคมจำนวน 20 คน ได้จากสุ่มเข้ากลุ่ม มีคุณลักษณะดังนี้

4.1 นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี

4.2 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา

4.3 มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาเชาวน์สังคม โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

5. ดำเนินการพัฒนาเชาวน์สังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ดังนี้

จากขั้นตอนการพัฒนาเชาวน์สังคม มีการเก็บข้อมูลคะแนน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ก่อนการทดลอง

คะแนนก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนในขั้นตอนการศึกษาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre test)

2. ระยะเวลาทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการกับกลุ่มทดลอง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที จำนวน 10 ครั้ง โดยใช้เวลาคาบแฉะแนวเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ณ ห้องประชุมโรงเรียน

3. หลังการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ภายหลังดำเนินการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเสร็จสิ้น และใช้คะแนนการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Post test)

4. ติดตามผล

ผู้วิจัยดำเนินการวัดวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ภายหลังจากได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครบ ผ่านไปแล้ว 4 สัปดาห์ แล้วใช้คะแนนการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Follow up)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น

1. วิเคราะห์หลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงรวมของแบบวัดโดยใช้วิธีการ CFA และการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเป็นรายชื่อโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient: r)

2. การวิเคราะห์หลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเที่ยงตรงของโครงสร้างหาของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ โดยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3. การศึกษาองค์ประกอบเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 บันทึกที่ได้จากแบบสอบถาม ลงในรูปแบบสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

3.2 วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรสังเกต (Observation variable) ที่ทำการศึกษา

4. ดำเนินการตรวจสอบการกระจายตัวของข้อมูลแต่ละตัวแปรสังเกต (Observation variable) จากสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) หากพบว่า ตัวแปรสังเกตใด ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็แสดงว่า มีการแจกแจงเป็นแบบโค้งปกติ

5. ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกต (Observation variable) ที่ทำการศึกษา ในแบบจำลอง ทั้งหมดด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) และเป็นการตรวจสอบเงื่อนไขความเป็นอิสระจากกันของตัวแปรที่ทำการศึกษา (Multi collinearity) โดยกำหนดเกณฑ์ที่ความสัมพันธ์ต้องไม่เกินกว่า .80 จึงจะถือว่าสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไปได้ (Kelloway, 1998) เกณฑ์การแปลผลค่าสหสัมพันธ์มีดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.00-0.20	ต่ำมาก
0.21-0.40	ค่อนข้างต่ำ
0.41-0.60	ปานกลาง
0.61-0.80	ค่อนข้างสูง
0.81-1.00	สูงมาก

6. ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) ของตัวแปรสังเกต (Observation variable) ที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง ทุกคู่ตัวแปร เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละคู่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงหรือไม่ ด้วยเทคนิคการ Plot graph

7. ดำเนินการวิเคราะห์ ว่าแบบจำลององค์ประกอบของเซวาน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ที่ได้พัฒนาขึ้นมา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยใช้เทคนิคทางสถิติ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm factor analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

7.1 กำหนดข้อมูลจำเพาะของแบบจำลอง (Specification of the model) เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกต (Observation variable) ที่เป็นองค์ประกอบของแต่ละตัวแปรแฝง (Latent variable) ในแบบจำลององค์ประกอบ ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

7.2 ระบุความเป็นไปได้ด้วยค่าเดียวของแบบจำลอง (Identification of the model) โดยใช้เงื่อนไขกฎ T (t-rule) คือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ จำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกฎ T กล่าวว่าแบบจำลองจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ T น้อยกว่าหรือเท่ากับ $\frac{1}{2}(p+q)(p+q+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive rule)

7.3 ประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง (Parameter estimation from the model) โดยวิธีโลจิสติกสูงสุด (Maximum Likelihood)

7.4 ตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measures) กับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด โดยใช้ตัวชี้วัดความกลมกลืนต่อไปนี้พิจารณาร่วมกัน (Joreskog & Sorbom, 1993; Loehlin, 1987; Kelloway, 1998; Bollen, 1989; นัตริศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2541; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) ดังนี้

7.4.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) คือ ค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เป็นการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-square

goodness of fit index) ถ้าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p) มากกว่า .05 แสดงว่ามีความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์แต่ถ้าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p) น้อยกว่า .05 ก็แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่การทดสอบนัยสำคัญด้วยไค-สแควร์นั้นเป็นเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินไป เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะไม่มีนัยสำคัญก็ต่อเมื่อโมเดลนั้นมีความกลมกลืนโดยสมบูรณ์แบบ (เมื่อนำมาลบกันแล้วความแตกต่างก็คือ 0) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว หากที่จะหาโมเดลที่มีความกลมกลืนอย่างสมบูรณ์ได้ นอกจากนี้ ค่าไค-สแควร์ยังได้รับผลกระทบจากความซับซ้อนของโมเดล กล่าวคือ ถ้าโมเดลมีเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์จำนวนมาก ก็มีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ หรือผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ถ้าโมเดลที่ทดสอบได้มาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ค่าไค-สแควร์ก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ หรือจะเป็นผลกระทบจากการที่ค่าไค-สแควร์มีความไวต่อการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการแจกแจงแบบ Multivariate normality

7.4.2 ดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square ratio)

เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์ กับระดับความเป็นอิสระ (df) ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 2.00 หรือบางตำราถือว่าควรมีค่าน้อยกว่า 5.0 (Bollen, 1989, p. 278; Diamantopoulos & Sigauw, 2000, p. 98 อ้างถึงใน สุขมาศ อังสุโชติ และคณะ, 2555, หน้า 25)

7.4.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI (Goodness of fit index) เป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงร้อยละของ Observed Covariance Matrix (S) ที่สามารถอธิบายได้ด้วย Implied covariance matrix ($\Sigma(\Lambda \Theta)$) การตีความจึงคล้ายกับการตีความค่า R^2 ในการวิเคราะห์ถดถอย ดังนั้นจึงเกิดความสับสนและผิดพลาดในการตีความดัชนี GFI ว่าเป็นร้อยละความแปรปรวนของตัวแปรที่โมเดลสามารถอธิบายได้ ค่า GFI มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน และค่าที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้ตัดสินความกลมกลืนของโมเดลก็คือ ต้องมีค่ามากกว่า .90

7.4.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีที่ทำการปรับค่า GFI ด้วย df เนื่องจาก โมเดลหากยิ่งเพิ่มเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์ ก็มีแนวโน้มที่จะมีความกลมกลืนกับข้อมูลอยู่แล้ว เพราะเป็นการทำให้โมเดลนั้นเข้าใกล้โมเดลแบบ Just-identified ดังนั้น ดัชนี AGFI จึงเป็นดัชนีที่พิจารณาถึงจำนวนเส้นอิทธิพลที่อยู่ในโมเดลด้วย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งมีค่ามากก็แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูล เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความกลมกลืนของโมเดลก็คือ ต้องมีค่ามากกว่า .90 แต่เนื่องจากค่า AGFI จะเป็นค่าที่ต่ำกว่าค่า GFI ดังนั้นจึงมีบางคนแนะนำให้ใช้เกณฑ์ .80 หรือ .85 แทน ถ้าโมเดลใด ค่า GFI และค่า AGFI

แตกต่างกันมาก แสดงว่าโมเดลนั้นมีเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์ที่มีความสำคัญต่อ โมเดลน้อย อยู่จำนวนมาก

7.4.5 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ RMR (Root mean squared residuals) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบความกลมกลืนระหว่าง โมเดลสอง โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เฉพาะกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ดัชนี RMR จะบอกขนาดของเศษที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของ โมเดลสอง โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจะใช้ได้ดีเมื่อตัวแปรภายนอกและตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรมาตรฐาน (Standardized RMR) ค่า RMR ควรมีค่าน้อยกว่า .05 จึงแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7.4.6 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน SRMR (Standardized root mean squared residual) เป็นดัชนีบอกความคลาดเคลื่อนจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนี SRMR มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ถ้ามีค่าน้อยกว่า .05 ก็แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7.4.7 ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ RMSEA (Root Mean Squared Error of Approximation) เป็นดัชนีที่มีความคล้ายคลึงกับ RMR หรือ SRMR ตรงที่คำนวณจากค่าความคลาดเคลื่อน แต่แตกต่างกันตรงที่ RMSEA เป็นการคำนวณเพื่อประมาณค่าความคลาดเคลื่อนของประชากร ไม่ใช่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงมีนัยถึงการอ้างอิงกลับไปยังประชากรด้วย นอกจากนี้ยังปรับค่า df ด้วย ดังนั้น RMSEA จึงเป็นค่าที่ไม่ได้รับผลกระทบในกรณีที่โมเดลมีค่าพารามิเตอร์จำนวนมาก เกณฑ์การตัดสินความกลมกลืนของโมเดลโดยใช้ดัชนี RMSEA ว่า ถ้ามีค่าน้อยกว่า .05 ก็แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนสูงมาก ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง .05-.08 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนดี ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง .08-0.10 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน แต่ไม่ค่อยดีมากนัก แต่ถ้ามีค่ามากกว่า .10 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนต่ำ

7.4.8 Comparative fit index (CFI) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบแบบจำลองการวิจัยว่ามีความกลมกลืนสูง กว่าแบบจำลองอิสระมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปค่า CFI ที่มากกว่า 0.94 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ขั้นตอนการพัฒนาชาวน้ำส้ม

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาชาวน้ำส้มของนักเรียนวัยรุ่น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way repeated MNOVA measurement) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (Two-way repeated MANOVA measurement) มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนเชาวน์สังคมโดยรวม และรายด้านของกลุ่มทดลอง ระหว่าง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังการติดตามผล โดยพิจารณาจากค่า F-test ด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way repeated MANOVA measurement) มีวิธีการ ดังนี้

1.1 ตรวจสอบค่าสถิติทดสอบ Mauchly's test of sphericity เพื่อตรวจสอบว่า ค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแปร มีความแปรปรวนเป็นแบบ Compound symmetry หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) หากพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value > .05) แสดงว่าความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound Symmetry ซึ่งจะถือว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ

1.2 ตรวจสอบค่าสถิติ Wilks' Lambda ซึ่งเป็นค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) เพื่อตรวจสอบในภาพรวมว่า การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยทุกตัวแปรโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value) หากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทุกตัวแปรโดยรวม ในระยะ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

1.3 ตรวจสอบค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way repeated MANOVA measurement) โดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบ F-test ของแต่ละตัวแปร หากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .05) แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล อย่างน้อย 1 คู่ ซึ่งจะต้อง ดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Pairwise comparisons) ด้วยวิธีการของ LSD

2. เปรียบเทียบคะแนนเชาวน์สังคมในภาพรวมและรายด้าน ระหว่าง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยพิจารณาจาก ค่า F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (Two-way repeated MANOVA measurement) ซึ่งเป็นการตรวจสอบถึงมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ระหว่าง กลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) มีวิธีการ ดังนี้

2.1 ตรวจสอบค่าสถิติทดสอบ Mauchly's test of sphericity เพื่อตรวจสอบว่า ค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแปร มีความแปรปรวนเป็นแบบ Compound symmetry หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) หากพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value > .05) แสดงว่าความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound symmetry ซึ่งจะถือว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ

2.2 ตรวจสอบค่าสถิติ Wilks' Lambda ซึ่งเป็นค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) เพื่อตรวจสอบว่ามีปฏิสัมพันธ์ กันระหว่างกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) หรือไม่ หากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) แสดงว่ามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (Interaction) ระหว่างกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) อย่างน้อย 1 ตัวแปร

2.3 พิจารณาจากค่า F-test จากสถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (Two-way Repeated MANOVA Measurement) หากพบว่ามีค่าปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (Interaction) เกิดขึ้นที่ตัวแปรใด แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในแต่ละระยะการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะต้องดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Pairwise comparisons) ด้วยวิธีการของ LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการทดลองและการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

Social	แทน	เชาวน์สังคม (Social intelligence)
Sit	แทน	การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Situation awareness)
em	แทน	ความร่วมมือรู้สึกแท้จริง (Empathy accuracy)
pre	แทน	การแสดงตน (Presence)
so	แทน	การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility)
self	แทน	การนำเสนอตนเอง (Self presentation)
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
St.Dev.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
R ²	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (degree of freedom)
χ^2/df	แทน	สัดส่วนของไค-สแควร์ ต่อ ชั้นแห่งความอิสระ ควรมีค่าน้อยกว่า 5.00 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
P-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
λ	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน
S.E.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ
e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวบ่งชี้

t	แทน	ค่าอัตราส่วน t ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
F	แทน	ค่าอัตราส่วน F ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ร่วมของการพยากรณ์
SS	แทน	ค่า sum of square
MSE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (Mean square error)
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of fit index) ควรมีค่ามากกว่า .90 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
CN	แทน	ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติควรมีค่ามากกว่า 200.00 ถึงจะแสดงว่ามีความกลมกลืน
ρ_v	แทน	การหาค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variable extracted)
ρ_c	แทน	การตรวจสอบความเที่ยงของมาตราวัด (Construct reliability)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาองค์ประกอบเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ จำนวน ความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษาระดับเขาวนั้สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ผลการศึกษาเขาวนั้สังคม

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ตอนที่ 3 ผลการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวนั้สังคมเชิงคุณภาพ

2. ค่าสถิติพื้นฐานเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

โดยภาพรวมและรายด้าน ตามระยะเวลาการทดลอง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research desight)

ด้วยแบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มควบคุม ที่มีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง

และระยะติดตามผล (Control group pretest posttest followup design)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาองค์ประกอบเขavnั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่น เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ จำนวน ความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษา ระดับเขavnั้สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 16 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ จำนวน ความถี่ และร้อยละ แบบสอบถาม
(n = 1,031)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	346	33.60
หญิง	685	66.40
รวม	1031	100.00
อายุ		
13 ปี	107	10.38
14 ปี	794	77.01
15 ปี	130	12.61
รวม	1,031	100.00
เกรดเฉลี่ยเทอมล่าสุด		
ต่ำกว่า 2.5	177	17.16
ระหว่าง 2.51-3.00	208	20.17
ระหว่าง 3.01-3.50	334	32.39
มากกว่า 3.51	312	30.26
รวม	1,031	100.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	40	3.88
มัธยมศึกษาปีที่ 2	909	88.17
มัธยมศึกษาปีที่ 3	82	7.95
รวม	1,031	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 66.40 มีอายุ 14 ปี จำนวน 794 คน คิดเป็นร้อยละ 77.01 ผลการเรียนอยู่ในระดับดี เกเรดเฉลี่ยในเทอมล่าสุด เท่ากับ 3.01-3.50 จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 โดยส่วนใหญ่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 909 คน คิดเป็นร้อยละ 88.17

2. ผลการศึกษาเขาวนัสังคม

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n = 1,031)

ตัวแปรเชิงประจักษ์	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness)			
Sit3 ฉันคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะรู้ว่าไม่ถูกต้อง	3.38	1.06	ปานกลาง
Sit5 เมื่ออยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ฉันคิดว่าไม่จำเป็นที่ต้องทำตัวให้กลมกลืน	3.24	1.05	ปานกลาง
Sit7 ฉันทำตามเพื่อนแม้จะรู้ว่าไม่ถูกกาลเทศะ	3.51	1.10	มาก
Sit8 ถ้าคนส่วนใหญ่ทำฉันจะทำตามแม้จะรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผิด	3.38	1.14	ปานกลาง
Sit12 แม้จะรู้ว่าสถานการณ์นั้นไม่ปลอดภัยแต่ฉันก็ทำ	3.34	1.13	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.37	.78	ปานกลาง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปรเชิงประจักษ์		\bar{X}	SD	แปลผล
ความร่วมมือรู้สึกแท้จริง (Empathy accuracy)				
Em1	เมื่อบุคคลรอบข้างแสดงออกทางอารมณ์ ฉันสามารถรับรู้ได้ไว	3.32	.89	ปานกลาง
Em3	เมื่อเพื่อนระบายความรู้สึก ฉันสามารถเข้าใจได้	3.72	.96	มาก
Em5	ฉันสามารถรับรู้และจดจำความรู้สึกบุคคลอื่นได้แม่นยำ	3.15	.94	ปานกลาง
Em6	ฉันรับฟังความรู้สึกบุคคลอื่นด้วยความเข้าใจและยอมรับได้	3.45	.92	มาก
Em7	ฉันใส่ใจต่อความรู้สึกของบุคคลอื่นไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์	3.44	.94	มาก
Em8	เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง ฉันจะอยู่เคียงข้าง	3.47	1.02	มาก
Em9	เมื่อเพื่อนรู้สึกโกรธ ฉันจะพยายามคิดในมุมมองของเพื่อนว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไร	3.43	.94	มาก
Em10	หากบรรยากาศเริ่มตึงเครียด ฉันจะสร้างความผ่อนคลายให้เกิดขึ้น	3.50	.95	มาก
Em12	ฉันรู้สึกปลื้มใจไปด้วยเมื่อเห็นข่าวบุคคลอื่นทำความดี	3.61	.98	มาก
รวมเฉลี่ย		3.46	.55	มาก
การแสดงตน (Presence)				
Pre5	ฉันสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อจัดการแก้ไขได้	3.25	.89	ปานกลาง
Pre7	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างปกติ แม้ว่าใครจะมาทำให้ฉันไม่พอใจ	3.06	.96	ปานกลาง
Pre8	เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ฉันสามารถจัดการและรับมือได้	3.20	.87	ปานกลาง
Pre9	ฉันสามารถปรับปรุงตัวได้ทันต่อเหตุการณ์เมื่อพบว่าการพูด สีหน้า ท่าทางที่แสดงออกไปไม่เหมาะสม	3.35	.92	ปานกลาง
Pre10	เมื่อพบเจอบุคคลที่อายุมากกว่า ฉันแสดงออกโดยการไหว้ มีความอ่อนน้อมและถ่อมตน	3.69	1.00	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

	ตัวแปรเชิงประจักษ์	\bar{X}	SD	แปลผล
Pre12	ฉันรู้ว่าต้องพูดและแสดงท่าทางอย่างไร เมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลอื่นหรืออยู่ในที่สาธารณะ	3.44	.97	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.33	.56	ปานกลาง
การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility)				
So1	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งที่ฉันชอบทำ	3.46	.87	มาก
So2	ฉันทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์กิจกรรมของโรงเรียนให้เรียบร้อย	3.46	.89	มาก
So3	ฉันช่วยเหลือ แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ	3.26	.83	ปานกลาง
So4	ฉันใช้ของส่วนรวมด้วยความระมัดระวังไม่ให้เสียหาย เพื่อให้ใช้งานต่อได้	3.49	.96	มาก
So5	ฉันแนะนำรุ่นน้องเมื่อพบว่าทำผิดระเบียบของโรงเรียน	3.13	.99	ปานกลาง
So6	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน	3.28	1.00	ปานกลาง
So9	ฉันแสดงความเคารพ เชื้อฟังและตอบแทนความดีต่อผู้มีพระคุณ	3.85	.99	มาก
So10	เมื่อบุคคลอื่นเดือดร้อนฉันสามารถให้คำแนะนำถึงประโยชน์ที่เขาควรได้รับ	3.26	.94	ปานกลาง
So12	ฉันช่วยรักษาความสะอาดในพื้นที่ส่วนรวม	3.49	.94	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.41	.52	มาก
การนำเสนอตนเอง (Self-presentation)				
Self1	ฉันสามารถพูดคุยเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลอื่น	3.47	.85	มาก
Self2	ฉันสามารถนำเสนอเรื่องราวตนเอง ด้วยความมั่นใจ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในตัวฉันได้	3.20	.94	ปานกลาง
Self3	ฉันสามารถจูงใจบุคคลเพื่อทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้	3.30	.88	ปานกลาง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

	ตัวแปรเชิงประจักษ์	\bar{X}	SD	แปลผล
Self4	ฉันสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง และใช้คำพูดดึงดูดความสนใจบุคคลอื่นได้	3.03	.93	ปานกลาง
Self5	ในการนำเสนอ ฉันสามารถสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของผู้ฟังได้	3.05	.91	ปานกลาง
Self6	ฉันมีวิธีการพูดคุย ขำหาบุคคลแต่ละประเภทเพื่อให้ยอมรับในสิ่งที่ฉันนำเสนอ	3.11	.92	ปานกลาง
Self7	ฉันสามารถควบคุมท่าทางของตนเองได้เมื่อถูกปฏิเสธในสิ่งที่นำเสนอ	3.14	.91	ปานกลาง
Self8	ฉันสามารถจูงใจให้บุคคลทำงานร่วมกันได้	3.22	.86	ปานกลาง
Self9	ฉันสามารถนำเสนอผลงานหรือสิ่งที่ต้องการให้บุคคลอื่นรับฟังได้ครบถ้วนในเวลาที่จำกัด	3.20	.88	ปานกลาง
Self10	ความคิดเห็นที่ฉันนำเสนอ ได้รับการยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติ	3.10	.87	ปานกลาง
Self11	ฉันใช้จุดเด่นในตัวเองเพื่อช่วยในการสื่อสารประสานงานให้สำเร็จ	3.05	.94	ปานกลาง
Self12	ฉันปรับปรุงตัวเองเมื่อสื่อสารผิดพลาดเพื่อใช้ในการเจรจาครั้งต่อไป	3.60	.99	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.21	.53	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ยทุกด้าน	3.35	.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 ผลการศึกษาระดับเขาวนัสังคมโดยรวมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 1,031 คน เปรียบเทียบโดยค่าเฉลี่ยคะแนนเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ .39 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมสูงสุดคือ ด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.46 รองลงมาคือ ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.41 ด้านการตระหนักรู้ในสภาพการณ์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.37 ด้านการแสดงตน มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.33 และด้านการนำเสนอตนเอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.21 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ในลักษณะการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางการปรึกษา พัฒนาจากแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคต่าง ๆ ของการปรึกษากลุ่มประกอบด้วย ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร ทฤษฎีการเผชิญความจริง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยขั้นตอนการปรึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รายละเอียดดังภาคผนวก ก ซึ่งมีผลการพัฒนาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นตอนของการสร้างและรักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษากับสมาชิกกลุ่มและระหว่างสมาชิกด้วยกัน ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach in group) เป็นหลัก โดยใช้ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ การพูดคุยที่อบอุ่น จริงใจ มีการใช้อารมณ์ขันเหมาะสมกับช่วงวัยผ่อนคลายบรรยากาศการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความผ่อนคลาย สามารถระบายความคิด ความเชื่อของตนได้อย่างอิสระ ให้การยอมรับในความเป็นบุคคล ความร่วมรู้สึกแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ยอมรับและมองตนเองอย่างเด่นชัดตามความเป็นจริงนำไปสู่การเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ บทบาท ข้อตกลงในการเข้ากลุ่ม วันเวลาและสถานที่ในการปรึกษา การใช้ทักษะการตั้งคำถาม การให้ข้อเสนอแนะ การสรุปความ เพื่อนำไปสู่การตระหนักในความสำคัญและเกิดความร่วมมือในการพัฒนาเยาวชนสังคมร่วมกัน ในส่วนชั่วโมงการปรึกษาที่มีการพัฒนา (Working stage) ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในขั้นตอนนี้ติดตามการมอบหมายการบ้านของสมาชิกกลุ่มเพื่อประเมินความสามารถในการนำสิ่งที่พัฒนาในห้องปฏิบัติการไปใช้ในชีวิตจริง

2. ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นตอนของการพัฒนาเยาวชนสังคมทั้ง 5 ด้านโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ซึ่งผสมผสานทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษาที่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะเยาวชนสังคมแต่ละด้าน โดยทฤษฎีการปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้นั้นประกอบด้วย การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioural therapy in group) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt therapy in groups) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach to groups) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (Reality therapy in Groups) และเทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory) รายละเอียด ดังนี้

2.1 การสร้างสัมพันธภาพ โดยเทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard and acceptance) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีแนวคิด ทฤษฎีที่มีความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ หากได้รับความมั่นใจ และเป็นตัวของตัวเองจะมีความพร้อมที่จะนำตนเองและเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเองเต็มตามความสามารถ เข้าใจและยอมรับตนเองตามความเป็นจริง มีความสอดคล้องภาพลักษณ์ตนเองกับประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษาระหว่างผู้ให้การศึกษาและสมาชิกภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น จริงใจ และยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขจากผู้ให้การศึกษา มีความเชื่อมั่นในศักยภาพสมาชิกกลุ่มที่จะพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์

2.2 การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ การตระหนักรู้ในตนเอง โดยเทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ มีแนวคิด ทฤษฎีที่เชื่อมมนุษย์มีศักยภาพ อิสระในตัวเองที่จะเลือกรับผิดชอบชีวิตตนเอง โดยมีธรรมชาติอยู่ 3 ประการ คือ Self-actualization, Self-regulation, Awareness เมื่อบุคคลมีการตระหนักรู้ในความรู้สึกจุดเด่นด้อยของตน จะช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต แสดงออกอย่างเป็นตัวเอง รู้ว่าตนเป็นใคร ทำอะไร ไม่อิงตามคนอื่น ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิคการจินตนาการ (Imaginary) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ภายใต้การควบคุมสิ่งแวดล้อมและเป็นผลจากการเรียนรู้และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ การใช้การจินตนาการสามารถนำให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเองว่าเป็นมีความรู้สึก นึกคิดอย่างไร ในสภาวะปัจจุบัน เพื่อเห็นจุดปัญหาและช่วยผู้รับบริการวางแผนการแก้ไขหรือพัฒนา ให้นำไปใช้ในชีวิตในอนาคตได้ การมอบหมายการบ้านจะเป็นช่องทางการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อให้สามารถรับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเท่าทัน โดยใช้การจินตนาการประสบการณ์ทางบวก/ ลบเพื่อนำสู่การตระหนักรู้ความรู้สึกตนเองและพัฒนาการตระหนักรู้ให้เพิ่มมากขึ้น โดยใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้านให้ได้ฝึกการตระหนักรู้ในชีวิตจริง

2.3 การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ การตระหนักรู้ในสังคม โดยเทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ มีแนวคิด บุคคลมักจะแสดงออกโดยการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ระบุดึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา เกิดเป็นภาวะเก็บกด การอยู่กับความรู้สึกจะช่วยให้เกิดการรับรู้ภาวะความสมบูรณ์ของอารมณ์ เมื่อเกิดความอึดตัวในสภาวะอารมณ์ โดยเฉพาะในสิ่งที่ต้องการหลีกเลี่ยง เช่น สัมพันธภาพกับบุคคลและสังคม บุคคลจะสามารถจัดการความคิด อารมณ์ พฤติกรรมของตนได้ตรงประเด็นและดีขึ้น ผู้วิจัย

บูรณาการร่วมกับ เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดว่าการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้น บุคคลสามารถเพื่อนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคต เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลอื่นและสังคม รับรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ต่อผู้อื่นที่แท้จริง รับรู้สภาวะรอบข้างที่ส่งผลต่อตนเอง ทั้งจากประสบการณ์จริงของตนเองและการเรียนรู้จากตัวแบบ

2.4 การพัฒนาความร่วมมืออย่างแท้จริง การรับรู้ จดจำ และร่วมความรู้สึก

โดยเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวคิดมุ่งเน้นเรื่องสัมพันธภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเน้นหลัก 3 ประการ คือ ความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้นบุคคลสามารถนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคตซึ่งผู้ให้การศึกษาเป็นตัวแบบในพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกอย่างแท้จริง โดยการเป็นแบบอย่างของการฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก และ การทำให้เกิดความกระจ่าง ในขณะที่รับฟังเรื่องราวอย่างเข้าใจในโลกของผู้รับการปรึกษาประเมินด้วย: The empathy rating scale ของ คาร์กฮัพ

2.5 การพัฒนาความร่วมมืออย่างแท้จริง: การแสดงออกและสนองตอบอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น โดยเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) ยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวคิดมุ่งเน้นเรื่องสัมพันธภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเน้นหลัก 3 ประการ คือ ความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) แนวคิด พฤติกรรมมนุษย์

หากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้ง ร่วมกับการเสริมแรงจะช่วยให้ผู้รับบริการมีความชำนาญและมั่นใจ กล้าที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition) มีการให้สมาชิกจับคู่ผลัดการเล่าเรื่องและรับฟังกันและกันเพื่อรับรู้การแสดงความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริงของตนและทำการฝึกฝนให้เพิ่มขึ้น โดยมีผู้รับให้การปรึกษาและสมาชิกกลุ่มร่วมกันเสริมแรงให้มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น มีการใช้มอบหมายการบ้านเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติ ในชีวิตจริง

2.6 การพัฒนาการแสดงตน: การแสดงออกพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นอย่างสุภาพ โดยเทคนิคการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivism learning theory) มีแนวความคิดเปลี่ยนแปลงของบุคคลเกิดขึ้น ได้เมื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่เป็นของตนเองขึ้นมา การเรียนรู้จากปัญหา ช่วยให้ผู้บุคคลได้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ด้วยตนเองเป็นและเกิดเป็นมุมมองใหม่ นำสู่พฤติกรรมใหม่ที่มีความเหมาะสมขึ้น ได้ผู้วิจัยบูรณาการ ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) เทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตน (Ego state analysis) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) มีแนวความคิดบุคคลมักตัดสินใจจากเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเหมาะสมเหตุการณ์นั้นเพื่อความอยู่รอด ซึ่งอาจใช้ไม่ได้เสมอไป แต่สามารถตัดสินใจใหม่ได้โดยการเรียนรู้สถานะของตน (P-A-C) และทำการสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานะนั้น ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิค การฝึกทักษะ (Skills training) ชั่วโมงการปรึกษามีการใช้สถานการณ์ปัญหาจริงของสมาชิกกลุ่ม นำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานะตัวตนและรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้น และทำการฝึกฝนการแสดง ตนให้สอดคล้องกับสถานะตัวตนและทำการฝึกการสื่อสารใหม่

2.7 การพัฒนาแสดงตน: การลำดับความสำคัญและการจัดการปัญหา ผู้วิจัย นำเทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Skills training) ตามการปรึกษากลุ่มแบบทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) ที่มีแนวคิดว่า การแสดงบทบาท ช่วยให้ผู้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสประสบการณ์ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น สามารถช่วยให้จัดการ ความรู้สึกของตนในสิ่งที่กลัวหรือเป็นกังวลได้ ซึ่งจะเกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมใหม่ บูรณาการร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) แนวคิด การสื่อสารมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ การสื่อสารแบบสอดคล้อง ขัดแย้ง หรือซ่อนเร้น การวิเคราะห์ การสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใดจะช่วยให้ผู้สมาชิกกลุ่มเข้าใจและปรับวิธีการสื่อสารให้เป็น การสื่อสารความสอดคล้องกับบุคคลสถานการณ์ เพื่อเกิดการมีไมตรีจิตต่อกัน มีการนำบทบาท สมมติสถานการณ์ในโรงเรียนมาใช้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพการลำดับความสำคัญปัญหา

และการจัดการปัญหาของตนเองในทุกด้าน สามารถสัมผัสในความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง ที่แสดงออกไป ผู้ให้การปรึกษานับสนุนให้สมาชิกได้วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของตนเองที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร มีการซ่อนเร้น แอบแฝงหรือการเล่นเกมหรือไม่ จากนั้นทำการสนับสนุนให้มีการสื่อสารและแสดงพฤติกรรมในรูปแบบใหม่

2.8 การพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคม โดยเทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling)

การปรึกษากลุ่มแบบทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) มีแนวคิดพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มสมาชิกที่ใช้ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ทัศนคติ จะเป็นตัวแบบที่ดีกว่าตัวแบบที่แตกต่างจากกลุ่ม ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิค WDEP ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality counseling in group) มีแนวคิดบุคคลจะมีการสะสมภาพ (Picture album) และโลกคุณภาพ (Quality world) ของตนไว้ในหัวคำนึง และมักจะเป็นทุกข์เมื่อสิ่งนั้นไม่เป็นไปตามความต้องการ การให้สมาชิกกลุ่มได้เผชิญความจริงในศักยภาพตนเองและในสิ่งที่ตนต้องการแท้จริงจะช่วยให้เขาได้เข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการและมุ่งมั่นที่จะอย่างแท้จริงผู้วิจัยใช้ตัวแบบของการเป็นผู้เอื้ออำนวยในสังคมแก่วัยรุ่นจากการวิดิทัศน์และการทำการสำรวจภาพของการเป็นผู้เอื้ออำนวยของตนเองว่าต้องเป็นอย่างไร จะมีส่วนช่วยในสังคมอะไรได้บ้าง และวางแผนการปฏิบัติว่าตนเองจะทำอะไรเพื่อสังคมและผู้อื่น

2.9 การนำเสนอตนเอง: การนำเสนอเพื่อสร้างความพึงพอใจและเกิดความร่วมมือ โดยเทคนิคการฝึกทักษะ (Skill training) ตามการปรึกษากลุ่มแบบทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) มีแนวคิดเชื่อว่าพฤติกรรมชำนาญขึ้นหากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้ง เกิดความมั่นใจ กล้าที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition) ซึ่งบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการวิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) มีแนวคิดการติดต่อประสานงานเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารนี้เป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนการเอาใจใส่ (Stroke) แต่เกมที่ใช้ในการสื่อสารมักจบลงด้วยความรู้สึกที่ไม่ดีทั้งสองฝ่าย ซึ่งบุคคลมักใช้ไว้เพื่อป้องกันความใกล้ชิด การที่สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงเกมที่ใช้ในการติดต่อทั้งการเป็นผู้ใช้เกมหรือเป็นผู้ได้รับเกม จะช่วยให้สมาชิกตระหนักถึงผลของเกมและไม่ใช้เกมชีวิตในการติดต่ออีกต่อไปสมาชิกกลุ่มได้ทำการจับคู่ปฏิบัติการติดต่อสื่อสาร ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ จากนั้นให้ทำการวิเคราะห์การสื่อสารของตนเอง วิเคราะห์การใช้เกม เมื่อเกิดความเข้าใจแล้ว จึงให้สมาชิกกลุ่มทำการฝึกทักษะแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารใหม่ที่ไม่ใช่เกมในการติดต่อประสานงาน

2.10 การยุติการศึกษา โดยทักษะการยุติกลุ่มการศึกษานบูรณาการร่วมกับเทคนิคการให้แสดมปีชีวิต ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) มีแนวคิดการให้แสดมปีชีวิตต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกต่าง ๆ เป็นการสรุปภาพของชีวิตปัจจุบัน ช่วยให้สมาชิกเห็นภาพของตนเองภายหลังการเข้าร่วมการศึกษากลุ่ม ว่าปัจจุบันความรู้สึกของตนเองเป็นอย่างไร ได้แก่ **แสดมปีดีทอง** หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง ภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง **แสดมปีสีน้ำตาล หรือสีเทา** หมายถึง ความรู้สึกหดหูเห็นว่าตัวเองบกพร่อง **แสดมปีสีขาว** หมายถึง ความรู้สึกที่ตัวเองเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ที่ถูกต้องเสมอ ใครว่ากล่าวติเตียนไม่ได้ **แสดมปีสีแดง** หมายถึง ความรู้สึกโกรธ ขุ่นเคืองไม่พอใจ **แสดมปีสีน้ำเงิน** หมายถึง ความรู้สึกเหงา เศร้าสร้อย ปวดคร่ำใจเพื่อยุติการศึกษาและประเมินตนเองภายหลังการเข้าร่วมการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

3. **ขั้นสรุป** ก่อนการยุติการศึกษาแต่ละครั้งผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้พัฒนาจากกระบวนการศึกษากลุ่ม ประโยชน์ที่ได้รับ อภิปรายคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและระหว่างเพื่อนสมาชิก ซึ่งผู้วิจัยอาจมีการสรุปเพิ่มเติม ตลอดจนเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็น ซักถาม ประเด็นปัญหาที่สงสัย หรือไม่ชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลาในการศึกษากลุ่มครั้งถัดไปและให้สมาชิกกลุ่มทำการประเมินผลการศึกษาแต่ละครั้งหลังยุติการศึกษากลุ่ม

ผลการนำรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาชาวน้สังคมให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ พบว่า มีประเด็นสำคัญในการปรับปรุง ดังนี้

1. การใช้เทคนิคการจินตนาการในการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการศึกษา ควรเริ่มต้นที่การจินตนาการทางบวกก่อนเพื่อส่งเสริมการแบ่งปันประสบการณ์ผู้รับการปรึกษา ลดการปิดกั้นตนเองและสมาชิกกลุ่ม
2. การวัดความสามารถในความร่วมมือรู้สึกแท้จริง โดยมาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale) ของคาร์กัทพ์ ควรมีการทำความเข้าใจมาตรวัดก่อนการประเมินและควรผู้ให้การศึกษาควรใช้ภาษาในการอธิบายที่ง่ายต่อการเข้าใจว่าใช้วัดอะไร วัดอย่างไร เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถประเมินเพื่อนสมาชิกได้ถูกต้อง
3. การใช้เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) ควรระบุทักษะที่ต้องการฝึกให้ชัดเจนเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เกิดการพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์
4. การพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคมควรเพิ่มสถานการณ์การทำประโยชน์นอก โรงเรียน เพื่อเป็นการฝึกความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการดูแลสังคมให้น่าอยู่ โดยภาพรวมของการปรับปรุง

เน้นการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ การสัมผัสกับความรู้สึกรับการปรึกษาให้มาก
เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาแต่ละด้านควรให้ครอบคลุมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้งหมดและนำผลการปรับปรุงไปปรับใช้กับนักเรียนวัยรุ่นที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง
เพื่อให้มีความกระจ่างชัด

**ผลการนำรูปแบบการปรึกษาไปทดลองใช้กับนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
กลุ่มตัวอย่าง** พบว่า การใช้ภาษาโดยเฉพาะในชั่วโมงการพัฒนาการตระหนักรู้ในสภาพการณ์
และการพัฒนาความรู้สึกร่วมแท้จริง ในส่วนการประเมิน โดยแบบวัดของ คาร์กฮัพ นั้นยากต่อ
ความเข้าใจ ซึ่งสังเกตจากการประเมินสีหน้าท่าทางของสมาชิกกลุ่มมีขมวดคิ้ว หันไปสอบถามกัน
ระหว่างสมาชิก ผู้วิจัยจึงปรับภาษาใหม่ให้เข้าใจง่ายขึ้นและใช้การยกตัวอย่างสถานการณ์
เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพได้ชัดเจน

ด้านการพัฒนาการแสดงตน โดยการใช้บทบาทสมมติใช้เวลานานซึ่งอาจเป็นเพราะ
ความกล้าแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่นแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยเพิ่มเวลา
ช่วงมอบบทบาทสมมติเล็กน้อยเพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายก่อนการแสดงและในระหว่าง
การแสดงผู้วิจัยใช้ทักษะการสนับสนุน กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกนักแสดงเพิ่มขึ้น เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม
แสดงบทบาทออกมาอย่างเต็มที่

โดยภาพรวม พบว่า ในชั่วโมงการปรึกษาที่เน้นการฝึกพฤติกรรมจะใช้เวลานานผู้วิจัย
จึงปรับปรุงโดยการเพิ่มชั่วโมงการปรึกษาขึ้นเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทำการพัฒนาเขavn สังคม
แต่ละด้านอย่างเต็มที่ ไม่อึดแน่นซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการต่อต้านได้ ส่งผลให้กระบวนการปรึกษา
ไม่ประสบความสำเร็จ

ภายหลังปรับปรุงรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขavn สังคม
จากผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองใช้ ผู้วิจัยผลการพัฒนารูปแบบการปรึกษาไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
เป็นนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 10 คน ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวนชั่วโมงการปรึกษา 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที

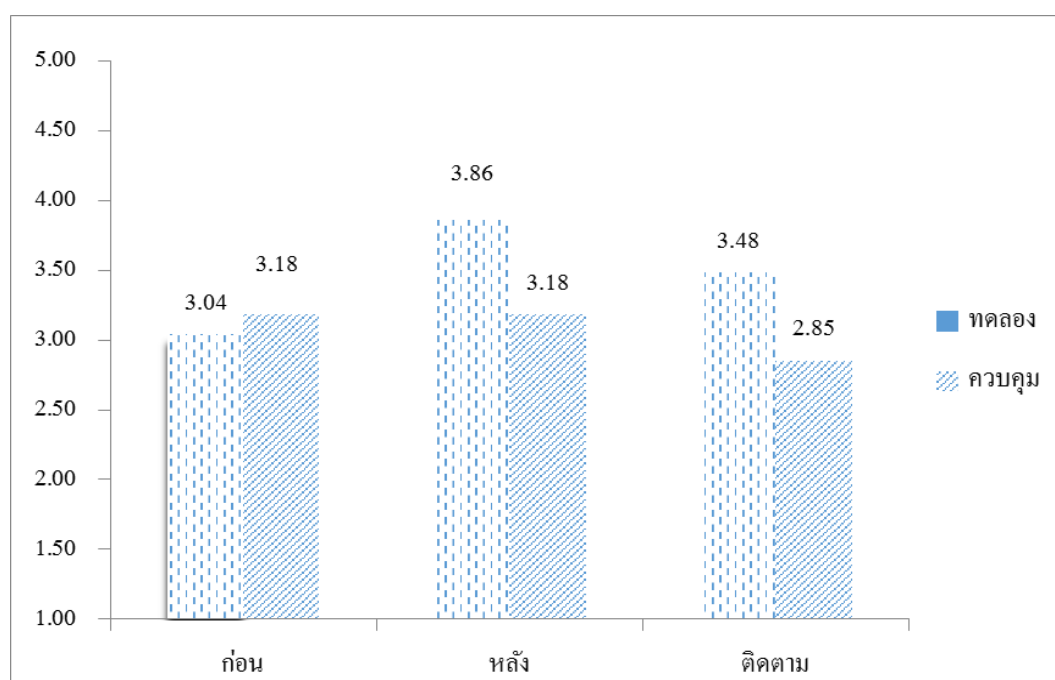
**ตอนที่ 3 ผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขavn สังคมของ
นักเรียนวัยรุ่น** ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานเขavn สังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
โดยภาพรวมและรายด้าน ตามระยะเวลาการทดลอง เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้
1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด	1.81-2.60 หมายถึง น้อย
2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง	3.41-4.20 หมายถึง มาก
4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด	

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคม (Social Intelligence) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

ตัวแปรที่ศึกษา	กลุ่มทดลอง (n = 10)									กลุ่มควบคุม (n = 10)								
	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			หลังการติดตามผล			ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			หลังการติดตามผล		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
1. การตระหนักรู้สถานการณ์	2.86	.59	ปานกลาง	4.00	.51	มาก	3.40	.47	มาก	3.08	.88	ปานกลาง	2.78	.31	ปานกลาง	2.71	.65	ปานกลาง
2. ความร่วมรู้สึกแท้จริง	3.23	.56	ปานกลาง	4.01	.38	มาก	3.58	.48	มาก	3.38	.35	ปานกลาง	3.39	.38	ปานกลาง	2.79	.31	ปานกลาง
3. การแสดงตน	2.96	.55	ปานกลาง	3.48	.24	มาก	3.51	.26	มาก	3.18	.45	ปานกลาง	3.16	.47	ปานกลาง	2.90	.27	ปานกลาง
4. การเอื้ออำนาจในสังคม	3.25	.27	ปานกลาง	4.05	.47	มาก	3.36	.34	มาก	3.26	.30	ปานกลาง	3.35	.30	ปานกลาง	2.91	.29	ปานกลาง
5. การนำเสนอตนเอง	2.90	.37	ปานกลาง	3.78	.48	มาก	3.53	.34	มาก	3.14	.29	ปานกลาง	3.22	.28	ปานกลาง	2.94	.29	ปานกลาง
เชาวน์สังคม	3.04	.25	ปานกลาง	3.86	.14	มาก	3.48	.20	มาก	3.21	.34	ปานกลาง	3.18	.19	ปานกลาง	2.85	.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคม โดยรวมของ กลุ่มทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.04$, $SD = .25$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.86$, $SD = .14$) อยู่ในระดับมากและเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล ($\bar{X} = 3.48$, $SD = .20$) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคม โดยรวมของ กลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.18$, $SD = .34$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.18$, $SD = .19$) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล ($\bar{X} = 2.85$, $SD = .21$) อยู่ในระดับปานกลาง สรุปในรูปแบบกราฟแท่ง ดังแสดงในภาพที่ 13

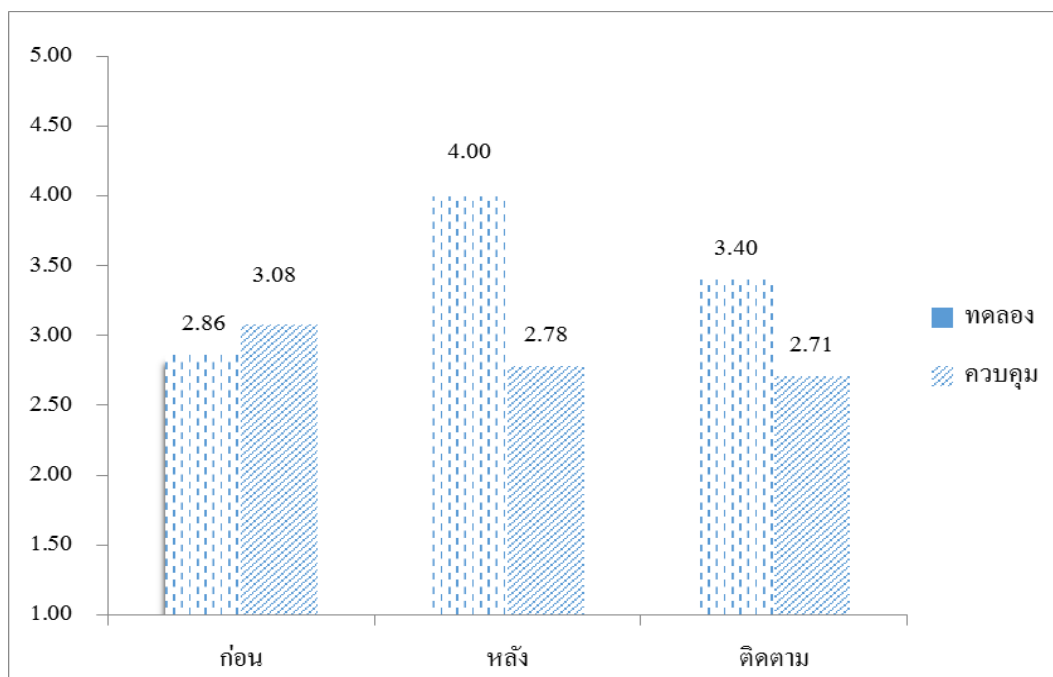

ภาพที่ 13 ค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมโดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยนำเสนอกราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยการเชาวน์สังคมโดยรวมและรายด้าน ดังภาพที่ 14-18 ตามรายละเอียดดังนี้

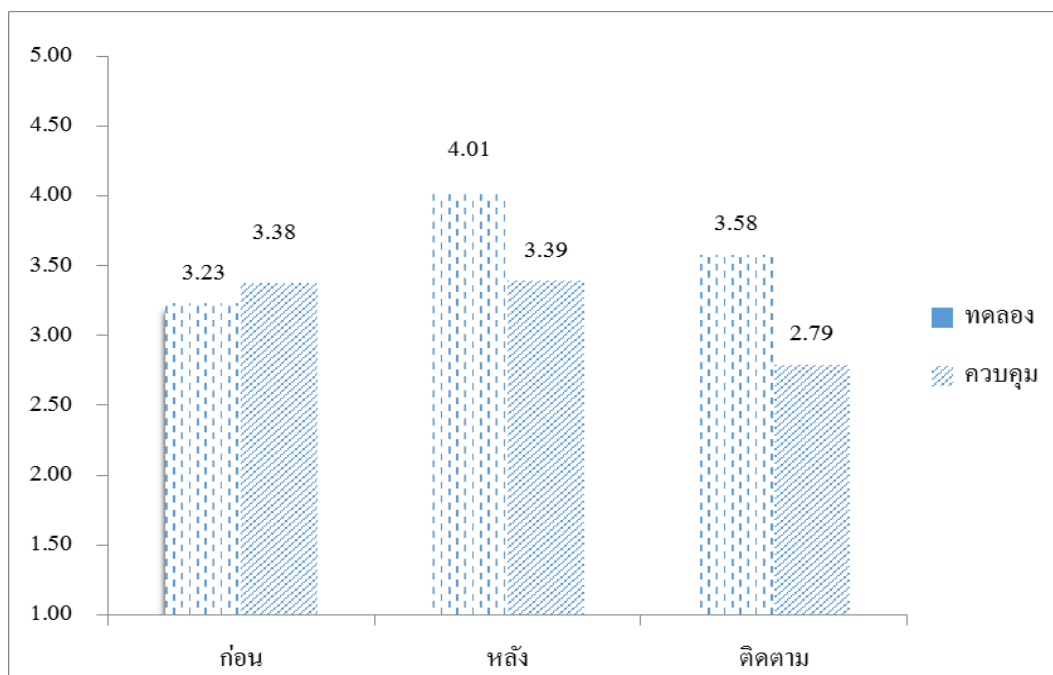
เชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.86$, $SD = .44$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 4.00$, $SD = .43$) อยู่ในระดับมาก และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 3.40$, $SD = .36$) อยู่ในระดับมาก เชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ของ

กลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.08$, $SD = .88$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 2.78$, $SD = .31$) อยู่ในระดับปานกลาง และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 2.71$, $SD = .65$) อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังภาพที่ 14

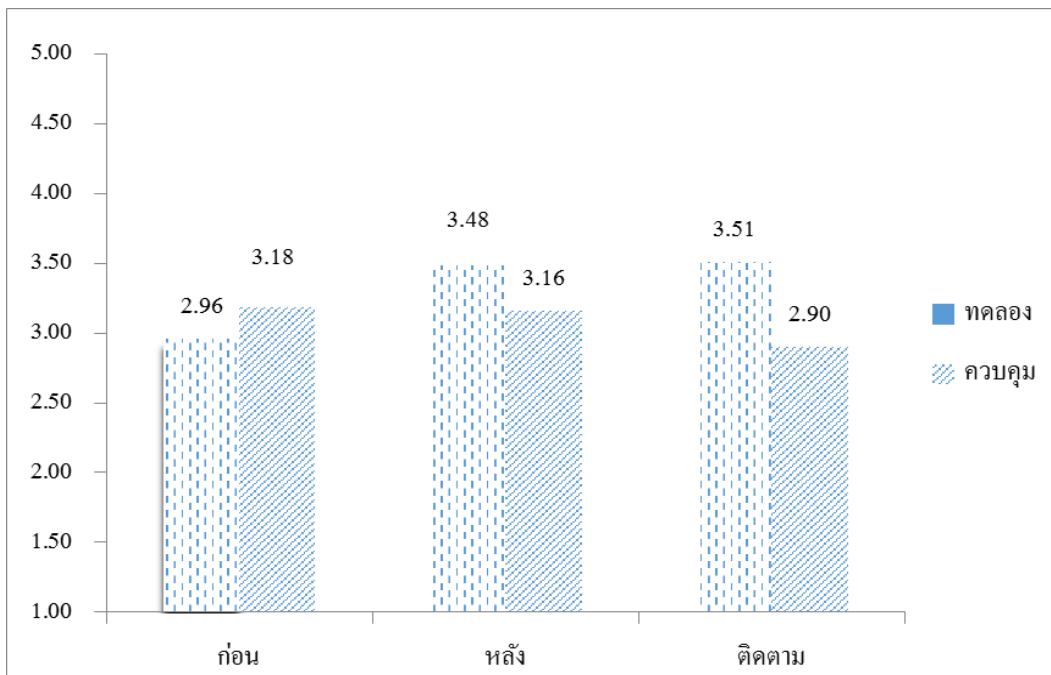
ภาพที่ 14 ค่าเฉลี่ยเขาวนั้สังคุด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

เขาวนั้สังคุด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริง โดยรวมของกลุ่มทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.23$, $SD = .56$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 4.01$, $SD = .38$) อยู่ในระดับมาก และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 3.58$, $SD = .48$) อยู่ในระดับมาก เขาวนั้สังคุด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริงของกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.38$, $SD = .35$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.39$, $SD = .38$) อยู่ในระดับปานกลาง และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 2.79$, $SD = .31$) อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังภาพที่ 15

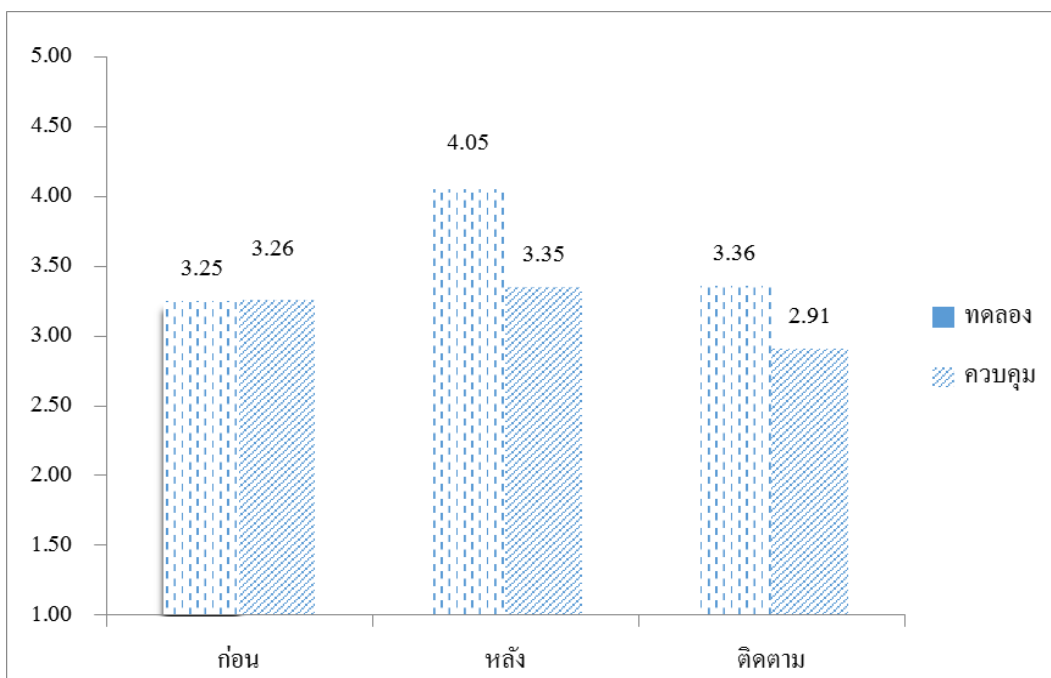
ภาพที่ 15 ค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมด้านความรู้สึกแท้จริงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

เชาวน์สังคมด้านการแสดงตน โดยรวมของกลุ่มทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.96, SD = .55$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.48, SD = .24$) อยู่ในระดับมาก และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 3.51, SD = .26$) อยู่ในระดับมาก เชาวน์สังคมด้านการแสดงตนของกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.18, SD = .45$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.16, SD = .47$) อยู่ในระดับปานกลาง และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 2.90, SD = .27$) อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังภาพที่ 16

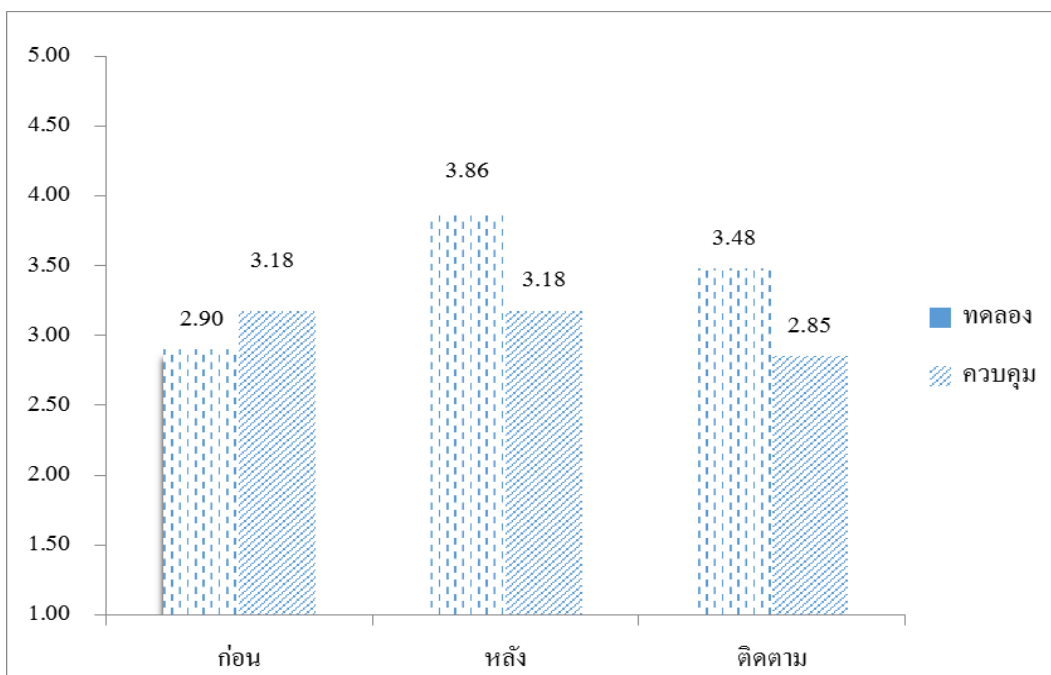
ภาพที่ 16 ค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมด้านการแสดงตนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

เชาวน์สังคมด้านการเอื้ออำนวยในสังคม โดยรวมของกลุ่มทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.25$, $SD = .27$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 4.05$, $SD = .47$) อยู่ในระดับมาก และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 3.36$, $SD = .34$) อยู่ในระดับมาก เชาวน์สังคมด้านการเอื้ออำนวยในสังคม ของกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.26$, $SD = .30$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.15$, $SD = .30$) อยู่ในระดับปานกลาง และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 2.91$, $SD = .29$) อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 ค่าเฉลี่ยเชาวน์สัมถึคด้านการเอื้ออำนวยในสัมถึค ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

เชาวน์สัมถึคด้านการนำเสนอตนเอง โดยรวมของกลุ่มทดลอง ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.90$, $SD = .37$) อยู่ในระดับปาน ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .48$) อยู่ในระดับมาก และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 3.53$, $SD = .34$) อยู่ในระดับมาก เชาวน์สัมถึคด้านการนำเสนอตนเองของกลุ่มควบคุม ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.14$, $SD = .29$) อยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 3.22$, $SD = .28$) อยู่ในระดับปานกลาง และระยะติดตามผล ($\bar{X} = 2.94$, $SD = .29$) อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 ค่าเฉลี่ยเชาวน์สัมถึคด้านการนำเสนอตนเอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research design)

ด้วยแบบแผนการทดลอง แบบกลุ่มควบคุม ที่มีการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล (Control group pretest posttest followup design)

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเชาวน์สัมถึคในภาพรวมและรายด้านของกลุ่มทดลอง (Experimental group) ระหว่าง (1) ระยะก่อนทดลอง (2) หลังการทดลอง (3) ระยะติดตามผล จากรายงานผลระดับของค่าเฉลี่ยเชาวน์สัมถึคในภาพรวมและรายด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเชาวน์สัมถึคในภาพรวมและรายด้าน ของกลุ่มทดลอง (Experimental group) โดยใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way MANOVA repeated measurement) ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการตรวจสอบค่า Mauchly's test of sphericity เพื่อตรวจสอบว่าค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษามีความแปรปรวนเป็นแบบ compound symmetry หรือไม่ และตรวจสอบค่า Wilks' Lambda ซึ่งเป็นค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) เพื่อตรวจสอบในภาพรวมว่าการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่หรือไม่ ผลการวิเคราะห์ เรียงตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 19 การตรวจสอบการเป็น Compound symmetry (Mauchly's W) ของตัวแปรที่
ทำการศึกษาและผลการตรวจสอบค่าความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม
ระหว่างกลุ่ม (Wilks' Lambda) (n = 10)

ตัวแปร	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.
1. การตระหนักรู้สถานการณ์	.917	.692	2	.707
2. ความร่วมรู้สึกแท้จริง	.988	.100	2	.951
3. การแสดงตน	.829	1.496	2	.473
4. การเอื้ออำนวยในสังคม	.971	.236	2	.889
5. การนำเสนอตนเอง	.874	1.081	2	.583
เขาวนสังคมโดยรวม	.960	.329	2	.848

Wilks' Lambda = .001, F = 1898.171, p = .000

จากตารางที่ 19 พบว่า ค่า Mauchly's test of sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่อง Compound symmetry ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ พบว่าค่าของตัวแปรเขาวนสังคมโดยรวมมีค่าเท่ากับมีค่า Mauchly's W เท่ากับ .960 ($p > .05$) แสดงว่าความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound symmetry เช่นเดียวกับค่า Mauchly's W ของตัวแปรเขาวนสังคม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักรู้สถานการณ์ 2) ความร่วมรู้สึกแท้จริง 3) การแสดงตน 4) การเอื้ออำนวยในสังคม และ 5) การนำเสนอตนเอง ที่พบว่า มีค่าเท่ากับ .70 ($p > .05$), .951 ($p > .05$), .473 ($p > .05$), .889 ($p > .05$) และ .583 ($p > .05$) ซึ่งล้วนแต่มีความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound Symmetry ซึ่งนับได้ว่าผ่านเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมระหว่างกลุ่ม ด้วยสถิติทดสอบ Wilks' Lambda ในการทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) พบว่า ค่า Wilks' Lambda = .001 ($F = 1898.171$, $p = .000$) ซึ่งพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ในการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร มีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way MANOVA repeated measurement) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นในภาพรวม และรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลของกลุ่มทดลองด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (One-way MANOVA repeated measurement) (n = 10)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. การตระหนักรู้ สถานการณ์	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	6.504	2	3.252	14.527
	ความคลาดเคลื่อน	4.029	18	.224	
	รวม	10.533	20	3.476	
2. ความร่วมรู้สึก แท้จริง	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	3.011	2	1.506	6.612
	ความคลาดเคลื่อน	4.098	18	.228	
	รวม	7.109	20	1.734	
3. การแสดงตน	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	1.902	2	.951	6.361
	ความคลาดเคลื่อน	2.691	18	.149	
	รวม	4.593	20	1.1	
4. การเอื้ออำนาจ ในสังคม	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	3.756	2	1.878	15.180
	ความคลาดเคลื่อน	2.227	18	.124	
	รวม	5.983	20	2.002	
5. การนำเสนอตนเอง	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	4.146	2	2.073	10.685
	ความคลาดเคลื่อน	3.493	18	.194	
	รวม	7.639	20	2.267	
เชาวน์สังคมโดยรวม	การวัดก่อน หลัง และการติดตามผล	3.391	2	1.696	32.990
	ความคลาดเคลื่อน	.925	18	.051	
	รวม	4.316	20	1.747	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเชาวน์สังคมโดยรวม ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 32.990$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเชาวน์สังคม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 14.527$) ความร่วมรู้สึกแท้จริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.612$) การแสดงตน แท้จริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.361$) การเอื้ออำนวยในสังคม แท้จริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 15.180$) และการนำเสนอตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 10.685$) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ทั้ง 6 ตัวแปร เพื่อตรวจสอบว่าคู่ใดที่แตกต่างบ้าง ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของเชาวน์สังคมโดยรวมและรายด้านของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ($n = 10$)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ยที่นำมาเปรียบเทียบ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
1. การตระหนักรู้สถานการณ์	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.86$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.00$)	-1.140*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.86$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.40$)	-.540*
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.00$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.40$)	.600*
2. ความร่วมรู้สึกแท้จริง	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.23$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.01$)	-.775*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.23$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.58$)	-.353
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.01$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.58$)	.422
3. การแสดงตน	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.96$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.48$)	-.517*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.96$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.51$)	-.550*
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.48$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.51$)	-.033
4. การเอื้ออำนวยในสังคม	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.25$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.05$)	-.800*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.25$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.36$)	-.111
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.05$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.36$)	.689*

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ยที่นำมาเปรียบเทียบ	ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย
5. การนำเสนอ ตนเอง	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.90$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.78$)	-.883*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 2.90$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.53$)	-.633*
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.78$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.53$)	.250
เชาวน์สังคม โดยรวม	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.04$) – หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.86$)	-.823*
	ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.04$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.48$)	-.437*
	หลังการทดลอง ($\bar{X} = 3.86$) – หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.48$)	.386*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการเชาวน์สังคมโดยรวมหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.86 > \bar{X} = 3.04$) หลังการติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.48 > \bar{X} = 3.04$) หลังการทดลองสูงกว่า หลังการติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.86 > \bar{X} = 3.48$)

คะแนนเชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ พบว่า หลังการทดลอง สูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 4.00 > \bar{X} = 2.86$) หลังการติดตามผล สูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.40 > \bar{X} = 2.86$) หลังการทดลอง สูงกว่า หลังการติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 4.00 > \bar{X} = 3.40$)

คะแนนเชาวน์สังคมด้านความรู้สึกรู้สึกแท้จริง พบว่า หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการ ทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 4.01 > \bar{X} = 3.23$) หลังการติดตามผล ไม่แตกต่างจาก ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.58$ ไม่แตกต่างจาก $\bar{X} = 3.23$) หลังการทดลอง ไม่แตกต่างจาก หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 4.01$ ไม่แตกต่างจาก $\bar{X} = 3.58$)

คะแนนเชาวน์สังคมด้านการแสดงตน พบว่า หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.48 > \bar{X} = 2.96$) หลังการติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.51 > \bar{X} = 2.96$) หลังการทดลอง ไม่แตกต่างจาก หลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.48$ ไม่แตกต่างจาก $\bar{X} = 3.51$)

คะแนนชาวต่างชาติด้านการเอื้ออำนวยในสังคม พบว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 4.05 > \bar{X} = 3.25$) หลังการติดตามผล ไม่แตกต่างจากก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 3.36$ ไม่แตกต่างจาก $\bar{X} = 3.25$) หลังการทดลอง สูงกว่าหลังการติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 4.05 > \bar{X} = 3.36$)

คะแนนชาวต่างชาติด้านการนำเสนอตนเอง พบว่า หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.78 > \bar{X} = 2.90$) หลังการติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\bar{X} = 3.53 > \bar{X} = 2.90$) หลังการทดลอง ไม่แตกต่างจากหลังการติดตามผล ($\bar{X} = 3.78$ ไม่แตกต่างจาก $\bar{X} = 3.53$)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนชาวต่างชาติในภาพรวมและรายด้านของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ผู้วิจัยนำเสนอกราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยคะแนนชาวต่างชาติโดยรวมและรายด้าน ดังภาพที่ 11-15

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยชาวต่างชาติ ในภาพรวมและรายด้าน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

จากรายงานผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยชาวต่างชาติในภาพรวมและรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ระหว่างกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (Two-way MANOVA repeated measurement) ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการตรวจสอบค่า Mauchly's test of sphericity เพื่อตรวจสอบว่าค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษามีความแปรปรวนเป็นแบบ Compound symmetry หรือไม่ และตรวจสอบค่า Wilks' Lambda ซึ่งเป็นค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate Analysis of Variance) เพื่อตรวจสอบในภาพรวมว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่หรือไม่ ผลการวิเคราะห์ เรียงตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 22 การตรวจสอบการเป็น Compound symmetry (Mauchly's W) ของตัวแปร
 ที่ทำการศึกษา และผลการตรวจสอบค่าความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม
 ระหว่างกลุ่ม (Wilks' Lambda)

ตัวแปร	Mauchly's W	Approx. Chi-square	df	Sig.
1. การตระหนักรู้สถานการณ์	.923	1.280	2	.527
2. ความร่วมรู้สึกแท้จริง	1.000	.003	2	.998
3. การแสดงตน	.897	1.738	2	.419
4. การเอื้ออำนวยในสังคม	.983	.269	2	.874
5. การนำเสนอตนเอง	.923	1.290	2	.525
เขาวนัสังคมโดยรวม	.856	2.485	2	.289

Wilks' Lambda = .163, F = 8.884, p= .0000

จากตารางที่ 22 พบว่า ค่า Mauchly's test of sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่อง Compound symmetry ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ พบว่าค่าของตัวแปรเขาวนัสังคมโดยรวมมีค่าเท่ากับมีค่า Mauchly's W เท่ากับ .923 ($p > .05$) แสดงว่าความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound symmetry เช่นเดียวกับค่า Mauchly's W ของตัวแปรเขาวนัสังคม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคม และการนำเสนอตนเอง ที่พบว่า มีค่าเท่ากับ .923 ($p > .05$), 1.000 ($p > .05$), .897 ($p > .05$), .983 ($p > .05$) และ .23 ($p > .05$) ตามลำดับซึ่งล้วนแต่มีความแปรปรวนตัวแปรดังกล่าวเป็น Compound symmetry ซึ่งนับได้ว่าผ่านเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมระหว่างกลุ่มด้วยสถิติทดสอบ Wilks' Lambda ในการทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis of variance) พบว่า ค่า Wilks' Lambda = .163 ($F = 8.884, p = .000$) ซึ่งพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ในการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร มีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่มีการวัดซ้ำ (Two-way ANOVA repeated measurement) มีรายละเอียดตามตารางที่ 23 ดังนี้

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคมในภาพรวมและรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบพหุที่มีการวัดซ้ำ (Two-way MANOVA repeated measurement) (n = 10)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. การตระหนักรู้ สถานการณ์	การวัดก่อน หลัง และ การติดตามผล (Main effect)	1.854	2	.927	3.204*
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	5.069	2	2.535	8.757*
	ความคลาดเคลื่อน	9.840	34	.289	
	รวม	16.763	38	3.751	
2. ความร่วมรู้สึก แท้จริง	การวัดก่อน หลัง และ การติดตามผล (Main effect)	2.735	2	1.368	8.077*
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	2.382	2	1.191	7.034*
	ความคลาดเคลื่อน	5.757	34	.169	
	รวม	10.874	38	2.728	
3. การแสดงตน	การวัดก่อน หลัง และ การติดตามผล (Main effect)	4.413	2	2.206	21.286*
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	3.062	2	1.531	14.770*
	ความคลาดเคลื่อน	3.524	34	.104	
	รวม	10.999	38	3.841	
4. การเอื้ออำนาจ ในสังคม	การวัดก่อน หลัง และ การติดตามผล (Main effect)	3.054	2	1.527	15.316*
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	2.426	2	1.213	12.170*
	ความคลาดเคลื่อน	3.389	34	.100	
	รวม	8.869	38	2.84	

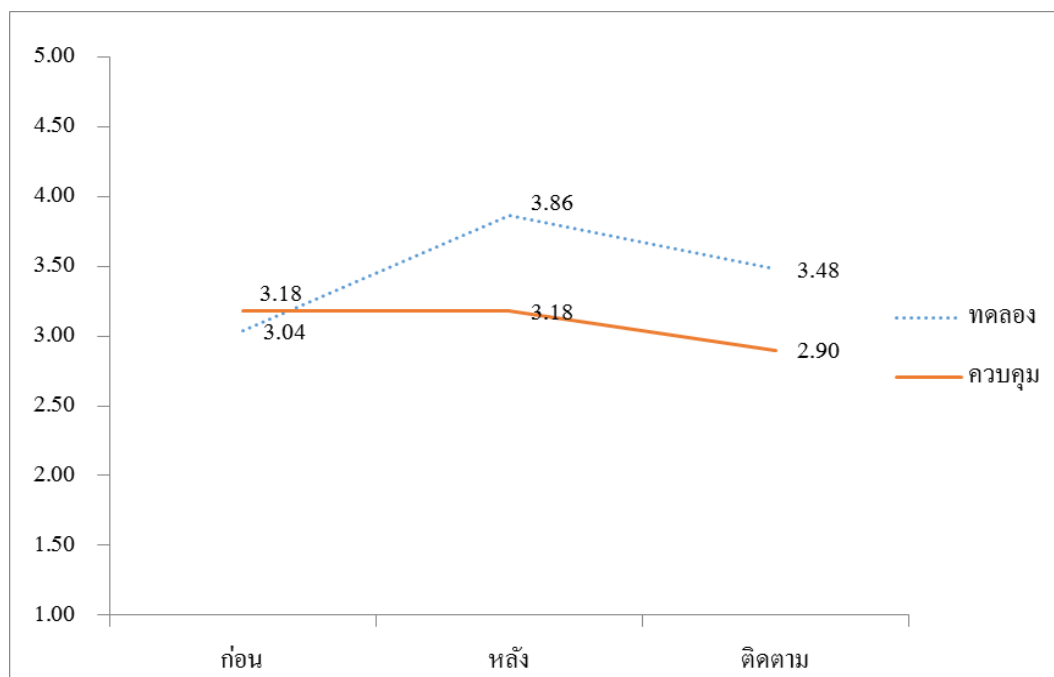
ตารางที่ 23 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
5. การนำเสนอ ตนเอง	การวัดก่อน หลัง และ	1.150	2	.575	3.771*
	การติดตามผล (Main effect)				
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	3.983	2	1.992	13.066*
	ความคลาดเคลื่อน	5.182	34	.152	
	รวม	10.315	38	2.719	
เขาวนัสังคม โดยรวม	การวัดก่อน หลัง และ	2.330	2	1.165	25.058*
	การติดตามผล (Main effect)				
	ปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	2.354	2	1.177	25.314*
	ความคลาดเคลื่อน	1.581	34	.046	
	รวม	6.265	38	2.388	

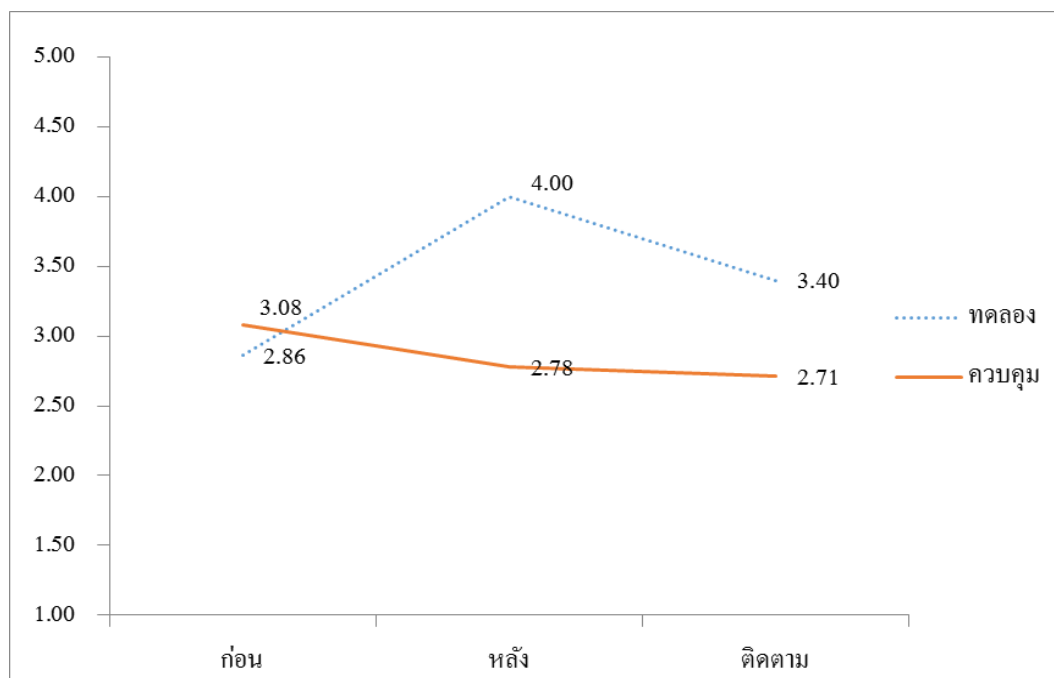
จากตารางที่ 23 พบว่า ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเขาวนัสังคมโดยรวม และรายด้านระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยพิจารณาจากผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interaction) ของกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) พบว่า เขาวนัสังคมโดยรวม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 25.314$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เขาวนัสังคม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 8.757$) ความร่วมรู้สึกแท้จริง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 7.034$) การแสดงตน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 14.770$) การเอื้ออำนวยในสังคม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 12.170$) และการนำเสนอตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลอง กับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 13.066$)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ทั้ง 6 ตัวแปร เพื่อตรวจสอบว่าคู่ใดที่แตกต่างกันบ้าง ไว้ในภาคผนวก

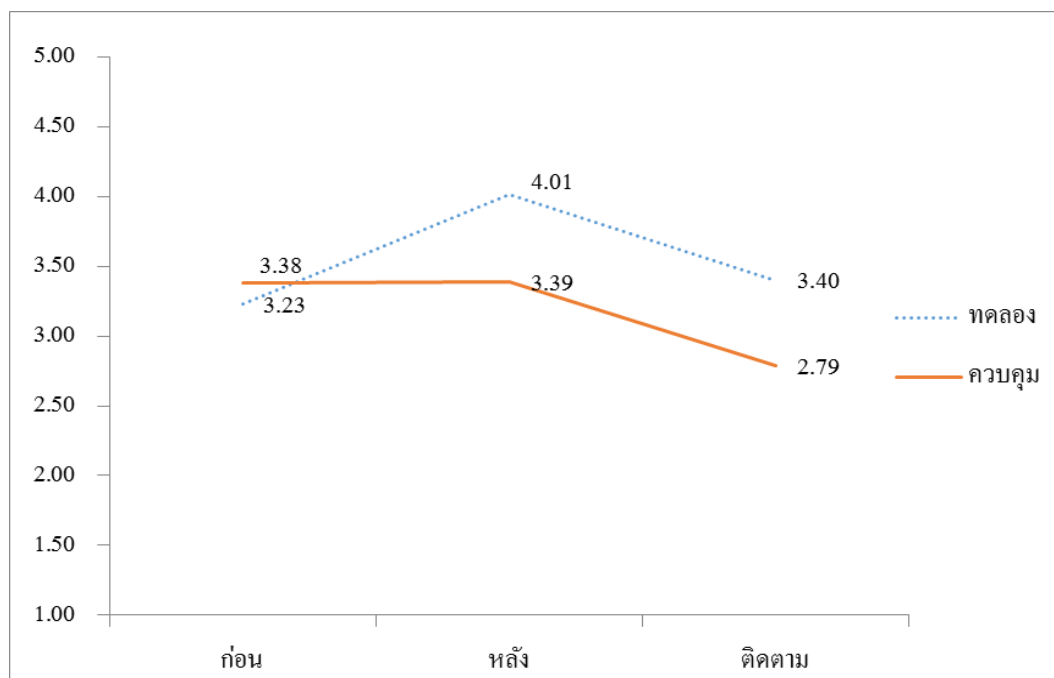
ผู้วิจัยนำเสนอแผนภาพของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังภาพที่ 19-24

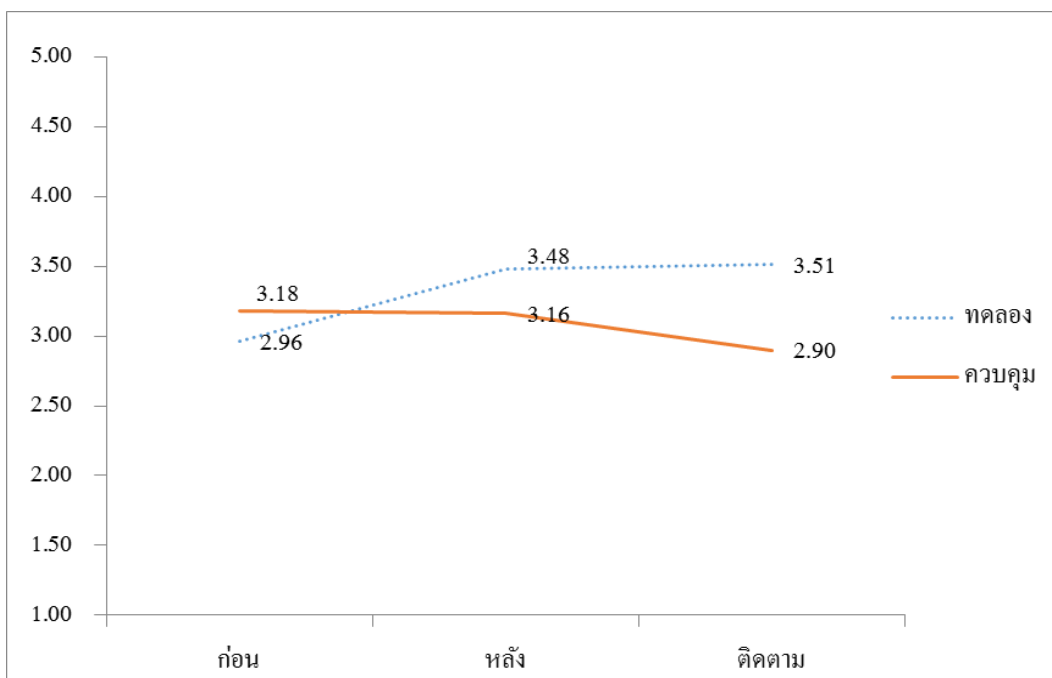
ภาพที่ 19 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม)กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อเซวาน์สังคม

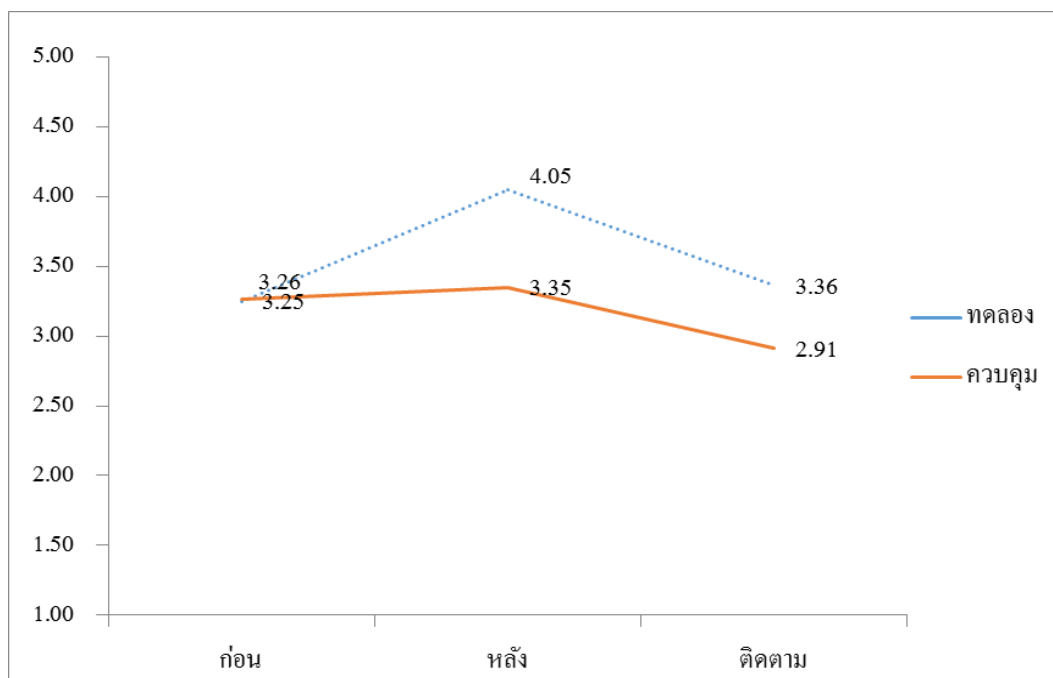
ภาพที่ 20 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์

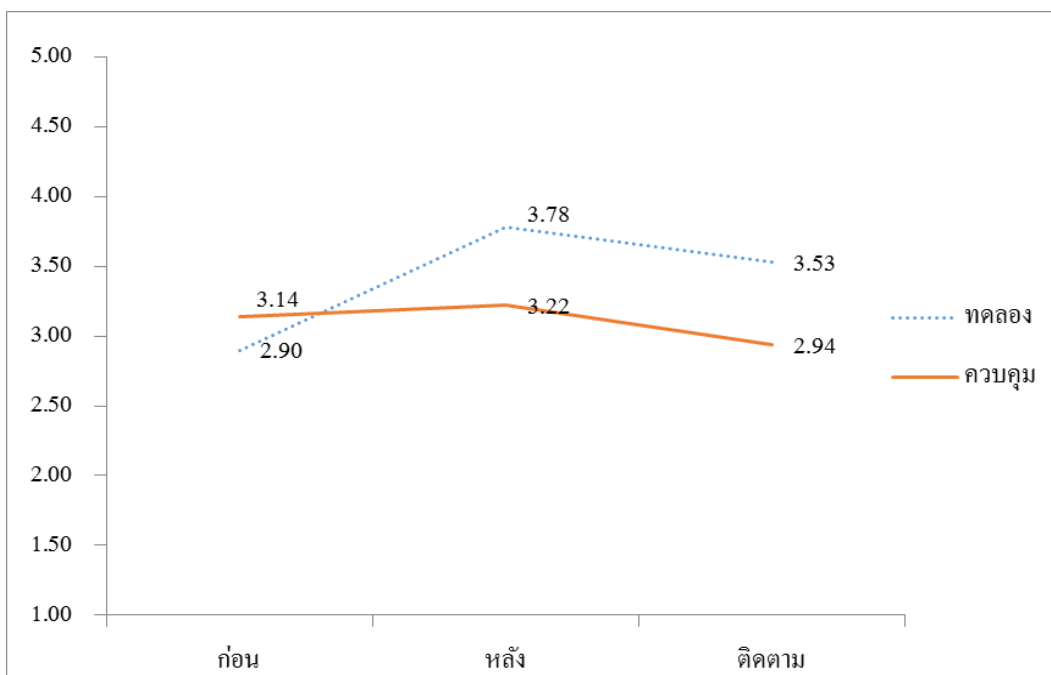
ภาพที่ 21 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อชาวน้ำส้มด้านความรู้สึกร่วมกันแท้จริง

ภาพที่ 22 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการแสดงตน

ภาพที่ 23 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการเอื้ออำนวยในสังคม

ภาพที่ 24 การเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างการกลุ่มการทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล) ที่มีต่อเชาวน์สังคมด้านการนำเสนอตนเอง

สรุปได้ว่า เชาวน์สังคมโดยรวม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการทดลองกับระยะเวลาในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 25.314$)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ทั้ง 5 ตัวแปร เพื่อตรวจสอบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม คู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเซวาน์สังคม ในภาพรวม และรายด้าน ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นรายคู่

ตัวแปร	ช่วงเวลา การวัด	ค่าเฉลี่ย		ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย	p-value
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม		
1. การตระหนักรู้ สถานการณ์	ก่อน	2.86	3.08	-.23	.51
	หลัง	4.00	2.78	1.22*	.00
	ติดตามผล	3.40	2.71	.69*	.02
2. ความร่วมรู้สึกแท้จริง	ก่อน	3.23	3.38	-.15	.51
	หลัง	4.01	3.39	.62*	.00
	ติดตามผล	3.58	2.79	.80*	.00
3. การแสดงตน	ก่อน	2.96	3.18	-.22	.37
	หลัง	3.48	3.26	.22*	.01
	ติดตามผล	3.51	2.90	.61*	.00
4. การเอื้ออำนวย ในสังคม	ก่อน	3.25	3.53	-.26	.05
	หลัง	4.05	3.35	.69*	.00
	ติดตามผล	3.36	2.91	.45*	.00
5. การนำเสนอตนเอง	ก่อน	2.90	3.14	-.24	.05
	หลัง	3.78	3.22	.57*	.00
	ติดตามผล	3.53	2.94	.59*	.00
เซวาน์สังคมโดยรวม	ก่อน	3.04	3.32	-.28	.05
	หลัง	3.86	3.34	.52*	.00
	ติดตามผล	3.48	2.85	.63*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 พบว่า คะแนนเซวาน์สังคมโดยรวมก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม มีคะแนนไม่แตกต่างกัน ($p = .05$) หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .00$) และระยะติดตามผล พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .00$)

กลุ่มทดลองในแต่ละชั่วโมงการปรึกษา ผลการใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา
เขาวนัสังคมนักเรียนวัยรุ่นน รายละเอียดดังนี้

ครั้งที่ 1 เรื่องสัมพันธภาพสร้างได้ เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษากับ
สมาชิกกลุ่มและระหว่างสมาชิกด้วยกัน ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบ
ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach in group) โดยจะใช้ทักษะ
การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship skills) ได้แก่ การพูดคุยที่อบอุ่น จริงใจมีการใช้อารมณ์ขัน
เหมาะสมกับช่วงวัยผ่อนคลายบรรยากาศ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม
เกิดความผ่อนคลายและไว้วางใจ สามารถระบายความคิดความเชื่อของตนได้อย่างอิสระ

สมาชิกกลุ่มประกอบไปด้วยนักเรียนชาย 2 คน และนักเรียนหญิง 8 คน เป็นนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 คน ซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนรู้จักกันและกันมาก่อนในฐานะเพื่อนและรุ่นพี่
รุ่นน้อง การจัดที่นั่งการปรึกษากลุ่มมีการจัดเป็นรูปแบบวงกลม โดยผู้วิจัยนั่งเข้าร่วมในกลุ่มเพื่อให้
สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกเท่าเทียม เสริมสร้างบรรยากาศของการร่วมมือช่วยเหลือกันและการนั่ง
เป็นวงกลมนี้จะช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกได้ดีระหว่างดำเนินการปรึกษา ช่วงแรก
ของการพบกันสมาชิกกลุ่มมีสีหน้ากังวล ห่างเหิน และขมวดคิ้วสงสัย ผู้วิจัยเปิดเผยตนเองโดยการ
แนะนำตนเองก่อนจากนั้นจึงให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตัว ซึ่งสมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
แม้มีความเขินอายอยู่บ้าง จากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการปรึกษา กฎการเข้ากลุ่ม รวมถึง
วันเวลา สถานที่ในการเข้ารับการศึกษา ภายหลังการรับฟังสมาชิกกลุ่มดูเครียด อึดอัด ขยับตัว
บ่อยครั้ง ผู้วิจัยคาดว่าสมาชิกกลุ่มอาจกังวล กลัวการเปิดเผยตนเอง มองว่าตนมีปัญหาและรูปแบบ
กลุ่มไม่เป็นไปตามที่สมาชิกคาดหวังที่อาจจะคิดว่าเป็นกิจกรรมกลุ่มที่สนุกสนาน ผู้วิจัยเปิดโอกาส
ให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความรู้สึกและความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่ม หนึ่งในสมาชิกได้แสดง
ความรู้สึกว่า “รู้สึกตัวตัวเองแย่มาก และสงสัยว่าตนเองมีปัญหาหรือเปล่าที่ต้องมาเข้าร่วมการปรึกษา
เปล่านี้” ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดการณ์ ผู้วิจัยจึงใช้ทักษะการอธิบายให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจ
ลดความรู้สึกการถูกตีตราของสมาชิก ซึ่งสังเกตได้ว่าสมาชิกมีสีหน้าผ่อนคลายขึ้นและให้ความร่วมมือ
ในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ซึ่งส่วนใหญ่จะคาดหวังว่าจะได้มีความสามารถในการใช้ชีวิต
ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

เมื่อเข้าสู่ขั้นดำเนินการเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นความสำคัญของเขาวนัสังคม ผู้วิจัย
ได้นำเกมเข้ามาช่วยสร้างบรรยากาศการตระหนักรู้พร้อมทั้งเชื่อมโยงเข้าสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม
ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นสิ่งสำคัญที่ควรมีเพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก
มีความราบรื่น ซึ่งสมาชิกกลุ่มคิดว่าสิ่งที่คนเราจะสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมนั้นควรมี

“การสื่อสาร ความร่วมมือกัน มีความสามัคคี” และสิ่งที่ทำให้อยู่ร่วมกันไม่ได้ คือ “การทะเลาะ และไม่ให้ความร่วมมือกัน” สมาชิกให้ความร่วมมือแสดงความคิดเห็นทุกคน และเพื่อให้สมาชิก กลุ่มได้ตระหนักถึงสภาพสังคมไทยปัจจุบันผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการตั้งคำถามให้สมาชิกแสดง ความรู้สึก อารมณ์ ความคิดต่อสภาพสังคมไทยในปัจจุบันและตนเองประพุดติคนอย่างไร ส่งผลดี หรือผลกระทบต่อสังคมอย่างไร สมาชิกกลุ่มต่างร่วมกันแสดงความรู้สึกร่วมอาทิ “รู้สึกท้อแท้เห็นแก่ ตัว เอาเปรียบ” “อันตราย มีภัยรอบด้าน” “มีแต่ทะเลาะเบาะแว้ง เรื่องการเมือง” “ห่างเหิน พ่อแม่ ไม่อยู่ด้วย ต้องหาเช่ากินค่า” เป็นต้น และมองว่าตนเองจะช่วยสังคมให้น่าอยู่ได้โดย “ไม่ทำตัวเป็น ภาระ” “เอื้อเฟื้อต่อกัน” “ตั้งใจเรียน และเป็นคนดีของสังคม” สังเกตได้ว่าความเห็นของสมาชิกกลุ่ม ก่อนข้างกว้าง ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงลงในรายละเอียดว่า “แล้วควรทำอะไร” พบว่า สมาชิกกลุ่ม ยังไม่ทราบว่าจะปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างไร ผู้วิจัยจึงใช้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สมาชิก กลุ่มมองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น หนึ่งในวิธีต่าง ๆ นั่นคือ การพัฒนาเชาวน์สังคม พร้อมทั้งให้สมาชิก กลุ่มได้ทำสัญญาและเขียนใบยินยอมในการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม และเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ อันตรายหรือผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เข้าร่วมการทดลองตามกรอบของจริยธรรมทางการวิจัย ผู้วิจัยได้อธิบายสิทธิในการหยุดเข้าร่วมงานวิจัย ได้ตลอดเวลาหาผู้เข้าร่วมรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อ ร่างกายและจิตใจของตนเอง

สรุปภาพรวมผลการปรึกษากลุ่มครั้งแรกเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพ สมาชิกมีความรู้สึก ผ่อนคลายไว้วางใจซึ่งกันและกัน ใน มีการแบ่งปันช่วยเหลือการแสดงความคิดเห็น ให้สนใจมากร กระทบหรือร้อนในการจะพัฒนาตนเองเพื่อช่วยให้สังคมมีความน่าอยู่และมีความพร้อมที่จะเข้าร่วม การปรึกษากลุ่มทุกคนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเองทั้งหมดดังที่กล่าวอยู่ในระดับมาก สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้การปรึกษาระดับมากที่สุด

ครั้งที่ 2 เรื่องการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ในตนเอง โดยเทคนิค การนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) ทฤษฎีเกสตัลท์ (Corey, 2012, pp. 307-308) มีแนวคิดทฤษฎีที่เชื่อมมนุษย์มีศักยภาพ อิสระในตัวเองที่จะเลือกรับผิดชอบชีวิตตนเอง โดยมี ธรรมชาติอยู่ 3 ประการ คือ Self-actualization, Self-regulation, Awareness เมื่อบุคคลมีการตระหนักรู้ ในความรู้สึกจุดเด่นคือของตน จะช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต แสดงออกอย่างเป็นตัวเอง รู้ว่าตนเป็นใคร ทำอะไร ไม่อิงตามคนอื่น ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิคการจินตนาการ (Imaginary) เทคนิคการมอบหมาย การบ้าน (Assign Homework) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดพฤติกรรมของมนุษย์อยู่ภายใต้ การควบคุมสิ่งแวดล้อมและเป็นผลจากการเรียนรู้และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ การใช้ การจินตนาการสามารถนำให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเองว่าเป็นมีความรู้สึก นึกคิดอย่างไร

ในสภาวะปัจจุบัน เพื่อเห็นจุดปัญหาและช่วยผู้รับบริการวางแผนการแก้ไขหรือพัฒนา ให้นำไปใช้ในชีวิตในอนาคตได้ การมอบหมายการบ้านจะเป็นช่องทางการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อให้สามารถรับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเท่าทัน โดยใช้การจินตนาการประสบการณ์ทางบวก/ ลบเพื่อนำสู่การตระหนักรู้ความรู้สึกตนเองและพัฒนาการตระหนักรู้ให้เพิ่มมากขึ้น โดยใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้านให้ได้ฝึกการตระหนักรู้ในชีวิตจริงในขั้นนำผู้วิจัยรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาโดยการพูดคุยถามไถ่ชีวิตประจำวัน (Small talk) การกล่าวชื่นชมแก่สมาชิกกลุ่มในความตั้งใจเข้าร่วมการพัฒนาตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์การพัฒนาในช่วงโมงการปรึกษานี้

ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการจินตนาการ โดยให้สมาชิกกลุ่มหลับตาและนึกถึงเหตุการณ์ทางบวกและลบของตนเองซึ่งเป็นเหตุการณ์ใดก็ได้ เมื่อพร้อมแล้ว ให้ลืมตาและเล่าประสบการณ์นั้น สมาชิกคนหนึ่งได้เล่าเหตุการณ์ที่ตนเองทะเลาะกับเพื่อนเรื่องการทำรายงานจนกระทั่งปัจจุบันยังไม่ได้คุยกัน สมาชิกได้เล่าเรื่องด้วยท่าทางเศร้า ก้มหน้า ไม่กล้าสบตาเพื่อน และแคะเล็บของตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักรู้ในสิ่งที่รับรู้ได้ง่าย เช่น ท่าทางเคลื่อนไหว คิ้วที่ขมวด นิ้วมือที่แคะเล็บ น้ำตาที่คลอ คำพูดที่แผ่วเบา ความคิด อารมณ์ความรู้สึกของตัวเองว่าเป็นอย่างไร จากเปิดเผยเรื่องราวทำให้สมาชิกคนนี้ได้รับรู้ความรู้สึกเสียใจของตนเองและรู้สึกผิด ละอายที่ต่อว่าเพื่อนกลับไปอย่างรุนแรงเพียงเพื่อความสะใจของตนเอง โดยมีสิ่งที่ยากจะทำต่อไปจากนี้ คือ จะไปขอโทษเพื่อนเพื่อให้สามารถกลับมาเป็นเพื่อนกันเหมือนเดิม ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าสมาชิกแต่ละคนกล้าเปิดเผยตนเองมากขึ้นหลังจากเพื่อน ๆ ผ่านการแบ่งปันเรื่องราวไปแล้วสองคน เมื่อผู้วิจัยทิ้งประเด็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางสร้างสรรค์ สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกันเสนอแนะแนวทางให้เพื่อนอย่างหลากหลาย แต่ก็ยังมีสมาชิกอยู่สามคนที่ยังไม่กล้าแบ่งปันประสบการณ์ แต่สังเกตได้ว่ามีความตั้งใจฟังดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นรุ่นน้องม. 1 อาจยังไม่กล้าเล่าเรื่องหรือเสนอแนะเรื่องราวตนเอง

ในตอนท้าย ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการตระหนักรู้ในตนเองในชีวิตจริง จากการติดตาม พบว่า สมาชิกมีทำการบ้านมาส่งอยู่ 7 คน ซึ่งมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกห้องทดลองที่หลากหลายเหตุการณ์ เช่น ถูกยายตำหนิ ทะเลาะกับน้อง ทะเลาะกับแม่ การช่วยเหลือครูถือของ เป็นต้น ประเด็นที่สมาชิกสามารถมีสติรับรู้ในเรื่องการเคลื่อนไหวสีหน้าท่าทางตนเองมากที่สุด เช่น นิ้วมือ คิ้วขมวด เบ้าปาก มือไม้สั่น ตาขี้อวมอง ร้องลงมา คือ ความคิดที่คิดของตนเองว่าเป็นอย่างไร ในส่วนประเด็นที่สมาชิกกลุ่มต้องพัฒนา คือ การรับรู้ความรู้สึกของตนเองที่สมาชิกกลุ่มยังแยกสิ่งที่เป็นความคิดกับ

ความรู้สึกไม่ออก ซึ่งอาจเพราะขาดความรู้ในการแยกแยะ ความคิด กับ ความรู้สึก ในช่วงติดตามผล ต้นชั่วโมงการปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้วิจัยจึงให้ความรู้เรื่องอารมณ์ความรู้ และความคิด โดยให้สมาชิก กลุ่มฝึกแยกแยะเรื่องดังกล่าวประมาณ 10 นาทีเพื่อจะได้รับรู้ได้ถูกต้องว่าสิ่งที่เกิดกับตนเองนั้น คือ สภาวะใด ซึ่งส่งผลให้สมาชิกกลุ่มสามารถแยกแยะความคิด ความรู้สึกได้มากขึ้น

สรุปภาพรวมผลการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง สมาชิกกลุ่มสามารถ กลับมารู้สึกตัว (สติ) ในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเท่าทัน สิ่งที่ชัดเจน คือ การบอกได้ว่าตนเอง กำลังทำอะไรในขณะนี้ มีรับรู้ภาษาท่าทาง การเคลื่อนไหวของตนเองอย่างเท่าทันในระดับมาก แต่ความสามารถรู้ทันคำพูดของคนว่าพูดให้เป็นไปเพื่ออะไร การแยกแยะว่าตนเองกำลังมีอารมณ์ หรือความรู้สึกหรือความคิดใดยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมถือว่าสมาชิกมีความเข้าใจ ตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยมีความชื่นชมในความสามารถของสมาชิกกลุ่มในระดับมาก

ครั้งที่ 3 เรื่อง การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ในสังคม โดยเทคนิค การอยู่กับความรู้สึก (Stay with Feeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์ มีแนวคิด บุคคลมักจะ แสดงออกโดยการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ระบุดึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา เกิดเป็นภาวะเก็บ กกด การอยู่กับความรู้สึกจะช่วยให้เกิดการรับรู้ภาวะความสมบูรณ์ของอารมณ์ เมื่อเกิดความอึดตัว ในสภาวะอารมณ์ โดยเฉพาะในสิ่งที่ต้องการหลีกเลี่ยง เช่นในสัมพันธภาพกับบุคคลและสังคม บุคคลจะสามารถจัดการความคิด อารมณ์ พฤติกรรมของตนได้ตรงประเด็นและดีขึ้น ผู้วิจัยบูรณาการ ร่วมกับเทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดว่าการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้ เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรม ที่เรียนรู้แล้วนั้น บุคคลสามารถเพื่อนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคต เพื่อพัฒนา การตระหนักรู้ความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลอื่นและสังคม รับรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ต่อผู้อื่นที่แท้จริง รับรู้สภาวะรอบข้างที่ส่งผลต่อตนเอง ทั้งจากประสบการณ์จริงของตนเองและ การเรียนรู้จากตัวแบบ

ผู้วิจัยเริ่มต้น โดยการให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นหรือ สถานการณ์ในสังคมที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องที่อาจเป็นทางบวกหรือลบ โดยเริ่มต้นประสบการณ์ ทางบวกก่อนจากนั้นให้เล่าประสบการณ์ให้เพื่อนสมาชิกฟัง ประสบการณ์ของสมาชิกที่ได้รับ ความสนใจและมีส่วนร่วมกันค่อนข้างมาก คือ เรื่องการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นเรื่องราวที่สมาชิก เข้าไปมีส่วนส่งเสริมให้เพื่อนมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายจนเป็นเหตุให้ตั้งครรภ์และต้องลาออกจาก โรงเรียน สมาชิกเล่าเรื่องราวด้วยความกล้าหาญที่จะเปิดเผย แต่น้ำเสียงเต็มไปด้วยเสียงที่สั่นคลอน น้ำตาคลอตา ผู้วิจัยใช้ทักษะการตั้งคำถามต่อเหตุการณ์เพื่อสร้างการตระหนักรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

และใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อเน้นการรับรู้และคงอยู่กับความรู้สึกที่แท้จริง หรือความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรือสถานการณ์ในสังคมของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีความรู้สึกผิดและอายมากเพราะเป็นคนช่วยคูลูกทางอยู่หน้าบ้าน ปลอบโยนให้เพื่อนทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ด้วยความคะนองสนุกสนาน จนลืมนึกถึงผลกระทบตามมา สมาชิกรู้สึกเสียใจมากที่ไม่ห้ามปรามเพื่อนปลอบโยนให้อารมณ์พาไปจนเพื่อนตั้งครมภ์และต้องออกจากโรงเรียน ภายหลังจากการอยู่กับความรู้สึกตนเอง พบว่า สิ่งที่สมาชิกอยากจะทำ คือ “การไปขอโทษเพื่อนและช่วยเหลือในสิ่งที่พอจะช่วยเหลือได้และจากนี้ไปจะมีสติมากขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ มองผลเสียที่ตามมาให้มาก ๆ ไม่เช่นนั้นเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นกับตนเองก็ได้”

ผู้วิจัยสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มโดยกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ พบว่า สมาชิกบางคนก็มีมุมมองว่า “แม้จะมีส่วนร่วมทำผิดอยู่บ้างแต่ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องมาโทษตัวเองฝ่ายเดียว เพราะคนที่ตัดสินใจ คือ เพื่อนเรา เขาก็ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ทำเอง” บางส่วนมองว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วแก้ไม่ได้ ก็ควรไปให้กำลังใจเพื่อนบ้าง และนำมาเป็นบทเรียนสอนตัวเอง” ในตอนท้ายของชั้นดำเนินการผู้วิจัยใช้เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบเพื่อให้สมาชิกกลุ่มฝึกการรับรู้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคมของวัยรุ่นว่าตนเองมีการประเมินสถานการณ์ มีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อสถานการณ์ดังกล่าว และมีแนวทางในการจัดการอย่างไรเพื่อประเมินความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ในสังคมของตนเองและแนวทางจัดการแก้ไข โดยเฉพาะประเด็นที่รู้ว่าสถานการณ์มีความเสี่ยง ไม่เหมาะสม แต่ก็ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จากการร่วมกันแสดงความคิดเห็น พบว่า สิ่งที่สมาชิกได้รับร่วมกัน คือ การมีสติ รู้ทันสถานการณ์ดี ร้ายและการรู้จักควบคุมตัวเอง ไม่ปล่อยใจไปตามความพอใจ สนุกสนาน ที่ดีที่สุด คือ เมื่อรู้ว่าไม่ปลอดภัยการไม่พาตัวเองเข้าไปในที่ที่มีความเสี่ยงจะเป็นการป้องกันที่ดีที่สุด

สรุปภาพรวมผลการปรึกษาเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ สมาชิกกลุ่มเปิดเผยเรื่องราวตนเองเพิ่มขึ้นแสดงถึงความไว้วางใจต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มขึ้นมีการรับรู้สถานการณ์ในสังคมว่ามีผลต่อตนเองและผู้อื่นอยู่ในระดับมาก สามารถรู้เท่าทันบรรยากาศดี ร้ายระดับปานกลาง สามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกตนเองต่อสถานการณ์ระดับมาก มีพร้อมรับผิดชอบสังคมให้มีความน่าอยู่ในระดับมาก และมีความมั่นใจในการจัดการสถานการณ์ระดับปานกลาง ผู้วิจัยสังเกตว่าสมาชิกมีความสามารถรับรู้แยกแยะสถานการณ์ดี ร้ายและรับรู้ว่าจะส่งผลต่อตนเองอย่างไรแต่สมาชิกยังไม่มั่นใจว่าจะจัดการ วางตัวต่อจากนั้นได้เหมาะสมเพราะส่วนใหญ่จะถูกอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนบีบบังคับทำให้ไม่กล้าปฏิเสธ ต้องยอมตามเพราะกลัวจะไม่ได้รับการยอมรับ บางส่วนอิทธิพลของแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมในครอบครัวก็ทำให้สมาชิกปฏิบัติตาม

เพราะคิดว่าเหมาะสมแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาเยาวชนสังคมด้านการแสดงตนต่อไป

ครั้งที่ 4 การพัฒนาความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การรับรู้ จดจำและการร่วมความรู้สึก โดยเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวคิดมุ่งเน้นเรื่องสัมพันธภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเน้นหลัก 3 ประการ คือ ความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไขและการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้นบุคคลสามารถนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคตซึ่งผู้ให้การศึกษาเป็นตัวแบบในพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกอย่างแท้จริง โดยการเป็นแบบอย่างของการฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก และ การทำให้เกิดความกระจ่าง ในขณะที่รับฟังเรื่องราวอย่างเข้าใจในโลกของผู้รับการปรึกษาประเมินด้วย: The empathy rating scale ของ คาร์กฮัท

ในขั้นนำผู้วิจัยใช้เกมการแข่งขันบลิ๊อคไม้จังก้าเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกผู้แข่งขันจากการแพ้ ชนะ ในระหว่างการแข่งขันผู้วิจัยมีการใช้ถ้อยคำกระตุ้นอารมณ์ผู้แข่งขันเพื่อประเมินการร่วมความรู้สึกคนในทีมและทดสอบความสามารถในการจดจำ รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของฝ่ายสังเกตการณ์ พบว่า ทั้งสามกลุ่มมีความตั้งใจและร่วมมือในกระบวนการปรึกษาดีมาก ในทีมแข่งขันส่วนใหญ่มุ่งไปที่บลิ๊อคไม้ขาดการสังเกตสีหน้าท่าทางเพื่อนร่วมทีม ในส่วนกลุ่มสังเกตการณ์มีการใช้สายตามองสลับไปมาระหว่างผู้แข่งขัน คนในทีม ได้ดี ภายหลังการแข่งขันเสร็จสิ้นผู้วิจัยให้ฝ่ายสังเกตการณ์นำเสนอสิ่งที่สังเกตได้และให้ทีมแข่งขันประเมินความสามารถในการเข้าใจร่วมความรู้สึกของคาร์กฮัท พบว่า ประเมินความเข้าใจร่วมความรู้สึกได้ในระดับ 3

จากนั้นผู้วิจัยใช้ทักษะการตั้งคำถามต่อทีมแข่งขันเพื่อกระตุ้นการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงให้เพื่อสมาชิกรับรู้ พบว่า มีความรู้สึกที่เกิดขึ้นอาทิ ความรู้สึกผิดที่ทำให้ทีมแพ้ ความผิดหวัง ความกลัว เกิดขึ้น ซึ่งในระหว่างการตั้งคำถามและรับฟัง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) โดยมีผู้วิจัยเป็นตัวแบบของความร่วมมือรู้สึกแท้จริงและบูรณาการร่วมกับเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง อาทิ เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening)

ซึ่งประกอบไปด้วย การใส่ใจ (Attending) การสื่อสารทางกาย (Posture) การแสดงกิริยาอาการ (Gesture) และพฤติกรรมของการพูด (Verbal behaviour) เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ตัวแบบในการรับรู้จดจำ ความรู้สึกบุคคลอื่นให้ได้

ในตอนท้ายของขั้นตอนนี้ดำเนินการผู้วิจัยใช้เทคนิคการทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) โดยการยกสถานการณ์ตัวอย่างที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย ให้สมาชิกกลุ่มฝึกการรับรู้ จดจำความรู้สึกผ่านสีหน้า ท่าทางคำพูดผู้อื่น พบว่า สมาชิกได้รับรู้ อารมณ์ประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และรับรู้ว่าจะสังเกตได้จากจุดใดบ้างในตัวบุคคล จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้ แผ่นภาพสีหน้าของบุคคลให้สมาชิกกลุ่มฝึกการรับรู้ จดจำความรู้สึก พบว่า สมาชิกมีความสามารถ รับรู้ความรู้สึกได้ไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปภาพรวมผลการปรึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการรับรู้จดจำ ร่วมความรู้สึก สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการรับรู้และจดจำความรู้สึกในระดับมาก สมาชิกกลุ่มมีพัฒนาการ ของการแยกแยะประเภทอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลได้และมีความสามารถในการจดจำเพิ่มขึ้น เมื่อประเมินด้วยมาตรวัดความเข้าใจการร่วมความรู้สึก ของคาร์กฮัพ อยู่ในระดับ 4 คือ สมาชิกกลุ่ม เริ่มมีการสะท้อนคำพูด สรุปใจความสำคัญของผู้พูด และมีการใช้คำถามปลายเปิดมากขึ้น บางครั้ง มีการเปิดเผยเรื่องตนเองเพื่อแสดงถึงความเข้าใจ

ครั้งที่ 5 เรื่องการพัฒนาความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การแสดงออกและสนองตอบอารมณ์ ความรู้สึกบุคคลอื่น โดยเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) ขอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวความคิดมุ่งเน้น เรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเน้นหลัก 3 ประการ คือ ความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเอง ตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) แนวคิด พฤติกรรมมนุษย์หากได้รับการฝึกฝน บ่อยครั้ง ร่วมกับการเสริมแรงจะช่วยให้ผู้รับบริการมีความชำนาญและมั่นใจ กล่าวที่จะนำไปใช้ใน ชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition) มีการให้สมาชิก จับคู่ผลัดการเล่าเรื่องและรับฟังกันและกันเพื่อรับรู้การแสดงออกความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริงของตน และทำการฝึกฝนให้เพิ่มขึ้น โดยมีผู้รับให้การปรึกษาและแสะสมาชิกกลุ่มร่วมกันเสริมแรงให้มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น มีการใช้มอบหมายการบ้านเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง

ชั่วโมงการปรึกษานี้เป็นการต่อยอดจากการพัฒนาการรับรู้อย่างเท่าทันจดจำอารมณ์ ความรู้สึกบุคคลอื่น ในครั้งนี้เพื่อให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกได้ ผู้วิจัย ให้สมาชิกกลุ่มทำการจับคู่เพื่อนแล้วนึกถึงเหตุการณ์ในชีวิตตนเองหรือเหตุการณ์ที่กระทบความรู้สึก ตนเองและสลับการเล่าเรื่อง (ให้เล่าเป็นภาษาอีสานได้ตามบริบทพื้นที่) โดยภายหลังการเล่า เรื่องราวเสร็จสิ้นผู้วิจัยให้สมาชิกนำเสนอเหตุการณ์ที่เล่าและผลการประเมินความสามารถการร่วม ความรู้สึกตามมาตรวัดของคาร์กัสต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม จากการสังเกต พบว่า ในช่วงแรก ที่สมาชิกรับฟังกันและกันยังมีความเขินอาย ท่านั่งการวางมือ สีหน้า ดูเกร็ง ไม่สบตาผู้เล่า ผู้วิจัย จึงใช้ทักษะการชี้แนะ โดยให้สมาชิกกลุ่มปฏิบัติเหมือนที่เคยรับฟังเวลาเพื่อนมีปัญหา ซึ่งพบว่า สมาชิกวางตัวได้เป็นธรรมชาติมากขึ้น ในช่วงแบ่งปันประสบการณ์สู่กลุ่ม สมาชิกได้ให้ความร่วมมือ มากขึ้น สมาชิกคนหนึ่งได้เล่าปัญหาระหว่างเธอกับยายให้เพื่อนฟังว่ายายเธอค่อนข้างจู้จี้และด่าทอ เมื่อออกจากบ้านโดยไม่สนใจที่จะสอบถามก่อนว่าไปทำอะไร ทั้งที่เธอไม่ได้ไปทำเรื่องเสียหาย ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการตั้งคำถามปลายเปิด เทคนิคการฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) และเทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) ตามแนวทางทฤษฎีการยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางเพื่อให้เกิด บรรยากาศของความไว้วางใจ ให้สมาชิกได้ระบายความรู้สึกและค้นพบแนวทางที่สร้างสรรค์ ในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง พบว่า สมาชิกรู้สึกสบายใจมากขึ้นที่ได้ระบายและมีคนเข้าใจ ความรู้สึก เธอตั้งใจว่าจะอดทน ไม่เถียงกลับด้วยอารมณ์แต่จะบอกยายก่อนออกไปไหนทุกครั้ง เพราะรู้ว่าที่ยายทำเพราะเป็นห่วงเธอ แม่ฝากเธอไว้กับยาย

ผู้วิจัยเสนอตัวเองเป็นต้นแบบของการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกเพื่อให้สมาชิกกลุ่ม เห็นช่องทางในการพัฒนาความสามารถของตนเอง แล้วให้สมาชิกกลุ่มสังเกตและปฏิบัติตาม ผลการประเมิน พบว่า สมาชิกจะพอใจที่เพื่อนรับฟัง เข้าใจความรู้สึก มีการให้กำลังใจโดยการกอด หรือจับมือ แต่บางครั้งสมาชิกก็รู้สึกที่ไม่ชอบคำว่า “ไม่เป็นไร เดี่ยวมันก็ดีขึ้น” หรือ การแก้ตัวแทน อีกฝ่าย การถามทำไม ๆ เพราะเมื่อฟังแล้วจะรู้สึกอึดอัดต่อต้าน เหมือนเพื่อนไม่เข้าใจ

ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการตั้งคำถามให้สมาชิกร่วมกันคิดว่าจะใช้คำพูดอย่างไรเพื่อให้เพื่อน ที่มีปัญหาไม่กำลังใจ ไม่รู้สึกต่อต้านและเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสมาชิกร่วมกัน เสนอแนะคำพูดต่าง ๆ เช่น “ตอนนี้เธอรู้สึกยังไง” “เรายินดีรับฟังเรื่องของเธอ” “เธอคิดว่าจะทำ ยังไงต่อไป” “ไม่ว่าผลจะเป็นยังไงเราจะเป็นกำลังใจและอยู่ข้าง ๆ นะ” “เธอคิดว่าเพราะอะไรยายถึง ทำแบบนั้น” “เราก็เคยเป็นแบบเธอเหมือนกัน” จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎี พฤติกรรมนิยม คือ เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcements) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกต่อผู้อื่นอีกครั้งหลังจากระดมความคิด

ร่วมกัน โดยผู้วิจัยให้สมาชิกฝึกพูดและแสดงท่าทางใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิม ก่อนสิ้นสุด การปรึกษาผู้วิจัยใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignments) โดยให้สมาชิกกลุ่ม แสดงออกถึงความร่วมรู้สึกแท้จริงกับคนรอบข้างใครก็ได้ เพื่อเป็นการนำสิ่งที่ได้พัฒนาไปฝึกใช้ ในชีวิตจริงเกิดเป็นประสบการณ์คิดตัวต่อไป

สรุปภาพรวมผลการปรึกษาเพื่อพัฒนาการแสดงออกการร่วมความรู้สึก สมาชิก มีความเข้าใจรูปแบบการแสดงออกการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับมาก สามารถฟังอย่างตั้งใจ ไม่ขัดจังหวะ มีความกล้าสัมผัสมือ โอบกอดให้กำลังใจในระดับมาก ความสามารถสะท้อน ความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อประเมินตามมาตรวัดการเข้าในการร่วมความรู้สึก ผู้วิจัย ประเมินความสามารถสมาชิกกลุ่มในระดับ 5 เพราะเริ่มมีการเปิดเผยตนเองและใช้คำถาม เพื่อให้เพื่อนได้คิดหาแนวทางในการจัดการปัญหาได้ และจากการสังเกตการณ์ฝึกฝนสมาชิก มีการใช้สายตาดู น้ำเสียง ได้อ่อนโยนมากขึ้น ในส่วนคำถามมีการใช้คำถามปลายเปิดเพิ่มขึ้น

ครั้งที่ 6 เรื่อง การพัฒนาการแสดงตน: การแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นที่สุภาพ

โดยเทคนิคการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivism learning theory) มีแนวคิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลเกิดขึ้น ได้เมื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่เป็นของตนเองขึ้นมา การเรียนรู้จากปัญหา ช่วยให้บุคคลได้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ด้วยตนเองเป็นและเกิดเป็นมุมมองใหม่นำสู่พฤติกรรมใหม่ที่มีความเหมาะสมขึ้น ได้ผู้วิจัยบูรณาการ ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) เทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตน (Ego state analysis) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) ที่มีแนวคิดบุคคลมักตัดสินใจจากเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเหมาะสมเหตุการณ์นั้นเพื่อความอยู่รอด ซึ่งอาจใช้ไม่ได้เสมอไป แต่สามารถตัดสินใจใหม่ได้โดยการเรียนรู้สถานะของตน (P-A-C) และทำการสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานะนั้น และบูรณาการร่วมกับเทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) ตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม โดยในชั่วโมงการปรึกษามีการใช้ สถานการณ์ปัญหาจริงของสมาชิกกลุ่ม นำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานะตัวตนและรูปแบบ การสื่อสารที่เกิดขึ้น และทำการฝึกฝนการแสดงตนให้สอดคล้องกับสถานะตัวตนและทำการฝึก การสื่อสารใหม่

ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory) คือ เทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) บูรณาการ ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตนและการสื่อสาร (Ego state analysis) เพื่อให้วัยรุ่นได้ เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทการเรียนรู้ เกิดทักษะการวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา และมีความสามารถในการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานะตัวของบทสนทนา มีการใช้เทคนิคการฝึก

ทักษะ (Skills training) เพื่อให้วัยรุ่นได้ฝึกการแสดงออกพฤติกรรมในรูปแบบการสื่อสารที่จริงจัง สอดคล้องกับผู้สนทนา มีการแสดงสีหน้าท่าทางได้อย่างสุภาพ โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการให้สมาชิก กลุ่มประเมินตนเองและผู้อื่นว่าเป็นอย่างไรตามแนวคิดทฤษฎีที่ว่ากรมองตนเองเหนือกว่า คือยกว่า หรือเท่าเทียมผู้อื่นมีความสำคัญต่อการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและพฤติกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ สมาชิกจะมองตนเองดีกว่าผู้อื่น เช่น “เพื่อนฉลาดกว่าฉัน ฉันไม่ได้เรื่อง” “พ่อชอบคำฉัน พ่อคง เห็นว่าฉันไม่ได้เรื่อง” “แม่เก่งทุกอย่าง ฉันโง่ทุกอย่าง” “พี่ชายฉันนิสัยแย่มากแต่ฉันมันเร็ด” ผู้วิจัยใช้ ทักษะการตั้งคำถามเพื่อให้สมาชิกอธิบายถึงเรื่องราว เหตุของมุมมองนั้นและตั้งคำถามไปยังสมาชิก ว่ากรมองเช่นนั้นทำให้แสดงพฤติกรรมอะไรออกไปได้บ้างซึ่งสมาชิกได้ร่วมกันคิดว่ากรมองว่า ตนคิดว่าจะทำให้ “ดูถูกคนอื่นได้ง่าย พูดแทรก ไม่ยอมรับฟังใคร” การมองตัวเองดีจะทำให้อะไร “ไม่กล้าตัดสินใจ หรือทำอะไรด้วยตัวเอง อ่อนแอ ฟังพาแต่คนอื่น” การมองเท่าเทียมจะทำให้ “แต่ละฝ่ายรู้สึกดี เหมือนเพื่อนคอยช่วยเหลือกัน” ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem based learning) จากเหตุการณ์ของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไข ระบุแนวทางที่จะ ไปปฏิบัติและสุดท้าย คือ ตัดสินใจเลือกแนวทาง เรื่องราวตัวอย่างที่สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ คือ “พี่ชายฉันนิสัยแย่มากส่วนฉันมันเร็ด” ที่ตัวสมาชิก จะคิดว่ากล่าวพี่ชายเสมอเพราะมองว่าพี่ไม่เอาไหน ทำให้ต้องทะเลาะกันกันทุกวัน เพื่อนสมาชิก ตามช่วยกันเสนอแนะให้สมาชิกคนดังกล่าวมองเห็นความสามารถข้อดีของพี่ชายที่ตัวเอง ทำไม่ได้ เพื่อให้สมาชิกปรับเปลี่ยนมุมมอง มองพี่ชายอย่างเท่าเทียม ผลการปรึกษา พบว่า ตัวสมาชิก คนดังกล่าวร้องไห้เสียใจที่ทำไม่ดีกับพี่เพราะแต่ละครั้งที่ทะเลาะเธอจะใช้คำพูดที่แรงมากเหมือน ไม่ใช่คนในครอบครัวกันทั้งที่พี่ก็มีข้อดีเหมือนกันแต่ตนเองก็มองข้าม วันนี้นักกลับบ้าน ไปเธอจะไป ขอโทษพี่ชายและเริ่มต้นพูดจาที่ดีและสุภาพกับพี่ชายของเธอ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การฝึกทักษะ โดยให้สมาชิกคนดังกล่าวฝึกพูด ฝึกการแสดงออกทางสีหน้า ที่จะไปพูดกับพี่ชาย ให้สอดคล้องกับ สภาวะตัวตนทั้งสองคนอาทิ การใช้คำถามปลายเปิด การใช้ I message วิธีการต่อรอเพื่อพบกัน ครั้งทางอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งภายหลังจากการฝึกพบว่า สมาชิกคนดังกล่าวมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น

สรุปภาพรวมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการแสดงตนให้มีความสุข สมาชิกกลุ่ม ให้ความร่วมมือในการแบ่งปันประสบการณ์ วิเคราะห์ปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ไขอยู่ในระดับดี สมาชิกพูดว่า “มีความมั่นใจในการแสดงตนทั้งคนใกล้ชิดและบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น” “ไม่เคยรู้มาก่อนว่า การแสดงตนขึ้นอยู่กับกรมองคนอื่นด้วย” และ “ไม่รู้ว่าการสื่อสารที่สำคัญในการสื่อสาร คือ จะต้องให้ตรงกับ สภาวะตัวตนของผู้สนทนา” การฝึกการแสดงตนทำให้มีแนวทางที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากขึ้น ในความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกับสภาวะตัวตนมีความเข้าใจในระดับมาก ความมั่นใจ ในการวางสีหน้าท่าทางให้สุภาพและการสื่อสารให้สอดคล้องกับสภาวะตัวตนอยู่ระดับมาก

ครั้งที่ 7 เรื่องการพัฒนาการแสดงตนและจัดการลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัย

นำเทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Skills training) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) ที่มีแนวคิดว่าการแสดงบทบาทช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสประสบการณ์ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น สามารถช่วยให้จัดการความรู้สึกของตนในสิ่งที่กลัวหรือเป็นกังวลได้ ซึ่งจะเกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงความความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมใหม่ บูรณาการร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) แนวคิดการสื่อสารมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ การสื่อสารแบบสอดคล้อง ขัดแย้ง หรือ ซ่อนเร้น การวิเคราะห์การสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใดจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจและปรับวิธีการสื่อสารให้เป็นการสื่อสารความสอดคล้องกับบุคคลสถานการณ์ เพื่อเกิดการมีมิตรจิตต่อกัน มีการนำบทบาทสมมติสถานการณ์ในโรงเรียนมาใช้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพการลำดับความสำคัญปัญหาและการจัดการปัญหาของตนเองในทุกด้าน สามารถสัมผัสในความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง ที่แสดงออกไป ผู้ให้การศึกษานับสนุนให้สมาชิกได้วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของตนเองที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร มีการซ่อนเร้น แอบแฝงหรือการเล่นเกมหรือไม่ จากนั้นทำการสนับสนุนให้มีการสื่อสารและแสดงพฤติกรรมในรูปแบบใหม่

ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioural counselling in group) ได้แก่ เทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) โดยเริ่มต้นชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการพัฒนาโดยเฉพาะบทบาทสมมติเนื่องจากช่วงการ tryout รูปแบบการปรึกษาชั่วโมงนี้ใช้เวลาในการเล่นบทบาทสมมติค่อนข้างนานเพื่อให้เกิดความกระชับผู้วิจัยจึงต้องระวังและวางขอบเขตการแสดงบทบาทสมมติกับสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยมอบบทบาทสมมติที่เป็นสถานการณ์ปัญหาในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนในโรงเรียนให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการแสดงตนและจัดการปัญหาขณะแสดงบทบาท พบว่า ตัวละครบางคนดูไม่มีสมาธิ เงินอายุ ขาดความมั่นใจ และใช้เวลาในการคิดเพื่อพูดตามบทบาทแต่ละครั้งค่อนข้างนาน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกอยู่ด้านหลังเพื่อนให้ตัวละครแสดงให้สมจริง ซึ่งประสบความสำเร็จขึ้นมาในระดับหนึ่ง ผู้แสดงกล้าเล่นมากขึ้น ภายหลังการแสดงเสร็จสิ้นสมาชิกกลุ่มทั้งหมดแสดงความรู้สึกว่าชื่นชอบการแสดง เพราะไม่เคยทำมาก่อนและระหว่างการแสดงความคิดเห็นผู้วิจัยใช้การตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นรูปแบบการสื่อสาร ผลกระทบ ผลลัพธ์จากการจัดการปัญหาว่าเป็นอย่างไรและใช้เทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional analysis) ให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพการสื่อสารทั้ง 3 ประเภท คือ การสื่อสารที่สอดคล้อง ขัดแย้ง และ ซ่อนเร้น ว่ามีการเกิดขึ้นหรือไม่และเกิดผลกระทบอย่างไรในสัมพันธภาพและการจัดการปัญหา ซึ่งพบว่า สมาชิกกลุ่มสามารถวิเคราะห์

การสื่อสารแต่ละบทได้ถูกต้อง บอกได้ว่าผลที่ตามมาคืออะไร อาทิ การโกรธเคืองจากคำพูดที่ตะคอก ความไม่ไว้วางใจจากการปิดบังความจริง หรือ การเห็นใจสงสารเมื่อถูกร้องขอความเห็นใจ แต่อาจโกรธเคืองได้เมื่อรู้ว่าถูกหลอก

สังเกตการณ์ได้ว่าสมาชิกกลุ่มจะมุ่งความสนใจไปที่สื่อสารที่ขัดแย้งหรือซ่อนเร้นเพราะสังเกตได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้การชี้แนะให้เห็นการสื่อสารในรูปแบบสอดคล้องว่าเกิดขึ้นตรงบทใด และให้สมาชิกกลุ่มที่เล่นบทบาทนั้นแสดงความรู้สึกรู้สึกอย่างไรเมื่อเกิดการสื่อสารแบบ สอดคล้อง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มองเห็นภาพของรูปแบบการสื่อสารที่สอดคล้องและสัมผัส ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงระหว่างผู้สนทนาว่าเกิดผลดีอย่างไร เมื่อสมาชิกกลุ่มสามารถวิเคราะห์ การสื่อสารและมองเห็นผลที่ตามมาได้แล้ว ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม คือ การใช้คำพูด สื่อสารที่มีความสอดคล้อง การวางสีหน้าท่าทางเมื่ออยู่ในสภาวะอีดีอัดการฝึกการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา พบว่า สมาชิกสามารถสื่อสารในเชิงบวกที่มีความสอดคล้องได้ เช่น “พอดีเรามีธุระด่วนเรื่องแม่เข้าโรงพยาบาล เราไปปรออาจารย์สองครั้งแล้วไม่พบ เราจะรบกวนขอ เป็นธุระแจ้งอาจารย์ให้ จะสะดวกหรือเปล่า” “เพื่อให้การเลือกกิจกรรม โปร่งใสให้คณะกรรมการ ทำการโหวตเลือกกิจกรรม” ซึ่งพบว่า สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ได้ดี

ในส่วนเรื่องพัฒนาการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่พบว่า ในระหว่างการแสดง บทบาทสมมติสมาชิกกลุ่มไม่สามารถจัดลำดับได้ ผู้วิจัยได้แจกเอกสารประกอบการฝึกและอธิบาย จากนั้นได้ให้สมาชิกลองจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตนเอง ผลพบว่า สมาชิกสามารถแยกแยะ งานเร่งด่วนและสำคัญได้ดี แต่ในส่วนปัญหาไม่เร่งด่วนแต่สำคัญ กับ เร่งด่วนแต่ไม่สำคัญ สมาชิก กลุ่มยังแยกไม่ออก ผู้วิจัยจึงใช้ทักษะการชี้แนะจากสิ่งที่สมาชิกเขียนให้เห็นความแตกต่างของ แต่ละเภท ซึ่งสมาชิกมีความเข้าใจมากขึ้นสามารถแยกได้ถูกต้องเมื่อผู้วิจัยให้จัดลำดับอีกครั้ง

สรุปภาพรวมการปรึกษาเพื่อพัฒนาการแสดงตนและการจัดการปัญหา สมาชิกกลุ่ม มีความสนใจและให้ความร่วมมือการแสดงบทบาทสมมติมาก สามารถจดจำบท เหตุการณ์ ในสถานการณ์ได้ดีแสดงถึงความสนใจในบทบาทการแสดง มีความมั่นใจในการวางสีหน้าท่าทาง เมื่ออยู่ในสภาวะอีดีอัดในระดับปานกลาง มีความเข้าใจหลักการจัดความสำคัญของปัญหาระดับ ปานกลาง มีความมั่นใจมีแนวทางในการใช้คำพูดในการติดต่อประสานงานอยู่ในระดับมาก มีความสามารถในการสื่อสารสัมพันธ์ที่สอดคล้องในระดับมาก

ครั้งที่ 8 เรื่องการพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคม: การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

โดยเทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Counseling in group) มีแนวคิดพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มสมาชิกที่ใช้ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ทัศนคติ จะเป็น

ตัวแบบที่ดีกว่าตัวแบบที่แตกต่างจากกลุ่ม ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิค WDEP ตามการปรึกษา
กลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง (Reality counseling in group) มีแนวคิดบุคคลจะมีการสะสมภาพ
(Picture Album) และ โลกคุณภาพ (Quality world) ของตนไว้ในห้วงคำนึง และมักจะเป็นทุกข์
เมื่อสิ่งนั้นไม่เป็นไปตามความต้องการ การให้สมาชิกกลุ่มได้เผชิญความจริงในศักยภาพตนเองและ
ในสิ่งที่ตนต้องการแท้จริงจะช่วยให้เขาได้เข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการและมุ่งมั่นที่จะทำอะไรอย่างแท้จริง
ผู้วิจัยใช้ตัวแบบของการเป็นผู้ให้ ผู้เอื้ออำนวยในสังคมแก่วัยรุ่นจากการวิดิทัศน์และการทำ
การสำรวจภาพของการเป็นผู้เอื้ออำนวยของตนเองว่าต้องเป็นอย่างไร จะมีส่วนช่วยในสังคมอะไร
ได้บ้าง และวางแผนการปฏิบัติว่าตนเองจะทำอะไรเพื่อสังคมและผู้อื่น

ผู้วิจัยเริ่มต้น โดยการใช้เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) จากวิดิทัศน์”รูปแบบ
การให้ไม่มีที่สิ้นสุด” และแบบอย่างจากบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้ให้ที่ดีงามน่าอย่างของสังคม คือ
คุณปอ ทฤษฎี สหวงษ์ คารานักแสดงผู้ปิดทองหลังพระเพื่อให้วัยรุ่นได้รับเอาแนวคิดการให้ที่ดี
เป็นแบบอย่าง และได้มองเห็นแนวทางการให้ในหลายรูปแบบ เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการผู้วิจัยให้
สมาชิกกลุ่มหลับตาและจินตนาการว่าจุดมุ่งหมายของการทำประโยชน์เพื่อสังคมของตนเองเป็น
อย่างไรเมื่อพร้อมแล้วให้แบ่งปันจุดมุ่งหมายนั้นในกลุ่ม พบว่า สมาชิกมีความตั้งใจทำประโยชน์
เพื่อสังคมที่หลากหลาย เช่น การกวาดถนนหน้าบ้าน การกวาดลานวัด การเก็บขยะในโรงเรียนและ
ตามถนน การช่วยคนแก่เดินข้ามถนน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยใช้ทักษะการตั้งถามเกี่ยวกับการบำเพ็ญ
ประโยชน์เพื่อสังคมให้กลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ เช่น “นักเรียนทราบหรือไม่จิตอาสาเป็นอย่างไร”
“นักเรียนเคยมีส่วนร่วมการมีจิตอาสาหรือไม่ เคย/ ไม่เคย อย่างไร”ถ้ามีโอกาสเป็นจิตอาสา นักเรียน
จะอย่างไร” “นักเรียนรู้สึกอย่างไรในการเป็นจิตอาสา” พบว่า สมาชิกกลุ่มเข้าใจความหมาย
จิตอาสาได้เป็นอย่างดีและมีทั้งคนที่เคยเป็นและไม่เป็นจิตอาสา บางคนอยากทำงานด้านจิตอาสา
ดูบ้าง เช่น อ่านหนังสือให้คนตาบอดฟัง หรือ ดูแลความสะอาดลานวัด ในส่วนคนที่เคยเป็นจิตอาสา
บอกความรู้สึกว่าเมื่อได้บำเพ็ญประโยชน์แล้วรู้สึกดี เหนื่อยแต่ก็ภูมิใจ มีความสุข เพื่อให้สิ่งที่สมาชิก
กลุ่มตั้งใจที่จะเป็นจิตอาสาเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม วัยรุ่นมีความตระหนักรู้และรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามหลักการของ WDEP ในปรับพฤติกรรมของสมาชิกสู่การเป็นจิตอาสา
โดยใช้ทักษะการตั้งคำถาม ดังนี้ W: “ในชีวิตนี้นักเรียนต้องการที่จะช่วยสังคมอย่างไร” D: “มีทิศทาง
ในการช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร” E: “ช่องทางการช่วยเหลือนั้นสามารถทำได้จริงหรือเกิดประโยชน์
หรือไม่” P: “จะวางแผนขั้นตอนการช่วยเหลือสังคมอย่างไร” จากรายงานการบันทึกเอกสาร
ประกอบการปรึกษาครั้งที่ 8 ว่าสมาชิกมีความตั้งใจที่จะช่วยสังคม เช่น การกวาดถนนหน้าบ้าน
การกวาดลานวัด การเก็บขยะในโรงเรียนและตามถนน การช่วยคนแก่เดินข้ามถนน ดูแลความปลอดภัย
ชุมชน ด้านทิศทางการช่วยเหลือสมาชิกคิดว่าจะเริ่มต้นในสิ่งที่ใกล้ตัว เช่น โรงเรียน วัด ชุมชน

โดยเริ่มที่สามารถทำได้ด้วยคนเดียวกัน ไม่รบกวนใคร ด้านการสำรวจ ตรวจสอบความเป็นไปได้ของช่องทางนั้น สมาชิกกลุ่มมองว่าสามารถทำได้หมดเพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ด้วยตนเองไม่ต้องรบกวนใคร และไม่มีอันตรายเพราะอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ตลอด ด้านการวางแผน มีสมาชิกบางคนสามารถวางแผนได้อย่างเป็นระบบ เช่น จะเข้าไปขออนุญาตผู้ใหญ่บ้าน และ ยาย โดยวางแผนกวาดขยะบนถนนหมู่บ้านสัปดาห์ละสามวัน เป็นหลังเลิกเรียนในวันทำการสองครั้ง และวันเสาร์หนึ่งครั้ง โดยใช้ไม้กวาดที่บ้าน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ให้สมาชิกกลุ่มพูดคุยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในตอนท้ายชั่วโมงการปรึกษาผู้วิจัยให้สมาชิกได้ฝึกการเป็นผู้ให้โดยการเขียนจดหมายให้กำลังใจทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ชายแดนใต้ และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อโรงเรียนโดยการเก็บเก้าอี้โต๊ะหลังเสร็จการให้การปรึกษา จากการประเมินความรู้สึก พบว่า สมาชิกชอบการเขียนจดหมายให้กำลังใจให้กับทหารมากเพราะไม่เคยทำมาก่อน และรู้สึกดีมากที่สุดที่ได้ทำให้ทหารที่ทำงานเสี่ยงอันตราย บางคนรู้สึกว่าคุณค่ากับสังคม ในขั้นสรุปผู้วิจัยใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้านเพื่อให้สมาชิกเริ่มต้นการฝึกเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จากเอกสารการบ้านของสมาชิก พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่ม เริ่มทำสิ่งในสิ่งรอบตัว เช่น ลบกระดานดำ ชวนครูถือของ การเก็บขยะในโรงเรียน บางคนได้เข้าไปกวาดลานวัด เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคนต่อการบำเพ็ญประโยชน์คือ รู้สึกดีมากที่สุดที่ได้เป็นผู้ให้

สรุปภาพรวมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคม พบว่า สมาชิกให้ความสนใจและให้ความร่วมมือแบ่งปันประสบการณ์ต่าง ๆ ดีมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการบำเพ็ญประโยชน์ และมีแนวทางในการประพฤติตัวการเป็นผู้ให้อย่างเป็นรูปธรรม

ครั้งที่ 9 เรื่องการพัฒนาการนำเสนอตนเอง: เพื่อสร้างความพึงพอใจและเกิดความร่วมมือ

โดยเทคนิคการฝึกทักษะ (Skill training) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) มีแนวคิดเชื่อว่าพฤติกรรมชำนาญขึ้นได้หากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้ง เกิดความมั่นใจ กล้าที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition) ซึ่งบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการวิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) มีแนวคิดการติดต่อประสานงานเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารนี้เป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนการเอาใจใส่ (Stroke) แต่เกมที่ใช้ในการสื่อสารมักจบลงด้วยความรู้สึกที่ไม่ดีทั้งสองฝ่าย ซึ่งบุคคลมักใช้ไว้เพื่อป้องกันความใกล้ชิด การที่สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงเกมที่ใช้ในการติดต่อทั้งการเป็นผู้ใช้เกมหรือเป็นผู้ได้รับเกม จะช่วยให้สมาชิกตระหนักถึงผลของเกมและไม่ใช้เกมชีวิตในการติดต่ออีกต่อไปสมาชิกกลุ่มได้ทำการจับคู่ปฏิบัติการติดต่อสื่อสาร ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ จากนั้นให้ทำการวิเคราะห์การสื่อสารของตนเอง วิเคราะห์การใช้เกม เมื่อเกิดความเข้าใจแล้ว

จึงให้สมาชิกกลุ่มทำกาฝึกทักษะแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารใหม่ที่ไม่ใช่เกมในการติดต่อประสานงาน

ผู้วิจัยเริ่มต้นในขั้นนำโดยการให้สมาชิกได้ค้นหาตัวเองและค่านิยมในการดำเนินชีวิตและบันทึกลงในเอกสารประกอบการปรึกษา ซึ่งสมาชิกกลุ่มค่อนข้างให้ความสนใจที่จะค้นหาตัวเอง จากรายงาน พบว่า สมาชิกกลุ่มมองตนเองที่หลากหลายและแตกต่างกันไป เช่น “ฉันเป็นคนขี้อาย ไม่ชอบพูด” “ฉันเป็นคนไม่ชอบการแสดงออก” “ฉันเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองมาก” “ฉันเป็นคนพูดเก่ง อารมณ์ดี” “ฉันเป็นคนพูดมาก มนุษย์สัมพันธ์ดี แต่เก็บความอดทนไม่ค่อยได้” “ฉันเชื่อว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่” เป็นต้น สังเกตได้ว่าสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ชอบพูด ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาตนในด้านการพูดนำเสนอและการเจรจา ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำการจับคู่และนึกถึงสิ่งที่ตนเองต้องการจากนั้นให้ทำการเจรจา/ขอความช่วยเหลือ/ ประสานงาน ให้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง ในส่วนฝ่ายรับฟังผู้วิจัยได้ให้สถานการณ์ว่าจะต้องไม่ยอม โดยง่ายจนกว่าจะฟังพอใจแท้จริงเกิดผลลัพธ์ในลักษณะชนะทั้งสองฝ่าย (THINK WIN-WIN) โดยผู้วิจัยทำการสังเกตุการณ์ซึ่งในบางจังหวะผู้วิจัยเข้าไปกระตุ้นให้เกิดทำท่ายในการเจรจาเพื่อให้สมาชิกได้พยายามค้นหากลยุทธ์ในการนำเสนอเพื่อให้ประสบความสำเร็จจากการแบ่งปันประสบการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า คู่หูสามารถเจรจาสำเร็จเพียง 2 คู่ โดยคู่ที่ไม่สำเร็จผู้รับฟังให้ความเห็นว่า “การพูดเจรจาเหมือนการออกคำสั่ง” ทำให้รู้สึกอึดอัดไม่อยากจะช่วยเหลือ “รู้สึกเหมือนถูกเอาเปรียบ” และ “ดูไม่จริงใจ ไม่บอกความจริงทั้งหมด” และในส่วนที่เจรจาสำเร็จสมาชิกบอกว่า “รู้สึกสงสารเพื่อนลำบาก ไม่มีใครช่วยทำงาน” และ “รู้สึกว่าแพ้ดีแล้วก็ไม่ได้อึดร้อนอะไร”

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เกมสื่อสาร โดยเริ่มต้นผู้วิจัยได้ทำการอธิบายเรื่องเกมในการสื่อสารและดำเนินชีวิตก่อน จากนั้นได้ให้สมาชิกทำการวิเคราะห์เกมสื่อสารที่เกิดขึ้นในการเจรจาที่ผ่านมามีเป็นรูปแบบใด พบว่า สมาชิกมองว่าส่วนใหญ่มีสิ่งแอบแฝงเพื่อนสมาชิกไม่ได้บอกความจริงตรง ๆ ว่าเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ให้สมาชิกฝ่ายเจรจาได้แสดงความจริงของเรื่องราว ซึ่งพบว่า เป็นไปตามสิ่งที่คาดการณ์ไว้ คือ บอกความจริงบางส่วนหรือต้องการให้เพื่อนสงสารงานจะได้สำเร็จ ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการชี้แนะให้สมาชิกกลุ่มเห็นถึงผลกระทบของการเล่นเกมสื่อสารแบบซ่อนเร้นที่อาจประสบผลสำเร็จในช่วงแรกแต่ก็อาจมีปัญหาตามมาภายหลัง โดยเฉพาะประเด็นขาดความเชื่อใจหรือขาดศรัทธา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการสื่อสารนำเสนอตนเองโดยเลี่ยงการเล่นเกมนชีวิต ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันคิดว่าจะใช้คำพูดในการนำเสนอ/เจรจา/ ประสานงานในรูปแบบใหม่อย่างไรเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าทั้งสองฝ่ายชนะทั้งคู่ ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้แสดงรูปแบบการนำเสนอที่น่าชื่นชม เช่น “งานที่อาจารย์มอบหมายมีสองอย่าง เธอคิดว่า

จะรับผิดชอบตรงไหนได้บ้าง..... โอเคฉันเรารับผิดชอบในส่วนที่เหลือนะ” “เราคิดว่าคุณต้องพยายามไป รพ. ตอนเช้า เธอจะพื่อนักเรียนร้องเพลงชาติได้หรือเปล่า” ซึ่งเป็นการปรับคำพูดเจรจา โดยให้เกียรติอีกฝ่ายได้ตัดสินใจก่อน หรือการแจ้งข้อจำกัดโดยตรงแต่เป็นไปด้วยความสุภาพ สังเกตได้ว่าสมาชิกให้ความสนใจเป็นอย่างดีในการวิเคราะห์เกมการสื่อสาร บางคนบอกว่ารู้สึก “เหมือนละครเรื่องสงครามนางงามที่มีการพูดคุยซ่อนเร้นแอบแฝงหวังผลประโยชน์” เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำไปใช้ได้จริงและมั่นใจในการสื่อสาร ผู้วิจัยใช้เทคนิคตามทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioural counselling in group) ได้แก่ เทคนิคการฝึกพฤติกรรม (Skills training) เพื่อให้สมาชิกฝึกแสดงออกในรูปแบบนำเสนอ การเจรจาที่ดูรูปใหม่และเป็นแบบฉบับตนเองอย่างมั่นใจ เป็นตัวของตัวเอง มีเสน่ห์ (Charisma) ได้อย่างชัดเจนขึ้น ก้าวข้ามจุดด้อยของตนเองที่ไม่กล้าแสดงออกและฝึกรูปแบบการสื่อสารใหม่เกี่ยวกับการแอบแฝงลดการเล่นเกมต่อรอง โดยฝึกจากคำพูดที่สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันคิดขึ้น ซึ่งพบว่า แม้จะมีความเขินอายและไม่กล้าแสดงออกแต่ทั้งนี้สมาชิกก็ทุกคนก็สามารถทำได้โดยบอกว่า “รู้สึกสนุก ไม่เคยฝึกทำอะไรแบบนี้มาก่อน” “ชอบที่ได้ฝึกการพูดใหม่ ๆ เพราะหนูชอบพัฒนาตนเองอยู่แล้ว”

สรุปผลภาพรวมการปรึกษากลุ่มเพื่อการนำเสนอตนเอง สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือดี สามารถค้นหาจุดเด่นและโอกาสพัฒนาของตนเองในการพูดได้ มีความมั่นใจในการพูดนำเสนอเจรจาในระดับมาก ความมั่นใจในการวางสีหน้าท่าทาง เป็นตัวของตนเองในการนำเสนออยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมบอกว่ามั่นใจการพูดนำเสนอ เจจาประสานงานเพิ่มขึ้นและประทับใจแนวทางการพูดที่ทำให้รู้สึกชนะทั้งสองฝ่ายโดยไม่ต้องมีวาระซ่อนเร้นแอบแฝง

ครั้งที่ 10 เรื่องการยุติการปรึกษาและการประเมินผล โดยทักษะการยุติกลุ่มการปรึกษานบูรณาการร่วมกับเทคนิคการให้แสดมภ์ชีวิต ทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) มีแนวคิด การให้แสดมภ์สีต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกต่าง ๆ เป็นการสรุปภาพของชีวิตปัจจุบัน ช่วยให้สมาชิกเห็นภาพของตนเองภายหลังการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม ว่าปัจจุบันความรู้สึกของตนเองเป็นอย่างไร ได้แก่ **แสดมภ์สีทอง** หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง ภาควุมใจและเห็นคุณค่าในตนเอง **แสดมภ์สีน้ำตาล หรือสีเทา** หมายถึง ความรู้สึกหดหู่เห็นว่าตัวเองบกพร่อง **แสดมภ์สีเขียว** หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ที่ถูกต้องเสมอ ใครว่ากล่าวติเตียนไม่ได้ **แสดมภ์สีแดง** หมายถึง ความรู้สึกโกรธ ขุ่นเคืองไม่พอใจ **แสดมภ์สีน้ำเงิน** หมายถึง ความรู้สึกเหงา เศร้าสร้อย ปวดร้าวใจเพื่อยุติการปรึกษาและประเมินตนเองภายหลังการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการกล่าวชื่นชมในความตั้งใจของสมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมการปรึกษาอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการปรึกษาอย่างกระตือรือร้น ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเขียนความรู้สึกและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองในการประเมินความรู้สึกในการเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษา สิ่งที่ได้เรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองและความประทับใจในการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกแต่ละคนได้สรุปสิ่งที่ได้รับเป็นไปในทางเดียวกัน อาทิ “รู้สึกดีที่ได้มีโอกาสเข้าร่วม คิดว่า จะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อแต่กลับสนุกที่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่” สิ่งที่สมาชิกบอกว่าเปลี่ยนแปลงในตัวเองมากที่สุด คือ “ความมั่นใจ ในการดำเนินสัมพันธภาพในสังคม ได้รู้จักการรับรู้สถานการณ์รอบข้าง อย่างเท่าทัน การร่วมความรู้สึกผู้อื่น” และ “ได้รู้จักวิธีการพูดในวงกว้างที่ทำให้ทุกฝ่ายต่างพอใจ” ในส่วนความประทับใจ สมาชิกทุกคนมีความประทับใจผู้ให้การปรึกษาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ การแสดงบทบาทสมมติ เพราะทำให้เห็นภาพการสื่อสารที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมชัดเจน ทำให้จดจำได้ว่าจะต้องจัดการปัญหาอย่างไรก่อนหลังและพูดเจรจาสื่อสารอย่างไรให้เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการให้กำลังใจโดยให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนให้กำลังใจเพื่อนสมาชิกกลุ่มในการนำสิ่งที่ได้ฝึกฝนไปใช้ในชีวิตจริง จากนั้นผู้วิจัยได้ให้สมาชิกกลุ่มทำการประเมินตนเองของตัวคุณเองภายหลังการเข้าร่วมการพัฒนาเยาวชนสังคม

การประเมินตนเองเป็นเทคนิคตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ จากการประเมินพบว่า สมาชิก 8 คน ประเมินตนเองเป็นแสดมปีสีทอง 1 คนประเมินตนเองเป็นแสดมปีสีน้ำเงิน และ 1 คนประเมินตนเองเป็นแสดมปีสีขาว ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่าจะทำอย่างไรให้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่นเพิ่มขึ้น สมาชิกทั้งสองคนตอบว่า “คงค่อย ๆ นำสิ่งที่ได้จากฝึกมองคนอย่างเท่าเทียมไปใช้ แต่คงต้องอาศัยเวลาเรียนรู้ไปเรื่อย” ผู้วิจัยจึงได้ให้กำลังใจแก่สมาชิกทั้งสองคน ในช่วงท้ายการปรึกษาผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำการประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเองในเรื่องเยาวชนสังคมของวัยรุ่นใน 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยทางสังคม และ ในเรื่องการนำเสนอตนเอง ตามแบบวัดเยาวชนสังคมที่มีการสลับข้อคำถามเพื่อป้องกันการจดจำข้อคำถาม เมื่อทำแบบวัดเสร็จสิ้นโดยผู้วิจัยใช้ทักษะการยุติ ทักษะการให้กำลังใจ ทักษะการสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ฝึกฝนตนเองต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น โดยการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะตามหัวข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น
3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

1. เชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
2. เชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่า เชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

การพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น โดยการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ กำหนดการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นตามกรอบแนวคิดเชาวน์สังคมน 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวย

ทางสังคมและการนำเสนอตนเอง ศึกษาจากแบบวัดเชาว์นึ่งสังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง นำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการประกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาว์นึ่งสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

2. ขั้นตอนที่ 2 เป็นการพัฒนาเชาว์นึ่งสังคมของนักเรียนวัยรุ่นจากผลการศึกษาเชาว์นึ่งสังคมในขั้นตอนที่หนึ่ง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชาว์นึ่งสังคม

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ใน 20 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 795,023 คน ปี พ.ศ. 2558 ข้อมูล ณ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ได้จากการใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรมีจำนวน 5-10 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้ (Tabachnick & Fidell, 2001, p. 588 cited in Comrey & Lee, 1992) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,031 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเชาว์นึ่งสังคม

1. ประชากร ได้จากขั้นตอน ดังนี้

1.1 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์นึ่งสังคมในขั้นตอนการศึกษาเชาว์นึ่งสังคม จัดลำดับคะแนน (Ranking) และคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเชาว์นึ่งสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้ารับการพัฒนาเชาว์นึ่งสังคมโดยการประกษากลุ่มแบบบูรณาการ

1.2 นำข้อมูลคะแนนเชาว์นึ่งสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมาจัดเรียงคะแนนและคัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นที่มีคะแนนเชาว์นึ่งสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา เข้าร่วมการพัฒนาเชาว์นึ่งสังคม

1.3 สุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เพื่อพัฒนาเชาว์นึ่งสังคม

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนมีอายุระหว่าง 13-15 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาว์นึ่งสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาและมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาเชาว์นึ่งสังคม โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง จำนวน 20 คน และสุ่มเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการพัฒนาเชาว์นึ่งสังคมโดยรูปแบบการประกษากลุ่มแบบบูรณาการ ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการประกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเยาวชนสังคมน ประกอบด้วย ตัวแปรชี้วัด 5 ด้าน คือ
 - 1.1 การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation awareness)
 - 1.2 ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathy accuracy)
 - 1.3 การแสดงตน (Presence)
 - 1.4 การเอื้ออำนวยในสังคม (Social facility)
 - 1.5 การนำเสนอตนเอง (Self-presentation)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาเยาวชนสังคมนของนักเรียนวัยรุ่น คือ
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ เยาวชนสังคมน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบวัดเยาวชนสังคมนจำนวน 41 ข้อ ครอบคลุม เยาวชนสังคมน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ด้านความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง ด้านการแสดงตน ด้านการเอื้ออำนวยทางสังคมน และการนำเสนอตนเอง ซึ่งแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดรายข้อระหว่าง .06-1.0 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha co-efficiency reliability) เท่ากับ .82
2. รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบการบูรณาการทฤษฎี เทคนิคที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดของเยาวชนสังคมน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเยาวชนสังคมน ผู้วิจัยนำแบบวัดฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,031 คน และนำข้อมูลคะแนนเยาวชนสังคมนที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดเยาวชนสังคมนของนักเรียนวัยรุ่น โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และศึกษาระดับเยาวชนสังคมน
2. การพัฒนาเยาวชนสังคมนนักเรียนวัยรุ่น โดยใช้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามขั้นตอนการพัฒนาเยาวชนสังคมน คือ ระยะเวลาการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล โดยในระยะเวลาการทดลองผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาเยาวชนสังคมนเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre test) ทั้งสองกลุ่ม

ในระยะหลังการทดลองเก็บข้อมูลภายหลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการกับกลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 1-1.30 ชั่วโมง กำหนด 2 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ติดต่อกัน โดยเริ่มการทดลองวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 ณ ห้องประชุมของโรงเรียนบ้านตำแยหนองเม็ก อำเภอพยุหะ จังหวัดศรีสะเกษ ในส่วนกลุ่มควบคุม จะได้รับการดูแลตามแนวทางปกติของโรงเรียน ภายหลังจากการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดเชาวน์สังคมอีกครั้ง และเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post test) ในระยะติดตามผลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสองกลุ่ม ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทั้งช่วงเวลา 4 สัปดาห์ โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดเชาวน์สังคมอีกครั้งเป็นครั้งที่ 3 มีการสลับข้อคำถามของแบบวัดเพื่อป้องกันการจดจำ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและเก็บเป็นคะแนนทดสอบในระยะติดตามผล (Follow up)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดเชาวน์สังคม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเชาวน์สังคมรายข้อโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient: r) การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของแบบวัด โดยรวมของแบบวัดเชาวน์สังคมโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ สถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปรผลระดับเชาวน์สังคมใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคม

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดเชาวน์สังคมโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่มีการวัดซ้ำ (One-way repeated MNOVA measurement) วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Pairwise comparisons) ด้วยวิธีการของ LSD และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางที่มีการวัดซ้ำ (Two-way repeated MANOVA measurement) เพื่อตรวจสอบถึงมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ระหว่างกลุ่มทดลอง (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) กับระยะเวลาในการวัด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นน โดยการปริกษากลุ่มแบบบูรณาการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 66.40 ศึกษา มีอายุ 14 ปี จำนวน 794 คน คิดเป็นร้อยละ 77.01 ผลการเรียนอยู่ในระดับดี เกรดเฉลี่ยในเทอมล่าสุด เท่ากับ 3.01-3.50 จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 โดยส่วนใหญ่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 909 คน คิดเป็นร้อยละ 88.17 มีเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนบ้าง แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำกิจกรรมพิเศษในโรงเรียน จำนวน 541 คน คิดเป็นร้อยละ 52.47 และไม่ได้ทำกิจกรรมพิเศษนอกโรงเรียน จำนวน 971 คน คิดเป็นร้อยละ 94.18

1.2 ระดับเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นน ผลการศึกษาระดับเขาวนั้สังคมโดยรวมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 1,031 คน เปรียบเทียบโดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.39 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนั้สังคมสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.46 รองลงมาคือ ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.41 ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.37 ด้านการแสดงตน มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.33 และด้านการนำเสนอตนเอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.21 ตามลำดับ

1.3 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้ทำการศึกษาแบบจำลององค์ประกอบเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นน ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า แต่ละคู่ทุกคู่ มีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาทั้ง 46 ตัวแปร ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันมากจนเกินไป และไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (ค่า r ไม่เกิน 0.80) แสดงว่าตัวแปรเชิงประจักษ์ทุกตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น (Scott, 1983)

1.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของเขาวนั้สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังศึกษาในสายสามัญศึกษา พบว่า แบบจำลองปรับแก้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีผลภายหลังจากแบบจำลองปรับแก้ (Adjust model)

มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 1949.05 ค่าชั้นแห่งความอิสระ (df) เท่ากับ 727 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 0.00000 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative χ^2) เท่ากับ 2.68 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ .040, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) มีค่าเท่ากับ .92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ .90 ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (RMR) เท่ากับ .047 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยมาตรฐานของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ .050, P-value for test of close fit = 1 , NFI = .96, IFI = .98 ค่าดัชนีความเหมาะสมสอดคล้องเปรียบเทียบ CFI = .98 และค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต CN = 475.90) แสดงว่าการประมาณค่าพารามิเตอร์ขององค์ประกอบเขาวนังสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สนับสนุนว่าเขาวนังสังคมประกอบด้วย 5 ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard factor loading) อยู่ระหว่าง .42-.71 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 18-49 ด้านความร่วมมืออย่างแท้จริง โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard factor loading) อยู่ระหว่าง .38-.65 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 14-42 ด้านการแสดงตน โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard factor loading) อยู่ระหว่าง .41-.60 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่างร้อยละ 17-36 ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard factor loading) อยู่ระหว่าง .41-.54 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่างร้อยละ 17-29 ด้านการนำเสนอตนเอง โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard factor loading) อยู่ระหว่าง .43-.61 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่างร้อยละ 19-37

สรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมมืออย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคม และการนำเสนอตนเอง เป็นองค์ประกอบของเขาวนังสังคม

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวนังสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

เขาวนังสังคมเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคล (Interpersonal) และสังคม ในการพัฒนารูปแบบการปรึกษาผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบของการปรึกษาเป็นแบบกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกันในกลุ่มและจากการศึกษาเขาวนังสังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือยืนยันว่าเขาวนังสังคมประกอบด้วย 5 ด้าน ที่พึงประสงค์ ซึ่งแต่ละด้านล้วนมีความแตกต่างในคุณลักษณะ ผลลัพธ์ที่ต้องการพัฒนานั้นมีทั้งเพื่อให้เกิด

การพัฒนาทั้งในความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงคัดสรรรูปแบบการปรึกษาแบบบูรณาการมาประยุกต์ใช้ในการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของวัยรุ่น โดยกำหนดให้แต่ละชั่วโมงการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการมีขั้นตอนในการปรึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปโดยทฤษฎีการปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้นั้นประกอบด้วย การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt therapy in groups) เทคนิคที่นำมาใช้ได้แก่ เทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group) เทคนิคที่นำมาใช้ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตน (Ego state analysis) เทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional analysis) เทคนิควิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach to groups) โดยเน้นเงื่อนไข 3 ประการที่ส่งเสริมพัฒนาการทางจิตใจ คือ ความจริงแท้ (Genuineness) การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) และการมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Empathic understanding) (Rogers, 1961, 1977) การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (Reality therapy in groups) ผู้วิจัยได้นำระบบ WDEP ของทฤษฎีมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการเอื้ออำนาจในสังคม การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy in group) เทคนิคที่นำมาใช้ ได้แก่ เทคนิคการจินตนาการ (Imaginary) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) เทคนิคการใช้บทบาทสมมติ (Role play) และเทคนิคตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory) เทคนิคที่นำมาใช้ ได้แก่ เทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) โดยรูปแบบการปรึกษากลุ่มมีชั่วโมงการปรึกษาทั้งหมดจำนวน 10 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที มีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการปรึกษาทุกครั้ง ไม่มีผู้ช่วยในการปรึกษา

3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น

ภายหลังการทดลองเสร็จสิ้น ผู้สรุปผลประสิทธิภาพของรูปแบบการปรึกษากลุ่มตามสมมติฐาน ดังนี้

1. เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่า เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interaction) ระหว่างกลุ่มทดลองและระยะเวลาการวัด พบว่าเขาวนีสังคมโดยรวมมีปฏิสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 25.314$) และพบว่าในรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทดลองและระยะเวลาการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่ารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นนมีการตระหนักรู้ในสภาพการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคมและการนำเสนอตนเองสูงขึ้นและมีความคงทนของพฤติกรรมไปจนถึงระยะติดตามผล โดยสูงขึ้นจากนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าร่วมรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่นน โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาระดับเขาวนีสังคมโดยรวมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,031 คน เปรียบเทียบโดยค่าเฉลี่ยคะแนนเลขคณิตพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนีสังคมสูงสุด คือ ด้านความร่วมมืออย่างแท้จริง รองลงมาคือ ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ด้านการแสดงตน และด้านการนำเสนอตนเอง ตามลำดับ การที่เขาวนีสังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีต้นทุนชีวิตที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นในประเทศ มีจำนวนคนยากจนมากที่สุดถึงร้อยละ 44.78 ของคนจนทั้งประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้สังคมที่หลากหลายรูปแบบ การฝึกฝนความสามารถด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคมจึงลดน้อยไป ความยากจนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเขาวนีสังคม ประเด็นแรก เพราะการดิ้นรนเลี้ยงชีพและต้องเข้าไปใช้แรงงานในต่างจังหวัดทำให้ครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความห่างเหิน เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ถูกทิ้งให้อยู่ในความดูแลของปู่ ย่า ตา ยาย สภาพปัญหานี้ส่งผลให้แบบอย่างการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระยะแรกบกพร่องไป ทั้งในความสามารถในการสื่อสาร การแสดงตน การแสดงออกการร่วมความรู้สึกต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า องค์ประกอบด้านการนำเสนอตนเอง คือ ความสามารถในการสื่อสารเจรจา นำเสนอเพื่อความร่วมมือ

และการแสดงตนในการจัดการปัญหา/สัมพันธภาพอยู่ในระดับต่ำ ประเด็นที่สอง คือ สถิติปัญญา ที่ความยากจนทำให้เด็กขาดสารอาหาร การเจริญเติบโตด้านร่างกาย พัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมถึง ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญาที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น (กรมสุขภาพจิต, 2555 ก) ซึ่งงานวิจัยที่ศึกษา ความสัมพันธ์เชาวน์สังคมกับความสามารถอื่น เช่น เชาวน์ปัญญา ความสามารถในการศึกษา ต่างยืนยันว่าเชาวน์ปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับเชาวน์สังคม สาเหตุนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้เชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ใน ระดับปานกลาง กอปรกับความสามารถของบิดามารดาที่อาจขาดประสบการณ์ด้านการจัดการ สัมพันธภาพจากรุ่นสู่รุ่นด้วยข้อจำกัดข้างต้น นักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ จึงขาดการมีแบบอย่างทางเชาวน์สังคมที่ดี

จากวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมรายด้านพบว่าองค์ประกอบเชาวน์สังคมด้าน ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม มีเชาวน์สังคมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะพื้นฐานของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นคนมีน้ำใจ อารมณ์ดีที่น้องเพื่อนฝูง เมื่อใคร ประสบกับความทุกข์ ไม่ว่าจะเจ็บป่วย สูญเสียหรือผิดหวัง คนไทยอีสานจะใส่ใจเข้าไปเยี่ยมเยียน สังเกตได้ง่ายตามโรงพยาบาลประจำอำเภอหรือจังหวัดจะมีญาติไปนอนเฝ้าตามทางเดินหรือรวมตัว กันเข้าไปให้กำลังใจผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมการห่วงใย เอื้ออาทร ร่วมความรู้สึกของผู้อื่น ของคนไทยอีสานนี้จึงถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นให้เยาวชนได้เห็นเป็นแบบอย่างเป็นปฏิบัติตาม กอปรกับนักเรียนวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เพื่อนมีความสำคัญ วัยรุ่นจะมีความห่วงใย ใส่ใจให้กับเพื่อน ก่อนข้างมากเพราะสังคมที่สำคัญช่วงเวลานี้คือสังคมของเพื่อน ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยคะแนนความร่วม รู้สึกอย่างแท้จริงสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของสุริยเดว ทริปาตี, พรรณิภา สังข์ทอง และศิริวิมล ศาลาจันทร์ (2556) ที่ทำการศึกษาเรื่องต้นทุนชีวิตของวัยรุ่นในประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบพลังตัวตน ด้านการเห็นอกเห็นใจและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นของวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 73.37 ในส่วนองค์ประกอบด้านการเอื้ออำนวย ในสังคมโดยรวมพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนน ตัวชี้วัดย่อยในการมีการแสดงออกถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสุริยเดว ทริปาตี และคณะ (2556) เช่นกันที่พบว่า ต้นทุนชีวิตในองค์ประกอบ ชุมชน ด้านการร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนเป็นประจำของวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 รวมถึงภาคอื่นเช่นกัน สะท้อนถึงการมีจิตสาธารณะของวัยรุ่นไทยควรได้รับการ พัฒนา

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ การแสดงตน และการนำเสนอตนเอง พบว่าทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง บ่งบอกถึงความสามารถ ในรับรู้อย่างเท่าทันในตนเองตลอดจนถึงแวดลุ่มรอบตัวและสังคม ความสามารถในการจัดการปัญหา ความสามารถการสื่อสารเจรจนำเสนออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สิ่งที่ทำให้ความสามารถ ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางนั้นอาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งนักเรียนวัยรุ่นได้รับการพัฒนาจาก โรงเรียนที่ในปัจจุบันมีนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กิจกรรม ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน อาทิ งานกีฬา งานแสดงความสามารถทางด้านดนตรี งานจิตอาสา ร่วมกับส่วนราชการ ซึ่งทำให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้และได้แบบอย่างใหม่ ๆ จากการทํางาน การจัดการปัญหา การสร้างสัมพันธภาพในสังคมที่เข้าร่วมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของบันดูรา (Bandura's social learning theory) ที่ว่ามนุษย์เรียนรู้และพัฒนาตนจากการสังเกต ตัวอย่างในด้านพฤติกรรม ทศนคติและผลจากการกระทำนั้น แบบอย่างที่ดีจะนำไปสู่การพัฒนา ความสามารถตนเอง การที่ผลการศึกษาเชาวน์สังคมด้านการตระหนักรู้สถานการณ์อยู่ระดับ ปานกลางนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ที่ทำการศึกษ องค์กรประกอบการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้าง โมเดลการปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่า องค์กรประกอบการตระหนักรู้ทางสังคม ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม และความเข้าใจสังคมของวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำเป็นอันดับที่สองรองจากภาคเหนือ แสดงถึงความสามารถในการรับรู้เท่าทันการประเมินวิเคราะห์ ตัดสินใจในสถานการณ์ปานกลาง การที่เชาวน์สังคมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเท่าทันถือว่ามีความสอดคล้องไปในทิศทาง เดียวกัน ทั้งนี้เพราะหากนักเรียนวัยรุ่นขาดการตระหนักรู้ทั้งในตนเองและสถานการณ์รอบตัว จะส่งผลให้ความสามารถในการแสดงตน การจัดการปัญหาได้ไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความสามารถ ในการสื่อสารนำเสนอ เจรจา ประสานความร่วมมือที่ไม่ประสบความสำเร็จ อาจกล่าวได้ว่า การตระหนักรู้สถานการณ์ ถือเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดระดับเชาวน์สังคมลือตามผลการศึกษา ที่พบว่า การตระหนักรู้สถานการณ์มีตัวแปรชี้วัดย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ผลการศึกษา เชาวน์สังคมด้านการแสดงตน การนำเสนอตนเองที่มีระดับปานกลางยังสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะ ของเด็กวัยเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่าเป็นคนขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก ตามการศึกษา โครงการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทยวัยเรียน 6-15 ปี ของกรมสุขภาพจิต ปี พ.ศ. 2554 ถือเป็นอุปสรรค สำคัญทำให้นักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือพัฒนาตนเองไม่เต็มที่ หรือพัฒนาได้ช้ากว่า ภาคอื่นในด้านการแสดงตนและนำเสนอตนเอง อีกทั้งในปัจจุบันอิทธิพลของสื่อ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ที่เข้าถึงได้ง่ายมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก การที่เด็ก มีการตระหนักรู้สถานการณ์ได้น้อย สนใจสิ่งรอบข้างลดลง บิดามารดาไม่มีเวลาในการอบรมชี้แนะ

จากปัญหาความยากจน ส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดการเลียนแบบรูปแบบการสื่อสารที่ไม่สุภาพเหมาะสม เช่น การขู่ข่ม ให้อายหรือการจัดการปัญหาที่ใช้ความรุนแรงต่อกันดังที่พบเห็นได้จากวิดีโอที่เผยแพร่ในโลกออนไลน์ จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะแนวทางและสร้างเสริมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยีนยีนเชาวน์สังคม พบการยีนยีนองค์ประกอบเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง ด้านการแสดงตน ด้านการเอื้ออำนวยทางสังคม และด้านการนำเสนอตนเองโดยแบบวัดเชาวน์สังคมจำนวน 41 ข้อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถวัดเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นได้ซึ่งแต่ละด้านมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง-มาก และมีค่าเป็นบวกแสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์และเป็นองค์ประกอบเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นสายสามัญศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งองค์ประกอบเชาวน์สังคมทั้ง 5 ด้าน นี้มีความสอดคล้องกับ การศึกษาของ Malowe (1986) ระบุว่าเชาวน์สังคมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสนใจสังคม (Social interest) การประมาณตนในสังคม (Social self-sufficiency) ทักษะความร่วมมืออย่างแท้จริง (Empathy skills) และทักษะการแสดงออกในสังคม (Social performance skills) การศึกษาของ Kozmitzki and John (1993) ที่ระบุว่าเชาวน์สังคมประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การรับรู้อารมณ์และสภาวะในจิตใจของผู้อื่น การจัดการสัมพันธภาพ การรู้ในทฤษฎีสังคมและชีวิต รู้ในสถานการณ์ในสังคมและบริบทของสังคม การบริหารจัดการบุคคล ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง และการปรับตัวในสังคม การศึกษาของ Siberman (2000) ที่ยืนยันว่าเชาวน์สังคมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การเข้าใจบุคคลอื่น การแสดงออกความคิด/ ความรู้สึกตนเอง การแสดงถึงความต้องการตนเอง การรู้จักให้และรับ ข้อเสนอแนะกับบุคคลอื่น การงูใจ/ เป็นแรงบันดาลใจ/ โน้มน้าวบุคคลอื่น การสร้างสรรค์หนทางแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การปรับทัศนคติได้เหมาะสมเมื่อพบเจอความยากลำบาก ซึ่งในแต่ละด้านเน้นการรับรู้ เข้าใจและจัดการสัมพันธภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาของ Buzan (2003) ได้สรุปว่าเชาวน์สังคมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การอ่านใจบุคคล: การเข้าใจและรู้ใจบุคคล โดยรับรู้จากภาษาพูด ภาษาท่าทาง การฟังอย่างตั้งใจ การมีศักยภาพทางสังคม การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การเป็นที่ชื่นชม การเจรจาต่อรองและการจัดการปัญหา การสร้างแรงจูงใจ การรู้วิธีการเป็นสื่อกลาง

ผลการศึกษารายองค์ประกอบเชาวน์สังคมในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชาวน์สังคมในกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชากาชา ในตุรกี จำนวน 719 คน โดยใช้แบบวัดเชาวน์สังคม TrOmsosocial intelligence scale ของ Silvera et al. (2001) จำนวน 21 ข้อ

ยืนยันว่าองค์ประกอบเขาวงกตประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ Social Information Processing (SIP): เป็นการวัดความสามารถในการเข้าใจภาษาพูด ภาษาท่าทางของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์และสามารถร่วมความรู้สึกและอ่านสิ่งที่ซ่อนอยู่หลังข้อความสื่อสารนั้น Social Skills (SS): เป็นการวัดความสามารถด้านการสื่อสารพื้นฐาน เช่น การฟังอย่างตั้งใจ การแสดงตนอย่างมั่นใจ การเป็นผู้ริเริ่ม ดำรงรักษา หรือทำลายสัมพันธภาพ Social Awareness (SA): เป็นวัดความสามารถในการแสดงตนได้สอดคล้องกับสถานการณ์ สถานที่ เวลา (Dogan & Cetin, 2009) การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในนักศึกษา คณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาจำนวน 1,307 คน พบว่า มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเกิดความถูกต้องในการเข้าใจบุคคลอื่น การรับรู้ทางสังคม และองค์ประกอบด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมี 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคล ความสามารถในการแสดงตนเอง ความสามารถในการชี้นำพฤติกรรมของบุคคล ความสามารถในการคำนึงถึงผู้อื่น (คณิตพันธ์ ทองสืบสาย, 2552)

การที่ตัวแปรชี้วัดย่อยของเขาวงกตด้านการตระหนักรู้สถานการณ์มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดยังสอดคล้องกับการการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันความฉลาดทางสังคมในนักศึกษาอุดมศึกษาภาคใต้จำนวน 900 คน พบว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการตระหนักรู้ในสังคมประกอบด้วยตัวชี้วัด การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่นและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้านการรู้จักประกอบด้วย ตัวชี้วัดการรู้จักในพฤติกรรม การมีข้อเสนอแนะทางสังคมและการตัดสินใจสถานการณ์ทางสังคม ด้านการมีทักษะทางสังคมประกอบด้วยตัวชี้วัด การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการรู้จักสูงสุด (กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์, 2556)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวงกตของนักเรียนวัยรุ่น

รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ในลักษณะการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางการปรึกษา พัฒนาจากแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคต่าง ๆ ของการปรึกษากลุ่ม ประกอบด้วย ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสาร ทฤษฎีการเผชิญความจริง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม โดยขั้นตอนการปรึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การกำหนดขั้นตอนในชั่วโมงการปรึกษาและรูปแบบการปรึกษา

การกำหนดขั้นตอนในชั่วโมงการปรึกษา กำหนดเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ (Initial stage) ขั้นดำเนินการ (Working stage) และขั้นสรุป (Ending stage) อ้างอิงจาก 6 ขั้นตอน การปรึกษากลุ่มของ Corey (2012, pp. 94-141) ในขั้นนำ (Initial stage) กำหนดขึ้นเพื่อสร้างสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพในแต่ละชั่วโมงการปรึกษา ให้กลุ่มเกิดบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความไว้วางใจต่อกัน ตลอดจนใช้ชี้แจงวัตถุประสงค์การปรึกษาแต่ละครั้งเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาตนเองชัดเจน บางชั่วโมงการปรึกษา ขั้นนำใช้เพื่อการทำกิจกรรมเล็กน้อยเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการปรึกษา ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้รับการปรึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีความสนุกสนาน อดทนต่อกิจกรรมที่ใช้เวลานานได้น้อย กอปรกับกระบวนการปรึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องใช้การเปิดเผยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางจิตใจอาจสร้างความอึดอัด ให้สมาชิกจนเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเขาวนัสังคมได้ จึงต้องมีการใช้กิจกรรมร่วมด้วยเพื่อดึงดูดความสนใจ สร้างพลังการร่วมมือและสิ่งสำคัญ คือ ใช้กิจกรรมเป็นประสบการณ์ฝึกหัดให้สมาชิกตระหนักถึงในสิ่งที่ต้องการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ขั้นนำถือเป็นขั้นตอนที่ทำให้สมาชิกกลุ่มผ่อนคลาย มีความไว้วางใจเพิ่มขึ้นซึ่งสังเกตได้จากแต่ละชั่วโมงการปรึกษา สมาชิกกล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น จากทีละคนกลายเป็นกล้าเปิดเผยทุกคน

ขั้นดำเนินการ (Working stage) เป็นขั้นตอนที่ใช้เพื่อการพัฒนา มีการใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีที่วางแผนไว้ในกระบวนการปรึกษา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งในตนเอง การสำรวจตนเอง ได้แบ่งปันในสิ่งที่ตนเองสงสัยกังวลกับเพื่อน ๆ เรียนรู้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองในความคิดความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์

ขั้นสรุป (Final stage) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มได้สรุปสิ่งที่ได้จากการพัฒนาตนเอง และรับรู้ประโยชน์ที่เพื่อนได้รับ การสรุปมีความสำคัญมากเพราะทำให้สมาชิกได้รับรู้ถึงพัฒนาการเขาวนัสังคมในแต่ละด้านของตนเอง นำไปสู่การเริ่มเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองอย่างสร้างสรรค์ และผู้วิจัยสามารถใช้เพื่อประเมินว่ากระบวนการปรึกษาประสบความสำเร็จหรือไม่ ยังมีจุดใดที่ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม

สรุปได้ว่า กระบวนการปรึกษาที่มีขั้นตอนการปรึกษารอบคอบการสร้างความสัมพันธ์ การปรึกษา กระบวนการเปลี่ยนแปลง และการสรุปผล จะช่วยให้แต่ละชั่วโมงการปรึกษา มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาเขาวนัสังคมได้

รูปแบบการปรึกษา การพัฒนาเป็นรูปแบบการปรึกษาเป็นแบบกลุ่มมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ (Corey, 2012, p. 30) ระหว่างบุคคลและกลุ่มคน กระบวนการปรึกษากลุ่มถือเป็นพื้นที่ในการแสดงออกถึงที่เป็นกังวลหรือรับรู้มาในแง่มุมมองต่าง ๆ พลังกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกค้นพบหนทางในการเข้าใจตนเองและยอมรับตนเองในที่สุด (Corey, 2012, p. 30) การปรึกษากลุ่มยังมีความเหมาะสมกับช่วงวัยรุ่น (Peers) ที่ต้องการพูดคุยกับเพื่อนวัยเดียวกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553, หน้า 339) เพราะกระบวนการกลุ่มเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งในตนเอง การสำรวจและค้นหาตนเอง ที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการช่วงวัย ช่วยให้เกิดการแบ่งปันในสิ่งที่ตนเองสงสัยกังวลกับเพื่อน ๆ ซึ่งกระบวนการปรึกษามีการตั้งคำถามในสิ่งที่วัยรุ่นให้คุณค่า สนใจ หรือวิตกกังวลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง

ด้านระยะเวลาการปรึกษา โดยการปรึกษาแต่ละครั้งใช้เวลา 90 นาที ถือเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมกลุ่มเอื้อให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถเข้าร่วมได้ ไม่รบกวนเวลาเรียน การกำหนดจำนวนครั้งการปรึกษา 10 ครั้ง อยู่เกณฑ์ที่เหมาะสมของการปรึกษากลุ่มที่นัดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ส่งผลให้สมาชิกทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ครบทุกครั้ง เกิดประสิทธิภาพ

การกำหนดจำนวนครั้งในการพัฒนาแต่ละตัวแปร ผู้วิจัยพิจารณาจากคุณลักษณะองค์ประกอบเขาวงกตเป็นหลักเพราะในแต่ละตัวแปรใช้ระยะเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน เช่น การตระหนักรู้สถานการณ์ การที่จะพัฒนาให้เกิดประสิทธิควรเริ่มต้นด้วยการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองเป็นอันดับแรก จึงจะสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์รอบข้างหรือในสังคมได้ เช่นเดียวกับองค์ประกอบความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง ที่การพัฒนาตัวแปรควรเริ่มจากการฝึกฝนการรับรู้และจดจำ ความรู้สึกก่อน จึงจะสามารถแสดงออกถึงความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริงได้ เป็นต้น ในส่วนองค์ประกอบที่เน้นการฝึกฝนทักษะ ผู้วิจัยกำหนดให้มีการทำความเข้าใจหลักการเบื้องต้นของตัวแปร จากนั้นจึงเน้นไปที่การฝึกปฏิบัติในห้องทดลองและใช้การมอบหมายการบ้านให้สมาชิกได้ฝึกบูรณาการ สิ่งที่ได้ฝึกในห้องทดลองกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งพบว่าการมอบหมายการบ้านสามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้สัมผัสประสบการณ์จริงได้เป็นอย่างดีว่าสิ่งที่ปฏิบัตินั้นได้ผลหรือไม่อย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร การกำหนดรูปแบบการปรึกษาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อการดำเนินการปรึกษาที่ราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพ

2.2 การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค การบูรณาการการปรึกษาโดยการผสมผสานทฤษฎีและเทคนิคมีความยืดหยุ่นต่อผู้รับบริการ สภาพปัญหา หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการพัฒนา ไม่บังคับหรือฝืนธรรมชาติของวัยรุ่น ในส่วนทฤษฎีและเทคนิคที่นำมาใช้ในการปรึกษามีแนวคิด ความเชื่อของทฤษฎีที่ตรงกับคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการพัฒนาสามารถพัฒนาตัวแปรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นดำเนินการมีรูปแบบการปรึกษาที่น่าสนใจแปลกใหม่ นักเรียน

วัยรุ่นมีความชื่นชอบเกิดความร่วมมืออย่างเต็มที่ สามารถเข้าร่วมการปรึกษาทุกครั้ง บรรยายภาศในการปรึกษามีความผ่อนคลาย เกิดความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ โดยเทคนิคการจินตนาการ (Imaginary)

เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม บูรณาการร่วมกับเทคนิคการทำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์ การที่เทคนิคการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์สามารถพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ได้ผลนั้น เป็นเพราะเป้าหมายพื้นฐานของทฤษฎี คือ การเพิ่มการตระหนักรู้เพื่อให้เกิดการเยียวยาหรือเติบโตด้วยตัวของมันเอง เมื่อเกิดการตระหนักรู้บุคคลจะมีศักยภาพในการค้นหาวิธีการจัดการปัญหาด้วยตัวเองและค้นพบสภาวะที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปได้ (Corey, 2012, p. 293) การเริ่มต้นโดยใช้เทคนิคการทำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) สามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีการตระหนักรู้ในตนเอง ได้สัมผัสประสบการณ์ที่เป็นปัจจุบันขณะของตนเองทั้งหมดว่า เป็นอย่างไร มีความเข้าใจถึงการตระหนักรู้ในสิ่งที่รับรู้ได้ง่ายเช่น ทำทางการเคลื่อนไหว คำพูด อารมณ์ ความคิด ของตนเอง เกิดการปรับตัวเองจากความคิดฟุ้งซ่าน ได้แก่ การยึดติดกับอดีตหรือการกังวลในอนาคตให้เข้ามาเริ่มรับรู้การรู้สึกตัว (สติ) เห็นได้จากปรากฏการณ์ในกลุ่มเมื่อสมาชิกเกิดการรับรู้ การก้มหน้า การหลบสายตา การขมวดคิ้ว การแกะเล็บตนเองตลอดจนการมีน้ำตาที่คลอตาของตนเอง สามารถนำไปสู่การรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกผิดของตนเองที่มีต่อเพื่อนและเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ใหม่ เช่น การจะเดินไปขอโทษเพื่อนเพื่อให้สามารถกลับมาเป็นเพื่อนกันได้เหมือนเดิม แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการตระหนักรู้ว่าสามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้มองเห็นภาพรวมของทั้งหมด เกิดมุมมองใหม่ที่สร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต

เมื่อบุคคลเกิดการตระหนักรู้ในตนเองแล้วจะมีความสามารถในการตระหนักรู้สถานการณ์ในลำดับต่อมา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) เน้นการรับรู้และคงอยู่กับความรู้สึกที่แท้จริงหรือความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหรือสถานการณ์ในสังคมของนักเรียนวัยรุ่น นำไปสู่การหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงทางสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้ เห็นได้จากสถานการณ์ที่สมาชิกเข้าไปมีส่วนทำให้เพื่อต้องออกจากโรงเรียนจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การอยู่กับความรู้สึกตนเอง ทำให้สมาชิกรับรู้ความรู้สึกตนเองว่ามีความรู้สึกผิดและละอายมากเพราะเป็นคนช่วยคลุ่ทางอยู่หน้าบ้าน ปลอ่ยให้เพื่อนทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ด้วยความคะนองสนุกสนานจนลืมนึกถึงผลกระทบตามมา สมาชิกรู้สึกเสียใจมากที่ไม่ห้ามปรามเพื่อนปลอ่ยให้อารมณ์พาไปจนเพื่อนตั้งครรภ์และต้องออกจากโรงเรียน ภายหลังจากการอยู่กับความรู้สึกตนเองและการตระหนักรู้ ช่วยเหลือสมาชิกเกิดความคิดใหม่ที่สร้างสรรค์

เพื่อแก้ไขปัญหาสัมพันธภาพ โดยไปขอโทษเพื่อนและช่วยเหลือในสิ่งที่พอจะช่วยเหลือได้และบอกกับตนเองใหม่ว่าจากนี้ไปจะมีสติมากขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ มองผลเสียที่ตามมาให้มากขึ้น ไม่เช่นนั้นเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นกับตนเองก็ได้ ประสิทธิภาพของการใช้เทคนิคยังส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ พบว่า สมาชิกบางคนก็มีมุมมองเชิงบวก ลดการตำหนิต่อตนเองว่า “แม้จะมีส่วนร่วมทำผิดอยู่บ้างแต่ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องมาโทษตัวเองฝ่ายเดียว เพราะคนที่ตัดสินใจคือเพื่อนเรา เขาก็ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ทำเอง” บางส่วนมองว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วแก้ไขไม่ได้ ก็ควรไปให้กำลังใจเพื่อนบ้าง และนำมาเป็นบทเรียนสอนตัวเอง”

จากการร่วมกันแสดงความคิดเห็นพบว่าสิ่งที่สมาชิกได้รับร่วมกันคือการมีสติรู้ทันสถานการณ์ดีร้ายและการรู้จักควบคุมตัวเอง ไม่ปล่อยใจไปตามความพอใจ สนุกสนานที่ดีที่สุด คือ เมื่อรู้ว่าไม่ปลอดภัยการไม่พาตัวเองเข้าไปในที่ที่มีความเสี่ยงจะเป็นการป้องกันที่ดีที่สุด การนำเทคนิคการตระหนักรู้มาใช้ที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ที่นำการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์มาใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ในสังคม องค์ประกอบความรู้สึกไวต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการร่วมกับเทคนิคการมอบหมายการบ้านจะเป็นช่องทางการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองให้สามารถรับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเท่าทัน จากการติดตามพบว่า สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำบ้าน ซึ่งพบว่ามีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกห้องทดลองที่หลากหลายเหตุการณ์ เช่น ถูกยายตำหนิ ทะเลาะกับน้อง ทะเลาะกับแม่ การช่วยเหลือครูถือของ เป็นต้น ประเด็นที่สมาชิกสามารถมีสติรับรู้ในเรื่องการเคลื่อนไหวสีหน้าท่าทางตนเองมากที่สุด เช่น นิ้วมือ คิ้วขมวด เบ้าปาก มือไม้สั่น ตาจ้องเขม็ง รองลงมาคือ ความคิดที่คิดของตนเองว่าเป็นอย่างไร ผลการบูรณาการของเทคนิคจากทั้งสองทฤษฎีจึงส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นมีความสามารถในการตระหนักรู้ในสถานการณ์เพิ่มขึ้น

2.2.2 การพัฒนาความรู้สึกอย่างแท้จริง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลางบูรณาการร่วมกับเทคนิคการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเป็นการพัฒนาความสามารถในการรับรู้ จดจำ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกมาร่วมกับการพัฒนาความสามารถในการแสดงออกการร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) บูรณาการร่วมกับเทคนิคตัวแบบ (Modeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยผู้วิจัยให้ตนเองเป็นตัวอย่างของการไวในการรับรู้ การฟังอย่างตั้งใจซึ่งช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นแบบอย่างของการฟังอย่างตั้งใจว่าเป็นอย่างไร สามารถจดจำรายละเอียดของบุคคลรอบข้างได้มากขึ้น ในช่วงโครงการปรึกษาพบว่า เกมการแข่งขันเพื่อกระตุ้น

การแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ทำให้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ ความรู้สึกผิดที่ทำให้ทิ่มแค้น ความผิดหวัง ความกลัว เป็นต้น ซึ่งในระหว่างการตั้งคำถามและรับฟังความรู้สึกของสมาชิก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้ตัวแบบ (Modeling) โดยมีผู้วิจัยเป็นตัวแทนของความรู้สึกที่แท้จริง แสดงออกพฤติกรรม อาทิ แสดงออกถึงการใส่ใจ (Attending) การสื่อสารทางกาย (Posture) การแสดงกิริยาอาการ (Gesture) และพฤติกรรมของการพูด (Verbal behaviour) เป็นต้น ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) สามารถช่วยให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ตัวแบบเพื่อการรับรู้จดจำ ความรู้สึกบุคคลอื่นและแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

การที่รูปแบบการบูรณาการระหว่างสองทฤษฎีดังกล่าว สามารถพัฒนาการร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริงได้ เพราะทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลางถือเป็นทฤษฎีสำคัญที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาความรู้สึกอย่างแท้จริง (Empathic accuracy) เพราะหัวใจหลักของทฤษฎี คือ การร่วมความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง (Empathic understanding) ในโลกภายในและภายนอกของบุคคล และความรู้สึกอย่างแท้จริง (Accurate empathy) ถือเป็นศูนย์กลางในการฝึกการทำกลุ่มแบบเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Corey, 2012, p. 267) การมีแบบอย่างจากสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนวัยรุ่น โดย ผ่านเงื่อนไข 3 ประการ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางจิตใจ คือ ความจริงแท้ (Genuineness) การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) และการมีความเข้าใจความรู้สึก (Empathic understanding) (Rogers, 1961, 1977) สามารถทำให้สมาชิกเกิดพัฒนาความรู้สึกอย่างแท้จริง การบูรณาการร่วมกับเทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcements) และเทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignments) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counselling in group) ที่เน้นการฝึกพฤติกรรมเป็นหลัก ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการแสดงออกการร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริง เพราะเทคนิคสามารถช่วยให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาตนเองในจุดที่ยังขาดทักษะ ให้มีความมั่นใจมากขึ้นในตัวเอง เปิดโอกาสในการเรียนรู้และฝึกฝนความสามารถทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลร่วมกัน อีกทั้งยังได้นำสิ่งที่ได้รับการพัฒนาไปฝึกประสบการณ์ในชีวิตจริง (Home assignment) (Ellis, 2001 cited in Corey, 2012, p. 387) เกิดการเรียนรู้ผิดถูก จนสามารถนำไปใช้ได้จริง

ภาพรวมของการบูรณาการจึงส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจรูปแบบการแสดงออกการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับมาก สามารถฟังอย่างตั้งใจไม่ขัดจังหวะ มีความกล้าสัมผัสมือ โอบกอดให้กำลังใจในระดับมาก ความสามารถสะท้อนความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อประเมินตามมาตรวัดการเข้าในการร่วมความรู้สึก ผู้วิจัยประเมินความสามารถสมาชิกกลุ่มในระดับ 5 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากแรกเข้าร่วมที่อยู่ในระดับ 2-3 มาอยู่ในลำดับที่ 4 และ 5 ในท้ายที่สุด ทั้งนี้เพราะเริ่มมีการเปิดเผยตนเองและใช้คำถามเพื่อให้เพื่อนได้คิดหาแนวทางในการจัดการปัญหาได้ และจากการสังเกตการณ์

ฝึกฝนสมาชิกมีการใช้สายตา น้ำเสียงได้อ่อนโยนมากขึ้น ในส่วนคำถามมีการใช้คำถามปลายเปิดเพิ่มขึ้น

2.2.3 การพัฒนาการแสดงตน ผู้เลือกใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรคนิยม (Constructivism learning theory) บูรณาการร่วมกับเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group) เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งทำการพัฒนาจำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการพัฒนาความสามารถควบคุมสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูด อารมณ์ ต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างสุภาพ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) ให้อัยรุ่นได้เรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต มาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดทักษะการวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน บูรณาการการปรึกษาร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์สภาวะตัวตน (Ego state analysis) เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เพื่อให้อัยรุ่นได้ฝึกการแสดงออกสีหน้า ท่าทาง การสื่อสารในรูปแบบการสื่อสารที่จริงใจ สอดคล้องกับสภาวะตัวตนของผู้สนทนา มีการแสดงสีหน้าท่าทางมั่นใจ ให้เกียรติ ผู้สนทนา

ในช่วงโมฆการปรึกษาครั้งที่สองเป็นการพัฒนาความสามารถในการลำดับความสำคัญและการจัดการปัญหาที่พบในสังคม ครั้งที่สองผู้วิจัยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) โดยมีใช้สถานการณ์ปัญหาในการทำงานกลุ่ม ที่พบได้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่ม โดยบูรณาการร่วมกับ เทคนิคกระบวนการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transaction analysis) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้รูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สีหน้า ท่าทาง ตลอดจนความสามารถในการจัดการปัญหาขณะดำเนินสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของตนเอง และเพื่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำเทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal) ให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกรูปแบบการสื่อสาร การจัดการปัญหาใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจในการสื่อสารความสามารถในการจัดการ เมื่อเกิดปัญหาต่อไป

การที่รูปแบบการบูรณาการระหว่างสามทฤษฎีดังกล่าว สามารถพัฒนาการแสดงตนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประเด็นแรกอาจเป็นเพราะมีจุดเด่นจากการใช้สถานการณ์ปัญหาจริง เพราะทฤษฎีนี้มีแนวคิดสำคัญในเรื่องของการเรียนรู้ ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมหรือรับเข้ามาใหม่ ปัญหาจริงจึงทำให้ง่ายต่อการเข้าใจต่อการวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา ให้เป็นมุมมองความคิดใหม่ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมใหม่ที่มีความเหมาะสมมากขึ้น อาทิ การวางสีหน้า ท่าทาง และการใช้คำพูดสื่อสารต่อหน้าบุคคลอื่นและในสังคมใหม่ได้อย่างมีความสุข ซึ่งพบได้จากปรากฏการณ์ในช่วงการปรึกษาที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างพี่ชายกับ

น้องสาว ที่มองว่า “พี่ชายฉันนิสัยแย่ส่วนฉันมันเร่ด” ที่ตัวสมาชิกจะดูว่ากล่าวพี่ชายเสมอเพราะมองว่าพี่ไม่เอาไหน ทำให้ตัวสมาชิกกับพี่ชายต้องทะเลาะกันกันทุกวัน เพื่อนสมาชิกได้ช่วยกันเสนอแนะให้สมาชิกคนดังกล่าวมองเห็นความสามารถข้อดีของพี่ชายที่สมาชิกเองทำไม่ได้ เพื่อให้สมาชิกปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ โดยให้ลองมองพี่ชายอย่างเท่าเทียม ผลการปรึกษาพบว่า ตัวสมาชิกคนดังกล่าวร้องไห้เสียใจที่ทำไม่ดีกับพี่เพราะแต่ละครั้งที่ทะเลาะเธอจะใช้คำพูดที่แรงมากเหมือนไม่ใช่คนในครอบครัวกัน ทั้งที่พี่ก็มีข้อดีเหมือนกันแต่ตนเองก็มองข้าม ทำให้สมาชิกคนดังกล่าวตั้งใจว่าวันนี้เมื่อกลับบ้านไปเธอจะไปขอโทษพี่ชายและเริ่มต้นพูดจาที่ดีและสุภาพกับพี่ชายของเธอ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ใช้การฝึกทักษะ ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยให้สมาชิกคนดังกล่าวฝึกพูดฝึกการแสดงออกทางสีหน้า ที่จะไปพูดกับพี่ชายให้สอดคล้องกับสภาวะตัวตนทั้งสองคน อาทิ การใช้คำถามปลายเปิด การใช้ I message วิธีการต่อรองเพื่อพบกันครึ่งทางอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งภายหลังจากการฝึกพบว่า สมาชิกคนดังกล่าวมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะไปพูดกับพี่ชายตนเอง

ประเด็นที่สอง อาจเป็นเพราะการใช้บทบาทสมมติเป็นจุดเด่น เพราะสมาชิกมีความชื่นชอบรูปแบบการแสดงส่งผลให้เกิดความร่วมมืออย่างเต็มที่ กอปรกับบทบาทสมมติสามารถช่วยให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาตนเองในหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน อาทิ การแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นได้อย่างสุภาพ การสื่อสารที่สอดคล้องกับสภาวะตัวตนของบทสนทนาช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีการสื่อสารที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ ราบรื่นบรรลุเป้าหมายของทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถแสดงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีการสื่อสารที่สอดคล้องกัน (Complementary) เลี่ยงการสื่อสารที่ขัดแย้ง (Conflict) หรือการสื่อสารแบบซ่อนเร้น (Ulterior) ได้ ซึ่งพบว่าสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์การสื่อสารแต่ละบทได้ถูกต้อง บอกได้ว่าผลที่ตามมาคืออะไร อาทิ การโกรธเคืองจากคำพูดที่ตะคอก ความไม่ไว้วางใจจากการปิดบังความจริง หรือการเห็นใจสงสารเมื่อถูกร้องขอความเห็นใจ แต่อาจโกรธเคืองได้เมื่อรู้ว่าถูกหลอก เทคนิควิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถนำเสนอตนเอง นำเสนองานเพื่อสร้างความพึงพอใจและเกิดความร่วมมือในกลุ่มเพื่อน สามารถเลี่ยงการสื่อสารที่ซ่อนเร้นได้รับการฝึกการสื่อสารหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการเอาใจใส่ที่เหมาะสม ไม่เล่นเกมทางจิตวิทยา เช่น การโอคครวญปัญหา การดำเนินคดียื่น การกล่าวหา การต่อต้าน การทำให้ผู้อื่นจนมุม เป็นต้น นักเรียนวัยรุ่นได้ฝึกการแสดงพฤติกรรมใหม่ เลี่ยงการแสดงพฤติกรรมเล่นเกมดังกล่าว เกิดเป็นการสื่อสารที่มีคุณภาพ ส่งผลให้บรรยากาศในสังคมมีความราบรื่น เกิดความร่วมมือระหว่างกัน

การนำทฤษฎีและเทคนิคนี้มาใช้พัฒนาคุณลักษณะนี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของพัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ที่นำการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร

มาใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ในสังคม องค์ประกอบการสื่อสารทางสังคมและเทคนิคตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาของกาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (2556) ที่ใช้แนวทางของทฤษฎีในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในตัวแปรการแสดงออกทางสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการปรึกษาในภาพรวมจึงส่งผลให้สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการแบ่งปันประสบการณ์ วิเคราะห์ปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ไขอยู่ในระดับดี สมาชิกแต่ละคนต่างพูดว่า “มีความมั่นใจในการแสดงตนทั้งคนใกล้ชิดและบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น” “ไม่เคยรู้มาก่อนว่าการแสดงตนขึ้นอยู่กับมุมมองคนอื่นด้วย” และ “ไม่รู้ว่าสิ่งสำคัญในการสื่อสารคือจะต้องให้ตรงกับสถานะตัวตนของผู้สนทนา” ในภาพรวมการฝึกการแสดงตนจึงทำให้สมาชิกกลุ่มมีแนวทางที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น มีความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกับสถานะตัวตนในระดับมาก ความมั่นใจในการวางสีหน้าท่าทางให้สุภาพและการสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานะตัวตนอยู่ระดับมาก

2.2.4 การพัฒนาการเอื้ออำนาจในสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมบูรณาการ ร่วมกับเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง ส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นประพาศิตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมทุกระดับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญและช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความราบรื่นและสังคมมีความน่าอยู่ มีการประพาศิตินในการเป็นผู้ให้แก่บุคคลรอบข้างและสังคมในทุกระดับ ช่วยเหลือแนะนำช่องทางที่เป็นประโยชน์เมื่อพบผู้เดือดร้อน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมนั้นซึ่งทำให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเอง

การที่รูปแบบการพัฒนาสามารถส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นมีการเอื้ออำนาจในสังคมเพิ่มขึ้นอาจเป็นเพราะจุดเด่นของการใช้ตัวแบบ (Modeling) จากบุคคลที่มีชื่อเสียงและได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ถือเป็น การสร้างตัวแบบที่ดีในการเป็นผู้ให้ การมีจิตอาสาต่อสังคมให้กับนักเรียนวัยรุ่นยึดเป็นแบบอย่าง ทำให้นักเรียนได้เห็นรูปแบบการตอบแทนสังคมที่หลากหลายและเป็นสิ่งที่ตนเองทำได้ โดยไม่ต้องใช้จ่ายเงินอย่างเดียว ซึ่งพบว่าสมาชิกมีความตั้งใจทำประโยชน์เพื่อสังคมที่หลากหลาย เช่น การกวาดถนนหน้าบ้าน การกวาดลานวัด การเก็บขยะในโรงเรียนและตามถนน การช่วยคนแก่เดินข้ามถนน เป็นต้น ในส่วนหลักการ WDEP นั้นมีส่วนช่วยเติมเต็มให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดการตระหนักรู้และรับผิดชอบสังคม และค้นพบแนวทางปฏิบัติประพาศิตินที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือเป็นอีกจุดเด่น เพราะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง ผู้วิจัยจึงได้นำระบบ WDEP ของทฤษฎีมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้ออำนาจในสังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยเน้นการพัฒนาการเป็นผู้ให้ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม

อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่สร้างปัญหาหรือทำให้สังคมเดือดร้อน อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติตนให้สังคมมีความงอกงาม ดำรงอยู่จากการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของนักเรียนวัยรุ่น ในขั้นตอนดำเนินการผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการตั้งคำถามดังนี้ W: “ในชีวิตนี้นักเรียนต้องการที่จะช่วยสังคมอย่างไร” D: “มีทิศทางในการช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร” E: “ช่องทางการช่วยเหลือนั้นสามารถทำได้จริงหรือเกิดประโยชน์หรือไม่” P: “จะวางแผนขั้นตอนการช่วยเหลือสังคมอย่างไร” จากรายงานการบันทึกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 8 ว่าสมาชิกมีความตั้งใจที่จะช่วยสังคม เช่น การกวาดถนนหน้าบ้าน การกวาดลานวัด การเก็บขยะในโรงเรียนและตามถนน การช่วยคนแก่เดินข้ามถนน ดูแลความปลอดภัยชุมชน ด้านทิศทางการช่วยเหลือสมาชิกคิดว่าจะเริ่มต้นในสิ่งที่ใกล้ตัว เช่น โรงเรียน วัด ชุมชน โดยเริ่มที่สามารถทำได้ด้วยคนเดียวกันไม่รบกวนใคร ด้านการสำรวจตรวจสอบความเป็นไปได้ของช่องทางนั้น สมาชิกกลุ่มมองว่าสามารถทำได้หมดเพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ด้วยตนเองไม่ต้องรบกวนใคร และไม่มีอันตรายเพราะอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ตลอด ด้านการวางแผนมีสมาชิกบางคนสามารถวางแผนได้อย่างเป็นระบบ เช่น จะเข้าไปขออนุญาตผู้ใหญ่บ้าน และขยายโดยวางแผนกวาดขยะบนถนนหมู่บ้านสัปดาห์ละสามวัน เป็นหลังเลิกเรียนในวันทำการสองครั้ง และวันเสาร์หนึ่งครั้ง โดยใช้ไม้กวาดที่บ้าน เป็นต้น

จุดสำคัญอีกหนึ่งจุดที่สำเร็จมาจากในตอนท้ายชั่วโมงการปรึกษาผู้วิจัยให้สมาชิกได้ฝึกการเป็นผู้ให้โดยการเขียนจดหมายให้กำลังใจทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ชายแดนใต้ และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อโรงเรียน โดยการเก็บเก้าอี้โต๊ะหลังเสร็จการให้การศึกษา จากการประเมินความรู้สึกรับพบว่า สมาชิกชอบการเขียนจดหมายให้กำลังใจให้กับทหารมากเพราะไม่เคยทำมาก่อน และรู้สึกดีมากที่สุดที่ได้ทำให้ทหารที่ทำงานเสี่ยงอันตราย บางคนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ากับสังคม และในขั้นสรุปผู้วิจัยใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้านเพื่อให้สมาชิกเริ่มต้นการฝึกเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จากเอกสารการบ้านของสมาชิก พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่ม เริ่มทำสิ่งในสิ่งรอบตัว เช่น ลบกระดานดำ ช่วยครูถือของ การเก็บขยะในโรงเรียน บางคนได้เข้าไปกวาดลานวัด เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคนต่อการบำเพ็ญประโยชน์ คือ รู้สึกดีมากที่สุดที่ได้เป็นผู้ให้ ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวมีสอดคล้องกับเป้าหมายการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (Reality therapy in groups) ที่ว่าสัมพันธภาพเป็นกุญแจสำคัญต่อการมีชีวิตที่มีความสุขหรืออยู่อย่างใจความสัมพันธปัจจุบันเป็นแหล่งของสุข ทุกข์ ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง มีสติและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของตน โดยไม่ทำร้ายผู้อื่นจะเป็นผู้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและอย่างเต็มเต็ม (ดวงมณี จงรักษ์, 2549, หน้า 295) จึงส่งผลนักเรียนวัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อการบำเพ็ญประโยชน์และมีแนวทางในการประพฤติตัวการเป็นผู้ให้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2.5 การพัฒนาการนำเสนอตนเอง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมบูรณาการร่วมกับทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร การที่รูปแบบการบูรณาการระหว่างสองทฤษฎีสามารถพัฒนาการนำเสนอตนเองได้นั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการให้เวลากลุ่มนักเรียนวัยรุ่นได้ทบทวนตนเองถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเองในด้านการสื่อสารและความคิดความเชื่อของตนเองในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น “ฉันเป็นคนใจอาย ไม่ชอบพูด” “ฉันเป็นคนไม่ชอบการแสดงออก” “ฉันเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองมาก” “ฉันเป็นคนพูดเก่ง อารมณ์ดี” “ฉันเป็นคนพูดมาก มนุษย์สัมพันธ์ดี แต่เก็บความอดทนไม่ค่อยได้” “ฉันเชื่อว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น” เป็นต้น โดยแนวปฏิบัตินี้ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้บุคลิกลักษณะและความสามารถของตนเองด้านการนำเสนอและช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนในการนำเสนอตนเองว่าเป็นอย่างไร

ในส่วนแนวปฏิบัติเพื่อฝึกการนำเสนอตนเองโดยให้มีการจับคู่สมาชิกเพื่อฝึกการเจรจาต่อรองหรือประสานความร่วมมือและให้สมาชิกกลุ่มได้วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใด มีการเล่นเกมการสื่อสารหรือไม่ โดยมีผู้วิจัยคอยตั้งคำถามและชี้แนะประเด็นมุมมองบางส่วนในสถานการณ์นั้น ๆ ถือเป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งที่สามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้รับรู้รูปแบบการสื่อสารของตนเองว่าเป็นอย่างไร ผลลัพธ์เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารทำให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดพฤติกรรมแบบใหม่ ที่เป็นบริบทของตนเอง ซึ่งสมาชิกกลุ่มได้แสดงรูปแบบคำพูดการนำเสนอใหม่ที่น่าชื่นชม เช่น “งานที่อาจารย์มอบหมายมีสองอย่าง เธอคิดว่าจะรับผิดชอบตรงไหนได้บ้าง..... โอเค งั้นเรารับผิดชอบในส่วนที่เหลือนะ” “เราคิดว่าจะต้องพยายไปโรงพยาบาลตอนเช้า เธอพอจะน่านักเรียนร้องเพลงชาติได้หรือเปล่า” ซึ่งเป็นการปรับคำพูดเจรจาโดยให้เกียรติอีกฝ่ายได้ตัดสินใจก่อน หรือการแจ้งข้อจำกัดโดยตรงแต่เป็นไปด้วยความสุภาพ สังเกตได้ว่าสมาชิกให้ความสนใจเป็นอย่างดีในการวิเคราะห์เกมการสื่อสาร บางคนบอกว่ารู้สึก “เหมือนละครเรื่องสงครามนางงามที่มีการพูดคุยซ่อนเร้นแอบแฝงหวังผลประโยชน์” การออกแบบรูปแบบการปรึกษาที่ให้สมาชิกกลุ่มได้มีเวลาทบทวนตนเอง มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีทิศทางร่วมกับการฝึกปฏิบัติ สามารถช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบตนเองและออกแบบแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จด้วยตนเอง

อีกทั้งการฝึกฝนทักษะซ้ำสามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีความมั่นใจและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมเพราะนักเรียนวัยรุ่นจะได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจจากผู้วิจัยในการฝึกฝนในห้องทดลองและในชีวิตจริง (Ellis, 2001 cited in Corey, 2012, p. 387) ซึ่งถือเป็นพลังใจให้ผู้รับการปรึกษามีพฤติกรรมที่ค่อย ๆ นำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการหรือพฤติกรรมที่ใกล้เคียง สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่ผู้วิจัยสามารถบอกสิ่งที่สมาชิก

กลุ่มจะต้องปรับปรุงจากการทดลองฝึกพฤติกรรม การให้คำชม การสนับสนุน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถปรับปรุงพฤติกรรมการนำเสนอของตนเองไปในทางที่มุ่งหวังได้ (ดวงมณี จงรักษ์, 2549, หน้า 194) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถือว่าบุคคลนั้นเริ่มมีสถานะ ผู้ใหญ่มากขึ้น เพราะเห็นเหตุผลในการเปลี่ยนไปในทางที่ดี สิ่งที่ตามมาเมื่อนักเรียนวัยรุ่นมีความเป็นเหตุเป็นผล คือ การเลิกเล่นเกมหรือเกมสื่อสารเดิม ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสารที่ต้องการให้บุคคลมีความเข้าใจตนเองและเป็นตัวเองในการดำเนินชีวิต

ภาพรวมการปรึกษากลุ่มเพื่อการนำเสนอตนเอง จึงส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถค้นหา จุดเด่นและโอกาสพัฒนาของตนเองในการพูดได้ มีความมั่นใจในการพูดนำเสนอเจรจาในระดับ มาก ความมั่นใจในการวางสีหน้าท่าทาง เป็นตัวของตัวเองในการนำเสนออยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมบอกว่ามั่นใจการพูดนำเสนอ เจรจาประสานงานเพิ่มขึ้นและประทับใจแนวทางการพูด ที่ทำให้รู้สึกชนะทั้งสองฝ่าย โดยไม่ต้องมีวาระซ่อนเร้นแอบแฝง

3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคม ของนักเรียนวัยรุ่น

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลถึงผลของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 เยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผลการพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการเยาวชนสังคม โดยรวมหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ระยะเวลาหลังการติดตามผลสูงกว่าระยะเวลาก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าระยะเวลาหลังการติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การที่ค่าเฉลี่ยคะแนนเยาวชนสังคมในระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าระยะเวลาก่อนการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะในขั้นตอนการทดลองผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการให้ การปรึกษาที่ครอบคลุม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษา ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการให้การศึกษา (Jacobs, Masson, & Harvill, 2006, pp. 29-33)

การให้ความสำคัญกับการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มนั้นมีความสำคัญมาก ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีการเข้าร่วมการปรึกษารอบทั้ง 10 ครั้ง การพัฒนาจึงมีความครอบคลุมคุณลักษณะของเยาวชนสังคมทั้ง 5 ด้าน กอปรกับการใช้กระบวนการปรึกษากลุ่ม ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มคน นักเรียนวัยรุ่นได้ประโยชน์

เพราะสามารถฝึกทักษะใหม่ ๆ ได้ทั้งในขณะที่อยู่ในกลุ่มและในชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัย นอกจากนี้ ยังได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างตนเอง สมาชิกในกลุ่มและผู้นำกลุ่มที่ร่วมกันเสนอแนะแบ่งปันประสบการณ์ เกิดสัมพันธภาพในการปรึกษากลุ่ม ที่มีทั้งการดูแลยอมรับ เข้าใจและสนับสนุนเสมือนเป็นสังคมจำลอง ให้นักเรียนวัยรุ่น ได้ฝึกฝนความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Gazda, Duncan, & Meadows, 1967 cited in Gasda, 1989; Hansen, Warner & Smith, 1980, p. 4 อ้างถึงใน สุขอรุณ วงษ์ทิม, 2554, หน้า 14-34) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะเขาวนัสสังคมที่เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น โดยเฉพาะการปรึกษากลุ่มในวัยรุ่น ที่บางครั้งเป็นวัยที่รู้สึกว่าคุณคนเดียวต้องเผชิญชีวิตลำพัง หันหน้าพึ่งใครไม่ได้ หรือบางครั้งต้องตัดสินใจสิ่งสำคัญในชีวิต การปรึกษากลุ่มจึงเหมาะสมและให้ประโยชน์กับวัยรุ่นได้มาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Corey (2012, p. 30) ที่ว่ากลุ่มจะเป็นสถานที่ที่ให้วัยรุ่นได้แสดงออกความรู้สึกที่สับสน ได้สำรวจสิ่งที่สงสัยเกี่ยวกับตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรื่องราวกับเพื่อน และมีเพื่อนพร้อมที่จะรับฟัง กลุ่มจะช่วยให้วัยรุ่นเปิดเผยค่านิยม ความเชื่อและเริ่มปรับเปลี่ยนค่านิยมบางอย่างที่ขัดขวางจิตใจไม่ให้เติบโต ประเด็นสำคัญคือกลุ่มจะช่วยวัยรุ่นด้านการสื่อสารกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือต่างวัย ได้เรียนรู้แบบอย่างจากผู้นำกลุ่ม ได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ปลอดภัย โดยมีกลุ่มเพื่อนและผู้นำกลุ่มให้การสนับสนุนให้กำลังใจ พร้อมทั้งจะเข้าใจในสิ่งที่วัยรุ่นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในกลุ่มจะนำไปสู่การเข้าใจตนเองและการยอมรับตนเอง

อีกทั้งเป็นเพราะการปรึกษากลุ่มที่เป็นรูปแบบการปรึกษากลุ่มการบูรณาการที่ผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยาการศึกษาในการพัฒนาเขาวนัสสังคมทั้ง 5 ด้านได้อย่างครอบคลุม ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาว่าทฤษฎีเดียวอาจไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะได้ครบ เพราะนอกเหนือจากความแตกต่างของคุณลักษณะเขาวนัสสังคมที่พึงประสงค์ สภาพปัญหา พื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นย่อมมาจากภูมิหลังที่ต่างกัน หากใช้เพียงทฤษฎีเดียวอาจมีบางแนวทางปฏิบัติที่ฝืนให้นักเรียนวัยรุ่นเบนไปตามกรอบทฤษฎีมากกว่าเป็นตัวตนของนักเรียนวัยรุ่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปรึกษาแบบผสมผสานของ Shertzer and Stone (1974, pp. 189-190 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2554, หน้า 15-57) รูปแบบการบูรณาการจึงถูกวางรูปแบบในลักษณะผสมผสานเทคนิคจากแต่ละทฤษฎีการปรึกษากลุ่ม โดยเน้นการใช้เทคนิคตามทฤษฎีที่มีเป้าหมายพื้นฐานสอดคล้องกับเขาวนัสสังคมแต่ละด้าน และสภาพปัญหาเพื่อช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้คิดวิเคราะห์ การอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับการใช้เทคนิคตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเสริมเพื่อให้เกิดตัวแบบที่ดี การปรับปรุงพฤติกรรมจากแสดงบทบาทสมมติและการฝึกฝนทักษะให้เกิดความชำนาญ ส่งผลให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์เขาวนัสสังคมใหม่ทั้งการเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองร่วมกับเกิดพฤติกรรมใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ในส่วนระยะเวลาห่างในการให้การปรึกษาแต่ละครั้งและจำนวนครั้งการปรึกษานับว่า มีความสำคัญผู้วิจัยดำเนินการปรึกษาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการให้การปรึกษาเด็กวัยรุ่นที่อาจต้องนัดให้ถี่หน่อย จากมาตรฐานที่เป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (Corey, 2012 p. 99) และแต่ละครั้งพบกันใช้เวลาไม่นานนักประมาณ 1-1.30 ชั่วโมง ซึ่งมีความเหมาะสมและเป็นความสนใจของนักเรียนวัยรุ่นในการพบกัน การมีระยะห่างระหว่างชั่วโมงการปรึกษาให้นักเรียนวัยรุ่นได้มีระยะเวลาในการทำบ้านตามที่มอบหมายในชั่วโมงอย่างเต็มที่ การมอบหมายการบ้านเป็นเทคนิคทางทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีประสิทธิภาพเป็นการนำสิ่งที่ได้รับการพัฒนาในห้องทดลองไปฝึกใช้ในชีวิตประจำวันเพราะการฝึกฝนนักเรียนวัยรุ่นยังสามารถได้รับชี้แนะแนวทาง การสนับสนุนให้กำลังใจจากกลุ่มเพื่อนสมาชิกและผู้นำการปรึกษาส่งผลให้มีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเพิ่มกิจกรรมเล็กน้อย เช่น การเล่นเกม การจับคู่ การแสดงบทบาท ทำให้นักเรียนวัยรุ่นรู้สึกร่วมกับกระบวนการปรึกษาได้มากและยังได้ตระหนักรู้ในประสบการณ์ที่มุ่งในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไว้วางใจ ดังที่พบในคำพูดในตอนท้ายการพบกันระหว่างกลุ่มนักเรียนและผู้วิจัยว่า “หนูรู้สึกมีความสุขในการเข้ากลุ่ม เพราะทำให้หนูรู้จักตัวเองและการอยู่ร่วมกับเพื่อน” “หนูอยากให้มีการเข้ากลุ่มแบบนี้บ่อย ๆ น้อย ๆ จะได้พัฒนาตนเอง” การมีจำนวนครั้งที่เหมาะสมไม่สั้นหรือยาวเกินไป และมีความสอดคล้องลือไปกับภาคเรียนไม่รบกวนการสอบภายใน และการฝึกปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนยอมทำให้เอื้อต่อการเข้าร่วมกลุ่มของนักเรียนวัยรุ่นให้สามารถเข้าร่วมได้ครบทุกครั้ง ซึ่งการนัดหมายเป็นไปตามแนวทางของการนัดทุกอาทิตย์โดยไม่ควรเกิน 15 สัปดาห์ ติดต่อกัน (Corey, 2012, p. 100)

การออกแบบแนวทางปฏิบัติให้มีการฝึกปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นระยะร่วมกับการให้นักเรียนวัยรุ่น ได้สรุปผลการพัฒนาทุกครั้งในชั้นสรุปทุกชั่วโมงปรึกษา การกระตุ้นเตือนของผู้วิจัยให้กลุ่มนักเรียนวัยรุ่นสำรวจสิ่งที่ค้างคาใจในแต่ละชั่วโมงการปรึกษา และให้โอกาสในสนทนาร่วมกันมีการติดตามผลตามการเปลี่ยนแปลง 1 เดือน ภายหลังการปรึกษากลุ่มเสร็จสิ้นส่งผลให้ค่าเฉลี่ยเขาวนังสังคมในระยะติดตามผลยังคงสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง แม้ว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจะตกลงจากระยะหลังการทดลองเล็กน้อย ด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกันส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดความคงทนของความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรม เห็นได้จากผลการศึกษาพบว่านักเรียนวัยรุ่นมีเขาวนังสังคมในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับเป้าหมายการปรึกษาทุกแนวคิดทฤษฎีที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ เป็นไปตามที่คาดหวังและมีความคงทนของพฤติกรรม ประเด็นสุดท้ายที่มีความสำคัญเช่นกันคือ ผู้นำกลุ่มที่เป็นคนในท้องถิ่นและมีใจรักในการทำงานร่วมกับเด็กและวัยรุ่นพร้อมให้โอกาสให้เขาเป็นตัวของตัวเอง มองในโลกว่าวัยรุ่นประสบอยู่อย่างเข้าใจเพราะนอกเหนือจะมี

ความหุนหันพลันแล่นไม่สมเหตุสมผลตามช่วงวัย วัยรุ่นยังมีความเปราะบางของจิตใจ มีแนวโน้ม
 เอียงที่จะมองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และด้วยบริบทวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีความยากจน
 บังคับ ส่วนใหญ่ถูกเลือกให้อยู่ในความดูแลของญาติพี่น้องที่ไม่ใช่พ่อแม่ความเปราะบาง
 จะค่อนข้างมาก การดำเนินการปรึกษาจึงจำเป็นต้องประคับประคองจิตใจอย่างระมัดระวัง คำพูดหรือ
 ทำทางการแสดงออกเพียงนิดที่ทำให้วัยรุ่นเข้าใจคลาดเคลื่อนอาจส่งผลเป็นตราประทับในใจของ
 วัยรุ่นทั้งชีวิต ทุกช่วงท้ายของชั่วโมงการปรึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้สำรวจสิ่งที่ค้างค้ำภายในใจ
 เป็นระยะ และกระตุ้นให้แสดงออกเพื่อชะล้างสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของจิตใจนักเรียนวัยรุ่น

สรุปได้ว่า ออกแบบรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎี และเทคนิค

ให้แต่ละขั้นตอนการปรึกษามีความครอบคลุมการสร้างและรักษาสัมพันธภาพ มีขั้นตอนการพัฒนา
 การคิดวิเคราะห์การสำรวจและคงอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง การให้เวลาได้ฝึกฝนทักษะ
 โดยใช้หลักการผสานทฤษฎีและเทคนิค การมีขั้นตอนการสรุปผล ร่วมกับกำหนดชั่วโมงและระยะ
 การปรึกษาให้เหมาะสมลือไปกับบริบทของนักเรียนวัยรุ่น สามารถช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นได้เข้าร่วม
 การปรึกษาได้ครบทุกครั้งและเกิดความคงทนของเขาวนัสังคม

3.2 เขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่ม
 แบบบูรณาการและหลังการติดตามผล เพิ่มขึ้นกว่า เขาวนัสังคมของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มควบคุม
 ที่ไม่ได้รับรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเขาวนัสังคมโดยรวมก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง
 กับกลุ่มควบคุมมีคะแนนไม่แตกต่างกัน ระยะเวลาหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่า
 กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระยะติดตามผลพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนน
 สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน จากผลการศึกษาพบว่า ในระยะแรก
 คะแนนเขาวนัสังคมทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน โดยในค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมกลุ่มควบคุมสูงกว่า
 กลุ่มทดลองเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการสุ่มอย่างง่ายที่คัดเลือกนักเรียนวัยรุ่นที่มี
 ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาเพื่อเข้าร่วมการทดลอง กระบวนการสุ่ม
 อาจทำให้กลุ่มควบคุมได้นักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมที่เข้าใกล้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50
 มากกว่ากลุ่มทดลอง แต่ในภายหลังการเข้าสู่กระบวนการทดลองพบว่า ในระยะหลังการทดลอง
 และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมต่างจากกลุ่มควบคุมชัดเจน
 ในส่วนกลุ่มควบคุมพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมอยู่ในระดับคงที่ เป็นไปตามสมมติฐาน
 ที่วางไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลา
 การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือวิธีการทดลองและระยะเวลาการทดลอง
 ส่งผลร่วมกันที่จะทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวนัสังคมนักเรียนวัยรุ่นเพิ่มขึ้น

สาเหตุที่ทำให้กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเชาวน์สังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการปรึกษากลุ่มนั้นถือเป็นกระบวนการที่ใช้ในการป้องกันหรือบรรเทาปัญหาในกลุ่มคนที่มีประสิทธิภาพ โดยได้รับการยืนยันจากหลายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ (Goodnough & Lee, 2004; Riva & Haub, 2004 cited in Corey, 2012, p. 27) อย่างไรก็ตามแนวทางการดูแลปกติของโรงเรียนในปัจจุบัน ถือว่ามีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเช่นกันจากนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ได้เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นซึ่งกิจกรรมสามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การเข้าสังคม การจัดการปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเช่นกัน แต่ทั้งนี้กระบวนการปรึกษาเป็นการดำเนินการ โดยนักจิตวิทยาที่มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ พัฒนาการตามช่วงวัย มีความชำนาญในทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยาการปรึกษา การที่นำกระบวนการปรึกษากลุ่มเข้ามาจัดกระทำเพื่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมจึง ส่งผลให้พัฒนาการทางด้านเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นมีการก้าวกระโดดกว่าในระดับปกติ ร่วมกับการที่นักเรียนวัยรุ่นมีความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่มปรึกษา เนื่องจากเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ไม่เคยเข้าร่วม สภาพบรรยากาศการทดลองมีการสร้างและรักษาสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ผู้ในกลุ่มเกิดความไว้วางใจเห็นได้จากการที่นักเรียนวัยรุ่นมีความกล้าเปิดเผยตนเอง ในเรื่องที่ตนเองรู้สึกผิดและละอาย เช่น เรื่องสนับให้เพื่อน มีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นจนเพื่อนต้องลาออกจากโรงเรียน หรือเรื่องการทะเลาะกันในรอบครัว

การที่นักเรียนวัยรุ่นมีการเปิดเผยตนเองนั้นจะช่วยให้การพัฒนาตนเองเป็นไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเล่าหรือบอกความไม่สบายใจของตนเองกับผู้อื่น จะช่วยให้เจ้าตัวมองเห็นปัญหาของตนเองชัดเจน และนอกจากนี้ ความห่วงใย ปลอดภัย ช่วยหาทางออกของเพื่อนจะเป็นกำลังใจ ความอบอุ่นใจ ทำให้สัมพันธภาพของบุคคลทั้งสองเพิ่มความสนิทสนม และลึกซึ้งยิ่งขึ้น (เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์, 2555) การเสริมแรงเชิงบวกโดยการสนับสนุนให้กำลังใจจากทั้งผู้นำกลุ่มและเพื่อนสมาชิกล้วนส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นกล้าที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของและเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองตามมา เป็นไปตามแนวคิดด้านการเสริมแรงบวกว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นแรงจูงใจหลักของเรา (Rotter, n.d. อ้างถึงใน นพมาศ (อุ้งพระ) ชีวเวทิน, 2546, หน้า 405)

อีกทั้งกระบวนการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคม ได้มีการส่งเสริมสภาพการณ์ภายในห้องทดลองให้นักเรียนวัยรุ่น เป็นทั้งผู้ปฏิบัติการด้วยตนเองและปฏิบัติร่วมกันในกลุ่ม อาทิ การฝึกประสบการณ์ตระหนักรู้ในตนเองและสถานการณ์สังคม การปฏิบัติการแสดงออกความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริง การเรียนรู้ตามแบบอย่าง การร่วมกันแสดงบทบาทสมมติเพื่อฝึกความสามารถในการแสดงตนและการจัดการปัญหา การวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ การปฏิบัติการเป็นผู้ให้

ในสังคมและการฝึกการนำเสนอตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น การจัดการแทรกแซง (Intervention) ดังกล่าวที่อยู่ในรูปการคิดวิเคราะห์ การได้สำรวจตนเอง การเห็นแบบอย่างและการฝึกการปฏิบัติล้วนส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นได้เห็นความสามารถของตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self efficacy) นั้นมีความสำคัญมากมีความสัมพันธ์กับความเชื่อว่าตัวเองควบคุมชีวิตตนเองได้ ซึ่งจะเกิดผลดีหลายอย่าง เช่น การทำให้มีกลไกแก้ปัญหาได้ดี มีความอดทนในการทำงาน มีความหวัง และมีความเคารพตนเอง ดังนั้น ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนักเรียนวัยรุ่น จึงส่งผลต่อเขาวินัยสังคมที่เพิ่มขึ้น แตกต่างจากแนวทางการดูแลปกติของโรงเรียนและครอบครัวที่จุดเน้นเรื่องการฝึกปฏิบัติ การสนับสนุนให้กำลังใจ การเสริมแรง ตลอดจนการจัดกระทำเพื่อการพัฒนาเขาวินัยสังคมไม่ชัดเจน

จากผลการศึกษาในระดับเขาวินัยสังคม พบว่า กลุ่มทดลองในระยะติดตามผลมีค่าเฉลี่ยคะแนนเขาวินัยสังคมลดลง เช่นเดียวกับกลุ่มควบคุมแต่ระดับของกลุ่มทดลองยังอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม ระดับคะแนนตรงนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อห่างจากกระบวนการจัดกระทำหรือการดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะด้วยกระบวนการปรึกษากลุ่มหรือแนวทางการดูแลปกติของโรงเรียน ความสามารถเขาวินัยสังคมของเด็กวัยรุ่นพร้อมที่จะลดลงตลอดเวลา แสดงถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดทางบุคลิกภาพของกอร์ดอน อัลพอร์ต และเรย์มอนด์ เจอร์นาร์ด แคทเทิล ที่เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อตัวแปรบุคลิกภาพทุกตัว เช่นเดียวกันแนวคิดของอีริก ฮอมเบอร์เกอร์ อีริกสัน ที่เชื่อว่าพลังทางสังคมและประวัติศาสตร์มีอิทธิพลต่อการก่อตัวของ Ego ซึ่งทางมาสโลว์ และคาร์ล โรเจอร์ ก็ยอมรับว่าสิ่งแวดล้อมสามารถคิดวางแผนหรือส่งเสริมความต้องการที่จะบรรลุศักยภาพได้ (นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวทิน, 2546, หน้า 404) การที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อช่วงวัยรุ่นตามพัฒนาการของช่วงวัยยกปรักกับเอกลักษณ์ในตัวของผู้วัยรุ่นที่รวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ยอมรับอุดมการณ์ได้ง่าย และทำตามได้โดยไม่สงสัย ถือเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางและสับสนในตัวเองเป็นอย่างมาก การเฝ้าติดตามพฤติกรรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงมีความสำคัญมาก แม้ว่าคะแนนกลุ่มทดลองในระยะติดตามผลจะลดลง แต่ยังคงถือว่าเขาวินัยสังคมอยู่ในระดับที่สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ดังนั้น การเสริมรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขาวินัยสังคมเข้าไปในแนวทางการดูแลของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ โดยวางผังรูปแบบให้ครอบคลุมตลอดภาคการศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้เขาวินัยสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมีความทนมากขึ้น หากสามารถทำให้ครอบคลุมช่วงระหว่างที่นักเรียนกำลังศึกษาทั้งหมด เชื่อว่าการพัฒนาเขาวินัยสามารถช่วยก่อตัวเป็นบุคลิกภาพเหมาะสมติดตัวไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพสง่า วางตัวได้เหมาะสมต่อสถานการณ์และมีความสามารถในการจัดการด้านสัมพันธภาพ ส่งผลให้เกิดความราบรื่นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงานการดูแลตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น จำนวน 41 ข้อ เป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง เหมาะสมในการนำไปใช้ในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นที่มีความคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง หากมีความประสงค์นำไปใช้ในการวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นอื่น เช่น วัยรุ่นตอนปลาย วัยผู้ใหญ่ ตอนต้นควรมีการคำนึงถึงบริบทกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาการตามวัย ภาษาถ้อยคำให้เหมาะสม

1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกอย่างแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนวยในสังคมและการนำเสนอตนเอง ผู้ที่มีความสนใจในตัวแปรเชาวน์สังคมนำผลการศึกษาดังกล่าวไปใช้ทั้งในการศึกษาในกลุ่มที่คล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง หรือนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นในภูมิภาคอื่นได้ ควรมีการปรับเนื้อหากิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับบริบทกลุ่มตัวอย่างเพื่อประโยชน์สูงสุด

1.3 รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 ครั้ง พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษา ผู้นำกลุ่มควรมีความเข้าใจพื้นฐานการปรึกษากลุ่ม และแนวคิดทฤษฎี ในส่วนโรงเรียนควรมอบหมายให้ครูประจำกลุ่มแนะแนวที่มีพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาแนะแนว เพื่อทำการศึกษาและปรับใช้ในส่วนโรงพยาบาลฝ่ายสุขภาพจิตและจิตเวช สถาบันเพื่อพัฒนาเด็กและวัยรุ่น สามารถมอบหมายให้นักจิตวิทยาศึกษาและนำไปใช้ในการพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่มีความสนใจในตัวแปรเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นสามารถศึกษาได้ในกลุ่มประชากรอื่น เช่น กลุ่มวัยทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ นักบริหาร พนักงานขาย หรือในกลุ่มข้าราชการหน่วยต่าง ๆ เพื่อศึกษาระดับเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นและหาโอกาสพัฒนากลุ่มประชากรอื่นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานหรือบริษัทต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพถึงประเด็นมุมมองวัยรุ่นเกี่ยวกับเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นเป็นรายกรณี

2.3 การศึกษาความสัมพันธ์เชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นกับคุณลักษณะทางจิตวิทยาอื่น เช่น เชาวน์อารมณ์ เชาวน์ปัญญา ศิลธรรม เพื่อพัฒนารูปแบบการปรึกษาที่สามารถพัฒนาได้หลายตัวแปรตัวร่วมกัน

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2555 ก). รายงานการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- กรมสุขภาพจิต. (2555 ข). สถิติการฆ่าตัวตายของวัยรุ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2554. เข้าถึงได้จาก <http://alumni.knc.ac.th/pdf/55-9/02-09-2555.pdf>
- กรีซ แร่งสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ Amos เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์. (2556). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ภาคใต้. ปรินญาณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม.
- คณิตพันธ์ ทองสีบสาย. (2552). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและการประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). ทฤษฎีการให้การศึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- นพมาศ (อุ้งพระ) ชีเวกนิ. (2555). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญยัง หมั่นดี. (2535). การเปลี่ยนแปลงสถาบันครอบครัวในหมู่บ้านชนบทภาคอีสาน ผลกระทบจากการออกไปขายแรงงานต่างถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์. เข้าถึงได้จาก http://www.culture.go.th/research/isan/35_2.html
- เบญจพร ตันตสูต. (2559). เมื่อเด็กถูกรังแกในโลกออนไลน์. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/thaichildpsy/posts/606297562834208:0>
- ประเวช ตันติพิพัฒนากุล. (2545). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย. เข้าถึงได้จาก <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=947>

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2554). การเปรียบเทียบทฤษฎีการให้การศึกษาและการพัฒนาแนวปฏิบัติในการให้การศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการศึกษาเชิงจิตวิทยา หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์. (2558). *SQ: ความฉลาดทางสังคม กุญแจสร้างเด็กไทยยุคใหม่*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/593148>
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2550). *การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม ของวัยรุ่นไทย*. ปรินญาณินท์ การศึกษาคุญแจบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญภา กุลนภาดล. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอารมณ์กับการตระหนักรู้ทางสังคม ของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 23(1), 231-244.
- มานิช หล่อตระกูล, ธนิตา หิรัญภพ และนิตา ลิ้มสุวรรณ. (2555). *ตำราพฤติกรรมศาสตร์ทางการแพทย์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามารชิบดี.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2545). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2553). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2556). *ทฤษฎีให้บริการปรึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, ศิวพร ปกป้อง, นันทนัช สงศิริ และปองกมล สุรัตน์. (2552). *พฤติกรรม การเข้มแข็งแก่ผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ปัญญาสมาคมแห่งประเทศไทยเพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะประเทศไทย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: วัยรุ่น-วัยสูงอายุ (เล่ม 2)* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). *ทฤษฎีจิตวิทยานุคลิกภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 16)*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2559). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุขอรุณ วงษ์ทิม. (2554). การบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่ม. ใน *แนวคิดทางการแนะแนว และทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (2571) หน่วยที่ 8-15* (หน้า 14-34). ม.ป.ท.
- สุชา จันทน์เอม. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภามาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2552). *สถิติวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้โปรแกรม RISREL*. กรุงเทพฯ: มิชชั่นมีเดีย.
- สุริยเดว ทรีปาตี, พรรณีภา สังข์ทอง และศิริวิมล ศาลจันทร์. (2556, มกราคม-มีนาคม). โครงการศึกษาสภาพการณ์ต้นทุนชีวิต นักเรียนมัธยมทั่วประเทศ. *วารสารกุมารเวชศาสตร์*, 52(1), 36-43.
- เสวี ชัดเข้ม. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. *วารสารวิจัยและวัดผลทางการศึกษา*, 2(1), 15-42
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2554). *การปรึกษากลุ่ม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารี สันหลวี. (2546). *พหุปัญญาประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2555). *พฤติกรรมการใช้เวลาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Agata Maltesea, Marianna Alesia, Azzurra Giuseppa Maria Al. (2012). Self-esteem, defensive strategies and social intelligence in the adolescence. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 2054-2060. Retrieved from www.sciencedirect.com
- Albrecht, K. (2004). *Social intelligence*. Retrieved from <http://www.karlalbrecht.com/siprofile/siprofiletheory.htm>
- Albrecht, K. (2006). *Social intelligence: The new science of success*. San Francisco, CA: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Allenou, C., Baily, C., Banaag, C., Birmes, P., Bisceglia, R., Chazan, R., & Zheng, Y. (2010). *Increasing awareness of child and adolescent mental health (Vol. 18)*. New Jersey: Jason Aronson.
- Bilich, L., & Ciarrochi, J. (2009). Promoting social intelligence using the experiential role-play method. In J. T Blackledge, J. V. Ciarrochi & F. P. Deane (Eds.), *Acceptance and commitment therapy: Contemporary theory research and practice* (pp. 247-262). QLD, Australia: Australian Academic Press. Retrieved from www.sciencedirect.com

- Buzan, T. (2003). *Mind maps for kids: The shortcut to success at school*. United Kingdom: Harper Collins.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Conte, R. (2002). Agent-based modeling for understanding social intelligence. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 99(13), 7189-7190.
- Corey, G. (2012). *Theory and practice of group counseling* (8th ed.). Belmont, CA: Brooks/Cole, Cengage Learning.
- Dogan, T., & Cetin, B. (2009). The validity, reliability and factorial structure of the Turkish version of the Tromso social intelligence scale. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 9(2), 709-720. Retrieved from www.sciencedirect.com
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the life cycle*. New York: International Universities Press.
- Evelina, A. M., Schleicher, D. J., & Born, M. P. (2008). Cross-cultural social intelligence: An assessment for employees working in cross-national contexts. *Cross Cultural Management: An International Journal*, 15(2), 109-130. Retrieved from www.sciencedirect.com
- Feldman, R. S. (2009). *Understanding psychology* (9th ed.). New York: United States.
- Frankovsky, M., & Birknerová, Z. (2014). Measuring social intelligence-the MESI methodology. *Asian Social Science*, 10(6), 90. Retrieved from <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ass/article/viewFile/34666/19803>
- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligence* (10th ed.). New York: Basic Books.
- Gazda, G. H. (1989). *Group counseling: A developmental approach* (4th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Goleman, D. (2006). *Social intelligence*. London: Hutchinson.
- Goleman, D., & Boyatzis, R. (2008, September). Social intelligence and the biology of leadership. *Harvard Business Review*, 86(9), 74-81.
- Greene, S. P., & Kamimura, M. (2003). Ties that bind: Enhanced social awareness development through interactions with diverse peers. In *Annual meeting of the association for the study of higher education* (p. 17). n.p.

- Hughes, M., Thompson, H. L., & Terrell, J. B. (2009). *The handbook for developing emotional and social intelligence: Best practices, case studies and tools*. San Francisco: Pfeiffer.
- Hampel, S., Weis, S., Hiller, W., & Witthöft, M. (2011). The relations between social anxiety and social intelligence: A latent variable analysis. *Journal of Anxiety Disorders, 25*(4), 545-553.
- Hendricks, M., Guilford, J. P., & Hoepfner, R. (1969). *Measuring creative social intelligence*. California: University of Southern California.
- Hughes, M., Thompson, H. L., & Terrell, J. B. (2009). *Handbook for developing emotional and social intelligence: Best practices, case studies, and strategies*. New York: John Wiley & Sons.
- Jacobs, E. E., Masson, R. L., & Harvill, R. L. (2006). *Group counseling: Strategies and skills* (6th ed.). Belmont, CA: Brooks/ Cole, Cengage Learning.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1989). *LISREL 7 User's reference guide*. Mooresville, IN: Statistical Software.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1996). *LISREL 8: User's reference guide*. Chicago, IL: Scientific Software International.
- Kaukiainen, A., Björkqvist, K., Lagerspetz, K., Österman, K., Salmivalli, C., Rothberg, S., & Ahlbom, A. (1999). The relationships between social intelligence, empathy, and three types of aggression. *Aggressive Behaviour, 25*(2), 81-89.
- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modelling: A researcher's guide*. New York: Sage.
- Kerlinger, F. N. (1986). *Foundations of behaviour research* (3rd ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (2000). Social intelligence. *Handbook of Intelligence, 2*, 359-379.
- Kosmitzki, C., & John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. *Personality and Individual Differences, 15*, 11-23.
- King, D. W., Leskin, G. A., King, L. A., & Weathers, F. W. (1998). Confirmatory factor analysis of the clinician-administered PTSD scale: Evidence for the dimensionality of posttraumatic stress disorder. *Psychological Assessment, 10*(2), 90.

- Lebkhao, D. (2014). The study of social intelligence in adolescent in Roi Et province. In *The Asian conference on psychology and the behavioural sciences 2014-official conference proceedings*. n.p.
- Maltese, A., Alesi, M., & Alù, A. G. M. (2012). Self-esteem, defensive strategies and social intelligence in the adolescence. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 2054-2060.
- Marlowe, H. A. (1986). Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence. *Journal of Educational Psychology*, 78(1), 52.
- Meijs, N., Cillessen, A. H., Scholte, R. H., Segers, E., & Spijkerman, R. (2010). Social intelligence and academic achievement as predictors of adolescent popularity. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(1), 62-72.
- Moss, F. A., & Hunt, T. (1927), Are you socially intelligent? *Scientific American*, 137, 108-110.
- Norcross, J. C., & Goldfried, M. R. (2005). *Handbook of psychotherapy integration*. New York: Oxford University Press.
- O'Sullivan, M., Guiford, J. P., & deMille, R. (1965). The measurement of social intelligence. In *Report from the psychological laboratory*. Los Angeles: University of Southern California.
- O'Sullivan, M., Guiford, J. P., & deMille, R. (n.d.). *Erickson's psychosocial stage*. Retrieved from http://psychology.about.com/library/bl_psychosocial_summary.htm
- Petrides, K. V., Mason, M., & Sevdalis, N. (2011). Preliminary validation of the construct of trait social intelligence. *Personality and Individual Differences*, 50(6), 874-877.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person*. Boston: Houghton Mifflin.
- Rogers, C. R. (1977). *Carl Rogers on personal power*. New York: Delacorte Press.
- Rogers, C. R. (2012). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Santrok, J. W. (2007). *Adolescence* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Silveira J. A. et al. (2001). Salinity-induced effects on nitrogen assimilation related to growth in cowpea plants. *Environmental and Experimental Botany*, 46, 171-179.
- Silvera, D. H., Martinussen, M., & Dahl, T. (2001). The Tromso social intelligence scale, a selfreport measure of social intelligence. *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313-319.

- Showers, C., & Cantor, N. (1985). Social cognition: A look at motivated strategies. *Annual Review of Psychology, 36*, 275-305.
- Troyer, L. (2008). A strategy for incorporating social intelligence in the design of virtual environments. In J. Clay-Warner & D. T. Robinson (Eds.), *Social structure and emotion* (pp. 95-106). Amsterdam: Elsevier.
- Walker, R. E., & Foley, J. M. (1973). Social intelligence: Its history and measurement. *Psychological Reports, 33*(3), 839-864.
- Wallenius, M., Punamäki, R. L., & Rimpelä, A. (2007). Digital game playing and direct and indirect aggression in early adolescence: The roles of age, social intelligence, and parent-child communication. *Journal of Youth and Adolescence, 36*(3), 325-336.
Retrieved from www.sciencedirect.com
- Weis, S., & Süß, H. M. (2007). Reviving the search for social intelligence-A multitrait-multimethod study of its structure and construct validity. *Personality and Individual Differences, 42*(1), 3-14. Retrieved from www.sciencedirect.com

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบวัดเขavnั้ลั้กคคและรูปแบบการป้รึกษาคลุ้ม
แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเขavnั้ลั้กคคนักเรียนวัยรูน้**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ท.หญิงสุพรรณ วงษ์ทิม	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายทรัพย์สิน
รองประธานกรรมการประจำสาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ ฝ่ายบริหาร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร	อาจารย์ประจำแขนงวิชาการแนะแนว
และการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
รองประธานกรรมการประจำสาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช	ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. ดร.จิตรา คุยฎีเมธา	ประธานโครงการศูนย์ให้คำปรึกษาและ
พัฒนาศักยภาพมนุษย์
อาจารย์ประจำ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

- แบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น
- การตรวจสอบคุณภาพแบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น: การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้แปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Normal scale) ด้วยสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ (χ^2) (n = 1,031)
- การกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรตั้งเกด (Standardize error variance) จำนวน 47 คู่ความสัมพันธ์

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่น โดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ปกครอง/ผู้แทน โดยชอบธรรม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย

(พ.ต.หญิงคุษฎี เล็บขาว)

เลขที่

แบบวัดเชาวน์สังคม

แบบวัดเชาวน์สังคม นี้เป็นเครื่องมือเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ข้อความในแบบวัดชุดนี้ เป็นข้อความที่แสดงถึงความรู้สึก ความคิดและการกระทำของนักเรียนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เฉพาะกับตัวนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความสามารถกระทำของตนเองเพียงใด แล้วกรูณาใส่เครื่องหมาย ○ ลงรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็น การกระทำของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของแบบวัด คำตอบของนักเรียนจะถือเป็นความลับไม่มีผลกระทบต่อด้านนักเรียนและบุคคลอื่นแต่อย่างใด ข้อมูลจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อในการวิจัยเท่านั้น

คำอธิบาย

แบบวัดเชาวน์สังคมแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดเชาวน์สังคม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความที่ระบุถึงข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน กรุณาเติม
ข้อมูลครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี**3. เกรดเฉลี่ยเทอมล่าสุด****4. ระดับชั้นการศึกษา**

1. มัธยมศึกษาปีที่ 1 2. มัธยมศึกษาปีที่ 2 3.มัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 แบบวัดเชาวน์สังคม

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความที่ระบุถึงระดับเชาวน์สังคม โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดและเลือกตอบ โดยการ รอบระดับคะแนนที่ตรงกับสภาพการณ์ของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับ ความคิด ความรู้สึกหรือเป็นการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนปานกลาง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	เมื่อบุคคลรอบข้างแสดงออกทางอารมณ์ ฉันสามารถรับรู้ได้ไว	1	2	3	4	5
2	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งที่ฉันชอบทำ	1	2	3	4	5
3	ฉันสามารถพูดคุยเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลอื่น	1	2	3	4	5
4	ฉันทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์กิจกรรมของโรงเรียนให้เรียบร้อย	1	2	3	4	5
5	ฉันสามารถนำเสนอเรื่องราวตนเอง ด้วยความมั่นใจ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในตัวฉันได้	1	2	3	4	5
6	ฉันคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะรู้ว่าไม่ถูกต้อง	1	2	3	4	5
7	เมื่อเพื่อนระบายความรู้สึก ฉันสามารถเข้าใจได้	1	2	3	4	5
8	ฉันช่วยเหลือ แนะนำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่เพื่อน แม้ไม่ได้รับการ ร้องขอ	1	2	3	4	5
9	ฉันสามารถจูงใจบุคคลเพื่อทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้	1	2	3	4	5
10	ฉันจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ทำให้ฉันอึดอัด	1	2	3	4	5
11	ฉันใช้ของส่วนรวมด้วยความระมัดระวังไม่ให้เสียหาย เพื่อให้ใช้งานต่อได้	1	2	3	4	5
12	ฉันสามารถแสดงสีหน้า ท่าทาง และใช้คำพูดดึงดูดความสนใจบุคคลอื่นได้	1	2	3	4	5
13	เมื่ออยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ฉันคิดว่าไม่จำเป็นที่ต้องทำตัวให้กลมกลืน	1	2	3	4	5
14	ฉันสามารถรับรู้และจดจำความรู้สึกบุคคลอื่นได้แม่นยำ	1	2	3	4	5
15	ฉันสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อจัดการแก้ไขได้	1	2	3	4	5

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
16	ฉันแนะนำรุ่นน้องเมื่อพบว่าทำผิดระเบียบของโรงเรียน	1	2	3	4	5
17	ในการนำเสนอ ฉันสามารถสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของผู้ฟังได้	1	2	3	4	5
18	ฉันรับฟังความรู้สึกบุคคลอื่นด้วยความเข้าใจและยอมรับได้	1	2	3	4	5
19	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน	1	2	3	4	5
20	ฉันมีวิธีการพูดคุย ขำหาบุคคลแต่ละประเภท เพื่อให้ยอมรับในสิ่งที่ฉันนำเสนอ	1	2	3	4	5
21	ฉันทำตามเพื่อนแม้จะรู้ว่าไม่ถูกกาลเทศะ	1	2	3	4	5
22	ฉันใส่ใจต่อความรู้สึกของบุคคลอื่นไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์	1	2	3	4	5
23	ฉันสามารถใช้คำพูดได้อย่างปกติ แม้ว่าใครจะทำให้ฉันไม่พอใจ	1	2	3	4	5
24	ฉันสามารถควบคุมท่าทางของตนเองได้เมื่อถูกปฏิเสธในสิ่งที่นำเสนอ	1	2	3	4	5
25	ถ้าคนส่วนใหญ่ทำฉันก็ทำตามแม้จะรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี	1	2	3	4	5
26	เมื่อเพื่อนท้อแท้ ผิดหวัง ฉันจะอยู่เคียงข้าง	1	2	3	4	5
27	เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิด ฉันสามารถจัดการและรับมือได้	1	2	3	4	5
28	ฉันสามารถจูงใจให้บุคคลทำงานร่วมกันได้	1	2	3	4	5
29	เมื่อเพื่อนรู้สึกโกรธ ฉันจะพยายามคิดในมุมมองของเพื่อนว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไร	1	2	3	4	5
30	ฉันสามารถปรับปรุงตัวได้ทันต่อเหตุการณ์เมื่อพบคำพูด สีนหน้า ท่าทางที่แสดงออกไปไม่เหมาะสม	1	2	3	4	5

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
31	ฉันแสดงความเคารพ เชื้อพียงและตอบแทนความดีต่อผู้มีพระคุณ	1	2	3	4	5
32	ฉันสามารถนำเสนอผลงานหรือสิ่งที่ต้องการให้บุคคลอื่นรับฟังได้ครบถ้วนในเวลาที่ยำกัก	1	2	3	4	5
33	หากบรรยากาศเริ่มตึงเครียด ฉันจะสร้าง ความผ่อนคลายให้เกิดขึ้น	1	2	3	4	5
34	เมื่อพบเจอบุคคลที่อายุมากกว่า ฉันแสดงออก โดยการไหว้ มีความอ่อนน้อมและถ่อมตน	1	2	3	4	5
35	เมื่อบุคคลอื่นเดือดร้อนฉันสามารถให้คำแนะนำถึง ประโยชน์ที่เขาควรได้รับ	1	2	3	4	5
36	ความคิดเห็นที่ฉันนำเสนอ ได้รับการยอมรับ และนำไปใช้ปฏิบัติ	1	2	3	4	5
37	ฉันใช้จุดเด่นในตัวเองเพื่อช่วยในการสื่อสาร ประสานงานให้สำเร็จ	1	2	3	4	5
38	ฉันรู้สึกปลาบปลื้มใจไปด้วยเมื่อเห็นข่าวบุคคลอื่น ทำความดี	1	2	3	4	5
39	ฉันรู้ว่าต้องพูดและแสดงท่าทางอย่างไร เมื่ออยู่ต่อหน้า บุคคลอื่นหรืออยู่ในที่สาธารณะ	1	2	3	4	5
40	ฉันช่วยรักษาความสะอาดในพื้นที่ส่วนรวม	1	2	3	4	5
41	ฉันปรับปรุงตัวเองเมื่อสื่อสารผิดพลาดเพื่อใช้ในการเจรจาครั้งต่อไป	1	2	3	4	5

ตารางที่ 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที่)					รวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	0	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	0	+1	0	-1	1	0.2	ไม่ได้
6	+1	+1	+1	-1	0	2	0.4	ไม่ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	-1	0	4	0.8	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	-1	0	2	0.4	ไม่ได้
23	+1	+1	+1	-1	+1	4	0.8	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที่)					รวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	0	+1	+1	-1	-1	0	0	ไม่ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
45	+1	0	+1	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
48	+1	0	+1	-1	-1	0	0	ไม่ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที่)					รวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
51	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
53	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
56	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
57	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
58	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
59	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
60	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้

หมายเหตุ: จำนวนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ (ด้านการตระหนักรู้สถานการณ์ 2 ข้อ, ด้านการร่วมความรู้สึกอย่างแท้จริง 1 ข้อ, ด้านการเอื้ออำนวยในสังคม 1 ข้อ) ผ่านเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านจำนวน 56 ข้อ

ตารางที่ 26 การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้แปลงเป็น
คะแนนมาตรฐาน (Normal scale) ด้วยสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ (χ^2) (n = 1,031)

ตัวแปรเชิงประจักษ์	\bar{X}	SD	Skewness	Kurtosis	Chi-square	p-value
Em1	3.32	.89	-.514	-.702	.758	.685
So1	3.46	.87	-.512	-1.027	1.317	.518
Self1	3.47	.85	-.504	-.963	1.181	.554
Em2	3.03	1.04	-.032	-2.296	5.271	.072
Pre2	3.34	.92	-.590	-1.238	1.880	.391
So2	3.46	.89	-.846	-1.395	2.662	.264
Self2	3.20	.94	-.363	-1.366	1.996	.369
Sit3	3.38	1.06	-1.412	-3.034	11.197	.004
Em3	3.72	.96	-2.478	-3.372	17.514	.000
So3	3.26	.83	.012	.063	.004	.998
Self3	3.30	.88	-.349	-.737	.664	.717
So4	3.49	.96	-1.353	-2.259	6.932	.031
Self4	3.03	.93	.004	-.690	.476	.788
Sit5	3.24	1.05	-.816	-2.734	8.138	.017
Em5	3.15	.94	-.205	-1.014	1.069	.586
Pre5	3.25	.89	-.223	-.487	.287	.866
So5	3.13	.99	-.359	-1.770	3.262	.196
Self5	3.05	.91	-.060	.041	.005	.997
Em6	3.45	.92	-1.026	-1.572	3.526	.172
So6	3.28	1.00	-.793	-2.246	5.673	.059
Self6	3.11	.92	-.167	-.666	.471	.790
Sit7	3.51	1.10	-2.405	-3.982	21.644	.000
Em7	3.44	.94	-1.080	-1.779	4.333	.115
Pre7	3.06	.96	-.178	-1.222	1.525	.466
Self7	3.14	.91	-.172	-.580	.366	.833
Sit8	3.38	1.14	-1.794	-4.088	19.928	.000

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ตัวแปรเชิงประจักษ์	\bar{X}	SD	Skewness	Kurtosis	Chi-Square	p-value
Em8	3.47	1.02	-1.420	-2.853	1.158	.006
Pre8	3.20	.87	-.062	.047	.006	.997
Self8	3.22	.86	.023	.005	.001	1.000
Sit9	2.87	1.01	.356	-2.093	4.506	.105
Em9	3.43	.94	-1.063	-1.880	4.665	.097
Pre9	3.35	.92	-.623	-1.150	1.712	.425
So9	3.85	.99	-4.197	-4.270	35.847	.000
Self9	3.20	.88	-.006	-.348	.121	.941
Sit10	2.85	.88	.006	-.076	.006	.997
Em10	3.50	.95	-1.442	-2.275	7.257	.027
Pre10	3.69	1.00	-2.788	-3.610	2.802	.000
So10	3.26	.94	-.317	-.855	.832	.660
Self10	3.10	.87	.105	.125	.027	.987
Sit11	3.02	.88	-.073	-.126	.021	.989
Self11	3.05	.94	-.065	-.801	.646	.724
Sit12	3.34	1.13	-1.594	-3.843	17.306	.000
Em12	3.61	.98	-2.130	-3.182	14.659	.001
Pre12	3.44	.97	-1.194	-2.203	6.280	.043
So12	3.49	.94	-1.158	-2.086	5.691	.058
Self12	3.60	.99	-2.114	-3.146	14.366	.001

ตารางที่ 27 การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ในแบบจำลององค์ประกอบเป็นรายคู่ (n = 1,031)

	Em1	So1	Self1	Em2	Pre2	So2	Self2
Em1	1.000						
So1	.146	1.000					
Self1	.177	.313	1.000				
Em2	.167	.203	.147	1.000			
Pre2	.195	.157	.217	.251	1.000		
So2	.092	.253	.194	.138	.248	1.000	
Self2	.188	.304	.300	.251	.257	.326	1.000
Sit3	-.076	-.027	-.032	-.197	-.115	-.020	-.097
Em3	.262	.210	.254	.170	.233	.201	.218
So3	.169	.296	.273	.210	.172	.223	.328
Self3	.195	.294	.323	.204	.239	.247	.332
So4	.176	.242	.174	.094	.210	.236	.207
Self4	.184	.314	.317	.208	.187	.263	.427
Sit5	-.092	-.042	-.057	-.164	-.075	-.023	-.126
Em5	.146	.173	.211	.212	.175	.151	.204
Pre5	.219	.262	.205	.203	.225	.203	.305
So5	.097	.256	.170	.184	.062	.171	.256
Self5	.215	.270	.260	.193	.174	.231	.350
Em6	.197	.306	.215	.196	.229	.215	.245
So6	.115	.328	.234	.124	.099	.185	.229
Self6	.186	.269	.204	.190	.176	.211	.293
Sit7	-.050	.011	-.053	-.134	-.006	.002	-.058
Em7	.264	.207	.206	.201	.215	.178	.233
Pre7	.117	.175	.113	.150	.240	.182	.224
Self7	.202	.178	.126	.208	.234	.160	.184
Sit8	-.001	.006	.021	-.115	.003	.038	-.041
Em8	.287	.270	.277	.191	.186	.163	.217
Pre8	.272	.277	.236	.228	.179	.230	.268
Self8	.124	.244	.242	.136	.152	.182	.259

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Em1	So1	Self1	Em2	Pre2	So2	Self2
Sit9	-.134	-.042	-.071	-.119	-.004	.019	-.016
Em9	.244	.246	.189	.215	.116	.084	.144
Pre9	.188	.190	.168	.220	.197	.173	.188
So9	.183	.220	.235	.041	.127	.177	.164
Self9	.221	.216	.205	.217	.187	.232	.266
Sit10	-.186	-.093	-.105	-.192	-.091	-.070	-.166
Em10	.217	.245	.207	.170	.184	.203	.231
Pre10	.189	.250	.233	.111	.164	.230	.163
So10	.262	.257	.245	.182	.145	.142	.225
Self10	.145	.249	.143	.174	.121	.148	.227
Sit11	-.067	-.075	-.036	-.146	-.049	-.034	-.070
Self11	.150	.269	.214	.237	.175	.144	.278
Sit12	-.040	-.049	-.017	-.150	-.030	.009	-.060
Em12	.185	.240	.183	.136	.160	.178	.147
Pre12	.194	.202	.170	.206	.215	.240	.179
So12	.139	.229	.188	.136	.189	.256	.187
Self12	.162	.217	.170	.134	.161	.185	.247

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Sit3	Em3	So3	Self3	So4	Self4	Sit5
Sit3	1.000						
Em3	.069	1.000					
So3	-.138	.189	1.000				
Self3	-.110	.193	.305	1.000			
So4	.017	.220	.218	.163	1.000		
Self4	-.142	.152	.302	.387	.242	1.000	
Sit5	.275	.045	-.103	-.079	.052	-.125	1.000
Em5	-.164	.116	.216	.244	.095	.274	-.232
Pre5	-.089	.245	.283	.324	.268	.313	-.083
So5	-.130	.103	.228	.311	.176	.311	-.103
Self5	-.080	.219	.262	.331	.218	.396	-.155
Em6	-.011	.302	.230	.267	.227	.245	-.033
So6	-.116	.174	.222	.284	.196	.316	-.094
Self6	-.172	.144	.249	.305	.166	.443	-.152
Sit7	.388	.186	-.100	-.091	.163	-.154	.317
Em7	-.011	.278	.239	.242	.234	.254	-.010
Pre7	-.172	.046	.189	.200	.195	.289	-.108
Self7	-.178	.107	.255	.194	.177	.236	-.149
Sit8	.360	.207	-.060	-.123	.134	-.119	.348
Em8	.039	.385	.191	.308	.242	.280	.025
Pre8	-.096	.191	.287	.345	.179	.341	-.136
Self8	-.145	.167	.221	.401	.113	.384	-.141
Sit9	.214	-.021	-.136	-.030	.018	-.115	.250
Em9	-.063	.259	.214	.191	.191	.224	-.022
Pre9	-.073	.190	.198	.164	.199	.197	-.083
So9	.069	.304	.163	.163	.305	.167	.074
Self9	-.158	.156	.258	.301	.177	.353	-.153
Sit10	.179	-.057	-.213	-.168	-.113	-.232	.221
Em10	-.061	.252	.239	.208	.200	.219	-.079
Pre10	.063	.298	.206	.180	.273	.228	.001

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Sit3	Em3	So3	Self3	So4	Self4	Sit5
So10	-.024	.302	.231	.275	.214	.272	-.111
Self10	-.107	.108	.230	.318	.112	.302	-.139
Sit11	.187	.045	-.063	-.142	-.023	-.148	.126
Self11	-.163	.106	.256	.310	.178	.320	-.144
Sit12	.320	.104	-.123	-.139	.120	-.133	.277
Em12	.021	.318	.154	.196	.281	.168	-.031
Pre12	-.021	.263	.172	.203	.210	.192	-.069
So12	.009	.244	.211	.221	.197	.249	-.043
Self12	-.009	.258	.208	.200	.220	.260	-.088

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Em5	Pre5	So5	Self5	Em6	So6	Self6
Em5	1.000						
Pre5	.317	1.000					
So5	.189	.315	1.000				
Self5	.238	.295	.327	1.000			
Em6	.183	.273	.178	.285	1.000		
So6	.188	.242	.329	.326	.259	1.000	
Self6	.281	.303	.308	.324	.298	.349	1.000
Sit7	-.138	-.003	-.124	-.101	.113	-.060	-.204
Em7	.218	.268	.213	.240	.334	.203	.209
Pre7	.216	.217	.207	.240	.228	.189	.271
Self7	.220	.218	.184	.225	.269	.205	.266
Sit8	-.153	.007	-.164	-.098	.090	-.051	-.121
Em8	.214	.246	.221	.314	.371	.293	.267
Pre8	.259	.332	.223	.356	.249	.242	.340
Self8	.208	.257	.289	.338	.311	.276	.414
Sit9	-.157	-.027	-.096	-.094	-.036	-.109	-.133
Em9	.223	.192	.159	.208	.245	.190	.152
Pre9	.209	.231	.103	.219	.205	.185	.197
So9	.103	.238	.119	.167	.228	.257	.139
Self9	.238	.301	.286	.316	.246	.252	.331
Sit10	-.232	-.177	-.180	-.179	-.106	-.148	-.208
Em10	.201	.259	.193	.233	.258	.223	.264
Pre10	.183	.203	.148	.242	.271	.229	.218
So10	.216	.233	.194	.350	.252	.243	.267
Self10	.256	.218	.240	.313	.246	.233	.338
Sit11	-.127	-.081	-.163	-.092	-.067	-.142	-.147
Self11	.248	.262	.257	.304	.248	.281	.359
Sit12	-.137	-.051	-.170	-.151	.019	-.109	-.195
Em12	.149	.221	.166	.208	.302	.256	.155
Pre12	.199	.252	.180	.223	.240	.223	.276
So12	.175	.219	.225	.292	.233	.264	.211
Self12	.231	.293	.170	.287	.282	.230	.213

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Sit7	Em7	Pre7	Self7	Sit8	Em8	Pre8
Sit7	1.000						
Em7	-.016	1.000					
Pre7	-.134	.222	1.000				
Self7	-.144	.257	.283	1.000			
Sit8	.553	.029	-.107	-.131	1.000		
Em8	.097	.363	.172	.210	.084	1.000	
Pre8	-.152	.255	.241	.279	-.113	.385	1.000
Self8	-.127	.251	.306	.254	-.128	.311	.318
Sit9	.256	-.108	-.082	-.115	.281	-.032	-.067
Em9	-.009	.271	.146	.198	-.054	.293	.210
Pre9	-.049	.208	.154	.177	-.056	.256	.288
So9	.235	.260	.087	.113	.238	.378	.198
Self9	-.138	.244	.296	.235	-.148	.296	.327
Sit10	.250	-.179	-.167	-.193	.235	-.122	-.185
Em10	.025	.272	.165	.162	.024	.299	.301
Pre10	.102	.269	.159	.197	.145	.343	.169
So10	.043	.188	.129	.193	-.029	.427	.370
Self10	-.156	.198	.193	.245	-.209	.313	.363
Sit11	.252	-.076	-.132	-.159	.304	-.062	-.140
Self11	-.149	.227	.246	.266	-.136	.289	.366
Sit12	.475	.036	-.085	-.102	.468	.030	-.142
Em12	.163	.301	.063	.134	.118	.353	.198
Pre12	.033	.199	.199	.217	.009	.304	.258
So12	.060	.263	.203	.183	.040	.306	.234
Self12	.009	.241	.155	.191	-.014	.266	.275

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Sit8	Sit9	Em9	Pre9	So9	Self9	Sit10
Self8	1.000						
Sit9	-.126	1.000					
Em9	.217	-.237	1.000				
Pre9	.156	-.090	.289	1.000			
So9	.156	.013	.220	.223	1.000		
Self9	.350	-.205	.221	.209	.236	1.000	
Sit10	-.216	.286	-.169	-.215	-.058	-.249	1.000
Em10	.287	-.129	.268	.294	.294	.311	-.267
Pre10	.230	-.025	.230	.253	.393	.280	-.135
So10	.285	-.113	.247	.217	.250	.295	-.160
Self10	.314	-.125	.144	.215	.121	.329	-.199
Sit11	-.128	.196	-.075	-.096	.030	-.108	.207
Self11	.331	-.111	.159	.246	.166	.339	-.150
Sit12	-.162	.225	.043	-.039	.157	-.151	.214
Em12	.218	-.061	.241	.176	.394	.245	-.110
Pre12	.241	-.034	.215	.272	.262	.282	-.181
So12	.254	-.032	.175	.184	.321	.257	-.112
Self12	.264	-.097	.190	.261	.292	.298	-.132

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Em10	Pre10	So10	Self10	Sit11	Self11	Sit12
Em10	1.000						
Pre10	.370	1.000					
So10	.252	.289	1.000				
Self10	.174	.169	.424	1.000			
Sit11	-.057	-.016	-.147	-.225	1.000		
Self11	.198	.148	.284	.362	-.194	1.000	
Sit12	-.009	.117	-.071	-.212	.190	-.246	1.000
Em12	.290	.371	.319	.184	-.030	.177	.101
Pre12	.305	.305	.265	.240	-.072	.235	-.036
So12	.282	.354	.305	.251	-.060	.204	.039
Self12	.334	.309	.285	.286	-.049	.255	-.003

ตารางที่ 27 (ต่อ)

	Em12	Pre12	So12	Self12
Em12	1.000			
Pre12	.358	1.000		
So12	.367	.359	1.000	
Self12	.323	.300	.382	1.000

ตารางที่ 28 การกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรสังเกต (Standardize error variance) จำนวน 47 คู่ความสัมพันธ์

ลำดับ	ตัวแปร	กับ	ตัวแปร
1.	So10	กับ	and Self10
2.	Pre10	กับ	So12
3.	So9	กับ	Em12
4.	Pre10	กับ	So9
5.	So12	กับ	Self12
6.	Pre8	กับ	Pre10
7.	Sit8	กับ	Em3
8.	Self4	กับ	Self6
9.	Sit5	กับ	Em5
10.	Em3	กับ	Pre7
11.	Sit7	กับ	Em3
12.	Self2	กับ	Self4
13.	Sit7	กับ	Em12
14.	Sit7	กับ	Em6
15.	Self6	กับ	Self8
16.	Sit7	กับ	So9
17.	Sit7	กับ	So10
18.	Self10	กับ	Self11
19.	Sit7	กับ	So4
20.	Self3	กับ	Self8
21.	Self1	กับ	and Self10 free
22.	So9	กับ	Sit8
23.	So10	กับ	Em8
24.	Em6	กับ	Sit8
25.	Em9	กับ	Sit12

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ลำดับ	ตัวแปร		ตัวแปร
26.	Sit12	กั๊บ	So9
27.	Sit12	กั๊บ	So4
28.	Em10	กั๊บ	Pre10
29.	Sit8	กั๊บ	So4
30.	So2	กั๊บ	Self2
31.	Sit5	กั๊บ	and So9 free
32.	Em9	กั๊บ	Pre9
33.	Em10	กั๊บ	Pre9
34.	Pre10	กั๊บ	Sit12
35.	Sit8	กั๊บ	Pre10
36.	Em5	กั๊บ	Pre5
37.	So6	กั๊บ	Self6
38.	Pre12	กั๊บ	So12
39.	Self1	กั๊บ	Self3
40.	Em12	กั๊บ	Pre12
41.	Em8	กั๊บ	So9
42.	Sit3	กั๊บ	Pre10

ภาคผนวก ค

- รายละเอียดรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนาของนักเรียนวัยรุ่น
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรูปแบบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนาของนักเรียนวัยรุ่น
- การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ของตัวแปรเชิงประจักษ์ในแบบจำลององค์ประกอบเป็นรายคู่

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมนักเรียนวัยรุ่น

รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น เป็นรูปแบบการปรึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสำหรับการพัฒนาเยาวชนสังคมของนักเรียนวัยรุ่น เพื่อให้ นักเรียนวัยรุ่นมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เข้าใจและจัดการความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล กลุ่มคน ภายในสังคม ได้อย่างสำเร็จและราบรื่น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ภายใต้อิทธิพลของสังคมได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาเยาวชนสังคมนั้นต้องมีทั้งการพัฒนาตัวเองและพัฒนาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไปพร้อมกัน วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เริ่มค้นหาอัตลักษณ์ แสวงหาตัวตนเพื่อการเติบโต แต่ด้วยข้อจำกัด ของวุฒิภาวะและกระแสสังคมที่หลากหลายยากต่อการควบคุม วัยรุ่นอาจรับเอาแบบอย่าง ที่ไม่เหมาะสมมาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตส่งผลให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรมตามมา รูปแบบการปรึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมนี้นี้จึงถูกพัฒนาขึ้นในรูปแบบการปรึกษากลุ่ม (Group counselling) เพื่อให้ นักเรียนวัยรุ่น ได้ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นรูปแบบการบูรณาการ (Integrative counselling) ในลักษณะการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีและเทคนิคทางการปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral counseling in group) เทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎี เกสตัลท์ (Gestalt Counseling in Groups) ทฤษฎีการเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centred approach to groups) ทฤษฎีการสร้างสรรคนิยม (Constructivism learning theory) ทฤษฎี การวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis in group) ทฤษฎีการเผชิญความจริง (Reality counseling in groups) โดยมีขั้นตอนการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ 3 ขั้นตอนได้แก่ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป ดำเนินการปรึกษาทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง ระยะเวลาครั้งละ 90 นาที เพื่อพัฒนาเยาวชนสังคมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ ความร่วมรู้สึกแท้จริง การแสดงตน การเอื้ออำนาจในสังคม และการนำเสนอตนเอง โดยมีรายละเอียด แสดงในตาราง ข้างล่างนี้

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 1

เรื่อง สัมพันธภาพสร้างได้

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การศึกษาและสมาชิกกลุ่มและระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกัน
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม เข้าใจ วัตถุประสงค์ บทบาท หน้าที่ ข้อตกลง วันเวลาและสถานที่ในการปรึกษา

แนวคิดสำคัญ

การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ หากบุคคลได้รับความมั่นใจและเป็นตัวของตัวเองจะมีความพร้อมที่จะนำตนเองและเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเองเต็มตามความสามารถ เข้าใจและยอมรับตนเองตามความเป็นจริง มีความสอดคล้องภาพลักษณ์ตนเองกับประสบการณ์

ในการปรึกษาครั้งนี้ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard and acceptance) บูรณาการกับทักษะการปรึกษากลุ่ม อาทิ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ทักษะการตั้งคำถาม และ ทักษะสรุปความ เพื่อสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษาระหว่างผู้ให้การศึกษาและสมาชิกภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น จริงใจ การใช้อารมณ์ขันเหมาะสมกับช่วงวัยผ่อนคลายและยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขจากผู้ให้การศึกษา มีความเชื่อมั่นในศักยภาพสมาชิกกลุ่มที่จะพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจ วัตถุประสงค์ บทบาท ข้อตกลงในการเข้ากลุ่ม วันเวลาและสถานที่ในการปรึกษา

สื่อ/ อุปกรณ์

1. ใบยินยอมการเข้าร่วมการวิจัย
2. กระดาษหนังสือพิมพ์ 2 แผ่นติดกัน

3. แบบประเมินการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 1
4. อุปกรณ์บันทึกเสียง

วิธีดำเนินการปรึกษา

การให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษาและสมาชิกกลุ่ม ผู้ให้การปรึกษาชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการให้การปรึกษาและให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจและรับรู้ถึงระดับเขาวนสังคมของตนเอง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มนั่งเป็นวงกลมและกล่าวต้อนรับสมาชิกกลุ่ม ผู้ให้การปรึกษาแนะนำตนเองให้สมาชิกทราบและให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเองโดยใช้ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship skills)
2. ผู้ให้การปรึกษาชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้การปรึกษา บทบาทของสมาชิกกลุ่มและผู้ให้การปรึกษาข้อตกลงเบื้องต้น วันเวลาสถานที่ในการเข้ารับการปรึกษา การรักษาความลับของการให้การปรึกษาตลอดจนการขออนุญาตในการบันทึกเสียงเพื่อประโยชน์ในการปรึกษา
3. ผู้ให้การปรึกษาสันนิษฐานให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนบอกถึงความรู้สึกและความคาดหวังในการเข้ารับการปรึกษาเพื่อพัฒนาเขาวนสังคมของตนเอง

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การปรึกษาสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มโดยวางกระดาษหนังสือพิมพ์ 2 แผ่นติดกัน บนพื้นและให้คำสั่งว่า “ให้นักเรียนทำอย่างไรก็ได้ ที่ให้เท้าของนักเรียนทุกคนอยู่บนกระดาษแล้วยืนค้างไว้ 10 วินาที” โดยผู้ให้การปรึกษาจะพับกระดาษให้เล็กลงทีละครั้ง จนกว่าสมาชิกกลุ่มไม่สามารถยืนได้ครบทั้ง 10 คน
2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและสรุปสิ่งที่ได้รับ โดยการตั้งคำถาม และใช้เทคนิคดังนี้
 - “นักเรียนคิดว่าแต่ละคนต้องทำอะไร จึงจะอยู่ร่วมกันบนกระดาษได้”
 - “นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุให้อยู่ร่วมกันบนกระดาษไม่ได้”
3. ผู้ให้การปรึกษาอธิบายให้สมาชิกกลุ่มเห็นว่ากระดาษคือสังคมหนึ่งที่เรายู่อาศัย การที่เราจะทำให้ทุกคนอาศัยอยู่ในสังคมได้เราต้องมีวิธีการที่ดี กระดาษที่เล็กลงเหมือนปัญหาอุปสรรคบีบคั้น เช่น ความขัดแย้ง ผลประโยชน์ มาทดสอบทำให้เราต้องอาศัยความพยายามให้มากขึ้นเพื่อที่จะให้เรายู่ร่วมกันให้ได้ เพราะคงไม่มีใครอยากอยู่นอกกระดาษไปทั้งชีวิต จากนั้นผู้ให้การปรึกษาใช้การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในสังคมของสมาชิกกลุ่ม ดังนี้

- “นักเรียนคิดว่าสัมพันธภาพของคนไทยในสังคมปัจจุบัน เป็นอย่างไร”
- “นักเรียนคิดว่าจะทำอะไรให้อยู่กับคนอื่น ได้อย่างราบรื่น และมีความสุข”
- “นักเรียนคิดว่าตนเองจะมีส่วนช่วยให้สังคมมีความน่าอยู่ได้อย่างไร”

4. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion skill) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นช่องทางที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมจากความคิดเดิมของตนเอง และให้กำลังใจแก่สมาชิกว่าสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้ดีขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียนทุกคนในการพัฒนาเยาวชนสังคม

5. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทำสัญญาระหว่างกันในบนิยามการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เกิดความร่วมมือในการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนสังคม

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการสรุปความ โดยให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นนี้ วัตถุประสงค์ บทบาท ข้อตกลงเบื้องต้น ระยะเวลา สถานที่ในการเข้ารับการศึกษาและสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษากลุ่มในครั้งนี้
2. ผู้ให้การปรึกษาเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่ม ได้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่ตรงกัน
3. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาสังเกตการให้ความร่วมมือ ความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม
2. ผู้ให้การปรึกษาสังเกตความคิดที่แสดงออกต่อสถานการณ์สังคม ความเข้าใจและตระหนักในประโยชน์ที่ได้รับจากการมีเยาวชนสังคม ความรู้สึกดีต่อตนเอง ในการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มจากการสรุปประเด็นของสมาชิกกลุ่ม

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นน โดยการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ปกครอง/ผู้แทน โดยชอบธรรม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย
(พ.ต.หญิงคุษฎี เล็บขาว)

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 1

กฎพื้นฐานการเข้ากลุ่มการศึกษา

- ❖ การมีส่วนร่วม แบ่งปัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองและสมาชิกกลุ่ม
- ❖ สมาชิกกลุ่มทุกคนมีโอกาสพูดเท่าเทียมกัน
- ❖ การรักษาความลับของกลุ่ม
- ❖ การให้เกียรติและรับฟังสมาชิกกลุ่ม ไม่พูดแทรก
- ❖ งดเครื่องมือสื่อสารทุกชนิด
- ❖ สมาชิกมีสิทธิที่จะไม่พูดหรือแสดงออก หากตนเองไม่ต้องการ
- ❖
- ❖

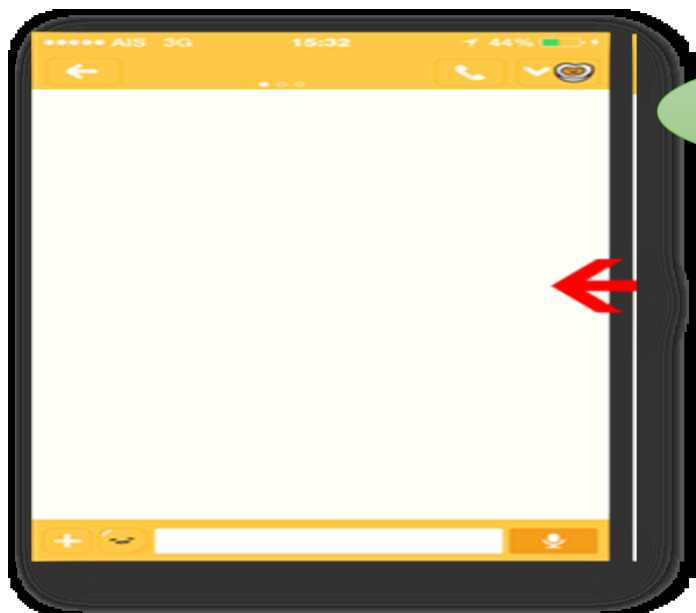
แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 1

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”	
----------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. รู้สึกผ่อนคลาย ไร้กังวลซึ่งกันและกัน					
2. การแบ่งปัน ช่วยเหลือกันในกลุ่ม					
3. รับรู้ถึงการช่วยให้สังคมน่าอยู่					
4. มีความพร้อมที่จะเข้ารับการปรึกษา					
5. ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 2

เรื่อง การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ในตนเอง

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการรับรู้ความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง

แนวคิดสำคัญ

ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ มีความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ มีอิสระในตัวเองที่จะเลือกรับผิดชอบชีวิตตนเอง โดยมีธรรมชาติอยู่ 3 ประการคือ การยอมรับในตนเอง (Self-actualization), การกำกับตนเอง (Self-regulation) และการตระหนักรู้ในตนเอง (Awareness) เทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เมื่อบุคคลมีการตระหนักรู้ในความรู้สึก จุดด้อยของตน จะช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต แสดงออกอย่างเป็นตัวเอง รู้ว่าตนเป็นใคร ทำอะไรไม่อิงตามคนอื่น

ในชั่วโมงการปรึกษานี้เป็นการบูรณาการเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Corey, 2012, pp. 307-308) และเทคนิคตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการจินตนาการนำเข้าสู่การตระหนักรู้ในตนเองและใช้เทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักรู้ในสิ่งที่รับรู้ได้ง่ายเช่น ท่าทางเคลื่อนไหว คำพูด ความคิด อารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง เกิดการปรับตัวเองจากความคิด ความรู้สึกที่ฟุ้งซ่าน ได้แก่ การติดกับอดีต และ กังวลอนาคตให้เข้ามาเริ่มรับรู้การรู้สึก และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสรีระและพฤติกรรมของตนเอง ผู้ให้การศึกษาจะเป็นผู้นำให้สมาชิกกลุ่มกลับมาความรู้สึกตัว (สติ) ในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเท่าทัน รับรู้ว่าตนเองกำลังมีอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และทำอะไร ในที่นี้ขณะนี้ อยู่กับปัจจุบัน ตอนท้าย ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการตระหนักรู้ในตนเองในชีวิตจริง

สื่อ/ อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 2 “การมอบหมายการบ้าน การตระหนักรู้ในสถานการณ์: การตระหนักรู้ในตนเอง”
2. แบบประเมินการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 2

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยการกล่าวทักทายสมาชิกกลุ่มด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการให้การศึกษาและกล่าวถึงวัตถุประสงค์ การศึกษาชั่วโมงนี้ จากนั้นผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้การตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ด้วยตนเอง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การศึกษาทักทายสมาชิกกลุ่มกล่าวถึงวัตถุประสงค์การศึกษาและให้สมาชิกกลุ่ม ได้ทบทวนสาระสำคัญของการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการให้ครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้หลับตาและคิดถึงเหตุการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาของตนเอง ซึ่งอาจเป็นทางบวกหรือลบก็ได้ ตามที่สมาชิกกลุ่มต้องการและเมื่อหากพร้อมแล้วให้สมาชิกกลุ่มลืมตา
2. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองคิดถึงว่าเป็นอย่างไร อย่างเป็นอิสระ ไม่สอดแทรกจนจบ
3. ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการนำให้เกิดการตระหนักรู้ (Direct awareness) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดการรับรู้ความคิด อารมณ์ การเคลื่อนไหวของตนเองอย่างเท่าทัน ปรับตัวจากความคิดในอดีตเข้าสู่สถานะปัจจุบันที่นี้และเดี๋ยวนี้ของตนเอง โดยใช้การตัวอย่างการตั้งคำถาม ดังนี้
 - “ตอนนี้นักเรียนรู้สึกกับตนเองอย่างไร”
 - “ตอนนี้นักเรียนรู้สึกว่ามือตัวเองเป็นอย่างไร”
 - “ความรู้สึกของการเต้นของหัวใจของนักเรียนขณะนี้เป็นอย่างไร”
 - “ขณะนี้ริมฝีปากนักเรียนเป็นอย่างไร”
 - นักเรียนพูดว่า “นักเรียนเสียใจมาก” ขณะที่คุณนักเรียนรู้สึกอย่างไร”

ในระหว่างการปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะส่งเสริมให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในการค้นหาทางออก หรือให้กำลังใจ ภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดประสบการณ์พัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองร่วมกัน

4. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะสรุปความ โดยให้สมาชิกกลุ่มสรุปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันในความคิด ความรู้สึกและการเคลื่อนไหวของร่างกายตลอดจนถึงที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นอย่างไร เกิดผลอย่างไรต่อตนเอง

5. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นถึงประโยชน์จากการตระหนักรู้ในตนเองว่าการสัมผัสรู้สึกกับอะไรและอย่างไรในการกระทำหรือตอบสนองต่อเหตุการณ์ชีวิตประจำวัน จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการที่จะเข้าไปจัดการกับสภาพแวดล้อมหรือแม้แต่การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เกิดเป็นเหตุการณ์ที่ว่าเมื่อบุคคลที่รับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จะสามารถแก้ไขอะไรได้

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่ม การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งนี้

2. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคมอบการบ้าน (Homework assignment) โดยให้สมาชิกกลุ่มเขียนประสบการณ์การรับรู้ตนเองอย่างเท่าทันที่พบในชีวิตประจำวัน ว่าตระหนักรู้ในภาษาพูด ทำทางความคิดความรู้สึกของตนเองอย่างไรลงในเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 2 “การมอบหมายการบ้านเพื่อเรียนรู้การตระหนักรู้ในตนเอง”

3. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการเข้าร่วมการปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาประเมินจากบอกถึงการสัมผัสรู้ถึงความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตตนเองและจากการมอบหมายการบ้าน

2. ผู้ให้การปรึกษาสังเกตจากความกระตือรือร้นและการใส่ใจในการฝึกประสบการณ์การตระหนักรู้ในตนเอง การสนใจ การซักถาม ร่วมแบ่งปันประสบการณ์

เอกสารประกอบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 2
“การมอบหมายการบ้านเพื่อเรียนรู้การตระหนักรู้สถานการณ์: ตระหนักรู้ในตนเอง”

ความรู้สึกขณะนั้น

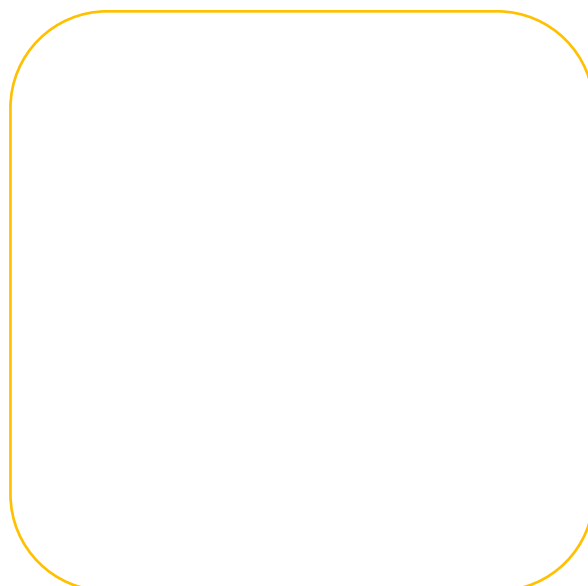
ความคิดที่คิด
ขณะนั้น

สีหน้า มือ ทำทางที่
เกิดขึ้นขณะนั้น

สิ่งที่ได้เรียนรู้

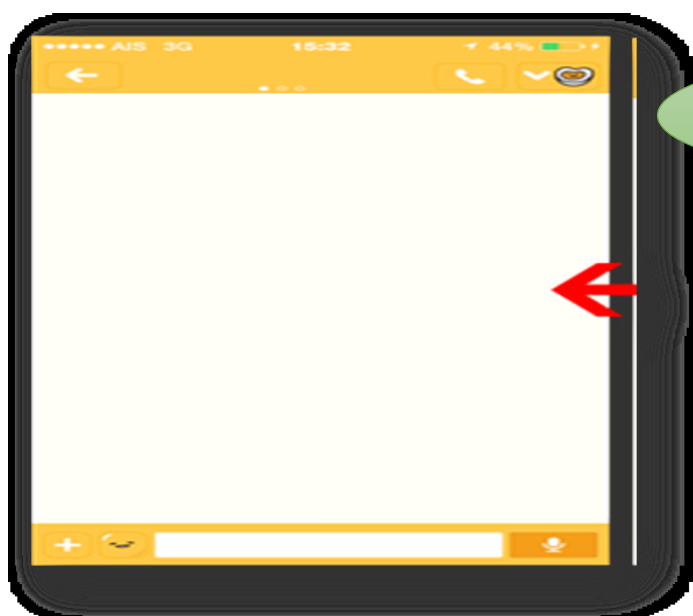

แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 2

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”					
1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”					
1. รู้สึกผ่อนคลาย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน					
2. ความเข้าใจความหมายการตระหนักรู้					
3. รับรู้ความคิดตนเองอย่างเท่ากัน					
4. รับรู้ความรู้สึกตนเองอย่างเท่ากัน					
5. ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง					

สิ่งที่อยากจะบอกในครั้งนี้นะ

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 3

เรื่อง การพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์: การตระหนักรู้ในสังคม

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้เท่าทันสถานการณ์รอบข้างได้แก่ บรรยากาศสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กลุ่มคน และรับรู้สถานการณ์ในสังคมที่กำลังดำเนินอยู่หรือเกิดการเปลี่ยนแปลง
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีแนวทางในการจัดการเมื่อเผชิญสถานการณ์ในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Stay with feeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์ มีแนวคิด บุคคลมักจะแสดงออกโดยการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ระบุงถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ออกมา เกิดเป็นภาวะเก็บกด การอยู่กับความรู้สึกจะช่วยให้เกิดการรับรู้ภาวะความสมบูรณ์ของอารมณ์ เมื่อเกิดความอึดตัวในสภาวะอารมณ์ โดยเฉพาะในสิ่งที่ต้องการหลีกเลี่ยง เช่น ในสัมพันธภาพกับบุคคลและสังคม บุคคลจะสามารถจัดการความคิด อารมณ์ พฤติกรรมของตนได้ตรงประเด็นและดีขึ้น ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดว่าการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้น บุคคลสามารถเพื่อนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคต เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลอื่นและสังคม รับรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกของตนเองต่อผู้อื่นที่แท้จริง รับรู้สภาวะรอบข้างที่ส่งผลต่อตนเอง ทั้งจากประสบการณ์จริงของตนเองและการเรียนรู้จากตัวแบบ

สื่อ/ อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3 “กรณีศึกษาเพื่อการตระหนักรู้สถานการณ์”
2. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3 “การตระหนักรู้สถานการณ์”
3. แบบประเมินการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยการกล่าวทักทายสมาชิกกลุ่มด้วยท่าทีที่อบอุ่นและเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพในการให้การศึกษา กล่าวถึงวัตถุประสงค์ การศึกษาชั่วโมงนี้ และดำเนินการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์ โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันทบทวนสาระสำคัญของการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งที่ผ่านมาและนำเสนอการบ้านการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง
2. ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคเสริมแรง โดยให้สมาชิกกลุ่มให้กำลังใจเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ในการทำการบ้านส่งและให้กำลังใจพร้อมคำแนะนำในกรณีที่มีสมาชิกบางคนที่อาจไม่ได้ไปทดลองฝึกปฏิบัติ
3. ผู้ให้การศึกษากล่าวถึงวัตถุประสงค์การศึกษาชั่วโมงนี้ เพื่อการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงเหตุการณ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือสถานการณ์ในสังคม ที่อาจเป็นทางบวกหรือลบ และให้สมาชิกกลุ่มเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองนึกถึงถึงว่าเป็นอย่างไรอย่างเป็นอิสระไม่สอดแทรกจนจบ

2. ผู้ให้การศึกษาใช้ทักษะการตั้งคำถามเพื่อสร้างการตระหนักรู้สถานการณ์และสังคม เช่น

- “นักเรียนรู้สึกกับ (ตนเอง บุคคล เหตุการณ์ สังคม) นั้นอย่างไร”
- “สังคมตอนนี้เป็นอย่างไ” “นักเรียนคิดเห็นอย่างไรกับสังคมปัจจุบัน”
- นักเรียนพูดว่า “ผิดหวัง” ขณะที่พูดนักเรียนรู้สึกอย่างไร”

3. ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก เพื่อเน้นการรับรู้และคงอยู่กับความรู้สึกที่แท้จริง หรือความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยงต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือสถานการณ์ในสังคม

4. ผู้ให้การศึกษานับสนุนให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ช่วยเหลือสถานการณ์ของเพื่อนสมาชิก
5. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ จากตัวแบบกรณีศึกษาตามเอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3 “กรณีศึกษาเพื่อการตระหนักรู้สถานการณ์” โดยให้สมาชิกกลุ่มจินตนาการว่ากำลังอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าว
6. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มนำเสนอว่าตนเองมีการรับรู้สถานการณ์ ตลอดจนความคิด ความรู้สึกอย่างไร และมีแนวทางในการจัดการอย่างไร ในระหว่างการนำเสนอ ผู้ให้การศึกษานับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนการรับรู้ระหว่างตนเองและเพื่อน เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการปรับใช้ในชีวิตจริง

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการให้การปรึกษารั้งนี้
2. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาสังเกตการณ์ตระหนักรู้ในสถานการณ์ จากการแสดงความคิด ความรู้สึก และสัมผัสรู้ต่อสถานการณ์ ตลอดจนความสามารถในการการแปลความหมายสถานการณ์ บรรยากาศของสัมพันธภาพ และแนวทางการจัดการสถานการณ์ในสังคมที่สมเหตุสมผล
2. ผู้ให้การปรึกษาสังเกตจากความกระตือรือร้นและความใส่ใจในการพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งที่ 3 “กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้สถานการณ์”

ก๊วก อายุ 23 ปี เรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 เป็นสาวผมยาว ตาคม ผิวคล้ำคนใต้ สถานภาพมีแฟนแล้ว ก๊วกเริ่มมีประสบการณ์ การมีเพศสัมพันธ์ เมื่ออายุ 15 ปีกับแฟนอายุมากกว่า 2 ปี ที่เรียนอยู่ โรงเรียน เดียวกัน โดยเป็นแฟนกันได้เกือบปี และก็เริ่มมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรกกับแฟนคนนี้ตอนคบกันได้แค่ 2-3 เดือน แต่สุดท้ายก็เลิกกันไป เธอเล่าให้ฟังว่าการมี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้นเป็นความผิดพลาด เพราะเธอยังไม่พร้อม ไม่เต็มใจ แต่เป็นเพราะโดนการเล้าโลม กลัวแฟนไม่รักและบรยากาศหายไป แต่หลังจากการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก็มีมาเรื่อย ๆ โดยฝ่ายชายจะป้องกันด้วยการใส่ถุงยางส่วนก๊วก ก็ทานยาคุมกำเนิดฉุกเฉินเพื่อป้องกันอีกทาง

เอกสารประกอบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 3

“การตระหนักรู้สถานการณ์จากกรณีศึกษา”

- นักเรียนคิดว่าบรรยากาศในสถานการณ์เป็นอย่างไร

.....

- นักเรียนคิดว่าสาเหตุ สีสหน้า ทำทาง ของบุคคลในสถานการณ์เป็นอย่างไร

.....

- ขณะนี้นักเรียนรู้สึกอย่างไร

.....

- นักเรียนคิดเห็นว่ามีผู้ต้องการอะไร

.....

- นักเรียนคิดว่าจะจัดการเหตุการณ์นี้อย่างไร

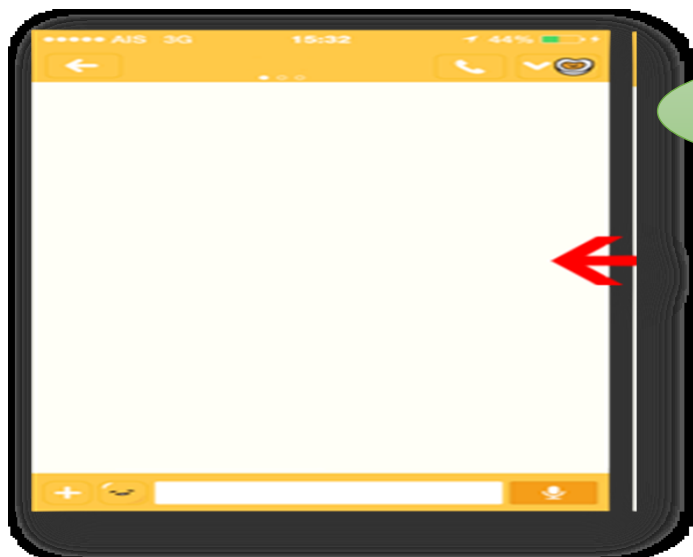
.....

แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 3

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”					
1. เป็นมิตร อบอุ่น ไวใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”					
1. รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีผลต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร					
2. รับรู้บรรยากาศสถานการณ์					
3. การรับรู้ความรู้สึก ความคิดที่แท้จริงของตนเองต่อสถานการณ์					
4. การรับผิดชอบต่อสังคมให้น่าอยู่					
5. ความมั่นใจในการจัดการสถานการณ์					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี้นะ

**รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น
ครั้งที่ 4**

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การรับรู้ จดจำ และร่วมความรู้สึก

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการรับรู้ จดจำความรู้สึกของบุคคลอื่นผ่านการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวคิดมุ่งเน้นเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเน้นหลัก 3 ประการคือความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) การปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีแนวคิดการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วนั้นบุคคลสามารถนำไปแสดงพฤติกรรมที่ได้จดจำนั้นไว้ในอนาคตซึ่งผู้ให้การปรึกษาเป็นตัวอย่างในพัฒนาการรับรู้ความรู้สึกอย่างแท้จริง โดยการเป็นแบบอย่างของการฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก และ การทำให้เกิดความกระจ่าง ในขณะที่รับฟังเรื่องราวอย่างเข้าใจในโลกของผู้รับการปรึกษาประเมินด้วย: The Empathy Rating Scale ของ คาร์กฮัท

สื่อ/ อุปกรณ์

1. ตัวต่อบล็อกไม้ (Jenga)
2. เอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 4 “แผนภาพสี่หน้าบุคคล”
3. แบบประเมินการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 4

วิธีดำเนินการปรึกษา

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้การปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกกลุ่ม ด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาและดำเนินการพัฒนา เขาวนัสังคมด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การรับรู้ จดจำ และร่วมความรู้สึก โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้การปรึกษาแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม ให้ 2 กลุ่มทำการแข่งขัน และอีก 1 กลุ่มนั่งสังเกตการณ์คำพูด ท่าทาง ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกกลุ่มที่มีต่อกัน ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มแข่งขันการต่อบล็อก โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการต่อบล็อกตามกติกาการเล่น ฝ่ายใดทำบล็อกล้มก่อนถือเป็นฝ่ายแพ้
3. ระหว่างการแข่งขันผู้ให้การปรึกษาใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นความรู้สึกของผู้ตั้งบล็อกล้ม ให้ฝ่ายสังเกตการณ์ได้เกิดการเรียนรู้และสังเกตความรู้สึกเพื่อนผ่านการแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง เช่น “กลุ่มนี้แพ้ไปอีกแล้ว” “คนเดิมอีกแล้ว” และให้สมาชิกคนอื่นหันมาสนใจความรู้สึกของเพื่อนที่ตั้งบล็อกล้ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มฝ่ายสังเกตการณ์นำเสนอสิ่งที่สังเกตเห็นจากการแข่งขันในประเด็นสีหน้า ท่าทาง คำพูด และอารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าเล่นเกมของฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ
2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทั้งสองฝ่ายที่เข้าแข่งขัน วัดความสามารถในการร่วมความรู้สึกของฝ่ายสังเกตการณ์ ตามมาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale) ของ คาร์กฮอฟ และนำเสนอผลการประเมิน
3. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะแสดงความรู้สึกต่อการแข่งขัน โดยใช้ทักษะการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความรู้สึกที่แท้จริง ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มรับรู้ ตัวอย่างเช่น

- “เมื่อบล็อกล้ม นักเรียนรู้สึกอย่างไร”
- “เมื่อทำบล็อกล้ม เพื่อนคนไหนพูดกับหนูบ้าง และพูดอย่างไร”
- “การทำให้เพื่อน เสียโอกาสทำให้หนูรู้สึกอย่างไร”

ในระหว่างการรับฟัง ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการให้ตัวแบบ โดยใช้ตัวเองเป็น ตัวแบบอย่างของความร่วมรู้สึกแท้จริง ร่วมกับเทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เพื่อความเป็นอิสระในการแสดงความรู้สึก แสดงถึงความใส่ใจต่อสมาชิกกลุ่ม

4. ภายหลังการแสดงความรู้สึกเสร็จสิ้น ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคสะท้อนความรู้สึก ความคิด (Reflection) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันกับสมาชิกกลุ่มฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะ และเป็นแบบอย่างของการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกผู้อื่น

5. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคการทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) โดยยกตัวอย่าง สถานการณ์อื่น ๆ เช่น เพื่อนสอบตกถูกแล้วครูดำหนิ, การกลั่นแกล้งให้เพื่อนอับอายโดยการถ่าย คลิปวิดีโอ และให้สมาชิกกลุ่มนำเสนอการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น

6. ผู้ให้การปรึกษาแจกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 4 “แผ่นภาพสีหน้าของบุคคลคน” เพื่อพัฒนาการร่วมความรู้สึกผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติม

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ในครั้งนี้
2. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาประเมินการจากความสามารถในการจดจำ คำพูด สีหน้าท่าทาง ที่แสดงออก และความตรงกันของความรู้สึกทั้งสองฝ่าย ตามเกณฑ์ของมาตรวัดความเข้าใจร่วม ความรู้สึก (The empathy rating scale) ของ คาร์กฮัฟ

เอกสารประกอบการปริิษาที่ 4 “แผ่นภาพแสดงสีหน้าของบุคคล” ชุดที่ 1
ให้สมาชิกกลุ่มประเมินว่าบุคคลในภาพมีความรู้สึก ความคิดอย่างไร

ความรู้สึก:
.....
ความคิด:
.....

ความรู้สึก:
.....
ความคิด:
.....

ความรู้สึก:
.....
ความคิด:
.....

ความรู้สึก:
.....
ความคิด:
.....

เอกสารประกอบการปริิษาที่ 4 “แผ่นภาพแสดงตีหน้าของบุคคล” ชุดที่ 2
ให้สมาชิกกลุ่มประเมินว่าบุคคลในภาพมีความรู้สึก ความคิดอย่างไร

ความรู้สึก:

.....

ความคิด:

.....

ความรู้สึก:

.....

ความคิด:

.....

ความรู้สึก:

.....

ความคิด:

.....

ความรู้สึก:

.....

ความคิด:

.....

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 4

“มาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The Empathy Rating Scale)” 7 ระดับ

- ✚ **ระดับ 1** เป็นระดับที่ผู้รับฟังทำลายกระบวนการสนทนากับผู้พูดอย่างชัดเจน มีความล้มเหลวในการใส่ใจกระบวนการช่วยเหลืออย่างฉับพลันและไม่ให้ความสำคัญในข้อมูลของผู้พูด
- ✚ **ระดับ 2** เป็นระดับที่ผู้ฟังอาจมีส่วนในการทำลายกระบวนการสนทนากับผู้พูดอย่างเล็กน้อย ซึ่งระดับที่ 2 จะแตกต่างกับระดับที่ 1 คือขนาดหรือระดับ ความฉับพลัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ความเฉียบพลัน และการใส่ใจ
- ✚ **ระดับ 3** เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการบิดเบือนเล็กน้อยไปจากสิ่งที่ผู้พูดได้พูดไว้ ไม่มีการทวนความ ไม่มีการแปลความหมายคำพูดของผู้พูด ผู้ฟังรับฟังเรื่องราวของผู้พูดเพียงเล็กน้อย มีการตอบสนองไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดพูด
- ✚ **ระดับ 4** เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการให้การปรึกษาในระดับเล็กน้อย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด มีการสะท้อนความรู้สึกอย่างถูกต้อง มีการทวนความ การสรุปใจความสำคัญของสิ่งที่ผู้พูดพูด มีการใช้คำถามปลายเปิด การเปิดเผยตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้พูดมีการตอบสนอง
- ✚ **ระดับ 5** เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการเพิ่มเติมประเด็นอื่น ที่นอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้พูด โดยมีการแปลความ การตั้งคำถามในลักษณะที่สอซซัก การแปลความเพื่อจับประเด็นสำคัญและส่งเสริมให้ผู้พูดมีความเจริญงอกงาม และมีการเปิดเผยตนเอง
- ✚ **ระดับ 6** เป็นระดับที่ผู้ฟังมีความตั้งใจอย่างแท้จริง โดยใช้ทักษะการใส่ใจแก่ผู้พูด เพื่อให้เกิดการเข้าใจร่วมความรู้สึกที่มีคุณภาพ โดยมีความเป็นรูปธรรม และจับใจ มีรูปแบบการปรึกษาที่ร่วมมือและมีความสอดคล้องกัน
- ✚ **ระดับ 7** เป็นระดับที่สูงสุดของการให้การปรึกษา ที่ผู้รับฟังสามารถแสดงออกอย่างเข้มแข็ง มีความตั้งใจในการใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจการร่วมความรู้สึกอย่างมีคุณภาพ เป็นประสบการณ์ที่สูงสุดในสัมพันธภาพการปรึกษาและมีการสื่อสารซึ่งกันและกัน

ที่มา: เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น 25405 หน่วยที่ 8-15 (2558 หน้า 9-24)

หมายเหตุ: มีการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทการปรึกษา

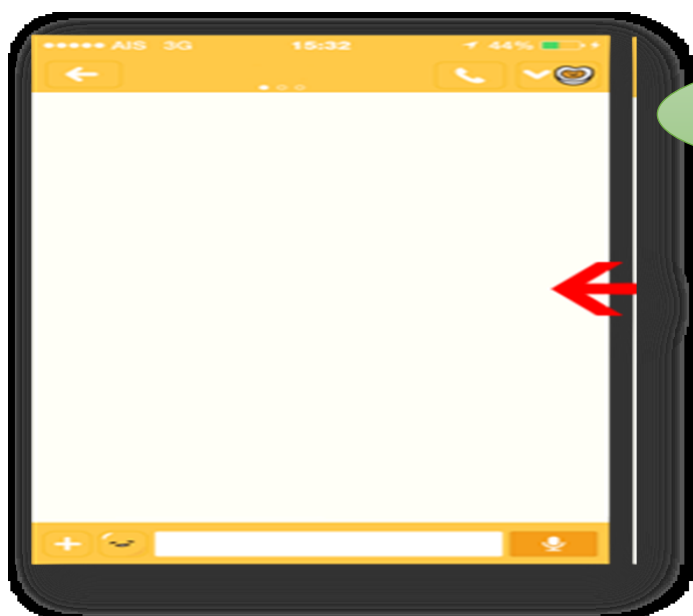
แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 4

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”	
----------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. รู้สึกผ่อนคลาย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน					
2. ความสามารถในการรับรู้และจดจำ					
3. การร่วมความรู้สึกผู้อื่น					
4. ความรับรู้ความรู้สึก ทำทางผู้อื่นได้อย่างแท้จริง					
5. ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี้นะ

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 5

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การแสดงออกและสนองตอบอารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น

ระยะเวลา 60 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกสามารถแสดงออกการร่วมความรู้สึกและตอบสนองอารมณ์ต่อผู้อื่นได้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling) ยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach in group) มีแนวคิด มุ่งเน้นเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างการปรึกษาให้เกิดความไว้วางใจเป็นหลัก 3 ประการคือความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง เกิดความสอดคล้องของภาพลักษณ์และประสบการณ์จริง การปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Assign homework) แนวคิด พฤติกรรมมนุษย์หากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้ง ร่วมกับการเสริมแรง จะช่วยให้ผู้รับบริการมีความชำนาญและมั่นใจ กล่าวที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant condition) มีการให้สมาชิกจับคู่ผลัดการเล่าเรื่องและรับฟังกันและกันเพื่อรับรู้การแสดงออกความร่วมมือรู้สึกอย่างแท้จริงของตนและทำการฝึกฝนให้เพิ่มขึ้น โดยมีผู้รับให้การปรึกษาและแสะสมาชิกกลุ่มร่วมกันเสริมแรงให้มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น มีการใช้มอบหมายการบ้านเพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง

สื่อ/ อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 5 “มาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale)”

2. แบบประเมินการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 5

วิธีดำเนินการปรึกษา

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้ปรึกษากล่าวทักทายสมาชิก ด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาและดำเนินการพัฒนา เขาวนัสังคม ด้านความร่วมมือรู้สึกแท้จริง: การแสดงออกและสนองตอบอารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการและการบ้านในครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้ปรึกษาใช้การเล่าเรื่อง “นายเฉย” ให้สมาชิกกลุ่มฟังเพื่อกระตุ้นให้เกิดการนึกถึงเหตุการณ์ในชีวิตจริงของตนเอง เข้าสู่การเรียนรู้การแสดงออกการร่วมความรู้สึกต่อกัน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทำการจับคู่เพื่อนแล้วนึกถึงเหตุการณ์ในชีวิตตนเอง หรือเหตุการณ์ที่กระทบต่อความรู้สึกของตนเอง จากนั้นให้สลับกันเล่าเรื่อง โดยให้อีกฝ่ายที่รับฟังแสดงออกอย่างไรก็ได้เพื่อให้เพื่อนรู้สึกดีขึ้น
2. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มประเมินความสามารถในการร่วมความรู้สึกต่อกัน เอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 5 มาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale) และนำเสนอผลการประเมินต่อกลุ่ม โดยในระหว่างการนำเสนอผู้ให้ปรึกษาใช้เทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เทคนิคการฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feelings) เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความไว้วางใจ ให้ผู้รับการปรึกษาได้ค้นหาและมองเห็นช่องทางการพัฒนาความสามารถการแสดงการร่วมความรู้สึกได้ด้วยตนเอง
3. ผู้ให้ปรึกษาใช้เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) กับสมาชิกที่มีการแสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับต่ำ โดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันทำเป็นตัวอย่าง
4. ผู้ให้ปรึกษาใช้เทคนิคการเสริมแรง โดยสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มได้ให้กำลังใจเพื่อนที่มีระดับการร่วมความรู้สึกอยู่ในระดับต่ำได้แสดงออกการร่วมความรู้สึกอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออกการร่วมความรู้สึกต่อผู้อื่น

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้ปรึกษาและสมาชิกช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการพัฒนาการแสดงออกถึงความร่วมรู้สึกแท้จริง
2. ผู้ให้ปรึกษาใช้เทคนิคมอบการบ้าน (Homework assignment) การแสดงออกการร่วมความรู้สึกและสนับสนุนให้สมาชิกได้แสดงออกถึงการร่วมความรู้สึกกับบุคคลอื่น

ในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นการฝึกซ้อมการร่วมความรู้สึกต่อผู้อื่นเป็นการบูรณาการสิ่งที่ได้
ในกระบวนการปรึกษาผู้ชีวิตประจำวัน

3. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาประเมินผลการแสดงออกถึงความร่วมรู้สึกแท้จริง จากความคิด
อารมณ์ และพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น เช่น การฟังอย่างตั้งใจ ไม่ขัดจังหวะ คำพูด ท่าทาง การสัมผัส
ที่อ่อนโยน
2. ระดับการร่วมความรู้สึก ที่ประเมินจากมาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The
empathy rating scale)
3. ผู้ให้การปรึกษาคิดตามผลจากการมอบหมายการบ้าน เพื่อประเมินการบูรณาการสิ่ง
ที่เรียนรู้สู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 5

“มาตรวัดความเข้าใจร่วมความรู้สึก (The empathy rating scale)” 7 ระดับ

- ✚ ระดับ 1 เป็นระดับที่ผู้รับฟังทำลายกระบวนการสนทนากับผู้พูดอย่างชัดเจน มีความล้มเหลวในการใส่ใจกระบวนการช่วยเหลืออย่างฉับพลันและไม่ให้ความสำคัญในข้อมูลของผู้พูด
- ✚ ระดับ 2 เป็นระดับที่ผู้ฟังอาจมีส่วนในการทำลายกระบวนการสนทนากับผู้พูดอย่างเล็กน้อย ซึ่งระดับที่ 2 จะแตกต่างกับระดับที่ 1 คือขนาดหรือระดับ ความฉับพลัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ความเฉียบพลันและการใส่ใจ
- ✚ ระดับ 3 เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการบิดเบือนเล็กน้อยไปจากสิ่งที่ผู้พูดได้พูดไว้ ไม่มีการทวนความ ไม่มีการแปลความหมายคำพูดของผู้พูด ผู้ฟังรับฟังเรื่องราวของผู้พูดเพียงเล็กน้อย มีการตอบสนองไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดพูด
- ✚ ระดับ 4 เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการให้การปรึกษาในระดับเล็กน้อย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด มีการสะท้อนความรู้สึกอย่างถูกต้อง มีการทวนความ การสรุปใจความสำคัญของสิ่งที่ผู้พูดพูด มีการใช้คำถามปลายเปิด การเปิดเผยตนเองเพื่อช่วยให้ผู้พูดมีการตอบสนอง
- ✚ ระดับ 5 เป็นระดับที่ผู้ฟังมีการเพิ่มเติมประเด็นอื่น ที่นอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้พูด โดยมีการแปลความ การตั้งคำถามในลักษณะที่สอบซัด การแปลความเพื่อจับประเด็นสำคัญและส่งเสริมให้ผู้พูดมีความเจริญงอกงาม และมีการเปิดเผยตนเอง
- ✚ ระดับ 6 เป็นระดับที่ผู้ฟังมีความตั้งใจอย่างแท้จริง โดยใช้ทักษะการใส่ใจแก่ผู้พูด เพื่อให้เกิดการเข้าใจร่วมความรู้สึกที่มีคุณภาพ โดยมีความเป็นรูปธรรม และฉับไว มีรูปแบบการปรึกษาที่ร่วมมือและมีความสอดคล้องกัน
- ✚ ระดับ 7 เป็นระดับที่สูงสุดของการให้การปรึกษา ที่ผู้รับฟังสามารถแสดงออกอย่างเข้มแข็ง มีความตั้งใจในการใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจการร่วมความรู้สึกอย่างมีคุณภาพ เป็นประสบการณ์ที่สูงสุดในสัมพันธภาพการปรึกษาและมีการสื่อสารซึ่งกันและกัน

ที่มา: เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น 25405 หน่วยที่ 8-15 (2558 หน้า 9-24)

หมายเหตุ: มีการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทการปรึกษา

เรื่องเล่า ประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 5

“ นายเจย ”

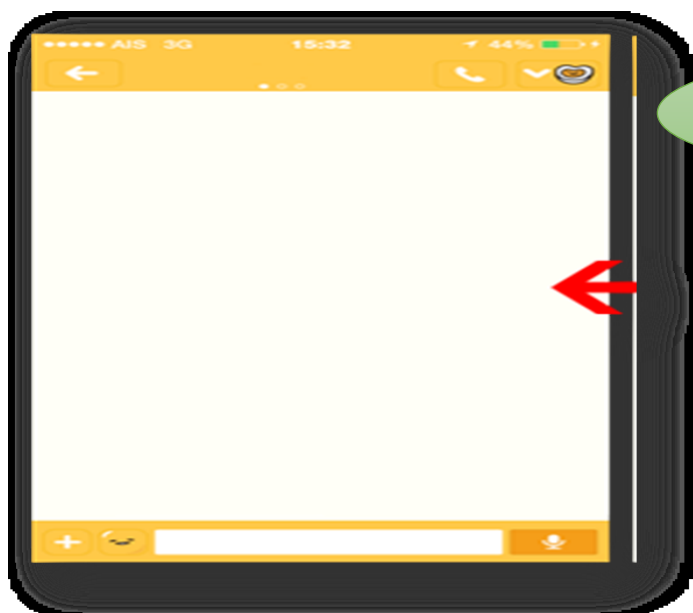
“เจ้ม เด็กชายเจียบขริม ผู้เติบโตมากับยาย เนื่องจาก พ่อ แม่ ต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด ซึ่งจะส่งเงินมาให้ใช้ทุกเดือน วัน ๆ เจ้มรู้สึกเหงาอ้างว้างมาก รู้สึกโดดเดี่ยว ขาดที่พึ่ง เจ้มพูดกับ ยายนับคำได้ ด้วยยายเป็นผู้หญิง เจ้มเป็นผู้ชาย การตะแคงกันถึงเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เพราะเจ้มกลัว ยายจะไม่พอใจ แต่ในลึก ๆ แล้วนั้นเจ้มอยากกอดยาย อยากเล่าให้ยายฟังว่าแต่ละวันที่โรงเรียนเป็น ยังไง แต่เจ้มก็ไม่กล้า เจ้มกลายเป็นคนเงียบขึ้นเรื่อย ๆ บ่อยครั้งที่เห็นเพื่อนร้องไห้เสียใจเพราะสอบ ตกและถูกครูตำหนิ เจ้มอยากเข้าไปปลอบ อยากให้กำลังใจแต่เจ้มไม่กล้า และไม่รู้ว่าทำอะไร แม้แต่ตัวเองที่อ่อนแออยากจะร้องไห้ ก็ไม่มีใครสนใจ มีใคร.....เป็นเหมือนเจ้มบ้าง”

แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 5

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”					
1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”					
1. เข้าใจถึง แสดงออกถึงการร่วมความรู้สึก					
2. การฟังอย่างตั้งใจ ไม่ขัดจังหวะ					
3. ความกล้าแสดงออกสัมผัส ใช้คำพูด					
4. การสะท้อนความรู้สึกเพื่อนได้					
5. ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี

**รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น
ครั้งที่ 6**

เรื่อง การพัฒนาการแสดงตน : การแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นที่สุภาพ

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นได้แก่ การสื่อสาร การวางสีหน้าท่าทาง ได้อย่างสุภาพ

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivism learning theory) มีแนวคิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลเกิดขึ้นได้ เมื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่เป็นของตนเองขึ้นมา การเรียนรู้จากปัญหา ช่วยให้บุคคลได้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นและเกิดเป็นมุมมองใหม่ นำสู่พฤติกรรมใหม่ที่มีความเหมาะสมขึ้น ได้ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) เทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตน (Ego state analysis) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) มีแนวคิดบุคคลมักตัดสินใจจากเหตุการณ์ในอดีตซึ่งเหมาะสมเหตุการณ์นั้นเพื่อความอยู่รอด ซึ่งอาจใช้ไม่ได้เสมอไป แต่สามารถตัดสินใจใหม่ได้โดยการเรียนรู้สถานะของตน (P-A-C) และทำการสื่อสารให้สอดคล้องกับสภาวะนั้น ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิคการฝึกทักษะ (Skills training) ชั่วโมงการปรึกษามีการใช้สถานการณ์ปัญหาจริงของสมาชิกกลุ่มนำมาใช้ในการวิเคราะห์สถานะตัวตนและรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้น และทำการฝึกฝนการแสดงตนให้สอดคล้องกับสภาวะตัวตนและทำการฝึกการสื่อสารใหม่

สื่อ/ อุปกรณ์

1. กระดาษไวท์บอร์ดแผ่นใหญ่
2. เอกสารประกอบการศึกษา “ฉัน กับ ผู้อื่น”
3. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งที่ 6 “สถานะตัวตนและการสื่อสาร”
4. แบบประเมินการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้การศึกษากล่าวทักทายสมาชิก ด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการศึกษาและดำเนินการพัฒนา การแสดงตน: การแสดงพฤติกรรมต่อหน้าผู้อื่นที่สุภาพ ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การศึกษานำสมาชิกกลุ่มได้ทบทวนสาระสำคัญของการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการและการบ้านในครั้งที่ผ่านมา และใช้เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) โดยการให้สมาชิกกลุ่มกล่าวคำชมเชยและให้กำลังใจโดยการติดสติ๊กเกอร์รูปหัวใจแก่กัน
2. ผู้ให้การศึกษาแจกเอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6 “ฉัน กับ ผู้อื่น” เพื่อให้สมาชิกกลุ่มประเมินตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วเป็นอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การศึกษานำสมาชิกกลุ่มนำเสนอผลการประเมินตนเองและได้ระบุสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในการมองตนเองและผู้อื่นเช่นนั้น
2. ผู้ให้การศึกษาแจกเอกสารประกอบการศึกษาครั้งที่ 6 “สถานะตัวตน” และใช้ทักษะการอธิบายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจในสถานะตัวตนในชีวิตมนุษย์ มีความเข้าใจปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับสถานะตัวตน
3. ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถานะตัวตนและการสื่อสาร โดยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานะตัวตนและการสื่อสารที่เป็นปัญหาในสถานการณ์นั้น
4. ผู้ให้การศึกษานับสนุนให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาแนวทางการแก้ไข โดยพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียที่อาจเกิดขึ้น ความเป็นไปได้ของแนวทางนั้น ช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไขปัญหานั้น และสุดท้ายคือการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ ดังนี้

- ระบุสถานการณ์ที่เป็นปัญหา
- วิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัญหา

- ค้นหาหาช่องทางแก้ไขและรวบรวมแนวทางในการปัญหา
- ระบุแนวทางที่จะไปปฏิบัติในการแก้ไขปัญหานั้น
- เลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา

โดยให้ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเขียนลงในกระดาษไวท์บอร์ด

5. ผู้ให้การปรึกษาใช้การฝึกทักษะ (Skills training) โดยให้สมาชิกกลุ่มฝึกการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานะตัว ในสภาพปัญหาดังกล่าว ดังนี้

- ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกการสื่อสารใหม่ ทั้งภาษาพูด ภาษาท่าทาง มีความเปิดเผย มั่นใจ จริงใจในแต่ละสถานการณ์ สอดคล้องกับสถานะตัวตน โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้
 - มีการฟังและถามอีกฝ่ายว่าต้องการหรือหมายความว่าอย่างไร (Clarify) เช่น “แม่กำลังหมายความว่าอย่างไร หรือ แม่ต้องการอะไร”
 - แสดงออกถึงความร่วมรู้สึกของอีกฝ่าย (Acknowledge) เช่น “หนูเข้าใจค่ะใจแม่รู้สึกเป็นห่วง กลัวได้รับอันตราย”
 - มีการร่วมแก้ปัญหา เสนอช่องทางร่วมกัน ต่อรอง พบกันครึ่งทางเช่น (Response) “ถ้าอย่างนั้นหนูให้แม่ไปรีบ ไปส่ง เวลานี้ แม่โอเค ไม้คะ”
 - มียืนยันร่วมกันว่าเอาช่องทางไหนที่พอใจทั้งสองฝ่าย (Confirm) เช่น “ถ้าอย่างนั้นสรุปว่าหนูให้แม่ไปรีบ ส่ง เวลานี้ นะคะ”

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปว่าเรียนรู้อะไรจากการเข้าการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งนี้
2. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมการปรึกษาในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาประเมินจากการแสดงออกของ คำพูด สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงระหว่างการฝึกการแสดง ที่สุภาพ การฟังอย่างตั้งใจ และสอดคล้องกับสถานะตัวตน
2. ผู้ให้การปรึกษาประเมินบรรยากาศการปรึกษาจากความตั้งใจ ใส่ใจ ความทุ่มเทในการฝึกทักษะและร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ของผู้รับการปรึกษา

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6

ตัวอย่าง “ฉัน กับ คนอื่น”

คำอธิบาย: ให้นักเรียนเลือกบุคคลที่สำคัญในชีวิตได้ 3 คน เช่น พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สาว เพื่อน ญาติ แล้วเขียนอธิบายความสัมพันธ์ ความเท่าเทียมของตนเองกับบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างไร เช่น

ฉัน กับ**เพื่อน**.....

เป็นอย่างไร

.....**เพื่อน แย่ กว่า ฉัน ฉัน เก่ง กว่า**.....

.....

.....

ฉัน กับ**แม่**.....

เป็นอย่างไร

.....**แม่ ไม่ได้ เรื่อง ฉัน ฉลาด กว่า**.....

.....

.....

ฉัน กับ**พี่ชาย**.....

เป็นอย่างไร

.....**พี่ชาย เก่ง เสมอ ฉัน ไม่ได้ เรื่อง**.....

.....

.....

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6

“ฉัน กับ คนอื่น”

คำอธิบาย: ให้นักเรียนเลือกบุคคลที่สำคัญในชีวิตได้ 3 คน เช่น พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สาว เพื่อนญาติ แล้วเขียนอธิบายความสัมพันธ์ ความเท่าเทียมของตนเองกับบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างไร เช่น

ฉัน กับ

เป็นอย่างไร

.....

ฉัน กับ

เป็นอย่างไร

.....

ฉัน กับ

เป็นอย่างไร

.....

เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 6

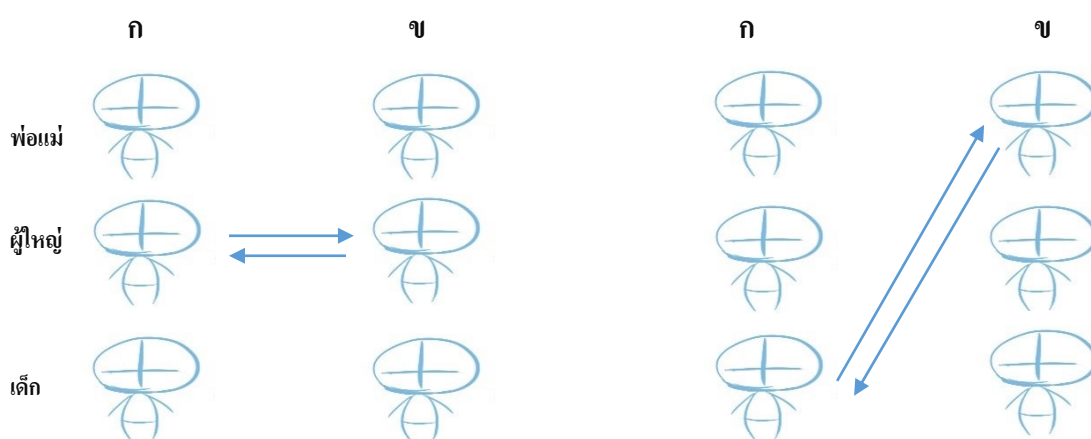
“สถานะตัวตนและการสื่อสาร”

การสื่อสารสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสถานะตัวตน หมายถึง การที่คนเรามีการสื่อสารทั้งภาษาพูด และภาษาท่าทางได้สอดคล้องกับสถานะตัวตนของกลุ่มสนทนาด้วย ซึ่งสถานะตัวตนของคนเรา แบ่งออกเป็น 3 สถานะ ดังนี้

- ❖ สถานะพ่อแม่ ที่มีทั้งลักษณะ ผู้ขี้บ่น วิพากษ์วิจารณ์ หรือ เอื้ออาทร ห่วงใย เห็นอกเห็นใจ
- ❖ สถานะผู้ใหญ่ ที่มีลักษณะ เป็นเหตุผล จริงจัง ไม่มีอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง
- ❖ สถานะเด็ก ที่มีลักษณะ ร่างเรีงสนุกสนาน หวาดกลัว หรือ เชื่อฟัง พึ่งพาผู้อื่น หรือ คิดสร้างสรรค์ เพื่อฝัน เฉลียวฉลาด

“ดังนั้นการที่วัยรุ่นจะวางตัวให้สามารถจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ราบรื่น นั้น จะต้องมีการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานะตัวตนกลุ่มสนทนา ไม่เล่นเกมชีวิต”

ตัวอย่าง การสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานะตัวตน รับกัน

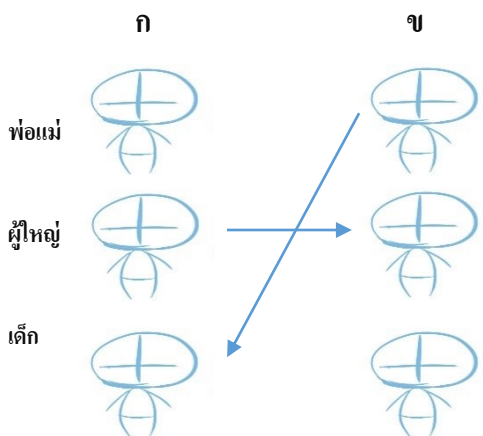
ก: แม่คะ หนูขออนุญาตไปทำงานบ้านเพื่อนนะคะ

ข: ได้จ๊ะ เพราะดูทำให้แม่เห็นว่าหนูดูแลตัวเองได้

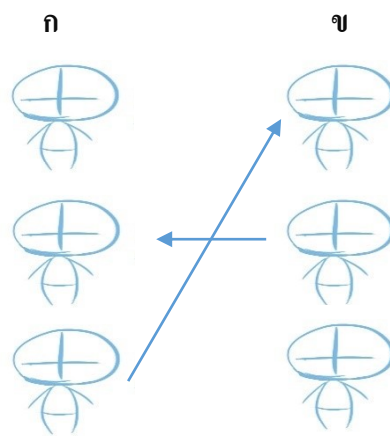
ก: แม่คะ หนูหิวจังเลย

ข: อยากกินอะไรลูก แม่จะซื้อมาให้

ตัวอย่าง การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับสถานะตัวตน ไม่รับกัน

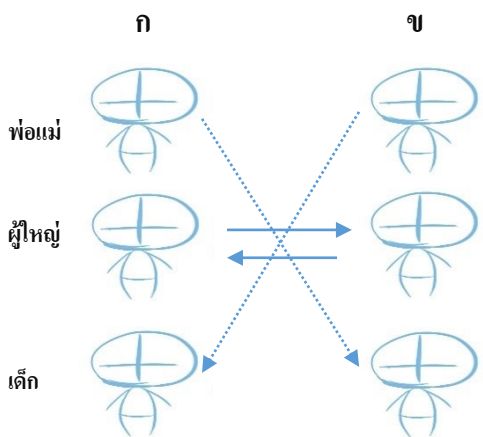

ก: พี่ชาย นี่ ก็โหมงแล้ว คะ
 ข: เอ๊ะเธอ ทำไมไม่รู้จักใส่หน้ากากบ้าง

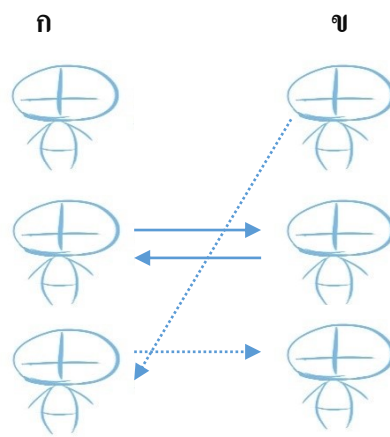

ก: พ่อคะตอนนี้หนูไม่ค่อยสบายเลย ไอ เจ็บคอ
 ข: ลูกควรไปเล่าอาการให้หมอฟัง ไม่ใช่พ่อ

ตัวอย่าง การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับสถานะตัวตน มีการแอบแฝง

ก: ยินดีด้วยนะที่เธอสอบผ่านทุกวิชา
 (ก็แน่ซิ ลงวิชาง่าย ๆ ใครก็ผ่าน)
 ข: ขอบใจจ๊ะ
 (ก็ทำเป็นมาแสดงความยินดี
 คนอย่างเธอจริงจังกับใครเป็น)

ก: ตัวเองทำการบ้านเสร็จ แวะไปเอาของที่ห้องพัก
 เราแป๊บนะ (เสร็จเรา ได้อยู่สองต่อสอง)
 ข: ไม่เอาดีกว่า กลับบ้านดีกว่าอันตราย
 (ฉันรู้ทันเธอ อย่าพยายามชวนเลย)

“การได้ฝึกการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคลให้ดี จะพบแง่มุมต่าง ๆ ที่น่าสนใจมากมาย และสามารถนำมาใช้ในการสื่อสารเพื่อให้สัมพันธ์ภาพ สถานการณ์ต่าง ดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น”

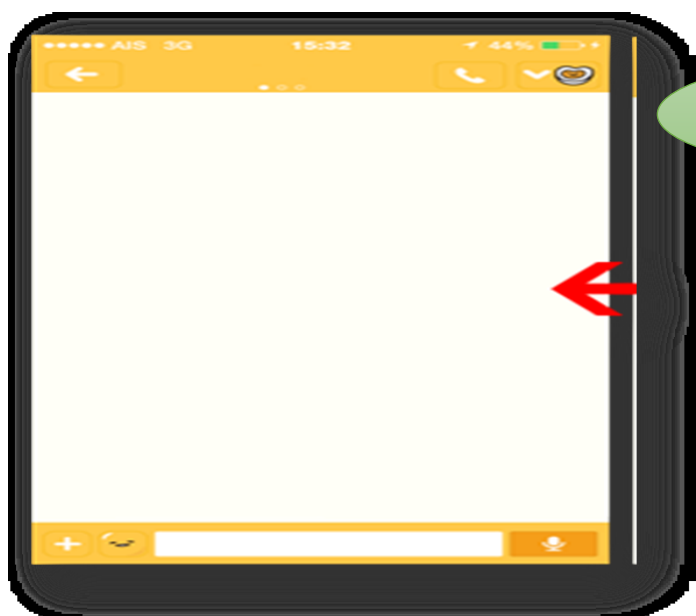
แบบประเมินผลการเฝ้าระวังการปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 6

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้บริการปรึกษา”	
-------------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. การระบุและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา					
2. ค้นคว้าหาช่องทางแก้ไขและรวบรวม					
3. เข้าใจสภาวะต้นตอและการสื่อสารที่สอดคล้อง					
4. การวางสีหน้า ท่าทางต่อผู้อื่นอย่างสุภาพ					
5. การสื่อสารที่สอดคล้องกับสภาวะตัวตน					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี้นี้

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 7

เรื่อง การพัฒนาการแสดงตน : การลำดับความสำคัญและจัดการปัญหา

ระยะเวลา 60 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญปัญหาและมีรูปแบบการสื่อสารที่ดีในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม (Skills training) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) ที่มีแนวคิดว่าการแสดงบทบาทช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสประสบการณ์ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น สามารถช่วยให้จัดการความรู้สึกของตนในสิ่งที่กลัวหรือเป็นกังวลได้ ซึ่งจะเกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมใหม่ บูรณาการร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) การปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) แนวคิดการสื่อสารมีอยู่ 3 รูปแบบคือ การสื่อสารแบบสอดคล้อง ขัดแย้ง หรือ ซ่อนเร้น การวิเคราะห์การสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใดจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจและปรับวิธีการสื่อสารให้เป็นการสื่อสารความสอดคล้องกับบุคคลสถานการณ์ เพื่อเกิดการมีมิตรจิตต่อกัน มีการนำบทบาทสมมติสถานการณ์ในโรงเรียนมาใช้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพการลำดับความสำคัญปัญหา และการจัดการปัญหาของตนเองในทุกด้าน สามารถสัมผัสในความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง ที่แสดงออกไป ผู้ให้การปรึกษาสับสนุนให้สมาชิกได้วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารของตนเองที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร มีการซ่อนเร้น แอบแฝงหรือการเล่นเกมหรือไม่ จากนั้นทำการสนับสนุนให้มีการสื่อสารและแสดงพฤติกรรมในรูปแบบใหม่

สื่อ/ อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 7 “บทบาทสมมติ”
2. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 7 “รูปแบบการสื่อสารและเกมชีวิต”
3. เอกสารประกอบการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 7 “การจัดความสำคัญของปัญหา”
4. แบบประเมินการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 7

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้การศึกษากล่าวทักทายสมาชิก ด้วยท่าที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการศึกษาและดำเนินการพัฒนา การแสดงตน: การลำดับความสำคัญและจัดการปัญหา ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทบทวนสาระสำคัญในการศึกษากลุ่มครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้การปรึกษายอธิบายให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงวัตถุประสงค์การปรึกษาชั่วโมงนี้และ เป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการ ได้แก่
 - ทักษะการประสานงานและจัดการปัญหาอย่างราบรื่น
 - การแสดงตนในสถานการณ์ที่อึดอัด
 - การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority)
3. ผู้ให้การปรึกษามอบบทบาทสมมติให้สมาชิกกลุ่มศึกษาสถานการณ์ที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มกำกับการแสดง วางคนรับบทด้วยตนเอง โดยกำหนดผู้แสดง 8 คน
4. ผู้ให้การปรึกษาแจ้งให้สมาชิกกลุ่มที่เหลือ 2 คน ทำหน้าที่สังเกตการณ์การแสดง ในประเด็น การใช้คำพูดด้วยอารมณ์หรือเหตุผล ความรู้สึกผู้พูด บรรยากาศสถานการณ์ อารมณ์คน ในเหตุการณ์ การเล่นเกมต่อรอง ยิววน ของแต่ละฝ่าย โดยไม่ให้นักแสดงรู้ตัว

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคบทบาทสมมติ (Role play) ด้วยการให้สมาชิกกลุ่มแสดง บทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน โดยสังเกตพฤติกรรม ดังนี้
 - รูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - การแสดงตนของสีหน้าท่าทาง คำพูด
 - ความเหมาะสมต่อกาลเทศะ
 - ความสามารถในการจัดการความสำคัญของปัญหาของสมาชิกกลุ่ม

2. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่ม
3. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มผู้สังเกตการณ์นำเสนอสิ่งที่สังเกตได้จากการแสดงในประเด็น รูปแบบการสื่อสาร ความสุภาพ ผลกระทบ ผลลัพธ์การจัดการปัญหา
4. ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคกระบวนการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transaction analysis) ในการวิเคราะห์การสื่อสารของสมาชิกเป็นรูปแบบใด และใช้ทักษะการอธิบายว่าก่อให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์ พฤติกรรมใดตามมา โดยใช้เอกสารประกอบการให้การศึกษาแบบบูรณาการครั้งที่ 7 “รูปแบบการสื่อสารและเกมชีวิต” ในการประกอบการอธิบาย
5. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันคิดถ้อยคำพูดที่แสดงถึงการสื่อสารที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ในแต่ละบทบาทและให้ผู้ให้การศึกษาใช้เทคนิคการฝึกซ้อมพฤติกรรม โดยให้สมาชิกกลุ่มที่รับบทบาทนั้นฝึกการสื่อสารรูปแบบใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจในการสื่อสารที่เหมาะสมต่อเหตุการณ์
6. ผู้ให้การศึกษาใช้ทักษะอธิบาย และชี้แนะ การจัดการปัญหาของสมาชิกในด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยอาศัยหลักการตามเอกสารประกอบการศึกษาครั้งที่ 7 “การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา” เพื่อให้สมาชิกได้นำไปใช้เป็นหลักการในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเหตุการณ์ได้ทันต่อเหตุการณ์

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ารับการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
2. ผู้นำมอบหมายการบ้านแก่สมาชิกกลุ่ม โดยแจกเอกสารประกอบการศึกษาครั้งที่ 7 “แบบฝึกการจัดลำดับปัญหา” เพื่อให้สมาชิกกลุ่มฝึกการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในปัจจุบันของตนเอง ซึ่งเป็นการบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้สู่ชีวิตจริง
3. ผู้ให้การศึกษานัดหมายสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมการศึกษานในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การศึกษาประเมินการแสดงตนที่เหมาะสมกับกลุ่มคนทั่วไปจากพฤติกรรมใหม่ ได้แก่ คำพูด สีหน้า ท่าทางที่แสดงออกมา ที่มีความสุภาพ กับกับกาลเทศะ
2. ผู้ให้การศึกษาประเมินบรรยากาศการปรึกษาจากความตั้งใจ ใส่ใจ ความทุ่มเท ในการฝึกทักษะและร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ของผู้รับการปรึกษา

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 7

“บทบาทสมมติ ” (1)

“ครูใหญ่ รร.บ้านคำแยหนองเม็ก เรียกประธานนักเรียนเข้าพบ เพื่อแจ้งให้ทราบว่าวันที่ 13 เมษายน 2559 จะมีการจัดกีฬา ให้แต่ละสีจัดกิจกรรมเข้าร่วม โดยให้ไปนัดหมายวันเวลากับประธานทุกสีเพื่อคุยกิจกรรมร่วมกันว่าจะทำอะไรกันบ้าง แต่จะต้องเข้าพบคุณครูอนงค์ ครูที่ปรึกษากิจกรรม ภายในวันนี้ก่อนเพื่อแจ้งให้ทราบ”

ตัวละคร รร.บ้านคำแยหนองเม็ก

- ครูใหญ่
- ครูอนงค์
- ประธานนักเรียน
- เลขานุการคณะกรรมการนักเรียน
- ประธานสีเหลือง
- ประธานสีแดง
- ประธานสีฟ้า
- ประธานสีเขียว

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 7

“บทบาทสมมติ ”

บทตัวละคร รร.บ้านคำแหงหนองเม็ก

บุคลิกภาพตัวแสดง

- ✚ ครูใหญ่ รร.บ้านคำแหงหนองเม็ก – เป็นผู้บริหาร สั่งการ เคร่งขรึม
- ✚ รับบท: ให้เรียกประธานนักเรียนมาพบแล้วสั่งการทำงานตามสถานการณ์ที่กำหนด

บุคลิกภาพตัวแสดง

- ✚ ครูอนงค์ – ครูที่ปรึกษากิจกรรม เป็นคนที่ชีวิตยุ่งตลอดเวลา ตามตัวไม่ค่อยพบ
- ✚ รับบท: ให้สั่งให้นักเรียนรออย่างเดียวใครจะรีบ ครูจะไม่สนใจ

บุคลิกภาพตัวแสดง

- ✚ ประธานนักเรียน – ได้รับความไว้วางใจสภาฯ ให้เป็นผู้นำนักเรียน
- ✚ รับบท:
 - ให้ไปรับคำสั่งครูใหญ่
 - บอกให้เลขานุการคณะกรรมการนักเรียนไปพบ อ.อนงค์เพื่อแจ้งข่าวให้ทราบ, โทรศัพท์นัดหมายวันเวลากับทางแต่ละสีในวันเดียวกันให้เสร็จ
 - เป็นประธานในการจัดประชุม เสนอรูปแบบงานว่าจะทำอย่างไร ทำการพูดคุยหาข้อสรุประหว่างแต่ละสี เพื่อออกแบบการชุดการแสดงที่จะโชว์ในแข่งกีฬา
 - **ต้องหาข้อสรุปให้ได้**

บุคลิกภาพตัวแสดง

- ✚ เลขานุการประธานนักเรียน – ได้รับความไว้วางใจสภาฯ ให้เป็นเลขานุการคณะกรรมการนักเรียน ทำหน้าที่บันทึกการประชุมและประสานงาน
- ✚ รับบท:
 - รับคำสั่งประธานนักเรียน
 - ฟังทราบข่าวว่าแม่ป่วยกะทันหัน ต้องพาไป รพ.ฯ
 - ประสานงานกับครูอนงค์
 - ครุ่นคิดจะทำงานอะไรก่อนหลัง และแจ้งให้ประธานนักเรียนทราบ
 - ทำหน้าที่เลขานุการ จัดบันทึกการประชุม สรุปผลการประชุม

บุคลิกภาพตัวแสดง

✚ ประชานสีเขียว – จอมคัดค้านทุกอย่าง ความคิดตนเองดีที่สุด

✚ **รับบท:**

- รับงานประสานกับเลขฯ ด้วยเสียงที่ร่าคาญ ต่อว่ากลับเพราะตนเองทำงานยุ่ง
- ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของประธานนักเรียนและแต่ละสี
- ยืนยันความคิดตัวเอง ถ้าใครไม่เห็นด้วยจะไม่พอใจ

บุคลิกภาพตัวแสดง

✚ ประชานสีฟ้า – มั่นใจในความคิดตนเอง กล้าพูด เสนอแนะงาน เป็นคนพูดตรง ๆ แต่ยอมรับได้ถ้าอีกฝ่ายมีเหตุผลพอ

✚ **รับบท:**

- รับงานประสานกับเลขฯ ด้วยเสียงที่เร่รือบ บอกให้เลขฯ รีบ ๆ พูด
- แสดงความคิดเห็นต่างจากสีอื่น กล้าเสนอแนะ
- จะยอมรับเมื่อเห็นด้วยเท่านั้น (ตามดุลพินิจ ผู้แสดง)

บุคลิกภาพตัวแสดง

✚ ประชานสีแดง – มีความรับผิดชอบหน้าที่ บ้างครั้งปล่อยให้อารมณ์ครอบงำ

✚ **รับบท:**

- ไม่ชอบหน้าเลขานุการ คณะกรรมการนักเรียนมาก ๆ เนื่องจากเคยทะเลาะกัน ได้ตอบด้วยคำพูดที่ไม่ดีตลอด รับสายการประสานงานจากเลขฯ ด้วยอารมณ์ที่ไม่ดี
- ค้านเลขานุการทุกครั้ง
- ช่วยประคองสถานการณ์ การประชุม ให้หาข้อสรุปให้ได้

บุคลิกภาพตัวแสดง

✚ ประชานสีเหลือง – ผู้ยอมตาม ใครว่าจะไรรับได้ทุกสถานการณ์ ชอบเล่นโทรศัพท์ ถ่ายรูปตัวเอง โปสอง Instagram ตลอด

✚ **รับบท:**

- รับการประสานงานจากเลขฯ ด้วยความเกรงใจ รับทราบทุกอย่าง
- นั่งเงียบ ๆ ใครพูดอะไรยอมตามหมด
- เล่นแต่โทรศัพท์ ไม่สนใจเพื่อนพูด

เอกสารประกอบการศึกษา ครั้งที่ 7

“รูปแบบการสื่อสารและเกมชีวิต”

รูปแบบการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถแบ่งรูปแบบการสื่อสารต่าง ๆ ดังนี้

❖ การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน (Complementary transaction) เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย ผู้สื่อสารคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองจากบุคคลที่ตนสื่อสารอย่างไร ก็จะได้การตอบสนองตามคาดหวัง ไม่ขัดแย้ง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นไปในเชิงบวก เช่น การมีไมตรีจิตต่อกัน ไว้วางใจและเข้าใจกัน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างทั้งสองฝ่ายก็จะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ อย่างราบรื่น

❖ การติดต่อสัมพันธ์แบบขัดแย้ง (Conflict transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ จึงทำให้เกิดสัมพันธภาพในเชิงลบ เกิดการขัดแย้ง ไม่ร่วมมือกัน หรือเกิดความเข้าใจผิดกันอาจถึงทะเลาะวิวาทเป็นศัตรูกัน

❖ การติดต่อสื่อสารสัมพันธ์แบบซ่อนเร้น (Ulterior transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งผู้ติดต่อแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างหนึ่ง แต่มีความต้องการที่แท้จริงซึ่งเคลือบแฝงหรือซ่อนเร้นได้ภายใน ซึ่งเป็นอีกแบบหนึ่ง มีลักษณะคล้าย ๆ ปากอย่างใจอย่าง หรืออาจขัดแย้งกับท่าทาง เพราะท่าทางการแสดงออกไม่สอดคล้องกับวาจาที่สื่อสารออกมา พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต เช่น น้ำเสียง คำพูดที่เลือกใช้ สรรพนามที่ใช้การปลั่งปาก การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงออกทางร่างกาย เช่น การยกไหล่ การใช้มือประกอบคำพูด

ตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสารสามารถประสบความสำเร็จได้ หากบุคคลรู้ภาวะตัวตนและรู้ว่าผู้ที่เรติดต่อด้วยมีภาวะตัวตนแบบใด แล้วพยายามปรับตัวเข้าหา เพื่อให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์แบบที่ไม่ขัดแย้ง จึงจะสามารถทำให้การติดต่อสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย

เกมชีวิต หมายถึง ในชีวิตจริงของคนเราบางครั้ง ไม่สามารถที่จะแสดงความรู้สึกหรือแสดงออกแบบตรงไปตรงมาได้ เพราะความรู้สึกดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม หรือ บางครั้งคนเราก็ชอบความสนุกสนาน เป็นการฆ่าเวลาหรือการเล่นเกม เพื่อกระตุ้นความสนใจจากผู้อื่นให้ตนเองได้รับการเอาใจใส่ หรือเล่นเกมเพื่อเป็นการสนับสนุนบทบาท ชีวิตตนเองให้มีสีสัน คู้ดีขึ้น

ลักษณะของเกม

- ❖ คู่มือเป็นการเล่นที่ไพเราะ เป็นที่ยอมรับของสังคม แต่แท้จริงไม่ใช่
- ❖ มีสิ่งแอบแฝง ซ่อนเร้น ภายใน
- ❖ วัตถุประสงค์ที่แท้จริง เช่น ความสะใจ ได้รู้สึกรู้ว่าเป็นผู้ชนะ หรือ เป็นการสมน้ำหน้าตัวเอง

บทบาทของเกม มี 3 บทบาท

- ❖ ผู้เหนือกว่า : จะรู้สึกรู้ว่าตัวเองเหนือกว่า เด่น คอยสั่งการ ข่มเหง ตัดสินผู้อื่น อาจควบคุมผู้อื่นด้วยอารมณ์ร้ายของตนเอง
- ❖ ผู้ช่วยเหลือ: แสดงออก ชอบช่วยเหลือทุกคน แม้พระ แม่ตัวเองลำบาก เพื่อให้ตนเองรู้สึกดี
- ❖ เหยื่อ : แสดงออกว่าไร้ความสามารถ ต้องการความช่วยเหลือ เห็นใจ น่าสงสาร ไม่เป็นที่ต้องการของคนอื่น

“การแสดงตนที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินสัมพันธภาพที่ดี

ต้องไม่เล่นเกมชีวิต มีการสื่อสารที่จริงใจ เปิดเผยต่อกัน”

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 7

“การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา”

ควรมุ่งเน้นสิ่งที่มีความสำคัญมากลำดับต้น ๆ

“ถึงแม้ว่าทั้งเซมิทิสและนาฬิกาจะมีความสำคัญทั้งคู่แต่ต้องดูเซมิทิสก่อนนาฬิกา เพราะทิศทางที่นักเรียนจะไปนั้นย่อมมีความสำคัญมากกว่าความเร็วในการไปถึงจุดนั้น”

เพราะ เซมิทิส คือ ปณิธาน ทิศทาง และค่านิยมของคนเรา ซึ่งเรารู้ดีว่าสำคัญมาที่สุด ส่วน นาฬิกา คือ รายการนัดหมาย ตารางเวลาและกิจกรรม ซึ่งบอกถึงการบริหารเวลาของนักเรียน

เร่งด่วน

ไม่เร่งด่วน

สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ภาวะวิกฤต - ปัญหาเร่งด่วน - โครงการ, การเตรียมการ, การประชุม และรายงานที่ใกล้กำหนดแล้วเสร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเตรียมการ - การป้องกัน - การสร้างความสัมพันธ์ - การพักผ่อนหย่อนใจ - การสร้างความชัดเจนของค่านิยม
ไม่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - การถูกขัดจังหวะที่ไม่จำเป็น - รายงานที่ไม่จำเป็น - การประชุม, โทรศัพท์, จดหมาย, อีเมลล์ที่ไม่สำคัญ - ปัญหาเล็ก ๆ น้อยของผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องไร้สาระ, งานยุ่ง ๆ - โทรศัพท์, จดหมาย, อีเมลล์ที่ไม่เกี่ยวกับเรา - การเสียเวลา, กิจกรรมฆ่าเวลา - การใช้เวลามากเกินไปในการดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต การพักผ่อน

❖ **สิ่งสำคัญ** คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ปณิธาน และเป้าหมายที่สำคัญของเรา

❖ **สิ่งเร่งด่วน** คือ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการทันที

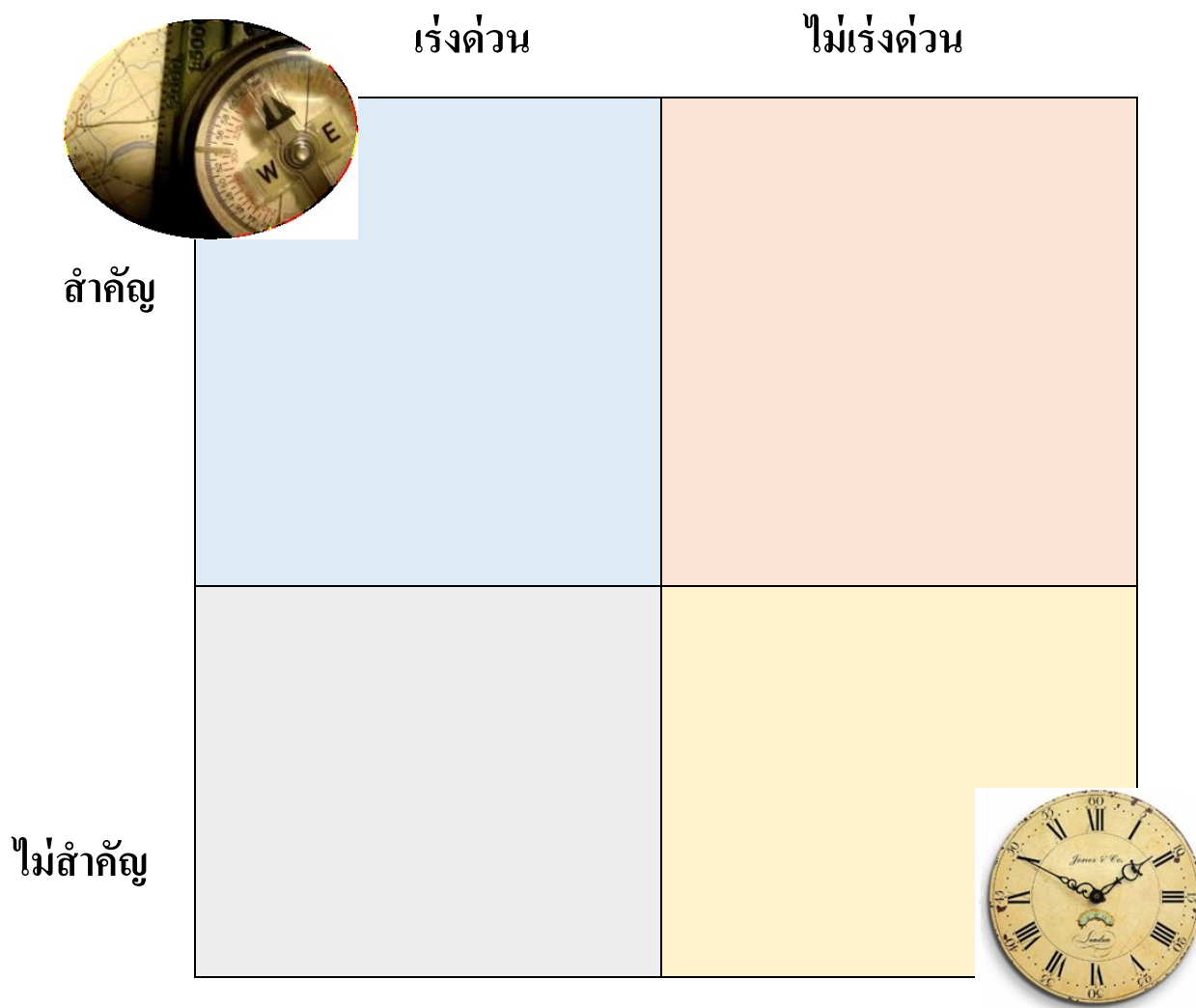
เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 7

“การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา : ตัวอย่างการจัดลำดับ”

	เร่งด่วน	ไม่เร่งด่วน
สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - สอบเก็บคะแนนวันพรุ่งนี้ - รายงานที่ต้องส่งวันพรุ่งนี้ - เข็มไขแม่ไม่สบาย 	<ul style="list-style-type: none"> - การสอบอีกหนึ่งอาทิตย์ - โครงการ, กิจกรรมที่ต้องประกวด
ไม่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อนอกหัก - รายงานเพื่อนที่ไม่เสร็จ - เพื่อนไม่สบายใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลามากเกินไปในการดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต การพักผ่อน - เพื่อนชวนดูหนัง

- ❖ **สิ่งสำคัญ** คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ปณิธาน และเป้าหมายที่สำคัญของเรา
- ❖ **สิ่งเร่งด่วน** คือ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการทันที

เอกสารประกอบการปฐษาครั้งที่ 7
 “การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา : แบบฝึกการจัดลำดับ”

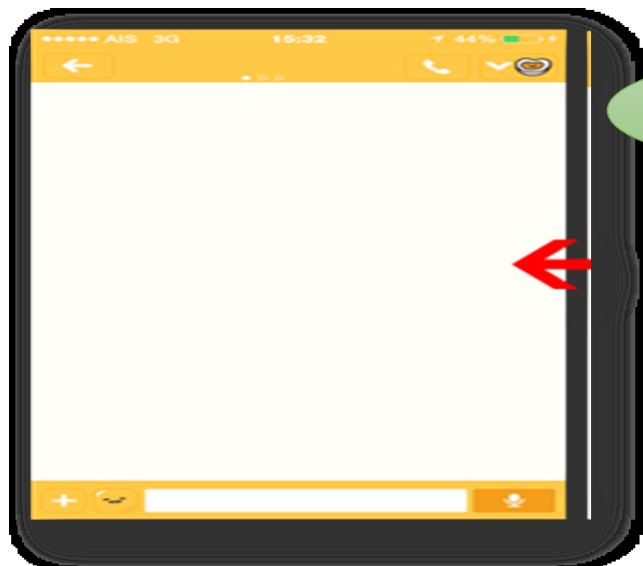
- ❖ สิ่งสำคัญ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ปณิธาน และเป้าหมายที่สำคัญของเรา
- ❖ สิ่งเร่งด่วน คือ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการทันที

แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม ครั้งที่ 7

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”						
1. เป็นมิตร อ่อน ใจได้	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
2. สีนัยยิ้มแย้ม แจ่มใส	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”						
1. มั่นใจการวางสีหน้า ท่าทางเมื่ออยู่ในความอึดอัด	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
2. การเข้าใจหลักการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหา	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
3. มั่นใจการใช้คำพูด ในการประสานงานกับบุคคลแต่ละระดับ	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
4. การใช้รูปแบบการสื่อสารที่สอดคล้อง	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					
5. กล้าเผชิญ จัดการ สถานการณ์ที่อึดอัด	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> </table>					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี่

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 8

เรื่อง การพัฒนาการเอื้ออำนวยในสังคม : การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

ระยะเวลา 60 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มประพาศิตนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมทุกระดับ
2. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการใช้ตัวแบบ (Modeling) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral Counseling in Group) มีแนวคิดพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ โดยเฉพาะตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มสมาชิกที่ใช้ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ทัศนคติ จะเป็นตัวแบบที่ดีกว่าตัวแบบที่แตกต่างจากกลุ่ม ผู้วิจัยบูรณาการร่วมกับเทคนิค WDEP ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง (Reality Counseling in Group) มีแนวคิดบุคคลจะมีการสะสมภาพ (Picture Album) และ โลกคุณภาพ (Quality world) ของตนไว้ในห้วงคำนึง และมักจะเป็นทุกข์เมื่อสิ่งนั้นไม่เป็นไปตามความต้องการ การให้สมาชิกกลุ่มได้เผชิญความจริงในศักยภาพตนเองและในสิ่งที่ตนต้องการแท้จริงจะช่วยให้เขาได้เข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการและมุ่งมั่นที่จะทำอย่างแท้จริง ผู้วิจัยใช้ตัวแบบของการเป็นผู้ให้ ผู้เอื้ออำนวยในสังคมแก่วัยรุ่นจากการวิทัศน์และการทำการสำรวจภาพของการเป็นผู้เอื้ออำนวยของตนเองว่าต้องเป็นอย่างไร จะมีส่วนช่วยในสังคมอะไรได้บ้าง และวางแผนการปฏิบัติว่าตนเองจะทำอะไรเพื่อสังคมและผู้อื่น

สื่อ/ อุปกรณ์

1. วิทัศน์ “การให้ไม่มีที่สิ้นสุด”
2. เอกสารประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 8 “Road map การเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์”
3. เอกสารประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 8 “วัยรุ่น ใจดี จัดให้”

วิธีดำเนินการปรึกษา

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้การปรึกษากล่าวทักทายสมาชิก ด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาและดำเนินการพัฒนา การเอื้ออำนวยในสังคม: การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มและทบทวนการบ้าน ที่มอบหมายจากการปรึกษารั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้การปรึกษาเปิดวิทัศน์ “การให้ไม่มีที่สิ้นสุด” ให้วัยรุ่นได้เรียนรู้รูปแบบอย่างที่ดี ของการให้ที่หลากหลายวิธีการ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มหลับตาและจินตนาการว่าจุดมุ่งหมายของการทำประโยชน์ เพื่อสังคมของตนเองเป็นอย่างไร สามารถเป็นผู้ และนำเสนอต่อกลุ่ม
2. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการตั้งคำถาม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงการเป็น ผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้
 - “นักเรียนทราบหรือไม่จิตอาสาเป็นอย่างไร”
 - “นักเรียนเคยมีส่วนร่วมการมีจิตอาสาหรือไม่ เคย/ไม่เคย อย่างไร”
 - “ถ้ามีโอกาสเป็นจิตอาสา นักเรียนจะอย่างไร”
 - “นักเรียนรู้สึกอย่างไรในการเป็นจิตอาสา”
3. ผู้ให้การปรึกษาใช้เทคนิคตามหลักการ WDEP ในการปรับพฤติกรรมสมาชิกกลุ่ม ผู้การเป็นจิตอาสา โดยใช้ทักษะการตั้งคำถามดังนี้
 - W: “ในชีวิตนี้นักเรียนต้องการที่จะช่วยสังคมอย่างไร”
 - D: “ มีทิศทางในการช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร”
 - E: “ ช่องทางการช่วยเหลือนั้นสามารถทำได้จริงหรือเกิดประโยชน์หรือไม่”
 - P: “จะวางแผนขั้นตอนการช่วยเหลือสังคมอย่างไร”

ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มบันทึกลงในเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 8 Road map การเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์

4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มเริ่มต้น ได้การแสดงออกถึงการช่วยเหลือสังคม โดยการให้สมาชิกกลุ่มเลือกวิธีการให้หรือช่วยเหลือ อาทิ

- การเขียนโปสการ์ด ให้ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่เขาพระวิหาร หรือ ให้คนรู้จักที่ไม่รู้จัก ในสังคมที่กำลังมีความทุกข์ หรืออยากได้รับกำลังใจ

- การบันทึกเสียงอ่านนิทานอีสปให้เด็กตาบอด
- การปรับรูปหัวใจส่งให้ทหาร ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยผู้ให้บริการปรึกษาอำนวยความสะดวกในการนำเสนอให้

5. ผู้ให้บริการปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์เบื้องต้น โดยการให้สมาชิกเลือกปฏิบัติ เช่น การลบกระดานดำ, การเก็บโต๊ะ เก้าอี้ในการปรึกษา และทำความสะอาดห้อง เป็นต้น

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้บริการปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษากลุ่มในครั้งนี้และใช้เทคนิคการมอบหมายการบ้าน (Homework assignment) โดยแจกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 8 “วัยรุ่น ใจดี จัดให้” เพื่อได้ฝึกการเป็นผู้ให้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้วัยรุ่นได้นำพฤติกรรมที่กำหนดจากชั่วโมงการปรึกษาไปทดลองใช้ในชีวิตจริง

2. ผู้ให้บริการปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ประเมินบรรยากาศการปรึกษาจากความตั้งใจ ใส่ใจ ความทุ่มเทและร่วมกันกำหนดพฤติกรรมการเป็นผู้เอื้ออำนวยในสังคม

2. ประเมินผลจากการมอบหมายการบ้าน การประเมินการปฏิบัติ จากบันทึกประสบการณ์การบำเพ็ญประโยชน์ ในเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 9 “วัยรุ่น ใจดี จัดให้”

วิถีทัศน์ประกอบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 8
 “การเรียนรู้จากตัวแบบ การเป็นผู้ให้ ไม่มีที่สิ้นสุด”

วิถีทัศน์ Life Vest Inside - Kindness Boomerang - "One Day"

สืบค้นวันที่ 3 ก.พ. 2559 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=nwAYpLVyeFU>

วิถีทัศน์ “การให้ที่ยิ่งใหญ่คือการให้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด”

สืบค้นวันที่ 3 ก.พ. 2559 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=1z7V0xyGXhM>

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 8

“Road map ผู้การเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์”

- ความต้องการ (Wants): “ในชีวิตนี้นักเรียนต้องการที่จะช่วยสังคมอย่างไร”

.....

.....

.....

- การอธิบาย (Describe): “ปัจจุบัน นักเรียนได้มีกำบำเพ็ญประโยชน์
ต่ออย่างไร?”

.....

.....

.....

- การประเมินพฤติกรรม (Self Evaluation): “การบำเพ็ญประโยชน์ของ
นักเรียน มีความเหมาะสมหรือยัง ทำได้หรือไม่?”

.....

.....

.....

- การวางแผน (Plan): “การจะเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์มากกว่านี้ นักเรียน
จะอย่างไร วางแผนอย่างไร?”

.....

.....

.....

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 8

“วัยรุ่นใจดี จัดให้”

ให้นักเรียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่ได้มีโอกาสเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม

เหตุการณ์ที่ 1

เหตุการณ์ที่ 2

เหตุการณ์ที่ 3

เหตุการณ์ที่ 4

เหตุการณ์ที่ 5

ความรู้สึกผู้ให้ >>

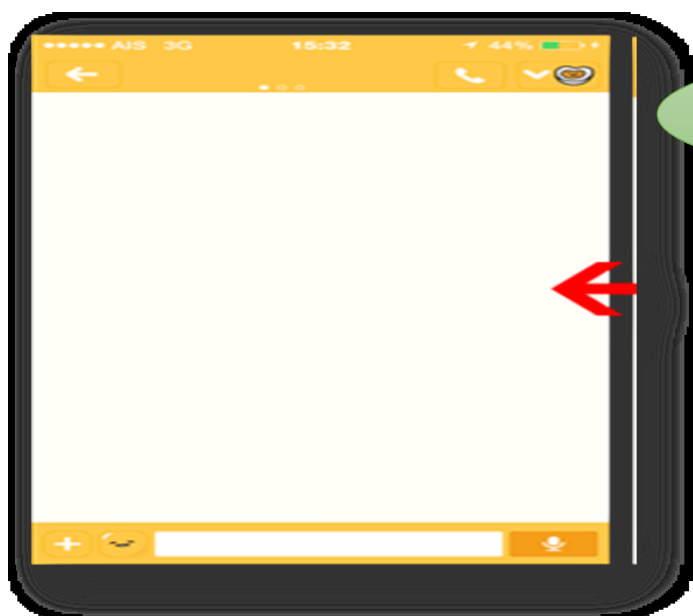
แบบประเมินผลการให้การปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 8

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”	
----------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. ความรู้สึกต่อการเป็นผู้ให้					
2. รู้จักรูปแบบการให้ แบ่งปันต่อสังคม					
3. การให้ที่สมเหตุผล เป็นผู้ชนะทั้งสองฝ่าย (THINK WIN WIN)					
4. ความมั่นใจในการเป็นผู้ให้สังคม					
5. พิจารณาสถานการณ์ในการให้ได้					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี้นี้

รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนวัยรุ่น ครั้งที่ 9

เรื่อง การพัฒนาการนำเสนอตนเอง: การนำเสนอเพื่อสร้างความพึงพอใจและเกิดความร่วมมือ

ระยะเวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรับรู้จุดเด่นตนเองและสามารถนำไปใช้ในการจูงใจ เจจจาประสานความร่วมมือสำเร็จ และอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคการฝึกทักษะ (Skill training) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral counseling in group) มีแนวคิดเชื่อว่าพฤติกรรมซ้ำๆกันหากได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้ง เกิดความมั่นใจ กล้าที่จะนำไปใช้ในชีวิตรจริงมากขึ้นเป็นไปตามหลักการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant Condition) ซึ่งบูรณาการร่วมกับ เทคนิคการวิเคราะห์เกมสื่อสาร (Game analysis) ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transaction analysis) มีแนวคิดการติดต่อประสานงานเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารนี้เป็นไปเพื่อการแลกเปลี่ยนการเอาใจใส่ (Stroke) แต่เกมที่ใช้ในการสื่อสารมักจบลงด้วยความรู้สึกที่ไม่ดีทั้งสองฝ่าย ซึ่งบุคคลมักใช้ไว้เพื่อป้องกันความใกล้ชิด การที่สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงเกมที่ใช้ในการติดต่อทั้งการเป็นผู้ใช้เกมหรือเป็นผู้ได้รับเกม จะช่วยให้สมาชิกตระหนักถึงผลของเกมและไม่ใช้เกมชีวิตในการติดต่ออีกต่อไป สมาชิกกลุ่มได้ทำการจับคู่ปฏิบัติการติดต่อสื่อสาร ประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากนั้นให้ทำการวิเคราะห์การสื่อสารของตนเอง วิเคราะห์การใช้เกม เมื่อเกิดความเข้าใจแล้ว จึงให้สมาชิกกลุ่มทำกาฝึกทักษะแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารใหม่ที่ไม่ใช่เกมในการติดต่อประสานงาน

สื่อ/ อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 9 “ The STAR”
2. แบบประเมินผลการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ครั้งที่ 9

วิธีดำเนินการปรึกษา

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้ปรึกษากล่าวทักทายสมาชิก ด้วยท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาและดำเนินการพัฒนา การนำเสนอตนเอง ดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกทบทวนสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มและทบทวนการบ้าน ที่มอบหมายจากการปรึกษาครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้ให้ปรึกษาแจกเอกสารการเอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 9 “The STAR (เขียนชื่อ).....” และให้สมาชิกกลุ่มบอกความเป็นตัวของตัวเองอย่างสั้น ๆ ในการคิด พูด ทำ ตามตัวอย่าง ในประเด็น

- ฉันเป็นคนคิด.....เพราะอะไร
- ฉันเป็นคนพูด.....เพราะอะไร
- ฉันเป็นคนทำงาน.....เพราะอะไร

โดยมีเป้าหมายเพื่อการค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง ค่านิยมในการเนินชีวิต

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกจับคู่ และจัดเก้าอี้ 2 ตัวหันหน้าเข้าหากัน และให้สมาชิกกลุ่ม ปฏิบัติดังนี้

- ให้สมาชิกกลุ่มนึกถึงสิ่งที่ตนเองต้องการจากเพื่อนหรือให้เพื่อช่วยเหลืออะไร

เป็นเวลา

- เมื่อพร้อม ให้สมาชิกกลุ่มเริ่มทำการเจรจา ประสานความร่วมมือกับเพื่อน ในสิ่งที่

ตนเองต้องการ

โดยผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสลับการฝึกพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้ปรึกษาจะเดินร่วม สังเกตอย่างใกล้ชิดและกระตุ้นให้อีกฝ่ายที่รับฟังมีการโต้แย้งต่อรองในบางครั้ง

2. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกในการพูดเจรจาประสานความร่วมมือ ว่าเป็นอย่างไรร ประสบความสำเร็จหรือไม่

3. ผู้ให้การปรึกษาใช้การวิเคราะห์เกมการสื่อสาร (Game analysis) ให้สมาชิกกลุ่มได้วิเคราะห์การสื่อสารของตนเองว่าเป็นรูปแบบใด เป็นไปด้วยความจริงใจ หรือ ใช้เล่ห์เหลี่ยมใดที่ไม่ซื่อสัตย์ เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการหรือไม่ โดยแจกเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 9 ประกอบการอธิบาย

4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมใหม่อีกครั้งในการพูดและภาษาท่าทางในการเจรจาประสานความร่วมมือ โดยการใช้เทคนิคการฝึกซ้อม (Skills training) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีการนำเสนอตนเองด้วยภาษาพูด ภาษาท่าทางที่จริงใจ เปิดเผย ไม่มีการใช้เกมในการเจรจาต่อรอง

5. ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะการสรุปความ ให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจว่า การเล่นเกมการสื่อสารในบางครั้งอาจเหมือนได้ประโยชน์ แต่แท้จริงแล้วอาจเพียงแค่ช่วยให้ให้สถานการณ์ดีขึ้นชั่วคราวเหมือนการให้ยาสลบ ความจริงอาจมีผลเสียตามมาได้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง การสื่อสารเพื่อการนำเสนอ ต่อรอง หรือขอความร่วมมือนั้น ควรมีความจริงใจเป็นหลัก และควรคิดอย่างผู้ชนะทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายตรงข้ามได้ประโยชน์และเราก็ได้ประโยชน์เช่นเดียวกัน (Think win win) โดยไม่กระทบสังคม สิ่งแวดล้อม และบรรทัดฐานความถูกต้อง (Right principle) ของบริบทนั้น

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษากลุ่มในครั้งนี้
2. ผู้ให้การปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้การปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาประเมินผลความสามารถในการนำเสนอตนเองจากคำพูด ภาษาท่าทางที่ใช้ในการเจรจา อย่างน่าสนใจ และมั่นใจ สอดคล้องกับจุดเด่นในตัวเอง
2. ประเมินบรรยากาศการปรึกษาจากความตั้งใจ ใส่ใจ ความทุ่มเทและร่วมกัน แบ่งปันประสบการณ์อย่างจริงใจของสมาชิกกลุ่ม

เอกสารประกอบการปฐษา ครึ่งที่ 9

“The STAR.....”

THE STAR

ฉันเป็นคนคิด....เพราะอะไร

ฉันเป็นคนพูด.....เพราะอะไร

ฉันเป็นคนทำงานแบบ.....เพราะอะไร

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 9

“การนำเสนอตนเอง: แสดงศักยภาพของตนเอง

การแสดงศักยภาพของตนเอง เป็นรูปแบบการสื่อสารแบบหนึ่งเพื่อโน้มน้าว ให้อีกฝ่าย เห็นดี และยอมตามหรือให้ความร่วมมือในสิ่งที่เรานำเสนอ

การนำเสนอเจรจา มีความเกี่ยวข้อง 3 ประเด็น ได้แก่

1. ผลประโยชน์ (Interest) เป็นอย่างไร ของฝ่ายใด
2. สิทธิ (Right) ใครเป็นผู้มีสิทธิในการเลือก
3. อำนาจ (Power) ใครมีอำนาจมากกว่ากัน

รูปแบบการเจรจา Win Theory

1. Win – Lose : ฝ่ายได้ประโยชน์ - ฝ่ายเสียประโยชน์
2. Win – Win : ฝ่ายได้ผลประโยชน์กันทั้งคู่

“การนำเสนอ เสร็จหรือการประสานความร่วมมือควรพยายามทำให้ขึ้น เสร็จ
ผลประโยชน์ด้วยข้อมูลให้สำเร็จก่อน ควรเป็นรูปแบบได้ประโยชน์ทั้งคู่ เพราะหาไม่สำเร็จจะต้อง
เข้าสู่การใช้สิทธิ การใช้อำนาจในการเจรจากันซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบตามมาหลายอย่าง”

ปัจจัย/ตัวแปรสำคัญ

1. อะไรคือสิ่งสำคัญที่ต้องการ (Essential)
2. อยากจะได้อะไร (Ideal)
3. อะไรที่ยอมแลกเปลี่ยนกันได้ (Tradeable) เช่น กลับบ้านเร็วขึ้น, ไปส่งถึงบ้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเจรจา ประสานความร่วมมือสำเร็จ

1. ความสามารถทางปฏิสัมพันธ์
2. ข้อมูลที่ครบถ้วน
3. จังหวะเวลา
4. อำนาจการต่อรอง ควรมีทั้งการให้และรับ เท่ากัน
5. ภาษาพูด ภาษาท่าทาง

ภาษาพูด	ภาษาท่าทาง
1. ใช้คำพูดเชิงขอความเห็นชอบ เช่น “จากหนูได้เรียนให้ทราบ อาจารย์เห็นควรว่ายังไงคะ” “จากข้อมูลที่เสนอไป หนูมีความเห็นยังไง”	อาการพร้อมรับฟัง
2. คำพูดเชิงแนะนำ “ในความเห็นส่วนตัว เราคิดว่า.....” “หนังสือพิมพ์...คอลัมภ์...ให้ข้อมูลตรงนี้ว่า...” “หนูอ่านหนังสือ.....พบว่า....หนูเลยคิด/เชื่อว่า.....”	อาการระวังตัว รอบคอบ
3. คำพูดโต้แย้ง โดยเหตุผล อาจถามกลับกับคู่สนทนาได้ “เราเห็นต่างจากที่เสนอมานะ เพราะจากที่ศึกษาจาก....” “ดิฉันเห็นด้วยจากที่คุณนำเสนอ แต่ขอเสริม นิดเดียวว่า....” “เป็นความคิดที่น่าสนใจนะคะ เราลองมาฟังอีกมุมหนึ่งดู” “เป็นเพราะเธอประหยัด เธอถึงเหมาะกับสิ่งของตัวนี้”	อาการคิดพิจารณา อาการมั่นใจ อาการหงุดหงิด เบื่อหน่าย อาการอึดอัด

อ้างอิงข้อมูลจาก: วิดิทัศน์ประกอบชุดวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 10161 เรื่องที่ 3.กลวิธีการสื่อสารเพื่อเจรจาต่อรองทางธุรกิจมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สืบค้นวันที่ 3 ก.พ. 2559
เข้าถึงได้จากhttps://www.youtube.com/watch?v=Z1FW_Bd8X0k

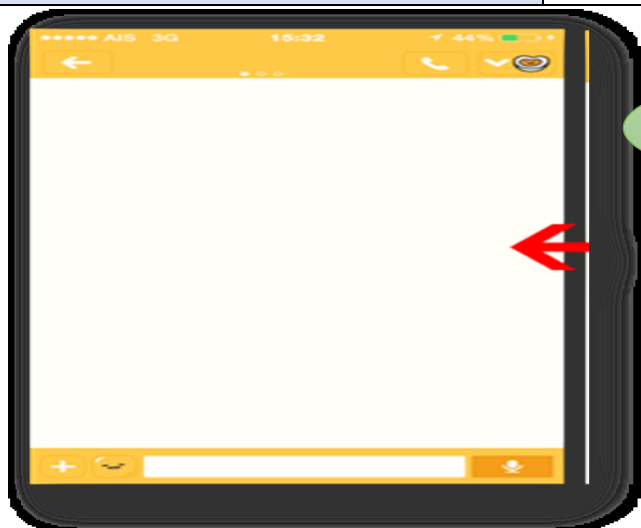
แบบประเมินผลการเฝ้าระวังการปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 9

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้การปรึกษา”	
----------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. รู้จุดเด่น จุดด้อย ในการสื่อสาร					
2. ความมั่นใจในตนเองเมื่ออยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก					
3. ความมั่นใจในจังหวะคำพูดในการนำเสนอ เจรจา					
4. ความมั่นใจในการวาง สีหน้า ท่าทาง การควบคุมอารมณ์ในการนำเสนอ การเจรจา					
5. เป็นตัวเองของตัวเองในการนำเสนอ					

สิ่งที่อยากจะบอกในครั้งนี่

**รายละเอียดรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่น
ครั้งที่ 10**

เรื่อง การยุติการศึกษา

เวลา 90 นาที

สถานที่ ห้องแนะแนวประจำโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวัดผลการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมนักเรียน
2. เพื่อยุติการศึกษา

แนวคิดสำคัญ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ให้การศึกษาให้สมาชิกได้ประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเองในเรื่องเชาวน์สังคมนักเรียนวัยรุ่นใน 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้สถานการณ์ การร่วมความรู้สึกอย่างถูกต้อง การแสดงตน การเอื้ออำนวยทางสังคม และ ในเรื่องการนำเสนอตนเอง โดยประเมินจากความเข้าใจในวิธีการ ความสามารถในการรับรู้ การมีความคิดที่สมเหตุผลและมีอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมขึ้น ที่ได้เรียนรู้จากการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ โดยทักษะการยุติกลุ่มการปรึกษารวมกับเทคนิคการให้แสดงมีชีวิต ตามการปรึกษากลุ่มทฤษฎีวิเคราะห์การสื่อสาร (Transactional analysis) มีแนวคิด การให้แสดงมีชีวิตต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกต่าง ๆ เป็นการสรุปภาพของชีวิตปัจจุบัน ช่วยให้สมาชิกเห็นภาพของตนเองภายหลังการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม ว่าปัจจุบันความรู้สึกของตนเองเป็นอย่างไร ได้แก่ **แสดงปัสท้อง** หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง ภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง **แสดงปัสน้ำตา** หรือ **ตีเทา** หมายถึง ความรู้สึกหดหู่เห็นว่าตัวเองบกพร่อง **แสดงปัสขาว** หมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ที่ถูกต้องเสมอ ใครว่ากล่าวติเตียนไม่ได้ **แสดงปัสแดง** หมายถึง ความรู้สึกโกรธ ขุ่นเคืองไม่พอใจ **แสดงปัสน้ำเงิน** หมายถึง ความรู้สึกเหงา เศร้าสร้อย ปวดร้าวใจเพื่อยุติการศึกษาและประเมินตนเองภายหลังการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการรวมทั้งการทำแบบวัดเชาวน์สังคมนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้ทักษะการยุติ ทักษะการให้กำลังใจ ทักษะการสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ฝึกฝนตนเองต่อไป

สื่อ/ อุปกรณ์

1. กระดาษรูปหัวใจ ขนาดเล็ก
2. ดินสอ 1 แท่ง
3. ยางลบ
4. แบบวัดเชาวน์สังคม (Post test)
5. แบบประเมินผลการปรึกษาครั้งที่ 10

วิธีดำเนินการ

การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการในครั้งนี้ เริ่มต้นด้วยผู้ให้ปรึกษากล่าวทักทายสมาชิกกลุ่มด้วยท่าทีที่อบอุ่นและเป็นกันเองเพื่อเป็นการรักษาสัมพันธภาพในการปรึกษาและดำเนินการประเมินการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่มและยุติการให้ปรึกษา โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นนำ

1. ผู้ให้ปรึกษากล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มที่มีความตั้งใจในการเข้าร่วมการปรึกษาจนครบตามที่ตกลงกันได้
2. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความชื่นชมต่อกันที่เข้าร่วมการปรึกษาจนครบตามที่ตกลงไว้ร่วมกัน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปการเข้าร่วมการปรึกษาที่ผ่านมา โดยให้เขียนลงในเอกสารประกอบการปรึกษาครั้งที่ 11 “ฉันคนใหม่เพื่อสังคมที่น่าอยู่” ซึ่งเป็นกระดาษรูปหัวใจขนาดเล็ก ในประเด็นดังนี้

- ความรู้สึกในการเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษา
- สิ่งที่ได้เรียนรู้ในการเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษา
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง
- ความประทับใจในการเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม”

2. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มได้สรุปสิ่งที่บันทึกต่อเพื่อนสมาชิก โดยใช้ทักษะให้กำลังใจเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพลังกาย พลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่จะพบได้ในชีวิตจริง และร่วมสร้างสรรค์ให้สังคมน่าอยู่

3. ผู้ให้ปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มประเมินเสถมภ์ชีวิตของตนเอง ภายหลังจากเข้ารับการพัฒนาเชาวน์สังคมว่าเป็นอย่างไร เพื่อประเมินการรับรู้ตนเองภายหลังจากพัฒนาเชาวน์สังคม

4. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทำแบบวัดเชาวน์สังคม เพื่อประเมินเชาวน์สังคมของนักเรียนวัยรุ่นนภายหลังการเข้าร่วมรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาเพื่อพัฒนาเชาวน์สังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นสรุป

1. ผู้ให้การปรึกษาสรุปสาระสำคัญของการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
2. ผู้ให้การปรึกษานั้นย้ำความสำคัญของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาเชาวน์สังคม
3. ผู้ให้การปรึกษากล่าวขอบคุณสมาชิกกลุ่มที่ให้ความร่วมมือและใช้ทักษะปฏิบัติการปรึกษากลุ่ม โดยเน้นย้ำให้ทราบจะมีการติดตามผลหลังจากการผ่านการให้การปรึกษาไปแล้ว 1 เดือน

การประเมินผล

1. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเอง
2. ผู้ให้การปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มทำแบบวัดเชาวน์สังคม

เอกสารประกอบการปฐษา คร้งที่ 10
“ฉนคนใหม่ เพ่อส้งคมที่น่าอยู่”

เอกสารประกอบการปฐษา คร้งที่ 10
“ฉนคนใหม่ เพ่อส้งคมที่น่าอยู่”

เอกสารประกอบการปรึกษา ครั้งที่ 10

“แสดมภ์ชีวิตของฉัน”

แสดมภ์สีแดง : ความรู้สึกโกรธ รู้สึกผิด ขัดเคืองไม่พอใจ

แสดมภ์น้ำเงิน : อ่างว้าง ว่าห่วย เจ็บช้ำน้ำใจ

แสดมภ์ขาว : บริสุทธิ ถูกต้องเสมอ ใครติเตียนไม่ได้

แสดมภ์สีทอง : ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าของตนเอง

แสดมภ์สีเทา : บกพร่อง ไร้คุณค่า

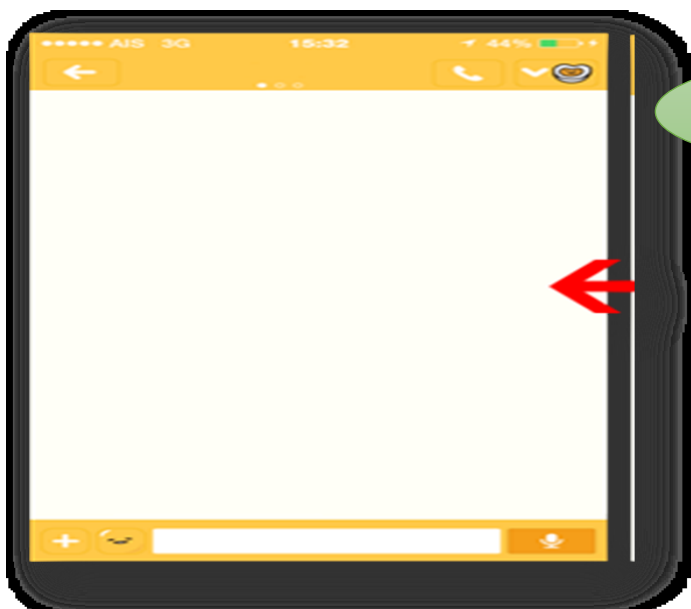
แบบประเมินผลการเฝ้าระวังการปรึกษากลุ่ม
ครั้งที่ 10

ความคิดเห็นต่อ “ผู้ให้บริการปรึกษา”	
-------------------------------------	--

1. เป็นมิตร อบอุ่น ไว้ใจได้					
2. สีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส					
3. สื่อสารด้วยภาษาและท่าทางเข้าใจง่าย					
4. คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น					
5. ปรึกษาได้/ มีความเชี่ยวชาญ					

ความคิดเห็นต่อ “การเข้าร่วมการปรึกษา”	
---------------------------------------	--

1. ความสามารถในการตระหนักรู้สถานการณ์					
2. ความสามารถในการร่วมความรู้สึก					
3. ความสามารถในการแสดงตน					
4. ความสามารถในการเอื้ออำนาจต่อสังคม					
5. ความสามารถในการนำเสนอตนเอง					

สิ่งที่จะบอกในครั้งนี่

ตารางที่ 29 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาชาวน้ำส้มของนักเรียนวัยรุ่น

ครั้งที่	ด้าน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที่)					รวม	ค่าดัชนี IOC
		1	2	3	4	5		
1	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
2	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	0	4	0.8
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	-1	1	4	0.8
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	0.8
3	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	0	4	0.8
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
4	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	0	1	4	0.8
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
5	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	0	4	0.8
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
6	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
7	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
8	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	0	1	4	0.8
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ครั้งที่	ด้าน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที่)					รวม	ค่าดัชนี IOC
		1	2	3	4	5		
9	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	-1	1	4	0.8
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1
10	ด้านวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1
	ด้านการเลือกใช้ทฤษฎี	1	1	1	1	1	5	1

หมายเหตุ: ผู้วิจัยทำการปรับแก้รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการตามข้อเสนอแนะ
ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่มีค่าดัชนีสอดคล้อง 0 และ -1 จากนั้นผู้วิจัยนำเสนอประธานและกรรมการ
ควบคุมคณบดีนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนทำการทดลอง (Try out)

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการพัฒนาเยาวชนสังคม โดยการศึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

ภาพประกอบการพัฒนาเยาวชนสังคมโดยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

